

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัยศึกษาสนธิสัญญาการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน (**Bilateral Investment Treaty: BITs**)

โดย

นิอัลดุฆอร์ฟาร โตะมิง

โครงการศึกษาและปฏิบัติการงานพัฒนา (โฟกัส)

งานวิจัยนี้ ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557

บทสรุปผู้บริหาร

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสนธิสัญญาการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน ถือเป็นหัวข้อสำคัญที่ถูกหยิบยกมาอภิปรายในวงกว้าง รวมถึงในแวดวงวิชาการในหลายประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องอำนาจและสิทธิของนักลงทุนต่างชาติที่ได้รับจากสนธิสัญญา การที่นักลงทุนต่างชาติมีอำนาจเกินเลย ก่อให้เกิดข้อกังวลใจต่อรัฐบาลของหลายประเทศ รวมถึงอำนาจที่นักลงทุนต่างชาติสามารถฟ้องร้องรัฐบาลของประเทศที่ตนไปลงทุนผ่านกลไกอนุญาโตตุลาการ โดยกลไกดังกล่าว ถูกวิพากษ์อย่างกว้าง โดยเฉพาะประเด็นความโปร่งใสทั้งเชิงโครงสร้างของกลไกและกระบวนการพิจารณาและการตัดสินข้อพิพาท

ทั้งนี้ ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา จำนวนของข้อพิพาทเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง เหตุผลหลักที่นักลงทุนต่างชาตินำมาใช้ในการฟ้องร้องคือ รัฐบาลได้ละเมิดหลักการภายใต้สนธิสัญญา ซึ่งในหลายกรณีข้อพิพาท เกิดจากการที่รัฐบาลออกมาตรการหรือนโยบายเพื่อคุ้มครองสุขภาพของประชาชน และปกป้องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ ซึ่งถือเป็นอำนาจอธิปไตยของรัฐที่พึงกระทำได้

การใช้ถ้อยคำที่คลุมเครือและไม่ชัดเจนของสนธิสัญญา เป็นจุดอ่อนที่เปิดช่องว่างให้นักลงทุนต่างชาตินำมาใช้ฟ้องร้องรัฐบาล โดยอ้างว่ามาตรการและนโยบายดังกล่าว เป็นการยึดทรัพย์หรือเป็นการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมต่อนักลงทุนต่างชาติ ซึ่งได้สร้างความเสียหายทั้งในประเด็นพื้นที่ด้านนโยบาย (Policy space) และงบประมาณของประเทศ

รายงานฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์และนัยยะของสนธิสัญญา ทั้ง 37 ฉบับของประเทศไทย โดยวิเคราะห์นิยามของการลงทุน นักลงทุนและ หลักการต่างๆ ที่สำคัญเช่น หลักการประติบัติเยี่ยงชาติ หลักการประติบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่ง และอื่นๆ รวมถึงได้วิเคราะห์ตัวอย่างการใช้สนธิสัญญา ของนักลงทุนต่างชาติในการฟ้องร้องรัฐบาลและศึกษารอบและแนวทางการทบทวนสนธิสัญญา ของประเทศออสเตรเลีย แอฟริกาใต้และเอกวาดอร์ที่ได้ดำเนินการทบทวนสนธิสัญญา โดยมีกระบวนการที่ชัดเจน และศึกษาบทสรุปและการดำเนินงานของรัฐบาลหลังจากที่ขั้นตอนการทบทวนเสร็จสิ้น โดยรายงานฉบับนี้ได้ใช้วิธีการศึกษาจากเอกสาร (Documentary Research)

จากการศึกษาและวิเคราะห์สนธิสัญญา ทั้งหมดพบว่า สนธิสัญญา เกือบทุกฉบับ ให้นิยามนักลงทุนและการลงทุนไว้อย่างกว้าง ครอบคลุมทุกรูปแบบของการลงทุน และไม่ได้ระบุเงื่อนไขหรือลักษณะต่างๆ ที่สำคัญของนักลงทุนต่างชาติ ที่ควรจะได้รับสิทธิประโยชน์จากสนธิสัญญา

มีการใช้ถ้อยคำที่คล้ายคลึงกันในแต่ละหลักการของสนธิสัญญา แต่ละฉบับ โดยไม่ได้มีการระบุรายละเอียดต่างๆ ที่สำคัญ เช่น หลักการประติบัติเยี่ยงชาติ ระบุให้รัฐจะต้องปฏิบัติต่อนักลงทุน

ต่างชาติเทียบเท่าและไม่น้อยกว่าที่ปฏิบัติต่อนักลงทุนของตน โดยไม่ได้มีการระบุรายละเอียดหรือเงื่อนไขภายในหลักการที่ชัดเจน ซึ่งจะเปิดโอกาสให้มีการตีความได้กว้างและนำไปสู่การสร้างภาระผูกพันต่อรัฐบาลไทยอย่างเกินเลย

จากการวิเคราะห์ตัวอย่างของข้อพิพาทระหว่างรัฐและนักลงทุนต่างชาติ พบว่าข้อพิพาทส่วนใหญ่เกิดจากมาตรการหรือนโยบายของรัฐที่ออกมาเพื่อปกป้องสุขภาพของประชาชน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ โดยที่นักลงทุนต่างชาติดังกล่าว มาตรการหรือนโยบายดังกล่าวได้กระทบต่อการดำเนินธุรกิจของตนและอ้างว่าการกระทำนั้นเป็นการละเมิดหลักการในสนธิสัญญาฯ ส่งผลให้ในบางกรณี รัฐบาลจำเป็นต้องยกเลิกมาตรการเหล่านั้น เพื่อหลีกเลี่ยงและยุติข้อพิพาทที่เกิดขึ้น

การที่รัฐบาลหนึ่งถูกนักลงทุนฟ้องร้อง ได้สร้างแรงกดดันต่อรัฐบาลของอีกประเทศ ที่มีแผนที่จะออกมาตรการหรือนโยบายที่คล้ายคลึงกัน โดยรัฐบาลดังกล่าว เกรงจะถูกนักลงทุนต่างชาติฟ้องร้องในลักษณะเดียวกัน ทำให้รัฐบาลจำเป็นต้องชะลอการประกาศใช้มาตรการ เพื่อรอผลการตัดสินของข้อพิพาท ตัวอย่างที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจนคือกรณีที่บริษัทบุหรี Philip Morris ฟ้องร้องรัฐบาลของออสเตรเลีย ทำให้รัฐบาลของหลายประเทศ รวมถึงรัฐบาลของประเทศมาเลเซียตัดสินใจชะลอการประกาศใช้มาตรการที่เกี่ยวข้องกับบุหรี เพื่อรอผลการตัดสินของข้อพิพาทของออสเตรเลีย เพื่อลดความเสี่ยงจากการที่จะถูกนักลงทุนฟ้องร้อง

หลังถูกนักลงทุนฟ้องร้อง รัฐบาลของหลายประเทศ เริ่มกระบวนการทบทวนสนธิสัญญาฯ ของตน จากการศึกษาพบว่า กรอบของการทบทวนจะมุ่งเน้นไปที่ความสัมพันธ์ระหว่างสนธิสัญญาฯ กับการไหลเข้ามาของการลงทุนจากต่างชาติ การประเมินการลงทุนจากต่างประเทศ ความเสี่ยงและประโยชน์ของสนธิสัญญาฯ รวมถึงความโปร่งใสของกระบวนการอนุญาตตุลาการ

ซึ่งหลังจากที่การทบทวนเสร็จสิ้น หลายรัฐบาลได้มีการแก้ไขและยกเลิกสนธิสัญญาฯ บางฉบับที่มีปัญหาเพื่อป้องกันการที่นักลงทุนต่างชาติจะนำมาใช้ฟ้องร้องในอนาคต กรณีการทบทวนของออสเตรเลียพบว่า กลไกระงับข้อพิพาทไม่ได้เป็นปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจของนักลงทุนต่างชาติในการเข้าไปลงทุนในประเทศ

รายงานฉบับนี้ได้ขยายฐานองค์ความรู้เกี่ยวกับสนธิสัญญาฯ ของประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นของสถานการณ์ นโยบายที่สำคัญและสิทธิต่างๆ ที่รัฐบาลไทยได้มอบแก่นักลงทุนต่างชาติ รายงานฉบับนี้ยังได้ศึกษาแนวทางการทบทวนสนธิสัญญาฯ ของต่างประเทศ ซึ่งสามารถใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับรัฐบาล หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพิจารณาวางแผน หรือออกแบบการทบทวนสนธิสัญญาฯ อันจะทำให้ประเทศไทยได้รับประโยชน์สูงสุดจากสนธิสัญญาฯ

บทคัดย่อ

ประเทศไทยได้ลงนามสนธิสัญญาการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนกับประเทศต่างๆ หลายสิบฉบับ มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อใช้สนธิสัญญาฯ เป็นเครื่องมือในการดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม ยังไม่มีหลักฐานหรืองานศึกษาทางวิชาการที่สามารถยืนยันความสัมพันธ์ระหว่างสนธิสัญญาฯ และการลงทุนจากต่างประเทศ หรือความเชื่อที่ว่าสนธิสัญญาฯ ดังกล่าวสามารถดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศอย่างชัดเจน ในทางกลับกัน สนธิสัญญาฯ ได้สร้างความเสียหายและความเสี่ยงต่อรัฐบาลของหลายประเทศจากการถูกนักลงทุนต่างชาติฟ้องร้อง ซึ่งมีผลกระทบโดยตรงต่ออำนาจและความสามารถของรัฐ ในการออกนโยบายหรือมาตรการต่างๆ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อปกป้องผลประโยชน์ของประชาชนและประเทศ

ด้วยเหตุนี้รัฐบาลของหลายประเทศได้ดำเนินการทบทวนสนธิสัญญาฯ ของตน เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสนธิสัญญาฯ กับการลงทุนของนักลงทุนต่างชาติและความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นต่อรัฐบาล หลังจากเกิดกระบวนการทบทวน ประเทศต่างๆ เริ่มดำเนินการปรับปรุงและแก้ไขสนธิสัญญาฯ ของตน บางประเทศได้ยกเลิกสนธิสัญญาฯ ที่ทำไว้กับหลายประเทศและปฏิเสธกลไกระงับข้อพิพาทระหว่างรัฐและนักลงทุน โดยเฉพาะกลไกอนุญาโตตุลาการ

สำหรับสนธิสัญญาฯ ของประเทศไทย ในภาพรวมมีการให้สิทธิประโยชน์และอำนาจต่างๆ แก่นักลงทุนต่างชาติอย่างกว้างขวาง ถ้อยคำที่ใช้ในหลักการต่างๆ มีลักษณะคลุมเครือ ไม่ชัดเจนและไม่มีภาระผูกพันใดๆ ทั้งนี้เพื่อให้ง่ายต่อการตีความและปกป้องสาขาสินค้าหรือประเด็นที่สำคัญของประเทศ มีการระบุงลไกอนุญาโตตุลาการในสนธิสัญญาฯ เกือบทุกฉบับ ซึ่งเท่ากับเปิดโอกาสให้นักลงทุนต่างชาติ ได้มีสิทธิอย่างเสรีในการเลือกใช้กลไกดังกล่าวฟ้องร้องรัฐบาล

จากบทเรียนที่ประเทศไทยเคยมีข้อพิพาทกับนักลงทุนต่างชาติ และได้สร้างความเสียหายอย่างมากต่อทั้งด้านงบประมาณและอำนาจของรัฐบาล รัฐบาลไทยควรดำเนินการเจรจาข้อตกลงสนธิสัญญาฯ อย่างรอบคอบและรัดกุม เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมและอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลที่ชัดเจนเพื่อประโยชน์ของประเทศและประชาชนอย่างแท้จริง

รัฐบาลไทยควรปฏิเสธกลไกระงับข้อพิพาทระหว่างรัฐและนักลงทุนในทุกรูปแบบ ของข้อตกลงทางการค้า ในกรณีที่มีข้อพิพาทระหว่างรัฐและนักลงทุน ต้องกำหนดให้ใช้ศาลยุติธรรมภายในประเทศก่อนเป็นลำดับแรก หากข้อพิพาทยังไม่เป็นที่ยุติ จึงจะใช้กลไกยุติข้อพิพาททางเลือกอื่น เช่น อนุญาโตตุลาการระหว่างรัฐขององค์การการค้าโลก เป็นต้น

รัฐบาลจำเป็นต้องศึกษาแนวทางเลือกอื่นในความร่วมมือทางเศรษฐกิจ เพื่อให้การลงทุนจากต่างประเทศสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาของประเทศ

Abstract

Thailand has ratified several treaties and conventions on investment's promotion and protection with many countries, with the primary aim to attract foreign investments. However, there has not been evidence or academic research proving relationship between the conventions and foreign investment or reaffirming the belief that such treaties would firmly attract foreign investment.

In contrary, the treaties have caused damages and risk to many governments in term of being subject to legal charges by foreign investors which overtly undermines state's power and ability to formulate policy and legislation in pursuit of protection of states' and their citizens' interest. Given this backdrop, several governments have reviewed their treaties to analyze their relationship with foreign investment and possible risk with the governments. The post review witnessed the amendment of the treaties. Some countries have nullified international agreements and denied the international dispute settlement mechanisms on state and investors particularly the arbitration.

Overall, the treaties signed by the Thai government have granted wide privileges and power to foreign investors. Many terminologies in reference to several principles are obscure, unclear and provisions to enhance the interpretation and protection of certain types of commodities or significant issues in the interest of Thai state are absent. The mention of arbitration in almost every agreement is equivalent to allowing room and freedom for the foreign investors to sue Thai government. With massive power and privileges beyond the provisions in the treaties enjoyed by the foreign investors, Thailand is at high risk for legal charges by the foreign investors as experienced by many governments.

Based on the lessons learnt from the dispute Thailand had with foreign investors and enormous loss of state's budget and power, Thai government should prudently pursue the negotiation on the agreement, ensure opportunity for people's participation based on clear information in the best interest of the nation and people.

The government should reject international dispute mechanism on state and investors in all its forms of trade agreement. In case of dispute between state and investors, government must ensure the utilization of domestic court of justice's mechanisms as the first resort. In case of unsettled dispute, other dispute mechanisms might be used such as World Trade Organization's Arbitration Mechanism.

Government needs to study other alternatives on economic cooperation to ensure conformation of foreign investment with the sustainability of the nation and the people.

บทที่ 1 บทนำ

1.1. หลักการและเหตุผล.....	1
1.2. วัตถุประสงค์ของโครงการ.....	3
1.3. ขอบเขตการศึกษา.....	3
1.4. วิธีการศึกษาวิจัย.....	4
1.5. ระยะเวลาการศึกษา.....	4

บทที่ 2 หลักการการส่งเสริมและการคุ้มครองการลงทุน

2.1. หลักการการส่งเสริมและการคุ้มครองการลงทุน.....	5
2.2. วิวัฒนาการและแนวโน้มของสนธิสัญญาการส่งเสริมและการคุ้มครอง การลงทุนในปัจจุบัน.....	8
2.3. วิเคราะห์หลักการ สถานภาพ และนัยยะสำคัญของสนธิสัญญาการส่งเสริมและ การคุ้มครองการลงทุน.....	11
2.3.1. นิยามของนักลงทุน.....	12
2.3.2. นิยามของการลงทุน.....	27
2.3.3. หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติ.....	52
2.3.4. หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่ง.....	79
2.3.5. หลักการปฏิบัติที่เป็นธรรมและเท่าเทียม.....	108
2.3.6. หลักความมั่นคงและการคุ้มครองอย่างเต็มที่.....	109
2.3.7. การเวนคืนทางตรงและทางอ้อม.....	127
2.3.8. กลไกระงับข้อพิพาทระหว่างนักลงทุนและรัฐ.....	161
2.4. วิเคราะห์หลักการ สถานภาพ และนัยยะสำคัญของความตกลงด้านการลงทุนอาเซียน (ASEAN Comprehensive Investment Agreement: ACIA).....	197

บทที่ 3 แนวทางการใช้สนธิสัญญาส่งเสริมและการคุ้มครองการลงทุน ของนักลงทุนต่างชาติในการฟ้องร้อง

3.1. วิเคราะห์กรณีข้อพิพาทระหว่างรัฐและนักลงทุน.....	214
3.1.1. ออสเตรเลีย กับ Phillip Morris.....	215
3.1.2. เอลซัลวาดอร์ กับ Pacific Rim.....	217
3.1.3. แอฟริกาใต้ กับ Piero Foresti.....	219

บทที่ 4 กรอบและแนวทางการทบทวนสนธิสัญญาการส่งเสริมและการคุ้มครองการลงทุนของประเทศต่างๆ

4.1. ออสเตรเลีย.....223

4.1.1. เจตนารมณ์

4.1.2. กรอบของการทบทวน

4.1.3. แนวทางของการทบทวน

4.1.4. การมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม

4.1.5. บทสรุปของการทบทวนและแนวทางการดำเนินการของรัฐบาลออสเตรเลีย

4.2. แอฟริกาใต้.....227

4.2.1. เจตนารมณ์

4.2.2. กรอบของการทบทวน

4.2.3. แนวทางของการทบทวน

4.2.4. การมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม

4.2.5. บทสรุปของการทบทวนและแนวทางการดำเนินการของรัฐบาลแอฟริกาใต้

4.3. เอกวาดอร์.....229

4.3.1. เจตนารมณ์

4.3.2. กรอบของการทบทวน

4.3.3. แนวทางของการทบทวน

4.3.4. การมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม

4.3.5. บทสรุปของการทบทวนและแนวทางการดำเนินการของรัฐบาลเอกวาดอร์

บทที่ 5 บทส่งท้ายและข้อเสนอ.....232

บรรณานุกรม..... 241

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1: สนธิสัญญาการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน

ระหว่างประเทศไทยกับประเทศคูเวต.....5

บทที่ 1 บทนำ

หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันทั่วโลกมีสนธิสัญญาการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนแล้วทั้งสิ้นกว่า 3,500 ฉบับ โดยฉบับแรกมีการลงนามในปี ค.ศ. 1959 หรือ พ.ศ. 2502 ระหว่างปากีสถานกับเยอรมนี ในช่วงนั้น สนธิสัญญาฯ จะทำกันระหว่างประเทศที่พัฒนาแล้ว ในฐานะประเทศผู้ส่งออกการลงทุน กับประเทศกำลังพัฒนาหรือประเทศผู้รับการลงทุน หลังจากที่มีการเปลี่ยนแปลงและเกิดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในหลายประเทศ ประเทศเหล่านั้นจึงหันมาลงนามสนธิสัญญาฯ ระหว่างกันมากขึ้น ส่งผลให้ตลอดหลายปีที่ผ่านมาจำนวนของสนธิสัญญาฯ เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

วัตถุประสงค์หลักของสนธิสัญญาฯ คือสร้างความมั่นใจและบรรยากาศที่ดีให้แก่นักลงทุนต่างชาติ หลักการสำคัญของสนธิสัญญาฯ มุ่งคุ้มครองนักลงทุนต่างชาติจากการถูกยึดหรือเวนคืน ส่งเสริมการปฏิบัติที่เท่าเทียมและเป็นธรรม ที่ไม่ น้อยกว่าที่รัฐนั้นปฏิบัติต่อนักลงทุนของชาติตนเอง และนักลงทุนชาติอื่นๆ ในกรณีเกิดข้อพิพาท นักลงทุนต่างชาติสามารถฟ้องร้องรัฐผ่านกลไกอนุญาโตตุลาการ ซึ่งเป็นกลไกที่พิจารณาข้อพิพาทบนพื้นฐานของสนธิสัญญาฯ เป็นหลัก โดยไม่ได้นำประเด็นหรือเหตุผลด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมมาประกอบในการพิจารณาข้อพิพาท ทั้งนี้ งานศึกษาและวิจัยจากหลายสถาบัน รวมถึงการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการค้าและการพัฒนาหรือองค์การ (UNCTAD) ได้สรุปและชี้ให้เห็นว่ากลไกอนุญาโตตุลาการเป็นกลไกที่มีปัญหา ทั้งระดับโครงสร้างและระดับของการดำเนินการ จำเป็นจะต้องมีการปฏิรูปและ จัดตั้งกลไกหรือทางเลือกอื่นในการระงับข้อพิพาท เช่น กลไกศาลภายในประเทศ หรือศาลระหว่างประเทศ

ไม่กี่ปีที่ผ่านมา ลักษณะทั่วไปของสนธิสัญญาฯ มีการเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัด โดยมีการเพิ่มหลักการสร้างความคุ้มครองและมีการเขียนที่กว้างขวางมากขึ้นและคลุมเครือ โดยเฉพาะในประเด็นการยึดหรือการเวนคืนทางอ้อม ซึ่งเปิดโอกาสให้มีการตีความอย่างกว้างขวาง ซึ่งนั้น มีความหมายว่าจะเปิดโอกาสให้นักลงทุนต่างชาติสามารถฟ้องร้องรัฐได้ง่ายมากขึ้นเช่นกัน จะเห็น ว่าจำนวนข้อพิพาทระหว่างนักลงทุนกับรัฐ ที่นักลงทุนฟ้องร้องรัฐบาลของประเทศที่ตนเองไปลงทุน ในฐานกระทำละเมิดพันธสัญญาเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะไม่กี่ปีที่ผ่านมา โดยในปี พ.ศ. 2557 มีการฟ้องร้องผ่านกลไกระงับข้อพิพาททั้งหมด 568 กรณี โดยประเทศกำลังพัฒนาถูกฟ้องมากที่สุด

โดยทั่วไป นักลงทุนต่างชาติมักอ้างว่านโยบายหรือมาตรการต่างๆ โดยเฉพาะมาตรการในด้านสุขภาพ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่ออกโดยรัฐบาลของประเทศนั้นๆ เพื่อปกป้องประชาชนและผลประโยชน์ ที่รัฐ ถือเป็นอำนาจและสิทธิอันเบ็ดเสร็จของรัฐอธิปไตยนั้น ความจริงแล้ว ได้กระทบกับการดำเนินธุรกิจและกำไรของตนเอง นักลงทุนต่างชาติ จึงถือโอกาสเรียกร้องค่าเสียหายเป็นจำนวนมหาศาล

ประเทศไทยก็เคยมีประสบการณ์จากการถูกนักลงทุนต่างชาติฟ้องร้อง ถือเป็นคนตีประวัติศาสตร์และเป็นบทเรียนสำคัญสำหรับประเทศไทย รัฐบาลในสมัยนั้นถูกนักลงทุนเอกชนสัญชาติเยอรมันในนามบริษัท Walter Bau AG ซึ่งเป็นผู้ถือหุ้นรายย่อย ในบริษัททางยกระดับดอนเมือง จำกัด (มหาชน) ฟ้องร้องภายใต้สนธิสัญญาการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนระหว่างไทย

กับสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี รัฐบาลไทยในขณะนั้น ออกมาตรการสาธารณะเพื่อบรรเทาปัญหาความแออัดของการจราจร และเป็นทางเลือกแก่ประชาชนที่สัญจรบนถนนวิภาวดี - รังสิต แต่นักลงทุนกลับอ้างว่า มาตรการดังกล่าวเป็นการยึดทรัพย์สินของบริษัททางอ้อม และกล่าวหาว่ารัฐบาลในขณะนั้นปฏิบัติต่อบริษัทอย่างไม่เป็นธรรมและเท่าเทียม โดยเรียกร้องค่าเสียหายเป็นเงินจำนวน 115 ล้านยูโรหรือประมาณ 6,000 ล้านบาท ซึ่งในเวลาต่อมาอนุญาโตตุลาการตัดสินให้บริษัท **Walter Bau AG** ชนะคดี นำมาซึ่งการอายัดทรัพย์สินของราชอาณาจักรไทย และส่งผลให้รัฐบาลต้องจ่ายเงินเป็นจำนวนมหาศาลแก่นักลงทุนเอกชนต่างชาติ

อำนาจที่ไม่สมดุลระหว่างรัฐและนักลงทุนต่างชาติ อันเกิดจากสนธิสัญญาฯ และจากกรณีที่ถูกนักลงทุนต่างชาติฟ้องร้อง ทำให้หลายประเทศตระหนักถึงผลกระทบของสนธิสัญญาฯ ต่ออำนาจอธิปไตยของตน และที่สำคัญคือความสัมพันธ์ระหว่างสนธิสัญญาฯ กับการไหลเข้ามาของการลงทุนจากต่างชาติ ก็ถูกตั้งคำถามอย่างกว้างขวางและยังไม่ได้รับการพิสูจน์อย่างชัดเจน บางสถาบันสรุปว่าการมีสนธิสัญญาฯ ไม่ได้เป็นปัจจัยสำคัญที่นักลงทุนต่างชาติใช้พิจารณาเพื่อเข้ามาลงทุนในประเทศใดประเทศหนึ่ง ล่าสุดประเทศอินโดนีเซียได้ประกาศอย่างเป็นทางการว่าจะยุติสนธิสัญญาฯ ที่ได้ลงนามกับประเทศเนเธอร์แลนด์ และได้ประกาศเจตนารมณ์ที่จะยุติสนธิสัญญาฯ อีกหลายฉบับในอนาคต ในส่วนของประเทศออสเตรเลีย แอฟริกาใต้ และเอกวาดอร์ หลังจากที่ถูกนักลงทุนต่างชาติฟ้องร้อง ก็ได้ดำเนินการทบทวนสนธิสัญญาฯ เพื่อกำหนดแนวทางของสนธิสัญญาฯ ที่มีอยู่ในปัจจุบันและวางยุทธศาสตร์สำหรับข้อตกลงหรือสนธิสัญญาฯ ทางการค้าในอนาคต

จากประสบการณ์ของประเทศไทยที่ถูกนักลงทุนต่างชาติฟ้องร้อง จึงจำเป็น ที่ประเทศไทยควรจะศึกษาและเรียนรู้จากประสบการณ์ของประเทศต่างๆ ในการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับสนธิสัญญาฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกระบวนการทบทวนสนธิสัญญาฯ ซึ่งประเทศไทยสามารถใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ เพื่อให้สนธิสัญญาฯ อยู่บนพื้นฐานที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาของประเทศ และที่สำคัญ เพื่อให้อำนาจรัฐอธิปไตยอย่างเต็มที่ ในการออกนโยบายหรือมาตรการ เพื่อปกป้องผลประโยชน์และประชาชน

ด้วยเหตุนี้ งานวิจัยฉบับนี้ จึง มุ่งศึกษาและวิเคราะห์สนธิสัญญาการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนที่ประเทศไทยมีทั้ง 37 ฉบับ โดยให้ความสำคัญกับประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองการลงทุนและกลไกรับข้อพิพาท และส่วนที่สองของงานวิจัย จะศึกษาและวิเคราะห์กระบวนการทบทวนสนธิสัญญาฯ ของประเทศออสเตรเลีย แอฟริกาใต้และเอกวาดอร์ โดยประเทศออสเตรเลียและประเทศแอฟริกาใต้ได้ทบทวนสนธิสัญญาฯ เสร็จสิ้นแล้ว และได้มีข้อสรุปและกำหนดแนวทางสำหรับการดำเนินการคุ้มครองการลงทุนของนักลงทุนต่างชาติ แต่กระบวนการทบทวนสนธิสัญญาฯ ของประเทศเอกวาดอร์เพิ่งเริ่มในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2556 และปัจจุบันยังอยู่ระหว่างการดำเนินการ

ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาทั้งสามประเทศดังกล่าวข้างต้น เนื่องจากการทบทวนสนธิสัญญาฯ ของประเทศดังกล่าวมีความน่าสนใจ โดยเฉพาะประเด็นการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นสำหรับประเทศไทย ทั้งนี้ เพื่อใช้ประสบการณ์ของประเทศดังกล่าวเป็นข้อมูลและบทเรียนสำหรับประเทศไทย

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์หลักการสำคัญของสนธิสัญญาการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนที่ประเทศไทยได้ลงนามและมีผลบังคับใช้แล้วทั้ง 37 ฉบับ ว่ามีความเหมือน แตกต่างหรือมีความสอดคล้องกันอย่างไร
2. เพื่อวิเคราะห์สถานภาพและนัยยะสำคัญของสนธิสัญญาการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนที่มีต่อประเทศไทย ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองการลงทุน และกลไกระงับข้อพิพาทระหว่างรัฐและนักลงทุน
3. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์แนวทางที่นักลงทุนต่างชาติใช้สนธิสัญญาการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนในการฟ้องร้องประเทศออสเตรเลีย แอฟริกาใต้ และเอกวาดอร์
4. เพื่อศึกษารอบและแนวทางการทบทวนสนธิสัญญาการส่งเสริมและการคุ้มครองการลงทุนของประเทศออสเตรเลีย แอฟริกาใต้และเอกวาดอร์
5. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์บทสรุปของการทบทวนสนธิสัญญาการส่งเสริมและการคุ้มครองการลงทุน และแนวทางการดำเนินการของประเทศออสเตรเลียและแอฟริกาใต้ ที่เกี่ยวข้องกับการสนธิสัญญาการส่งเสริมและการคุ้มครองการลงทุน

วิธีการและขอบเขตการศึกษา

ขอบเขตของการศึกษามีดังนี้

- 1.1. ศึกษาและวิเคราะห์สถานภาพและหลักการสำคัญของสนธิสัญญาการส่งเสริมและการคุ้มครองการลงทุนที่ประเทศไทยได้ลงนามและมีผลบังคับใช้แล้วทั้งหมด 37 ฉบับ ในประเด็นต่อไปนี้
  - นิยามของการลงทุนและนักลงทุน
  - หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติ
  - หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่ง
  - หลักการปฏิบัติที่เป็นธรรมและเท่าเทียม
  - หลักความมั่นคงและการคุ้มครองอย่างเต็มที่
  - การเวนคืนทางตรงและทางอ้อม
  - กลไกระงับข้อพิพาทระหว่างนักลงทุนและรัฐ
  - วิเคราะห์หลักการ สถานภาพ และนัยยะสำคัญของความตกลงด้านการลงทุนอาเซียน (ASEAN Comprehensive Investment Agreement: ACIA)
- 1.2. ศึกษาและวิเคราะห์แนวทางการใช้สนธิสัญญาการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนของนักลงทุนต่างชาติในการฟ้องร้องประเทศออสเตรเลีย แอฟริกาใต้ และเอกวาดอร์
- 1.3. ศึกษากรอบและแนวทางการทบทวนสนธิสัญญาการส่งเสริมและการคุ้มครองการลงทุนของประเทศออสเตรเลีย แอฟริกาใต้และเอกวาดอร์
  - เจตนารมณ์
  - กรอบของการทบทวน

- การมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม
- บทสรุปของการทบทวนและแนวทางการดำเนินการ

1.4. ศึกษาและวิเคราะห์บทสรุปของการทบทวนสนธิสัญญาการส่งเสริมและการคุ้มครองการลงทุนและแนวทางการดำเนินการของประเทศออสเตรเลียและแอฟริกาใต้ที่เกี่ยวข้องกับสนธิสัญญาการส่งเสริมและการคุ้มครองการลงทุน

วิธีการศึกษาวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้เป็นงานวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary research) โดยศึกษาจากเอกสารสนธิสัญญาการส่งเสริมและการคุ้มครองการลงทุนที่ประเทศได้ลงนามและมีผลบังคับใช้แล้ว และวิเคราะห์จากเอกสารและข้อมูลที่เผยแพร่ในแหล่งข้อมูลสาธารณะ

ระยะเวลาศึกษา 210 วัน นับแต่วันลงนามในสัญญาจ้าง

บทที่ 2 หลักการการส่งเสริมและการคุ้มครองการลงทุน

2.1. หลักการการส่งเสริมและการคุ้มครองการลงทุน

สนธิสัญญาการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน (Bilateral Investment Treaties: BITs) คือความตกลงเพื่อการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน ซึ่งเป็นหนังสือสัญญาระหว่างประเทศที่รัฐบาลของสองประเทศจัดทำขึ้น เพื่อส่งเสริมและให้ความคุ้มครองการลงทุนที่ได้รับอนุญาตเข้ามาในประเทศตามกฎหมายท้องถิ่นของประเทศนั้น¹ โดยกรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศเป็นหน่วยงานหลักในการเจรจาจัดทำความตกลงการลงทุน

ขอบเขตการคุ้มครองของสนธิสัญญาฯ จะจำกัดเฉพาะการลงทุนทางตรง (Foreign Direct Investment: FDI) ตามหลักเกณฑ์การปฏิบัติและเงื่อนไขที่รัฐบาลกำหนดการคุ้มครองการลงทุนตามสนธิสัญญาฯ โดยทั่วไปมักรวมถึงเงื่อนไขและข้อจำกัดในการยึดทรัพย์หรือโอนกิจการเป็นของรัฐ ค่าทดแทนหากมีการยึดทรัพย์และค่าทดแทนหากมีความสูญเสียจากสงคราม สิทธิในการโอน ผลตอบแทนไปต่างประเทศโดยเสรี การรับช่วงสิทธิในการเรียกค่าเสียหายจากรัฐโดยผู้รับประกันการลงทุนและ การระงับข้อพิพาททั้งระหว่างประเทศภาคีด้วยกัน (รัฐ-รัฐ) และระหว่างนักลงทุนกับประเทศภาคี (เอกชน-รัฐ) และมักกำหนดให้ใช้กระบวนการระงับข้อพิพาทระหว่างประเทศ เช่น กระบวนการของ International Centre for Settlement of Investment Disputes (ICSID) ภายใต้ธนาคารโลก ซึ่งประเทศไทยร่วมลงนามตั้งแต่ปีพ.ศ. 2528 แต่ยังมีได้ให้สัตยาบัน

ประเทศไทยเริ่มเจรจาสนธิสัญญาฯ กับต่างประเทศตั้งแต่อีก่อนปีพ.ศ. 2503 โดยลงนามสนธิสัญญาฯ ฉบับแรกกับเยอรมนีในปี พ.ศ. 2504 ปัจจุบันทั่วโลกมีการจัดทำสนธิสัญญาฯ มากกว่า 3,500 ฉบับ ไทยได้ลงนามความตกลงฯ แล้ว 43 ฉบับ มีผลใช้บังคับแล้ว 37 ฉบับและอยู่ระหว่างการเจรจา 54 ฉบับ มีผลใช้บังคับล่าสุดคือ สนธิสัญญาฯ ระหว่าง ประเทศไทยและพม่า (มิถุนายน พ.ศ. 2555) สรุปการเจรจาได้ล่าสุดคือสนธิสัญญาฯ ระหว่างไทยและสหรัฐอเมริกาหรับเอมิเรตส์ (พฤศจิกายน พ.ศ. 2556)

ตารางที่ 1 สนธิสัญญาการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนระหว่างประเทศไทยกับประเทศคู่ภาคี

	ภาคีสัญญา	วันลงนาม	วันที่มีผลบังคับใช้
1	กัมพูชา	29 มีนาคม 2538	18 เมษายน 2540
2	เขตบริหารพิเศษฮ่องกง	19 พฤศจิกายน 2548	12 เมษายน 2549
3	แคนาดา	17 มกราคม 2540	24 กันยายน 2541

¹วันเพ็ญ หรุจิตวิวัฒน์ (2553), ความตกลงลงทุน เครื่องมือหนึ่งของนักลงทุนไทยและต่างชาติ, สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI)

4	โครเอเชีย	18 กุมภาพันธ์ 2543	10 สิงหาคม 2548
5	จอร์แดน	15 ธันวาคม 2548	25 พฤศจิกายน 2550
6	จีน	12 มีนาคม 2528	14 ธันวาคม 2528
7	สาธารณรัฐเช็ก	12 กุมภาพันธ์ 2537	4 พฤษภาคม 2538
8	ซิมบับเว	18 กุมภาพันธ์ 2543	ยังไม่มีผล
9	ไต้หวัน	30 เมษายน 2539	30 เมษายน 2539
10	เนเธอร์แลนด์	6 มิถุนายน 2515	3 มีนาคม 2516
11	บารห์เรน	21 พฤษภาคม 2545	17 กรกฎาคม 2545
12	ราชรัฐลักเซมเบิร์ก	12 มิถุนายน 2545	19 กันยายน 2547
13	บังกลาเทศ	9 กรกฎาคม 2545	12 มกราคม 2546
14	บัลแกเรีย	11 กันยายน 2546	12 สิงหาคม 2547
15	เปรู	15 พฤศจิกายน 2534	15 พฤศจิกายน 2534
16	โปแลนด์	18 ธันวาคม 2535	10 สิงหาคม 2537
17	พม่า	14 มีนาคม 2551	ยังไม่มีผล
18	ฟินแลนด์	18 มีนาคม 2537	18 พฤษภาคม 2539
19	ฟิลิปปินส์	30 กันยายน 2538	6 กันยายน 2539
20	เยอรมนี	24 มิถุนายน 2545	20 ตุลาคม 2547
21	รัสเซีย	17 ตุลาคม 2545	ยังไม่มีผล
22	โรมาเนีย	30 เมษายน 2536	20 สิงหาคม 2547
23	ลาว	22 สิงหาคม 2533	7 ธันวาคม 2533
24	เวียดนาม	30 ตุลาคม 2534	7 กุมภาพันธ์ 2535
25	ศรีลังกา	3 มกราคม 2539	14 พฤษภาคม 2539
26	สโลวีเนีย	18 กุมภาพันธ์ 2543	20 ตุลาคม 2543
27	สมาพันธรัฐสวิส	17 พฤศจิกายน 2540	21 กรกฎาคม 2542
28	สวีเดน	18 กุมภาพันธ์ 2543	23 พฤศจิกายน 2543

29	สาธารณรัฐเกาหลี	24 มีนาคม 2532	29 กันยายน 2532
30	สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนเกาหลี	1 มีนาคม 2545	24 พฤษภาคม 2545
31	สาธารณรัฐตุรกี	24 มิถุนายน 2548	21 กรกฎาคม 2553
32	สหราชอาณาจักร	28 พฤศจิกายน 2521	11 สิงหาคม 2522
33	อินเดีย	10 กรกฎาคม 2543	13 กรกฎาคม 2544
34	อินโดนีเซีย	17 กุมภาพันธ์ 2541	5 พฤศจิกายน 2541
35	อิสราเอล	18 กุมภาพันธ์ 2543	28 สิงหาคม 2546
36	สาธารณรัฐอาหรับอียิปต์	18 กุมภาพันธ์ 2543	27 กุมภาพันธ์ 2545
37	อาร์เจนตินา	18 กุมภาพันธ์ 2543	7 มีนาคม 2545
38	อังการี	18 ตุลาคม 2534	18 ตุลาคม 2534
39	กลุ่มประเทศอาเซียน	15 ธันวาคม 2530	12 เมษายน 2532

ที่มา: กระทรวงการต่างประเทศ

จากข้อมูลของกรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ การจัดทำสนธิสัญญาฯ มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเครื่องมือด้านนโยบายที่สำคัญในการให้ความคุ้มครองการลงทุน ซึ่งจะช่วยสร้างความเชื่อมั่นให้แก่การลงทุนต่างชาติเมื่อเข้าไปลงทุนยังต่างประเทศ² สืบเนื่องจากในอดีตนั้น กิจกรรมของประเทศพัฒนาซึ่งดำเนินการในประเทศกำลังพัฒนา มักถูกเวนคืนหรือโอนกิจการเป็นของประเทศผู้รับการลงทุน (รัฐบาลของประเทศกำลังพัฒนา) ทำให้เกิดความเสียหายแก่นักลงทุนต่างชาติและประเทศพัฒนาเป็นอย่างมาก เนื่องจากการลงทุนข้ามชาติมีความจำเป็นต้องใช้เงินทุนและทรัพยากรจำนวนมาก แต่เมื่อเข้าไปลงทุนแล้วกลับถูกยึดกิจการโดยรัฐบาลท้องถิ่นของประเทศผู้รับการลงทุนอย่างไม่เป็นธรรม จนเกิดเป็นกรณีพิพาทบ่อยครั้งในช่วงทศวรรษ ค.ศ. 1960 – 1970³

² กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ, ความตกลงเพื่อการส่งเสริมและการคุ้มครองการลงทุนเป็นมากกว่าที่คุณคิด, (<http://www.mfa.go.th/business/contents/files/cooperation-20120412-163243-085695.pdf>)

³ บัญชา ดอกไม้ และ เอกพล จงวิสัยวรรณ (2550), การค้าและการลงทุน: การจัดระเบียบการลงทุนในเศรษฐกิจโลก, กรุงเทพฯ: โครงการ WTO Watch (จัดกระแสดังกล่าว) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

แต่อย่างไรก็ตาม ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ประเทศผู้รับการลงทุนกลับประสบปัญหาถูกฟ้องร้องจากนักลงทุนต่างชาติ ทำให้รัฐบาลต่างๆ เริ่มตระหนักถึงการใช้นิติสัญญาฯ ของนักลงทุนต่างชาติ เนื่องจาก สนธิสัญญาฯ ที่เขียนไว้อย่างกว้างๆ มีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดการตีความที่ไม่แน่นอนและไม่สามารถคาดการณ์ได้⁴ ซึ่งในการวิเคราะห์หัตถ์นี้ จะได้ทำการวิเคราะห์สนธิสัญญาฯ ของประเทศทั้ง 37 ฉบับ ในข้อหลักการต่างๆ

2.2. วิวัฒนาการและแนวโน้มของสนธิสัญญาการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนในปัจจุบัน

ในอดีตที่ผ่านมา ประเทศต่างๆ มีวิธีการปกป้องนักลงทุนของประเทศตนในต่างประเทศหลากหลายวิธี ข้อตกลงเพื่อการลงทุนระหว่างประเทศ หรือ อ International Investment Agreement (IIA) ฉบับแรกได้ถูกทำขึ้นในปี พ.ศ. 2502 ระหว่างประเทศเยอรมนีและปากีสถาน ต่อมาประเทศอื่นๆ ได้มีการทำข้อตกลงในลักษณะนี้อย่างแพร่หลาย

รูปแบบสัญญาที่นิยมใช้ของ IIA ได้แก่ Bilateral Investment Treaty (BIT) สาเหตุที่มีการใช้นิติสัญญาฯ อย่างแพร่หลาย เนื่องจากประเทศที่พัฒนาแล้วซึ่งเป็นผู้ส่งออกสินค้าทุนต้องการสร้างความมั่นใจให้กับนักลงทุนของประเทศตนว่าจะได้รับการปกป้อง ทั้งทางด้านการเงินและด้านกฎหมายเมื่อไปลงทุนในประเทศกำลังพัฒนา⁵ จนกระทั่งในช่วงปลายทศวรรษที่ 1990 หน่วยงานทางด้านกฎหมายการค้าระหว่างประเทศเริ่มตระหนักว่า สนธิสัญญาฯ ก่อให้เกิดภาระผูกพัน (Liability) แก่รัฐบาลประเทศต่างๆ ที่ต้องมีต่อนักลงทุนต่างชาติ จำนวนข้อพิพาทมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างมาก จาก 6 กรณี ในปี พ.ศ. 2538 เพิ่มขึ้นเป็น 226 กรณีในปี พ.ศ. 2548 และในช่วงปลายปี พ.ศ. 2551 มีกรณีพิพาทระหว่างรัฐและนักลงทุนถึง 317 กรณี⁶

แม้กระทั่งประเทศสหรัฐอเมริกาและแคนาดาในฐานะประเทศผู้รับการลงทุน (Host states) ก็เริ่มถูกฟ้องร้องจากนักลงทุนต่างชาติ รัฐจึงตระหนักว่า สนธิสัญญาฯ จำกัดบทบาทของรัฐในการกำหนดนโยบายภายในประเทศ ดังนั้น ทั้งสองประเทศจึงเริ่มพิจารณาทบทวนสนธิสัญญาฯ เพื่อปกป้องสิทธิของรัฐ ยกตัวอย่างเช่น ได้เพิ่มรายละเอียดและข้อจำกัดของสัญญาในส่วนของการเวนคืนและการปฏิบัติอย่างเท่าเทียม และเพิ่มกฎระเบียบใหม่เพื่อให้มั่นใจว่าการจัดการเมื่อมีข้อพิพาทจะต้องทำด้วยความโปร่งใส ซึ่งเอกสารต่างๆ จะต้องไม่เป็นความลับและสามารถเปิดเผยต่อ

⁴ Alschner, W. (2013) Americanization of the BIT Universe: The Influence of Friendship, Commerce and Navigation (FCN) Treaties on Modern Investment Treaty Law, Goettingen Journal of International Law.

⁵ Bernasconi-Osterwalder N., Johnson L. (2011), Belgium's Model Bilateral Investment Treaty: A Review, International Institute for Sustainable Development (IISD)

⁶ Alschner, W. (2013). Americanization of the BIT Universe: The Influence of Friendship, Commerce and Navigation (FCN) Treaties on Modern Investment Treaty Law. Goettingen Journal of International Law.

สาธารณชนได้⁷ แนวทางการร่างสนธิสัญญาฯ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ การร่างสนธิสัญญาฯ แบบยุโรป (European model) และการร่างสัญญาสนธิสัญญาฯ แบบอเมริกา (American model)

2.2.1. สนธิสัญญาฯ ตามแบบ European model

หลังเกิดความผิดพลาดจากการทำสนธิสัญญาพหุภาคี ประเทศต่างๆ ในทวีปยุโรปได้ริเริ่มการเจรจาสนธิสัญญาเกี่ยวกับการลงทุนในต่างประเทศกับประเทศกำลังพัฒนาแบบหนึ่งต่อหนึ่ง (one-to-one basis) ความสำเร็จของการทำสนธิสัญญาฯ รูปแบบนี้ ทำให้ต่อมาประเทศอุตสาหกรรมต่างๆ นอกทวีปยุโรปได้ร่วมทำข้อตกลงกับประเทศกำลังพัฒนาต่างๆ เพิ่มมากขึ้น⁸ ภาย หลังสงครามเย็น ประเทศต่างๆ ได้นำสนธิสัญญาฯ รูปแบบยุโรป มาใช้อย่างแพร่หลาย เพราะมีเนื้อหากระชับและไม่ซับซ้อน จะระบุเพียงเนื้อหาส่วนที่สำคัญกับการลงทุน เช่น มาตรฐานการปฏิบัติ, การเวนคืน, การโอนเงินทุน และการระงับข้อพิพาท ซึ่งต่างจาก FCN ของอเมริกาที่มีความซับซ้อนมากกว่า ดังจะกล่าวในส่วนถัดไป จึงง่ายที่จะนำมาใช้ในการเจรจากับประเทศกำลังพัฒนา โดย เน้นมีผลภาระผูกพันหลังจากที่นักลงทุนเข้าไปลงทุนในประเทศผู้รับทุนแล้ว⁹

2.2.2. สนธิสัญญาฯ ตามแบบ American model

สนธิสัญญาฯ ระหว่างประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศคู่ภาคี ได้รับอิทธิพลมาจากข้อตกลงการค้าของประเทศสหรัฐอเมริกาในอดีต ได้แก่ สนธิสัญญาทางไมตรี การค้า และการเดินเรือ (Friendship, Commerce and Navigation (FCN) สนธิสัญญาฯ ดังกล่าวเป็นต้นแบบของการร่างสนธิสัญญาฯ ให้แก่สหรัฐอเมริกาในเวลาต่อมา

ในระยะแรก สนธิสัญญา FCN ไม่ได้ถูกมองว่าเป็นสัญญาข้อตกลงเพื่อป้องกันการลงทุน เดิมทีสัญญาเหล่านี้มีไว้เพื่อสร้างพันธมิตรทางการค้าและการเมืองระหว่างประเทศอเมริกา ที่เพิ่งได้รับเอกราชและประเทศในทวีปต่างๆ FCN ฉบับแรกถูกใช้ในปี พ.ศ. 2321¹⁰ ข้อตกลงนี้ครอบคลุมถึง

⁷ Alschner, W. (2013). Americanization of the BIT Universe: The Influence of Friendship, Commerce and Navigation (FCN) Treaties on Modern Investment Treaty Law. Goettingen Journal of International Law.

⁸ Wong, J. (2006). Umbrella clauses in Bilateral Investment Treaties: of breaches of contract, treaty violations, and the divide between developing and developed countries in foreign investment disputes. George Mason Law Review, 14.

⁹ Gudgeon, K. S. (1986). United States Bilateral Investment Treaties: Comments on Their Origin, Purposes, And General Treatment Standards. International Tax & Business Law, 4, 105. Haftel and Thompson (2014), When Do States Renegotiate International Agreements? The Case of Bilateral Investment Treaties, Paper Prepared for the International Law Forum, The Hebrew University of Jerusalem, March 4th, 2014

¹⁰ Gudgeon, K. S. (1986). United States Bilateral Investment Treaties: Comments on Their Origin, Purposes, And General Treatment Standards. International Tax & Business Law, 4, 105. Haftel and Thompson (2014), When Do States Renegotiate

ความสัมพันธ์ทางการทูตและการดูแลชาวอเมริกันที่อยู่ต่างประเทศ รวมไปถึงสิทธิในการนับถือศาสนาและสิทธิส่วนบุคคล ในขณะที่ข้อตกลงเรื่องการปกป้องสิทธิในทรัพย์สินของนักลงทุนต่างชาติเป็นเพียงองค์ประกอบย่อยใน FCN เท่านั้น

อย่างไรก็ตาม มีการเปลี่ยนแปลงข้อตกลงในช่วงที่สงครามโลกครั้งที่ 1 เริ่มต้น เนื่องจากอเมริกาได้เปลี่ยนบทบาทจากผู้นำเงินทุนเป็นผู้ส่งออกทุน นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2466 เป็นต้นมา ได้มีการแก้ไขสัญญา FCN ระหว่างอเมริกาและเยอรมนีโดยเพิ่มขอบเขตของข้อตกลง จากเดิมครอบคลุมการปกป้องสิทธิส่วนบุคคลมาเป็นปกป้องสิทธิและทรัพย์สินของบริษัทที่ทำธุรกิจในต่างประเทศ การเปลี่ยนแปลงหลักของ FCN เกิดขึ้นตามมาในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 พร้อมๆ กับการลงนาม The General Agreement on Tariffs and Trade (GATT) ในปี พ.ศ.2490 เพื่อจัดระเบียบการค้าระหว่างประเทศ เนื้อหาใน FCN จึงค่อยๆ เปลี่ยนไปเป็นการคุ้มครองการลงทุนในต่างประเทศ ภายหลังสงครามโลก เนื้อหามากกว่าครึ่ง หนึ่งใน FCN เปลี่ยนมาเป็นการปกป้องการลงทุนในต่างประเทศ อาจกล่าวได้ว่า FCN กลายเป็น “Treaties for the Encouragement and Protection of Foreign Investment” ดังนั้น FCN ในช่วงหลังสงครามโลก มีเนื้อหามุ่งเน้นในการปกป้องการลงทุนมากกว่ามุ่งเน้นด้านการค้า

สรุปว่า การเปลี่ยนแปลง FCN เป็น BIT ของอเมริกาไม่ได้เกิดขึ้นในช่วงต้นทศวรรษที่ 80 แต่เป็นช่วง 30 ปีก่อนหน้านั้น หรือระหว่างปี พ.ศ. 2489 – 2509¹¹ ขณะที่ประเทศอื่นๆ เช่น ญี่ปุ่น, เยอรมนี และอังกฤษได้ใช้ FCN ในช่วงเวลาเดียวกันนั้น FCN เหล่านี้ได้ครอบคลุมถึงเรื่องมาตรฐานการคุ้มครองการลงทุนที่เหมือนกับสนธิสัญญาฯ ในยุคแรก แต่แตกต่างกันที่การใช้ภาษา กล่าวคือ FCN ใช้คำว่า ‘nationals’, ‘companies’ หรือ ‘property’ ขณะที่ สนธิสัญญาฯ ใช้คำว่า ‘investors’, ‘investment’ and ‘assets’ ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือ FCN ระหว่างอเมริกาและปากีสถานที่ลงนามในปีพ.ศ. 2502 ซึ่งเป็นปีเดียวกับที่ BIT ฉบับแรกได้มีการทำขึ้นระหว่างเยอรมนีกับปากีสถาน ข้อตกลงทั้ง 2 ฉบับประกอบด้วยใจความหลักที่เกี่ยวกับมาตรฐานการคุ้มครองการลงทุน เช่น การไม่เลือกปฏิบัติ, หลักความมั่นคงและการคุ้มครองอย่างเต็มที่, การเวนคืน และการเคลื่อนย้ายเงินทุน

สรุปคือในช่วงต้นของทศวรรษ 1960 สนธิสัญญาฯ BITs ตามแบบ American model มีลักษณะเฉพาะและยังคงมีส่วนประกอบสำคัญที่ประยุกต์มาจาก FCN ซึ่งประเด็นเหล่านี้ไม่พบใน European BIT Model เนื้อหาเหล่านั้นได้แก่ 1) ความสำคัญของการเปิดตลาดอย่างเสรี (an important liberalization dimension), 2) การสงวนสิทธิสำหรับนโยบายเพื่อความปลอดภัย (reservations to safeguard policy space), 3) การอ้างอิงมาตรฐานของกฎหมายระหว่างประเทศ

International Agreements? The Case of Bilateral Investment Treaties, Paper Prepared for the International Law Forum, The Hebrew University of Jerusalem, March 4th, 2014

¹¹ Alschner, W. (2013). Americanization of the BIT Universe: The Influence of Friendship, Commerce and Navigation (FCN) Treaties on Modern Investment Treaty Law. Goettingen Journal of International Law.

(references to the international law minimum standard), 4) เน้นการลงทุนส่วนบุคคล (a greater focus on the investing individual) และ 5) ภาระผูกพันแบบ positive integration (positive integration type obligations)

FCN และ สนธิสัญญา BITs ถูกนำมาใช้ไปพร้อมๆ กันเพื่อเป็นสนธิสัญญาคุ้มครองการลงทุน¹² สนธิสัญญา FCN เป็นต้นแบบของสนธิสัญญาการลงทุนที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย อาจกล่าวได้ว่า FCN เป็นสนธิสัญญาการลงทุนที่เป็นทางเลือกจาก European BIT มาจนกระทั่งถึงช่วงทศวรรษที่ 1960

FCN เป็นสนธิสัญญาที่ค่อนข้างรัดกุมและซับซ้อนโดยครอบคลุมเรื่องการค้า, ทรัพย์สินทางปัญญา หรือแม้กระทั่งสิทธิมนุษยชนที่เพิ่มมาจากการลงทุน ส่วนสนธิสัญญา BITs นั้นเป็นข้อตกลงที่สั้น กระชับและเน้นในเรื่องของการปกป้องคุ้มครองการลงทุนเท่านั้น ในช่วงสงครามเย็น ประเทศอเมริกาไม่สามารถลงนาม FCN ได้มากนัก กลุ่มธุรกิจอเมริกันพบอุปสรรคในการลงทุนทางตรงระหว่างประเทศ (FDI) โดยเฉพาะในประเด็นเรื่องสิทธิมนุษยชน ขณะที่กลุ่มนักลงทุนยุโรปได้ประโยชน์จากการที่สนธิสัญญา BITs เป็นสัญญาที่เขียนไว้อย่างกว้างๆ จึงไม่พบอุปสรรคของปัญหาดังกล่าวในการลงทุน FDI หลังจากที่มีการเจรจาล้มเหลวอยู่หลายครั้ง ในที่สุดอเมริกาก็ตัดสินใจยกเลิกการใช้ FCN ในช่วงปลายทศวรรษ 1970 และหันมาใช้สนธิสัญญา BITs ตามแบบ European BIT Model แทน

2.3. วิเคราะห์หลักการ สถานภาพ และนัยยะสำคัญของสนธิสัญญาการลงทุนส่งเสริมและการคุ้มครองการลงทุนของประเทศไทย

ประเทศไทยมีสนธิสัญญา ที่มีผลบังคับใช้แล้วทั้งหมด 37 ฉบับ ซึ่งโดยทั่วไปแล้ว สนธิสัญญา จะมี โครงสร้างและเนื้อหาที่คล้ายคลึงกัน ในส่วนนี้จะนำเสนอเนื้อหาส่วนที่สำคัญของสนธิสัญญา ระหว่างประเทศไทยและประเทศภาคี โดยจะ วิเคราะห์สถานภาพและนัยยะสำคัญของหลักการในแต่ละฉบับ¹³

1. นิยามของนักลงทุน
2. นิยามของการลงทุน
3. หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติ
4. หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่ง
5. หลักการปฏิบัติที่เป็นธรรมและเท่าเทียม

¹²Alschner, W. (2013). Americanization of the BIT Universe: The Influence of Friendship, Commerce and Navigation (FCN) Treaties on Modern Investment Treaty Law. Goettingen Journal of International Law.

6. หลักความมั่นคงและการคุ้มครองอย่างเต็มที่
7. การเวนคืนทางตรงและทางอ้อม
8. กลไกระงับข้อพิพาทระหว่างรัฐกับนักลงทุน

ภายใต้หัวข้อ “ประเด็นที่สำคัญ” ในตารางด้านล่างนี้ จะวิเคราะห์เนื้อหาสำคัญที่เพิ่มเติมขึ้นมาในสนธิสัญญาฯ แต่ละฉบับนอกเหนือจากเนื้อหาที่มีโดยทั่วไป

2.3.1 นิยามของนักลงทุน

โดยทั่วไป นิยาม “นักลงทุน” (Investor) ในสนธิสัญญาฯ จะกำหนดประเภทของนักลงทุน นิติบุคคล หรือบริษัท ที่จะสามารถใช้สิทธิและได้รับการคุ้มครองที่กำหนดภายใต้สนธิสัญญาฯ ซึ่งโดยทั่วไปสนธิสัญญาฯ ของประเทศไทยจะมีเนื้อหาและการนิยามนักลงทุนที่สำคัญดังนี้

- นักลงทุนบุคคลธรรมดา (Natural person) ที่ถือสัญชาติไทย และสัญชาติของภาคีคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง
- นิติบุคคล (Juridical person or legal entity) รวมถึงบริษัท (Company and cooperation), บริษัท (Enterprise), สมาคมธุรกิจ (Association) และองค์กรอื่นๆ (Partnership, joint-venture and trust) ซึ่งก่อตั้งหรือจัดตั้งขึ้นโดยวิธีอื่นใดโดยถูกต้องตามกฎหมายของไทย หรือของรัฐบาลคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งภายใต้กฎหมายไทย และมีสำนักงานในประเทศคู่ภาคี

นิยามของนักลงทุน (Definition of “Investor”)

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	นิยามของนักลงทุน (Definition of “Investor”)	ประเด็นที่สำคัญ
Argentina (2543)	<p>(a) any natural person possessing the nationality either Contracting Party in accordance with its law in force in the territory of that Contracting Party.</p> <p>(b) any juridical person which incorporated or constituted under the law in force in the territory of either Contracting Party whether or not with limited liability and whether or not for pecuniary profit and having its seat in territory of that Contracting Party.</p>	<p>นักลงทุนถูกนิยามโดยกว้างและไม่มีการระบุรายละเอียด เงื่อนไข หรือลักษณะใดๆ ของนักลงทุนที่ควรจะได้รับสิทธิหรือการคุ้มครองอย่างชัดเจน</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	นิยามของนักลงทุน (Definition of “Investor”)	ประเด็นที่สำคัญ
Bahrain (2545)	<p>The term “investor” shall mean with regard to either contracting Party:</p> <p>(a) any natural person possessing the nationality either Contracting Party in accordance with its law in force in the territory of that Contracting Party.</p> <p>(b) any juridical person which incorporated or constituted under the law in force in the territory of either Contracting Party whether or not with limited liability and whether or not for pecuniary profit:</p>	นิยามนักลงทุนอย่างกว้างโดยไม่ได้มีการระบุเงื่อนไขใดๆ อย่างชัดเจน
Bangladesh (2545)	<p>The term "national" shall mean: (a) in relation to the People's Republic of Bangladesh, any person who possesses Bangladeshi nationality under the law in force in Bangladesh; (b) in relation to the Kingdom of Thailand, any person who possesses Thai nationality under the law in force in the Kingdom of Thailand;</p> <p>The term "companies" shall mean:</p> <p>(a) in relation to People's Republic of Bangladesh, any partnership constituted under the Partnership Act, 1932, and any company famed and registered under the Companies Act, 1933, either private or public, irrespective of whether the liability of its members is limited by shares or by guarantee or is unlimited, having its seat in the territory of the People's Republic of Bangladesh and lawfully existing consistent with legal provisions and whether or not its activities are directed at profit;</p> <p>(b) in relation to the Kingdom of Thailand, juridical persons incorporated or constituted under the law in force in the Kingdom of Thailand whether or not with limited liability and whether or not for pecuniary profit;</p>	นิยามนักลงทุนอย่างกว้างโดยไม่ได้มีการระบุเงื่อนไขใดๆ ที่ชัดเจน แต่มีการระบุเงื่อนไขของ “บริษัท” ว่าจะต้องสอดคล้องกับกฎหมายของประเทศ
Belgo-Luxemburg (2545)	<p>The term "investor" refers with regard to either Contracting Party to:</p> <p>(a) natural persons who, according to the law of that Contracting Party, are considered to be its</p>	มีการเพิ่มนิยามของนักลงทุนต่างชาติ โดยให้ครอบคลุมไป

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	นิยามของนักลงทุน (Definition of “Investor”)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>nationals or citizens;</p> <p>(b) juridical persons which are constituted or otherwise organised under the law of that Contracting Party and are engaged in substantive business operations in that Contracting Party;</p> <p>(c) juridical persons not established under the law of that Contracting Party</p> <p>(i) in which more than 50 per cent of the equity interest is beneficially owned by persons of that Contracting Party; or</p> <p>(ii) in relation to which persons of that Contracting Party have the power to name majority of their directors or otherwise legally direct their actions.</p>	<p>ถึง นิติบุคคลที่ไม่มี การก่อตั้งหรือจัด ทะเบียนตาม กฎหมายของ ประเทศคู่ภาคี โดย มีเงื่อนไขว่าหุ้นส่วน ในบริษัทมากกว่า ร้อยละ 50 จะต้อง ถือครองโดยนัก ลงทุนหรือนิติบุคคล ของประเทศคู่ภาคีที่ มีอำนาจในการ เลือกคณะผู้บริหาร หลัก (majority of directors) หรือ อำนาจตัดสินใจอื่นๆ ได้ตามกฎหมาย</p>
Bulgaria (2546)	<p>The term “investor” shall mean:</p> <p>(a) with respect to Bulgaria:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a natural person who is a national of the Republic of Bulgaria in accordance with its applicable law, - any company, firm, partnership, organization or association with or without juridical personality, incorporated or constituted in accordance with the laws of the Republic of Bulgaria, with a seat in its territory; <p>(b) with respect to Thailand:</p> <ul style="list-style-type: none"> - any natural person possessing the nationality of or permanently residing in the Kingdom of Thailand in accordance with its laws; or - any corporation, partnership, trust, organization, association or enterprise incorporated or duly constituted in accordance with applicable laws of the Kingdom of Thailand. 	<p>นิยามนักลงทุนอย่าง กว้างโดยไม่ได้มีการ ระบุเงื่อนไขใดๆ อย่างชัดเจน แต่มี การระบุเงื่อนไขของ “บริษัท” ว่าจะต้อง สอดคล้องกับ กฎหมายของ ประเทศ</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	นิยามของนักลงทุน (Definition of “Investor”)	ประเด็นที่สำคัญ
Cambodia (2538)	<p>"investor" means:</p> <p>(a) any natural person possessing the citizenship or nationality in a Contracting Party in accordance with its law; or</p> <p>(b) any juridical persons which include corporation, partnership, trust, joint-venture, organization, association or enterprise incorporated or duly constituted in accordance with applicable laws of that Contracting Party,</p>	<p>นิยามนักลงทุนอย่างกว้างโดยไม่ได้มีการระบุเงื่อนไขใดๆ อย่างชัดเจนแต่มีการระบุเงื่อนไขของ “บริษัท” ว่าจะต้องสอดคล้องกับกฎหมายของประเทศ</p>
Canada (2540)	<p>“investor” means</p> <p>In the case of Canada: (i) any natural person possessing the citizenship or nationality in a Contracting Party in accordance with its law; or</p> <p>(ii) any enterprise incorporated or duly constituted in accordance with applicable laws of Canada, who makes an investment in the territory of the Kingdom of Thailand, in accordance with its laws and regulations, applied in a manner consistent with paragraph 2 of Article IV; and</p> <p>In the case of the Kingdom of Thailand:</p> <p>(i) any natural person possessing the nationality of or permanently residing in the Kingdom of Thailand in accordance with its laws; or</p> <p>(ii) any corporation, partnership, trust, organisation, association or enterprise incorporated or duly constituted in accordance with applicable laws of the Kingdom of Thailand.</p> <p>"enterprise" means</p> <p>(i) any entity constituted or organized under applicable law, whether or not for profit, whether privately owned or governmentally owned or controlled through ownership interests by a government in accordance with its applicable laws (state enterprise), including any corporation,</p>	<p>นักลงทุนครอบคลุมถึงบริษัท (enterprises) ทั้งที่รัฐเป็นเจ้าของ (state enterprise) และนักลงทุนเอกชนเป็นเจ้าของ และนักลงทุนยังรวมถึง การร่วมทุน (Joint venture) และ สำนักงานสาขา (branches) ด้วย</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	นิยามของนักลงทุน (Definition of “Investor”)	ประเด็นที่สำคัญ
	trust, partnership, sole proprietorship, Joint venture or other association; and (ii) a branch of any such entity.	
China (2528)	1) the term "nationals" means any natural person or persons who possess nationality of either Contracting Party in accordance with the laws in force in that contracting party ; 2) the term "companies" shall means juridical persons incorporated or constituted under the law in force in the Kingdom of Thailand whether or not with limited liability and whether or not for pecuniary profit;	นักลงทุนถูกนิยาม โดยกว้างและไม่มี การระบุนาย ละเอียด เงื่อนไข หรือลักษณะใดๆ ของนักลงทุนที่ควร จะได้รับสิทธิหรือ การคุ้มครองอย่าง ชัดเจน
Croatia (2543)	The term "investor" means in respect of either Contracting Party: a) a natural person, a national of a Contracting Party who makes an investment in the territory of the other Contracting Party; b) a legal person incorporated, constituted or otherwise duly organised in accordance with the laws and regulations of one Contracting Party, having its seat and performing real business activity in the territory of the same Contracting Party and making an investment in the territory of the other Contracting Party;	มีการเพิ่มเงื่อนไข ของนิติบุคคลให้นิติ บุคคลที่พึงได้รับการ คุ้มครองจะต้องมี กิจกรรมทาง เศรษฐกิจอย่าง แท้จริง
Czech (2537)	The term “investor” means any natural or Juridical person of one Contracting Party who invests in the territory of the other Contracting Party. (a) the term “natural person” means any natural person having the nationality of either Contracting Party in accordance with its law, (b) the term “juridical person” means, with respect either Contracting Party, any entity incorporates or constituted in accordance with, and recognized as juridical person by its law;	นักลงทุนถูกนิยาม อย่างกว้าง โดยไม่ได้ มีการระบุนาย ละเอียดหรือเงื่อนไข ใดๆ ของนักลงทุนที่ ควรได้รับสิทธิหรือ การคุ้มครองอย่าง ชัดเจน

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	นิยามของนักลงทุน (Definition of “Investor”)	ประเด็นที่สำคัญ
Egypt (2543)	<p>The term “investor” mean:</p> <p>(a) any natural person possessing the nationality either Contracting Party in accordance with its law in force in the territory of that Contracting Party.</p> <p>(b) any juridical person which incorporated or constituted under the law in force in the territory of either Contracting Party whether or not with limited liability and whether or not for pecuniary profit:</p>	<p>นิยามนักลงทุนอย่างกว้างโดยไม่ได้มีการระบุเงื่อนไขใดๆ อย่างชัดเจน</p>
Finland (2537)	<p>The term "nationals" means any natural person or persons who is/are national(s) of a Contracting Party in accordance with its laws;</p> <p>The term "companies" means any legal person or persons constituted or incorporated under the laws and regulations of either Contracting Party and having its or their seat in the territory of the same Contracting Party;</p>	<p>นักลงทุนถูกนิยามโดยกว้างและไม่มีการระบุรายละเอียดเงื่อนไขหรือลักษณะใดๆ ของนักลงทุนที่ควรจะได้รับสิทธิหรือการคุ้มครองอย่างชัดเจน</p>
Germany (2545)	<p>The term "investors" with regard to either Contracting Party</p> <p>(a) natural persons who in respect of the Kingdom of Thailand, are considered to be nationals within the meaning of its applicable Laws; and in respect of the Federal Republic of Germany are Germans within the meaning of its Basic Law;</p> <p>(b) legal entities, including companies, corporations, business associations and other organizations, with or without legal personality, which are constituted or otherwise duly organized under the law of that Contracting Party and have their seat in the territory of that Contracting Party.</p>	<p>นักลงทุนถูกนิยามโดยกว้างและไม่มีการระบุรายละเอียดเงื่อนไขหรือลักษณะใดๆ ของนักลงทุนที่ควรจะได้รับสิทธิหรือการคุ้มครองอย่างชัดเจน</p>
Hong Kong (2548)	<p>“investors” means:</p> <p>(a) in respect of the Kingdom of Thailand:</p>	<p>กำหนดให้นิยามและบริษัทจะต้อง</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	นิยามของนักลงทุน (Definition of “Investor”)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>(i) physical persons who possess the nationality of the Kingdom of Thailand in accordance with its laws;</p> <p>(ii) juridical persons incorporated or constituted under the law in force in its area, whether or not with limited liability and whether or not for pecuniary profit, hereinafter referred to as “companies”;</p> <p>(b) in respect of the Hong Kong Special Administrative Region:</p> <p>(i) physical persons who have the right of abode in its area;</p> <p>(ii) corporations, partnerships and associations incorporated or constituted under the law in force in its area, hereinafter referred to as “companies”;</p>	<p>เป็นไปตามเงื่อนไขที่ประเทศคู่ภาคีกำหนด ซึ่งมีลักษณะที่กว้าง</p>
Hungary (2534)	<p>The term "nationals" means any natural person or persons who possess nationality of either Contracting Party in accordance with the laws in force in that contracting party ;</p> <p>The term "companies" shall means juridical persons incorporated or constituted under the law in force in the Kingdom of Thailand whether or not with limited liability and whether or not for pecuniary profit;</p>	<p>นักลงทุนถูกนิยามโดยกว้างและไม่มีภาระบรรยายละเอียด เงื่อนไขหรือลักษณะใดๆ ของนักลงทุนที่ควรจะได้รับสิทธิหรือการคุ้มครองอย่างชัดเจน</p>
India (2543)	<p>"investor" means any national or company of a Contracting Party.</p> <p>(b) "national" means:</p> <p>(i) in respect of the Kingdom of Thailand, any person who possesses Thai nationality under the law in force in the Kingdom of Thailand;</p> <p>(ii) in respect of India, persons deriving their status as Indian nationals from the law in force in India;</p>	<p>นักลงทุนถูกนิยามโดยกว้างและไม่มีภาระบรรยายละเอียด เงื่อนไขหรือลักษณะใดๆ ของนักลงทุนที่ควรจะได้รับสิทธิหรือการคุ้มครองอย่างชัดเจน</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	นิยามของนักลงทุน (Definition of “Investor”)	ประเด็นที่สำคัญ
Indonesia (2541)	<p>The term “investor” shall mean with regard to either contracting Party:</p> <p>(a) any natural person possessing the nationality either Contracting Party in accordance with its law in force in the territory of that Contracting Party.</p> <p>(b) any juridical person which incorporated or constituted under the law in force in the territory of either Contracting Party whether or not with limited liability and whether or not for pecuniary profit:</p>	<p>นักลงทุนถูกนิยามโดยกว้างและไม่มีการระบุนายละเอียด เงื่อนไข หรือลักษณะใดๆ ของนักลงทุนที่ควรจะได้รับสิทธิหรือการคุ้มครองอย่างชัดเจน</p>
Israel (2543)	<p>The term “investor” shall comprise:</p> <p>(a) any natural person possessing the nationality either Contracting Party in accordance with its law in force in the territory of that Contracting Party.</p> <p>(b) any juridical person which incorporated or constituted under the law in force in the territory of either Contracting Party whether or not with limited liability and whether or not for pecuniary profit:</p>	<p>นักลงทุนถูกนิยามโดยกว้างและไม่มีการระบุนายละเอียด เงื่อนไข หรือลักษณะใดๆ ของนักลงทุนที่ควรจะได้รับสิทธิหรือการคุ้มครองอย่างชัดเจน</p>
Jordan (2548)	<p>The term “investor” shall mean with regard to either Contracting Party:</p> <p>a) natural persons who, according to the law of that Contracting Party, are considered to be its nationals;</p> <p>b) juridical persons, including companies, corporations, business associations and other organisations, which are constituted or otherwise duly organised under the law of that Contracting Party and have their seat, together with real economic activities, in the territory of that same Contracting Party;</p> <p>c) juridical persons established under the law of that Contracting Party which are, directly or indirectly, controlled by nationals of that Contracting Party.</p>	<p>กำหนดให้นิติบุคคลที่ถูกต้องตามกฎหมายของประเทศคู่ภาคีจะต้องถูกบริหารงานทั้งทางตรงและทางอ้อม จากบุคคลที่มีสัญชาติของประเทศคู่ภาคี</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	นิยามของนักลงทุน (Definition of “Investor”)	ประเด็นที่สำคัญ
Korea (2532)	<p>The term "national" shall mean:</p> <p>(a) in relation to the Republic of Korea, physical persons who are deemed to be national of the Republic of Korea, in accordance with its laws;</p> <p>(b) in relation to the Kingdom of Thailand, any person who possesses Thai nationality under the law in force in the Kingdom of Thailand;</p> <p>(2) the term "companies" shall mean:</p> <p>(a) in relation to the Republic of Korea, juridical persons or companies or associations whether or not for pecuniary profit incorporated in the Republic of Korea and existing in accordance with its law;</p> <p>(b) in relation to the Kingdom of Thailand, juridical persons incorporated or constituted under the law in force in the Kingdom of Thailand whether or not with limited liability and whether or not for pecuniary profit;</p>	<p>นิยามนักลงทุนอย่างกว้างโดยไม่ได้มีการระบุเงื่อนไขใดๆ อย่างชัดเจน แต่มีการระบุว่าเงื่อนไขของ “บริษัท” จะต้องสอดคล้องกับกฎหมายของประเทศ</p>
Korea DPR (2545)	<p>The term "investor" shall mean with regard to either Contracting Party.</p> <p>(a) natural persons who, according to the law of that Contracting Party, are considered to be its nationals;</p> <p>(b) legal entities, including companies, corporations, business associations and other organizations, which are constituted or otherwise duly organized under the law of that Contracting Party and have their seat, together with real economic activities, in the territory of that same Contracting Party;</p> <p>(c) legal entities established under the law of any country which are, directly or indirectly, controlled by nationals of that Contracting Party or by legal entities having their seat, together with real economic activities, in the territory of that Contracting Party.</p>	<p>นักลงทุนถูกนิยามโดยกว้างและไม่มี การระบุ รายละเอียด เงื่อนไข หรือ ลักษณะใดๆ ของนักลงทุนที่ควรจะได้รับสิทธิหรือการคุ้มครองอย่างชัดเจน</p>
Lao (2533)	<p>1) the term "nationals" means any natural person or persons who possess nationality of either Contracting Party in accordance with the laws in</p>	<p>นิยามนักลงทุนอย่างกว้างโดยไม่ได้มีการ</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	นิยามของนักลงทุน (Definition of “Investor”)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>force in that contracting party;</p> <p>2) the term "companies" shall means juridical persons incorporated or constituted under the law in force in the Kingdom of Thailand whether or not with limited liability and whether or not for pecuniary profit;</p>	<p>ระบุเงื่อนไขใดๆ อย่างชัดเจน แต่มี การระบุว่าเงื่อนไข ของ“บริษัท”จะต้อง สอดคล้องกับ กฎหมายของประเทศ</p>
Myanmar (2551)	<p>The term "investor" shall mean with regard to either Contracting Party:</p> <p>a) natural persons who, according to the law of that Contracting Party, are considered to be its nationals; and</p> <p>b) juridical persons, including companies, corporations, business associations and other organisations, which are constituted or otherwise duly organised under the law of that Contracting Party and have their seat, together with real economic activities, in the territory of that same Contracting Party.</p> <p>3. The term "returns" shall mean amounts yielded by an investment and in particular, though not exclusively, includes profits, interests, capital gains, dividends, royalties, or fees.</p> <p>4. The term "territory" shall mean, with respect to each Contracting Party, the territory of that Contracting Party including its internal waters, its territorial seas, and any maritime areas over which that Contracting Party has sovereign rights or jurisdiction under international law.</p> <p>5. The term "freely usable currency" shall mean currency that the International Monetary Fund determines, from time to time, as freely usable currencies in accordance with the Articles of Agreement of the International Monetary Fund and Amendments thereafter.</p>	<p>สนธิสัญญาฯ มี เงื่อนไขว่านิติบุคคล ที่พึงได้รับการ คุ้มครองจะต้องมี กิจกรรมทาง เศรษฐกิจอย่าง แท้จริง</p>
Netherlands (2515)	<p>For the purposes of this Agreement, the term ‘nationals’ includes:</p>	<p>นักลงทุนถูกนิยาม โดยกว้างและไม่มี</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	นิยามของนักลงทุน (Definition of “Investor”)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>(a) a legal person constituted in accordance with the law of either Contracting Party in the territory of that Contracting Party, and</p> <p>(b) a legal person constituted in accordance with the law of either Contracting Party in the territory of that Contracting Party, in respect of which, because of its being controlled by a national of the other Contracting Party, permission has been granted or agreement by contract has been reached that it should be treated, for the purposes of the present Agreement, as a national of the latter Contracting Party.</p>	การระบุนาย ละเอียด เงื่อนไข หรือลักษณะใดๆ ของนักลงทุนที่ควร จะได้รับสิทธิหรือ การคุ้มครองอย่าง ชัดเจน
Peru (2534)	<p>1) the term "nationals" means any natural person or persons who possess nationality of either Contracting Party in accordance with the laws in force in that contracting party;</p> <p>2) the term "companies" shall means juridical persons incorporated or constituted under the law in force in the Kingdom of Thailand whether or not with limited liability and whether or not for pecuniary profit;</p>	นักลงทุนถูกนิยาม โดยกว้างและไม่มี การระบุนาย ละเอียด เงื่อนไข หรือลักษณะใดๆ ของนักลงทุนที่ควร จะได้รับสิทธิหรือ การคุ้มครองอย่าง ชัดเจน
Philippines (2538)	<p>The term "national" shall mean:</p> <p>(a) in respect of the Kingdom of Thailand, any natural person who possesses Thai nationality under the law in forece in the Kingdom of Thailand</p> <p>(b) in respect of The Republic of the Philippines, any natural person who is a citizen of the Republic of the Philippines according to its Constitution</p> <p>the term "companies" shall means</p> <p>(a) in respect of the Kingdom of Thailand means any juridical persons incorporated or constituted under the law in force in the Kingdom of Thailand whether or not with limited liability and whether or not for pecuniary profit;</p>	นิยามนักลงทุนอย่าง กว้างโดยไม่ได้มีการ ระบุเงื่อนไขใดๆ อย่างชัดเจนแต่มี การระบุว่าเงื่อนไข ของ “บริษัท” จะต้องสอดคล้องกับ กฎหมายของประเทศ

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	นิยามของนักลงทุน (Definition of “Investor”)	ประเด็นที่สำคัญ
	(b) in respect of the Republic of the Philippines, legal entities, including companies, associations of companies, trading corporation entities and other organization that are incorporated or constitutes or reistered as jusridical person under the law of the Republic of the Philippines	
Poland (2535)	1) the term "national" means any natural person or persons who possess nationality of either Contracting Party in accordance with the laws in force in that contracting party; 2) the term "companies" shall means juridical persons incorporated or constituted under the law in force in the territory of either contracting party whether or not with limited liability and whether or not for pecuniary profit;	นิยามนักลงทุนอย่างกว้างโดยไม่ได้มีการระบุเงื่อนไขใดๆ อย่างชัดเจน แต่มีการระบุว่าเงื่อนไขของ “บริษัท” จะต้องสอดคล้องกับกฎหมายของประเทศ
Russia (2545)	The term “investor” shall mean with regard to either contracting Party: (i) any natural person possessing the nationality either Contracting Party in accordance with its law in force in the territory of that Contracting Party. (ii) any juridical person which incorporated or constituted under the law in force in the territory of either Contracting Party whether or not with limited liability and whether or not for pecuniary profit:	นิยามนักลงทุนอย่างกว้างโดยไม่ได้มีการระบุเงื่อนไขใดๆ อย่างชัดเจน แต่มีการระบุว่าเงื่อนไขของ “นิติบุคคล” จะต้องสอดคล้องกับกฎหมายของประเทศ
Slovenia (2543)	The term “investor” shall mean: (a) natural person having the nationality of either Contracting Party in accordance with its law (b) legal persons constituted under the law of that Contracting Party:	นิยามนักลงทุนอย่างกว้างโดยไม่ได้มีการระบุเงื่อนไขใดๆ อย่างชัดเจน แต่มีการระบุว่าเงื่อนไขของ “นิติบุคคล” จะต้องสอดคล้องกับกฎหมายของประเทศ

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	นิยามของนักลงทุน (Definition of “Investor”)	ประเด็นที่สำคัญ
Sri Lanka (2539)	<p>"nationals" means:</p> <p>(i) in respect of Sri Lanka. a person who is a citizen of Sri Lanka according to its laws;</p> <p>i) in respect of Thailand, any person who nationality under the law the Kingdom of Thailand. possesses Thai in force in</p> <p>(d) "companies" means</p> <p>i) in respect of Sri Lanka. corporations, firms or associations incorporated or constituted under the law in force in any part of Sri Lanka;</p> <p>(ii) in respect of Thailand, juridical persons incorporated or constituted under the law in force in the Kingdom of Thailand.</p>	<p>นิยามนักลงทุนอย่างกว้างโดยไม่ได้มีการระบุเงื่อนไขใดๆ อย่างชัดเจน แต่มีการระบุว่าเงื่อนไขของ “นิติบุคคล” จะต้องสอดคล้องกับกฎหมายของประเทศ</p>
Sweden (2543)	<p>The term "investor" shall mean with regard to either Contracting Party:</p> <p>(a) natural persons who, according to the law of that Contracting Party are considered to be its nationals;</p> <p>(b) juridical persons which are constituted or otherwise organised under the law of that Contracting Party;</p> <p>(c) juridical persons not established under the law of that Contracting Party</p> <p>(i) in which more than 50 per cent of the equity interest is beneficially owned by natural or juridical persons of that Contracting Party; or</p> <p>(ii) in relation to which natural or juridical persons of that Contracting Party have the power to name a majority of their directors or otherwise legally direct their actions.</p>	<p>เพิ่มนิยามของนักลงทุนต่างชาติ ให้ครอบคลุมถึง นิติบุคคลที่มีการก่อตั้งหรือจดทะเบียนตามกฎหมายของประเทศคู่ภาคี โดยมีเงื่อนไขว่าหุ้นส่วนในบริษัทมากกว่าร้อยละ 50 จะต้องถือครองโดยนักลงทุนหรือนิติบุคคลของประเทศคู่ภาคีที่มีอำนาจในการเลือกคณะผู้บริหารหลัก (majority of directors) หรืออำนาจตัดสินใจอื่นๆ ได้ตามกฎหมาย</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	นิยามของนักลงทุน (Definition of “Investor”)	ประเด็นที่สำคัญ
Swiss (2540)	<p>The term "investor" refers with regard to either Contracting Party to:</p> <p>(a) natural persons who, according to the law of that Contracting Party, are considered to be its nationals;</p> <p>(b) juridical persons which are constituted or otherwise organized under the law of that Contracting Party and are engaged in substantive business operations in that Contracting Party;</p> <p>(c) juridical persons not established under the law of that Contracting Party</p> <p>(i) in which more than 50 per cent of the equity interest is beneficially owned by persons of that Contracting Party; or</p> <p>(ii) in relation to which persons of that Contracting Party have the power to name majority of their directors or otherwise legally direct their actions.</p>	<p>มีเพิ่มนิยามของนัก ลงทุนต่างชาติ โดย ให้ครอบคลุมไปถึง นิติบุคคลที่มีการก่อ ตั้งหรือจดทะเบียน ตามกฎหมายของ ประเทศคู่ภาคี โดย มีเงื่อนไขว่าหุ้นส่วน ในบริษัทมากกว่า ร้อยละ 50 จะต้อง ถือครองโดยนัก ลงทุนหรือภาคี นิติ บุคคลของประเทศคู่ ภาคีที่มีอำนาจใน การเลือกคณะ ผู้บริหารหลัก (majority of directors) หรือ อำนาจตัดสินใจอื่นๆ ได้ตามกฎหมาย</p>
Taiwan (2539)	<p>The term "relevant place" shall mean the"" places of operation to be designated by the respective authorities of the Contracting Parties;</p> <p>2. the term "investor" shall mean:</p> <p>(a) any physical person citizen according who is considered as to the laws and regulations in either relevant place, or</p> <p>(b) any company or any juridical person which is incorporated or constituted under the laws in force in either relevant place;</p>	<p>นักลงทุนถูกนิยาม โดยกว้างและไม่มี การระบุราย ละเอียด เงื่อนไข หรือลักษณะใดๆ ของนักลงทุนที่ควร จะได้รับสิทธิหรือ การคุ้มครองอย่าง ชัดเจน</p>
Turkey (2553)	<p>The term “national” mean:</p> <p>(a) Natural persons who, according to the law of that party, are considered to be its nationals,</p>	<p>ในสนธิสัญญาระบุ เงื่อนไขของนิติ บุคคลที่พึงได้รับการ</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	นิยามของนักลงทุน (Definition of “Investor”)	ประเด็นที่สำคัญ
	(b) Juridical persons including companies, corporations and business associations, which are constituted or otherwise duly organized under the law of that Party and have their seat, together with real economic activities, in the territory of that same party.	คุ้มครองว่าจะต้องมี กิจกรรมทาง เศรษฐกิจอย่าง แท้จริง
United Kingdom (2521)	<p>The term “national” shall mean:</p> <p>a) in relation to the United Kingdom. any person who is a citizen of the United Kingdom and Colonies a British subject by virtue of Sections 2, 13 or 16 of the British Nationality Act 1948, or the provisions of the British Nationality Act 1965 or a British protected person;</p> <p>(b) in relation to the Kingdom of Thailand, any person who possesses Thai nationality under the law in force in the Kingdom of Thailand;</p> <p>(2) the term " companies" shall mean:</p> <p>(a) in relation to the United Kingdom corporations (including companies), firms or associations incorporated or constituted under the law in force in any part of the United Kingdom or in any territory to which this Agreement is extended in according with the provisions of paragraph '(2) of Article J</p> <p>(b) in relation to 'the Kingdom of Thailand, juridical persons. incorporated or constituted under the law in force in the Kingdom of Thailand whether or not with limited liability and whether or not for pecuniary profit;</p>	<p>นิยามของนักลงทุน ครอบคลุมถึงบุคคล ที่เป็นพลเมืองของ อังกฤษและประเทศ อาณานิคม (Colonies) อาศัย อำนาจตาม บทบัญญัติของส่วน ที่ 2, 13 หรือ 16 ของบทบัญญัติ สัญชาติอังกฤษ 1948 หรือ บทบัญญัติสัญชาติ อังกฤษ 1965 หรือ เป็นบุคคลที่ได้รับ การคุ้มครอง (a British protected person)</p>
Vietnam (2534)	<p>The term "nationals" means any natural person or persons who possess nationality of either Contracting Party in accordance with the laws in force in that contracting party;</p> <p>The term "companies" shall means juridical persons incorporated or constituted under the law in force in the Kingdom of Thailand whether or not with limited liability and whether or not for pecuniary profit;</p>	<p>นักลงทุนถูกนิยาม โดยกว้างและไม่มี การระบุนาย ละเอียด เงื่อนไข หรือลักษณะ ใดๆ ของนักลงทุนที่ ควรจะได้รับสิทธิหรือ การคุ้มครองอย่าง ชัดเจน</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	นิยามของนักลงทุน (Definition of “Investor”)	ประเด็นที่สำคัญ
Zimbabwe (2543)	<p>The term “investor” shall mean with regard to either contracting Party:</p> <p>(a) any natural person possessing the nationality either Contracting Party in accordance with its law in force in the territory of that Contracting Party.</p> <p>(b) any juridical person which incorporated or constituted under the law in force in the territory of either Contracting Party whether or not with limited liability and whether or not for pecuniary profit:</p>	<p>นักลงทุนถูกนิยามโดยกว้างและไม่มีภาระบรรยายละเอียด เงื่อนไขหรือลักษณะใดๆ ของนักลงทุนที่ควรจะได้รับสิทธิหรือการคุ้มครองอย่างชัดเจน</p>

สรุปเนื้อหาและนัยยะสำคัญของการนิยาม ‘นักลงทุน’ ในสนธิสัญญาฯ

สนธิสัญญาฯ เกือบทุกฉบับ ยกเว้นสนธิสัญญาฯ กับประเทศตุรกี พม่า และประเทศโครเอเชีย มีการนิยาม ‘นักลงทุน’ ที่กว้าง ครอบคลุมนักลงทุน ทุกประเภท และไม่ได้มีการระบุเงื่อนไขว่านักลงทุนหรือบริษัทที่จะรับการคุ้มครองได้ จะต้องมีการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างแท้จริงและสอดคล้องกับแนวนโยบายและกฎหมายของประเทศ ซึ่งนี่เป็นการเปิดโอกาสให้บริษัทที่มีแค่การจดทะเบียน แต่ไม่ได้ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจหรือการจ้างงานบุคลากรหรือแรงงานเพื่อดำเนินธุรกิจในประเทศที่เรียกว่า Mailbox company สามารถใช้ประโยชน์จากสิทธิต่างๆ จากสนธิสัญญาฯ

2.3.2. นิยามของการลงทุน

สำหรับคำจำกัดความของการลงทุน (Investment) ในสนธิสัญญาฯ จะแตกต่างจากคำนิยามของนักลงทุน โดยคำนิยามของการลงทุนจะกำหนดประเภท รูปแบบหรือลักษณะของการลงทุนของนักลงทุนที่จะได้รับการคุ้มครองตามสิทธิต่างๆ ที่กำหนดในสนธิสัญญาฯ

โดยทั่วไปมักมีการระบุหรือใช้ถ้อยคำที่ให้ความคุ้มครองไว้อย่างกว้างขวาง โดยครอบคลุมการลงทุนเกือบทุกประเภท คำจำกัดความการลงทุนส่วนใหญ่จะถูกระบุไว้ในข้อ 1 ว่า “การลงทุน” ให้ประกอบด้วย สินทรัพย์ทุกประเภทโดยเฉพาะอย่างยิ่งให้รวมถึงแต่ไม่จำกัดเฉพาะนิยามของการลงทุนในความตกลงสนธิสัญญาฯ โดยครอบคลุมทรัพย์สินและการลงทุนทุกประเภททั้งการลงทุนทางตรงและการลงทุนในลักษณะอื่นๆ เช่นการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ การซื้อขายพันธบัตรและตราสารหนี้

การทำสัญญาอนุญาตให้ใช้สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาและสิทธิในทรัพย์สินประเภทต่างๆ ทั้งที่มีรูปร่างและไม่รูปร่าง ดังนี้

- 1) สัมหาริมทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์ (Movable and immovable property) ตลอดจนทรัพย์สินอื่นใดเช่นจำนอง สิทธิยึดหน่วงและจำนำ
- 2) หุ้นของบริษัท (Shares, stock and debentures) และผลประโยชน์รูปแบบอื่นในบริษัท
- 3) สิทธิเรียกร้องให้ชดใช้เงินที่ใช้สำหรับการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจหรือสิทธิเรียกร้องให้ปฏิบัติตาม ซึ่งมีมูลค่าทางเศรษฐกิจ (financial value)
- 4) สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual properties) โดยเฉพาะลิขสิทธิ์สิทธิบัตร สิทธิบัตรแบบผลิตภัณฑ์ แบบอุตสาหกรรม เครื่องหมายการค้า ชื่อการค้าและความลับทางการค้า (Trade secrets) และธุรกิจกระบวนการทางเทคนิคความรู้ ความชำนาญและค่าความนิยม (Technical processes and know-how and goodwill)
- 5) สัมปทานทางธุรกิจ (Business concessions) ภายใต้กฎหมายมหาชน รวมทั้งสัมปทานในการค้นหา สกัดและแสวงประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ
- 6) การเปลี่ยนแปลงรูปแบบใดๆ ของการลงทุนจะไม่มีผลต่อคุณสมบัติในการลงทุน หากการเปลี่ยนแปลงนั้นๆ ไม่ขัดแย้งกับกฎหมายของประเทศภาคีที่มีการลงทุนนั้นเกิดขึ้น

นิยามของการลงทุน (Definition of “Investment”)

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	นิยามของการลงทุน (Definition of “Investment”)	ประเด็นที่สำคัญ
Argentina (2543)	<p>The term “investments” shall mean, in conformity with the laws and regulations of the Contracting Party in whose territory the investment is made, every kind of asset invested by an investors of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party in accordance with the the latter’s laws. It includes in particular though not exclusively:</p> <p>(a) movable and immovable property and any other property rights such as mortgages, liens or pledges;</p> <p>(b) shares, stocks and debentures of companies or interest in the property of companies;</p>	<p>ในคำนิยามของบทลงทุนมีการระบุเงื่อนไขถึงการลงทุนที่พึงได้รับการคุ้มครองว่าควรสอดคล้องกับกฎหมายและกฎระเบียบต่างๆ ของประเทศ</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	นิยามของการลงทุน (Definition of “Investment”)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>(c) claims to money or to any performance under any contracts having financial value, loan only being included when they are directly related to an investment;</p> <p>(d) intellectual property rights, including in particular copyrights, patents, industrial design, trademarks and trade names, technical processes, know-how and goodwill;</p> <p>(e) business concessions conferred by law, under a contract, to search for, cultivate, extract or exploit natural resources.</p>	
Bahrain (2545)	<p>The term “investments” shall mean every kind of asset, including, in particular, but not exclusively:</p> <p>(a) movable and immovable property and any other property rights such as mortgages, liens or pledges and any other similar rights as defined in accordance with the laws and regulations of the contracting Party in whose territory the property is situated;</p> <p>(b) shares, stock and debentures of a company wherever incorporated or interests in the property of such companies;</p> <p>(c) claims to money or to any performance under contract having a financial value;</p> <p>(d) Intellectual property rights, industrial property rights, and other similar rights as recognized by the law of the Contracting Party in whose territory the investment is made.</p> <p>(e) business concessions conferred by law or under contract, including concessions to search for, cultivate, extract or exploit natural resources;</p>	ให้นิยามการลงทุน กว้าง ครอบคลุม การลงทุนและ ทรัพย์สินทุก รูปแบบ
Bangladesh (2545)	<p>The term "investments" shall mean every kind of asset, including, in particular, but not exclusively:</p> <p>(a) movable and immovable property and any other property rights such as mortgages, liens or pledges;</p> <p>(b) shares, stock and debentures of companies wherever incorporated or interests in the property</p>	ให้นิยามการลงทุน อย่างกว้าง ครอบคลุมการ ลงทุนและ ทรัพย์สินทุก

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	นิยามของการลงทุน (Definition of “Investment”)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>of such companies;</p> <p>(c) claims to money or to any performance under contract in relation to an investment having a financial value;</p> <p>(d) intellectual property rights and goodwill;</p> <p>(e) business concessions conferred by law or under contract;</p> <p>the term "returns" shall mean the amounts yielded by an investment and, in particular, though not exclusively, shall include profit, interest, capital gains, dividends, royalties or fees;</p>	รูปแบบ
Belgo-Luxemburg (2545)	<p>The term "investments" shall mean every kind of assets invested or reinvested in any sector of economy activity. The following shall, inter alia, be considered as investment of the purpose of this Agreement:</p> <p>(a) movable and immovable property as well as any other rights in rem, pledges, usufruct and similar rights;</p> <p>(b) shares, corporate rights and any other kind of shareholdings in companies constituted in the territory of one Contracting Party.</p> <p>(c) bonds, claims to money and to any performance under contracting having financial value</p> <p>(d) patents, other industrial property rights, trade names, and other intellectual property rights as well as good will that may be recognized by the law of the Contracting Party in which the investment is made;</p> <p>(e) concessions granted under public law or under contract, including concession to explore, develop, extract or exploit natural resources.</p>	<p>ให้นิยามการลงทุน กว้าง ครอบคลุม การลงทุนและ ทรัพย์สินทุก รูปแบบ</p>
Bulgaria (2546)	<p>The term “investments” shall mean every kind of assets invested by the investors of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party in accordance with the respective laws and regulations of the latter Contracting Party, and shall include in particular though not exclusively:</p>	<p>ให้นิยามการลงทุน กว้าง ครอบคลุม การลงทุนและ ทรัพย์สินทุก รูปแบบ</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	นิยามของการลงทุน (Definition of “Investment”)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>(a) movable and immovable property and any other property rights;</p> <p>(b) shares, stocks and debentures and any other forms of participation in companies;</p> <p>(c) claims to money or to any performance under any contracts having an economic value;</p> <p>(d) intellectual property rights, including in particular copyrights, patents, industrial design, trademarks and trade names, technical processes, know-how and goodwill;</p> <p>(e) business concessions conferred by law, under a contract, or an administrative act by competent State authorities to search for, cultivate, extract or exploit natural resources.</p> <p>A subsequent change to the form in which the investment have been made shall not affect their character as investments, provided that such a change does not contradict to the laws and regulations of the Contracting Party in which territory the investment have been made, as well as the relevant provisions of this Agreement.</p>	
Cambodia (2538)	<p>The term "investments" shall mean every kind of asset, including, in particular, but not exclusively:</p> <p>(a) movable and immovable property and any other property rights such as mortgages, liens or pledges,</p> <p>(b) shares, stock and debentures of companies wherever incorporated or interests in the property of such companies,</p> <p>(c) claims to money or to any performance under contract having financial value,</p> <p>(d) intellectual and industrial property rights, including rights with respect to copyrights, patents, trademarks, industrial designs, trade secrets, technical processes and know-how and goodwill,</p>	<p>ให้นิยามการลงทุน กว้าง ครอบคลุม การลงทุนและ ทรัพย์สินทุก รูปแบบ</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	นิยามของการลงทุน (Definition of “Investment”)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>(e) business concessions conferred by law or under contract, including concessions to search for, cultivate, extract or exploit natural resources;</p> <p>(a) The term "investments" referred to in paragraph 2 shall only refer to all investments that are made in accordance with the Law and Regulations of the Contracting Parties.</p> <p>(b) Any alteration of the form in which assets are invested shall not affect their classification as investments, provided that such alteration is not contrary to the approval under Article 2, if any, granted in respect of the assets originally invested.</p>	
Canada (2540)	<p>The term "investment" means every kind of asset owned or controlled either direct or indirectly through an investor of a third State, by an investor of one Contracting Party in the territory of the other Contracting party in accordance with the latter's laws, and in particular, though not exclusively, includes:</p> <p>i) movable and immovable property as well as any other rights in rem such as mortgages, liens, pledges,;</p> <p>ii) shares, stocks and debentures and any other forms of participation in a company, business enterprise or joint venture;</p> <p>c) money claims to money to performance under contract having a financial value;</p> <p>iv) goodwill;</p> <p>v) intellectual property right;</p> <p>vi) rights to engage in economic and commercial activities conferred by law and by virtue of a contract, including concessions to search for, cultivate, extract or exploit natural resources.</p> <p>But does not mean real estate or other property, tangible or intangible, not acquired in the</p>	<p>ให้นิยามการลงทุน กว้าง ครอบคลุม การลงทุนและ ทรัพย์สินทุก รูปแบบ</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	นิยามของการลงทุน (Definition of “Investment”)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>expectation or use for the purport of economic benefit or other business purpose.</p> <p>Any change in the form of an investment does not affect its character as an investment. In the case of Thailand, this shall not be constructed so as to relieve investors of any obligation to obtain such approvals as may be required by the competent authorities of Thailand established under the Thai Cabinet’s decision of 26 July 1994 (as contained in the Secretariat of the Cabinet’s Note No. 0201/9549 dates 28 July 1994), a copy of which is attached here to as Annex II.</p>	
China (2528)	<p>The term "investment" shall mean every kind of asset as permitted by each Contracting Party in accordance with its laws and regulations and shall include, in particular, though not exclusively:</p> <p>a) movable and immovable property and any other property rights such as mortgages, liens or pledges,</p> <p>b) shares, stock, debentures of companies or interest in the property of companies;</p> <p>c) claims to money or to any performance under contracting party having a financial value</p> <p>d) intellectual property rights and goodwill;</p> <p>e) business concession conferred by law or under contract, if permitted by law including concessions to search for, cultivate, extract or exploit natural resources.</p>	<p>ให้นิยามการลงทุน กว้าง ครอบคลุม การลงทุนและ ทรัพย์สินทุก รูปแบบ</p>
Croatia (2543)	<p>The term "investment" means every kind of asset established or acquired by investors of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party in accordance with its laws and regulations and shall include in particular, though not exclusively:</p> <p>a) movable and immovable property as well as any other rights in rem such as mortgages, liens,</p>	<p>ให้นิยามการลงทุน กว้าง ครอบคลุม การลงทุนและ ทรัพย์สินทุก รูปแบบ</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	นิยามของการลงทุน (Definition of “Investment”)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>pledges, usufructs and similar rights;</p> <p>b) stock, shares, debentures and other forms of participation in companies;</p> <p>c) claims to money or to any performance having economic value, including every loan granted for the purpose of creating economic value;</p> <p>d) intellectual property rights including, but not limited to, copyrights and neighbouring rights, industrial property rights, trademarks, patents, industrial designs and technical processes, rights in plants varieties, know-how, trade secrets, trade names and goodwill;</p> <p>e) rights to engage in economic and commercial activities conferred by law and by virtue of a contract, including concessions to search for, cultivate, extract or exploit natural resources.</p> <p>Any change of the form in which asset is invested or reinvested shall not affect its character as an investment.</p>	
Czech (2537)	<p>The term "investment" means every asset invested by investors of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party under the laws in force of the latter Contracting Party, especially</p> <p>a) movable and immovable property and any other property rights recognized by the law in force in the territory of the Contracting Party in which investment is made;</p> <p>b) share, stock, debentures of companies wherever incorporated;</p> <p>c) claims to money or to any performance having financial value,</p> <p>d) intellectual property rights, know-how and goodwill as recognized by the law of the Contracting Party in which the investment is</p>	<p>ให้นิยามการลงทุน กว้าง ครอบคลุม การลงทุนและ ทรัพย์สินทุก รูปแบบ</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	นิยามของการลงทุน (Definition of “Investment”)	ประเด็นที่สำคัญ
	made. e), business concession conferred by law or under contract, including concessions to search for, cultivate, extract or exploit natural resources.	
Egypt (2543)	<p>The term "investment" means all kind of invested money and assets which carried out by investors of any of either Contracting party in the territory of the other Contracting Party in according to the prevailing laws and regulations in this country. Also the investment include in particular, but not exclusively:</p> <p>a) movable and immovable property as well as any other property rights such as mortgages, pledges, debt guarantees, usufructs and similar rights;</p> <p>b) share, stock, debentures of companies wherever incorporated or interest of such companies in the territory of either Contracting party;</p> <p>c) claims to money or to any performance under Contracting having financial value, associated with the investment</p> <p>d) intellectual property and industrial rights and goodwill;</p> <p>e) business concession conferred by law and or under contract, including concessions to search for, cultivate, extract or exploit natural resources.</p>	<p>ให้นิยามการลงทุน กว้าง ครอบคลุม การลงทุนและ ทรัพย์สินทุก รูปแบบ</p>
Finland (2537)	<p>The term "investments" means every kind of assets and in particular, though not exclusively, includes:</p> <p>(i) movable and immovable property and any other property rights such as mortgages, liens and pledges;</p> <p>(ii) shares, stock and debentures of companies or interests in the property of such companies, securities issued by investors and returns retained</p>	<p>ให้นิยามการลงทุน กว้าง ครอบคลุม การลงทุนและ ทรัพย์สินทุก รูปแบบ</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	นิยามของการลงทุน (Definition of “Investment”)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>for the purpose of re-investment;</p> <p>(iii) title or a claim to money or any performance having financial value;</p> <p>(iv) intellectual and industrial property rights and goodwill;</p> <p>(v) business concessions conferred by law or under contract, including concessions to search for, cultivate, extract, or exploit natural resources;</p> <p>Any alteration of the form in which assets are invested shall not affect their character as an investment, provided that such alteration has also been approved under Article 2.</p>	
Germany (2545)	<p>The term “investment” comprise every kind of asset, in particular, though not exclusively:</p> <p>a) movable and immovable property as well as any other property rights in rem, such as mortgages, liens and pledges;</p> <p>b) shares of companies and other kinds of interest companie;</p> <p>c) claims to money which has been used to create an economic value or claim to any performance under contract having an economic value;</p> <p>d) intellectual property rigths, in particular cop rights, patents, utility-model patent, industrial designs, trade marks, trade names, trade and business secret, technical processes, know how, good will;</p> <p>e) business concessions under public law including concessions to search for, cultivate, extract, or exploit natural resources.</p> <p>Any alteration of the form in which assets are invested shall not affect their classification as investment, provided such altered inveseement is approved by the relevant Contracting Party of so required by its law and regulations</p>	<p>ให้นิยามการลงทุน กว้าง ครอบคลุม การลงทุนและ ทรัพย์สินทุก รูปแบบ</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	นิยามของการลงทุน (Definition of “Investment”)	ประเด็นที่สำคัญ
Hong Kong (2548)	<p>“investment” means every kind of asset and in particular, though not exclusively, includes:</p> <p>(a) movable and immovable property and any other property rights such as mortgages, liens or pledges;</p> <p>(b) shares in and stock and debentures of a company and any other form of participation in a company;</p> <p>(c) claims to money or to any performance under contract having a financial value;</p> <p>(d) intellectual property rights and goodwill;</p> <p>(e) business concessions conferred by law or under contract, including concessions to search for, cultivate, extract or exploit natural resources;</p> <p>A change in the form in which assets are invested does not affect their character as investments provided that such change has been specifically approved in accordance with Article 2 (1) of this Agreement when it is necessary. The term “investment” includes all investments, whether made before or after the date of entry into force of this Agreement;</p>	การคุ้มครองการลงทุนครอบคลุมทั้งก่อนและหลังวันที่สนธิสัญญาฯ มีผลบังคับใช้
Hungary (2534)	<p>The term “investment” shall means every kind of asset, in particular, though not exclusively,:</p> <p>(a) movable and immovable property and any other property rights such as mortgages, liens or pledges;</p> <p>(b) shares, bond and other kind interest in the property of such companies;</p> <p>(c) title to money and to any performance under contract having financial values ;</p> <p>(d) right in the field of intellectual property as may be recognized by the law of the Contracting Party in Which the investment are made.</p>	ให้นิยามการลงทุนกว้าง ครอบคลุมการลงทุนและทรัพย์สินทุกรูปแบบ

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	นิยามของการลงทุน (Definition of “Investment”)	ประเด็นที่สำคัญ
India (2543)	<p>The term “investment” means every kind of asset established or acquired, including changes in the form of such investment, in accordance with the national laws of contracting Party in whose territory the investment is made and and in particular, though not exclusively, includes:</p> <ul style="list-style-type: none"> i) movable and immovable property as well as other property rights such as mortgages, liens and pledges; ii) shares in, stocks and debentures of a company and any other similar forms of participation in a company; iii) rights to money, or to any performance under contract having a financial value; iv) intellectual property rights, good will, technical processes and know-how in accordance with the relevant laws of the respective Contracting Party v) business concessions conferred by law or under contract including concessions to search for, cultivate, extract, or exploit natural resources. 	<p>ให้นิยามการลงทุน กว้าง ครอบคลุม การลงทุนและ ทรัพย์สินทุก รูปแบบ</p>
Indonesia (2541)	<p>The term “investment” shall mean every kind of asset invested by investor of one Contracting party in the territory of the other Contracting Party, in accordance with the respective laws and regulations of the latter Contracting Party in particular, though not exclusively, includes:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) movable and immovable property and any other property rights such as mortgages, liens pledges and usufruct; b) shares, stocks and debentures of a company or interests in the property of such companies; c) claims to money or to any performance under contract having financial value; d) intellectual property and industrial property rights as recognised by the law of the Contracting 	<p>ให้นิยามการลงทุน กว้าง ครอบคลุม การลงทุนและ ทรัพย์สินทุก รูปแบบ</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	นิยามของการลงทุน (Definition of “Investment”)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>Party in whose territory the investment is made, know-how, and goodwill;</p> <p>e) business concessions conferred by law or under contract including concessions to search for, cultivate, extract, or exploit natural resources.</p> <p>Any alteration of the form in which assets are invested shall not affect their character as an investment, provided that such alteration has also been approved or admitted under Article II</p>	
Israel (2543)	<p>The term “investment” shall comprise any kind of assets, implemented in accordance with the laws and the investment is made, including, but not limited to;</p> <p>a) movable and immovable property and any other property rights such as mortgages, liens and pledges;</p> <p>b) shares, stocks and debentures of a company or other interest forms in such company;</p> <p>c) claims to money and any other performance under contract having financial value or good will;</p> <p>d) intellectual property rights, technical process and know-how;</p> <p>e) business concessions conferred by law or under contract including concessions to search for, cultivate, extract, or exploit natural resources.</p> <p>A change in the form in which assets are invested or reinvested in accordance with the laws, regulations and other relevant requirement of the Contracting Party in whose territory the investment is made, does not effect their character as investments within the meaning of this Agreement;</p>	<p>ให้นิยามการลงทุน กว้าง ครอบคลุม การลงทุนและ ทรัพย์สินทุก รูปแบบ</p>
Jordan (2548)	<p>The term “investment” shall mean every kind of asset and in particular, though not exclusively,</p>	<p>ให้นิยามการลงทุน กว้าง ครอบคลุม</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	นิยามของการลงทุน (Definition of “Investment”)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>includes:</p> <p>a) movable and immovable property and any other property rights such as mortgages, liens and pledges;</p> <p>b) shares, stocks and debentures of a company and any other similar forms of participation in a company;</p> <p>c) claims to money and any other rights to performance under contract having an economic value;</p> <p>d) intellectual property and industrial property rights as recognised by the law of the Contracting Party in whose territory the investment is made, know-how, and goodwill;</p> <p>e) business concessions conferred by law or under contract including concessions to search for, cultivate, extract, or exploit natural resources.</p> <p>Any alteration of the form in which assets are invested shall not affect their character as an investment, provided that such alteration is consistent with the laws and regulations of the Contracting Party in whose territory the investments were made.</p>	<p>การลงทุนและทรัพย์สินทุกรูปแบบ</p>
Korea (2532)	<p>The term "investments" shall mean every kind of asset, including, in particular, but not exclusively:</p> <p>(a) movable and immovable property and any other property rights such as mortgages, liens or pledges;</p> <p>(b) shares, stock and debentures of companies wherever incorporated or interests in the property of such companies;</p> <p>(c) claims to money or to any performance under contract having a financial value;</p> <p>(d) patents, trademarks, trade names and goodwill;</p>	<p>ให้นิยามการลงทุนกว้าง ครอบคลุมการลงทุนและทรัพย์สินทุกรูปแบบ</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	นิยามของการลงทุน (Definition of “Investment”)	ประเด็นที่สำคัญ
	(e) business concessions conferred by law or under contract, including concessions to search for, cultivate, extract or exploit natural resources; as may be recognized by the law of the Contracting Party in which the investments are made;	
Korea DPR (2545)	<p>The term “investment” shall mean every kind of asset and in particular, though not exclusively, includes:</p> <p>a) movable and immovable property and any other property rights such as mortgages, liens and pledges;</p> <p>b) shares, stocks and debentures of a company and any other similar forms of participation in a company;</p> <p>c) claims to money and any other rights to performance under contract having an economic value;</p> <p>d) intellectual property and industrial property rights as recognised by the law of the Contracting Party in whose territory the investment is made, know-how, and goodwill;</p> <p>e) business concessions conferred by law or under contract including concessions to search for, cultivate, extract, or exploit natural resources.</p> <p>Any alteration of the form in which assets are invested shall not affect their character as an investment, provided that such alteration is consistent with the laws and regulations of the Contracting Party in whose territory the investments were made.</p>	ให้นิยามการลงทุน กว้าง ครอบคลุม การลงทุนและ ทรัพย์สินทุก รูปแบบ
Lao (2533)	<p>The term “investment” shall mean every kind of asset and in particular, though not exclusively, includes:</p> <p>a) movable and immovable property and any other property rights such as mortgages, liens and</p>	ให้นิยามการลงทุน กว้าง ครอบคลุม การลงทุนและ ทรัพย์สินทุก

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	นิยามของการลงทุน (Definition of “Investment”)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>pledges;</p> <p>b) shares, stocks and debentures of a company wherever incorporated or interest in the property of such companies;</p> <p>c) claims to money and any other performance under contract having a financial value;</p> <p>d) patents, trademarks, trade names and goodwill;</p> <p>e) business concessions conferred by law or under contract including concessions to search for, cultivate, extract, or exploit natural resources.</p>	รูปแบบ
Myanmar (2551)	<p>The term "investment" shall mean every kind of asset and In particular, though not exclusively, includes:</p> <p>a) movable and immovable property and any other property rights such as mortgages, liens and pledges;</p> <p>b) shares, stocks and debentures of a company and any other similar forms of participation in a company;</p> <p>c) claims to money and any other rights to performance under contract having an economic value;</p> <p>d) intellectual property and industrial property rights as recognized by the law of the Contracting Party in whose territory the investment is made, know-how, and goodwill;</p> <p>e) business concessions conferred by law or under contract including concessions to search for, cultivate, extract, or exploit natural resources.</p> <p>The term "returns" shall mean amounts yielded by an investment and in particular, though not exclusively, includes profits, interests, capital gains, dividends, royalties, or fees.</p> <p>The term "territory" shall mean, with respect to each Contracting Party, the territory of that Contracting Party including its internal waters, its</p>	<p>ให้นิยามการลงทุน กว้าง ครอบคลุม การลงทุนและ ทรัพย์สินทุก รูปแบบ</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	นิยามของการลงทุน (Definition of “Investment”)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>territorial seas, and any maritime areas over which that Contracting Party has sovereign rights or jurisdiction under international law.</p> <p>The term "freely usable currency" shall mean currency that the International Monetary Fund determines, from time to time, as freely usable currencies in accordance with the Articles of Agreement of the International Monetary Fund and Amendments thereafter.</p>	
Netherlands (2515)	ไม่พบข้อมูลการนิยามของการลงทุนในสนธิสัญญาฯ	ไม่สามารถ วิเคราะห์ได้
Peru (2534)	<p>The term “investment” shall mean every kind of asset and in particular, though not exclusively, includes:</p> <p>a) movable and immovable property and any other property rights such as mortgages, liens and pledges;</p> <p>b) shares, stocks and debentures of companies wherever incorporated or interest in the property of such companies</p> <p>c) claims to money and any other rights to performance under contract having financial value;</p> <p>d) intellectual property rights and goodwill;</p> <p>e) business concessions conferred by law or under contract including concessions to search for, cultivate, extract, or exploit natural resources.</p>	ให้นิยามการลงทุน กว้าง ครอบคลุม การลงทุนและ ทรัพย์สินทุก รูปแบบ
Philippines (2538)	<p>The term “investment” shall mean every kind invested by nationals and companies of one Contracting Party in the territory of the other Contracting party, in accordance with the respective laws and regulations of latter Contracting Party, including, in particular, but not exclusively;</p> <p>a) movable and immovable property and any</p>	ให้นิยามการลงทุน กว้าง ครอบคลุม การลงทุนและ ทรัพย์สินทุก รูปแบบ

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	นิยามของการลงทุน (Definition of “Investment”)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>other property rights such as mortgages, liens, pledges and usufructs;</p> <p>b) shares, stocks and debentures of a company and any interests in the property of such companies;</p> <p>c) claims to money and any performance under contract having financial value;</p> <p>d) intellectual and industrial property rights, patents, trademarks, technical processes, know-how, goodwill and any other similar rights; and</p> <p>e) business concessions conferred by law or under contract including concessions to search for, cultivate, extract, or exploit natural resources.</p> <p>Any alteration of the form in which assets are invested shall not affect their character as an investment, provided that such alteration has also been approved or admitted under Article 2</p>	
Poland (2535)	<p>The term “investment” mean any kind of assets as recognized by the law and regulation of the respective Contracting Parties, invested by nationals and companies of one Contracting Party provided that they have been made in accordance with the respective laws and regulations of latter Contracting Party, shall include in particular, but not exclusively;</p> <p>a) movable and immovable property and any other property rights such as mortgages, liens and pledges;</p> <p>b) shares, stocks and debentures of companies wherever incorporated or interest in the property of such companies</p> <p>c) claims to money and any performance under contract having financial value;</p> <p>d) intellectual and industrial property rights including rights with respect to copyrights, patent, trademarks, trade name, industrial designs,</p>	<p>ให้นิยามการลงทุน กว้าง ครอบคลุม การลงทุนและ ทรัพย์สินทุก รูปแบบ</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	นิยามของการลงทุน (Definition of “Investment”)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>trade secret, technical processes, know-how, and goodwill;</p> <p>e) business concessions of financial value necessary for conducting economic activities conferred by law or under contract including concessions to search for, cultivate, extract, or exploit natural resources.</p> <p>Any change in the form of an investment, shall not affect its character as an investment provided that such change has also been approved under Article 2</p>	
Russia (2545)	<p>The term “investment” shall mean every kind invested by investor of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party in accordance with the laws of latter Contracting Party and in particular, though not exclusively, includes:</p> <ul style="list-style-type: none"> - movable and immovable property and any other property rights - shares, stocks and any other forms of participation of capital in the legal person; - claims to money invested for the purpose of creating economic values or under contract having an economic value, related to investment; - intellectual property rights such as copyrights, patents, industrial designs, models, trademarks and service marks, technology, information having commercial value and ‘know- how’ - rights concessions conferred by law or under contract to conduct business activity related in particular to exploration, development, extraction and exploitation of natural resources. <p>Any change of the form of investment shall not effect their qualification as investment if such change does not contradict the applicable laws of the Contracting Party in the territory of which the</p>	<p>ให้นิยามการลงทุน กว้าง ครอบคลุม การลงทุนและ ทรัพย์สินทุก รูปแบบ</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	นิยามของการลงทุน (Definition of “Investment”)	ประเด็นที่สำคัญ
	investment were made;	
Slovenia (2543)	<p>The term “investments” shall mean every kind of assets invested by the investors of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party in accordance with the laws and regulations of the latter Contracting Party, include, in particular, though not exclusively:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) movable and immovable property and any other property rights such as mortgages, liens and pledges; b) shares, stocks and debentures of a company and any other similar forms of participation in a company; c) claims to money and any performance under contract having an economic value; d) intellectual property and industrial property rights and goodwill; and e) concessions conferred by law, by administrative act or under contract, by a competent authority , including concessions to search for, develop, extract, or exploit natural resources. <p>Any alteration of the form in which assets are invested or reinvested shall not affect their character as an investment, provided that such alteration is in accordance with the laws and regulations of the Contracting Party in whose territory the investments were made. Treatment may not be less favorable than that accorded to the original investment.</p>	<p>ให้นิยามการลงทุน กว้าง ครอบคลุม การลงทุนและ ทรัพย์สินทุก รูปแบบ</p>
Sri Lanka (2539)	<p>The term “investment” means every kind of asset and in particular, though not exclusively, includes:</p> <ul style="list-style-type: none"> (i) movable and immovable property and any other property rights; (ii) shares, stocks and debentures of companies or 	<p>ให้นิยามการลงทุน กว้าง ครอบคลุม การลงทุนและ ทรัพย์สินทุก รูปแบบ</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	นิยามของการลงทุน (Definition of “Investment”)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>interests in the property of such companies;</p> <p>(iii) claims to money or to any performance under any contracts having financial value;</p> <p>(vi) intellectual and industrial property rights, and goodwill;</p> <p>(v) business concessions conferred by law, under contract, including concessions to search for, cultivate, extract or exploit natural resources.</p>	
Sweden (2543)	<p>The term “investments” shall mean every kind of assets invested by the investors of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party in accordance with the respective laws and regulations of the latter Contracting Party, and shall include in particular though not exclusively:</p> <p>(a) movable and immovable property as well as any other property rights such as mortgage, lien, pledge, usufruct and similar rights;</p> <p>(b) shares and other kinds of interest in the property of companies</p> <p>(c) title to money or any performance having financial values</p> <p>(d) patents, other industrial property rights, trade name and other intellectual property rights as well as good will as may be recognized by the laws of the Contracting Party in which the investment is made;</p> <p>(e) business concessions conferred by law or by virtue of any licences and permits granted pursuant to law, or contracts including concessions to search for, cultivate, extract or exploit natural resources.</p> <p>(f) good that under a leasing agreement are placed at the disposal of a lessee in the territory of one Contracting Party by a lessor being a national of the other Contracting Party or a legal person</p>	<p>ได้เพิ่มเนื้อหาซึ่งระบุว่า นิยามการลงทุนครอบคลุมถึงสิทธิในสัญญาเช่าซื้อ (leasing agreement)</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	นิยามของการลงทุน (Definition of “Investment”)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>having its seat in the territory of that Contracting party</p> <p>Any alteration of the form in which assets are invested shall not affect their character as an investment.</p>	
Swiss (2540)	<p>The term "investments" shall mean every kind of asset, including, in particular, but not exclusively</p> <p>(a) movable and immovable property and any other property rights such as mortgages, liens or pledges,</p> <p>(b) shares, stock and debentures of companies wherever incorporated or other kinds of interest in the property of such companies,</p> <p>(c) claims to money or to any performance under contract having financial value,</p> <p>(d) intellectual property rights, know-how and goodwill,</p> <p>(e) business concessions conferred by law or under contract, including concessions to search for, cultivate, extract or exploit natural resources;</p>	<p>ให้นิยามการลงทุน กว้าง ครอบคลุม การลงทุนและ ทรัพย์สินทุก รูปแบบ</p>
Taiwan (2539)	<p>The term “investments” shall mean any kind of assets invested by the investors of either relevant place in the other relevant place in accordance with the laws and regulations in force in the latter relevant place and in particular, though not exclusively, include</p> <p>(a) movable and immovable property as well as other property rights such as mortgages, liens or pledges;</p> <p>(b) shares, stocks and debentures of companies wherever incorporated or interested in the property of such companies;</p> <p>(c) claims to money or to any performance under any contracts having financial value;</p>	<p>ให้นิยามการลงทุน กว้าง ครอบคลุม การลงทุนและ ทรัพย์สินทุก รูปแบบ</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	นิยามของการลงทุน (Definition of “Investment”)	ประเด็นที่สำคัญ
	(d) intellectual property rights and goodwill; (e) business concessions conferred by law, under contract including concession to search for, cultivate, extract or exploit natural resources.	
Turkey (2553)	<p>The term “ investment”, in conformity with the hosting Party’s laws and regulations, shall include every kind of asset in particular, but not exclusively:</p> <p>(a) Shares, stocks or any other form of participation in companies</p> <p>(b) Reinvested earning, claims to money or any other rights having financial values related to an investment,</p> <p>(c) Moveable and immovable property, as well as any other rights as mortgages, liens, pledges and any other similar rights as defined in conformity with the laws and regulation of the Party in whose territory the property is situated</p> <p>(d) Industrial and intellectual property rights, such as patents, industrial designs, technical processes, as well as trademarks, good will and know-how</p> <p>(e) Business concession conferred by law or by contract, including concession related to natural resource</p> <p>(f) The said term shall refer to all direct investment made in accordance with the laws and regulations in the territory of the Party where the investments are made.</p> <p>The term “ investment” covers all investments made in the territory of a Party before or after entry into force of this Agreement</p> <p>(g) Any alteration of the form in which assets are invested shall not affect their character as an investment</p>	<p>ให้นิยามการลงทุน กว้าง ครอบคลุม การลงทุนและ ทรัพย์สินทุก รูปแบบ</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	นิยามของการลงทุน (Definition of “Investment”)	ประเด็นที่สำคัญ
United Kingdom (2521)	<p>The term "investments" shall mean every kind of asset, including, in particular, but not exclusively</p> <p>(a) movable and immovable property and any other property rights;</p> <p>(b) shares, stocks and debentures of companies wherever incorporated or interested in the property of such companies;</p> <p>(c) claims to money or to any performance under any contracts having financial value;</p> <p>(d) intellectual property rights and goodwill;</p> <p>(e) business concessions conferred by law, under a contract including concession to search for, cultivate, extract or exploit natural resources.</p>	<p>ให้นิยามการลงทุน กว้าง ครอบคลุม การลงทุนและ ทรัพย์สินทุก รูปแบบ</p>
Vietnam (2534)	<p>The term "investments" shall mean every kind of asset, including, in particular, but not exclusively</p> <p>(a) movable and immovable property and any other property rights such as mortgages, liens or pledges,</p> <p>(b) shares, stock and debentures of companies wherever incorporated or other kinds of interest in the property of such companies,</p> <p>(c) claims to money or to any performance under contract having financial value,</p> <p>(d) intellectual property rights such as patents, trademarks, trade name and goodwill,</p> <p>(e) business concessions conferred by law or under contract, including concessions to search for, cultivate, extract or exploit natural resources;</p>	<p>ให้นิยามการลงทุน กว้าง ครอบคลุม การลงทุนและ ทรัพย์สินทุก รูปแบบ</p>
Zimbabwe (2543)	<p>The term “investments” shall mean every kind of assets invested by the investors of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party in accordance with the respective laws and regulations of the latter Contracting Party, and shall include in particular</p>	<p>ให้นิยามการลงทุน กว้าง ครอบคลุม การลงทุนและ ทรัพย์สินทุก</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	นิยามของการลงทุน (Definition of “Investment”)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>though not exclusively:</p> <p>(a) movable and immovable property and any other property rights such as mortgags, liens, pledges, and usufructs;</p> <p>(b) shares, stocks and debentures of companies or interests in the property of such companies;</p> <p>(c) claims to money or to any performance under any contracts having an financial value;</p> <p>(d) intellectual property rights , technical processes, know-how and goodwill; and</p> <p>(e) business concessions conferred by law, under a contract, including to search for, cultivate, extract or exploit natural resources</p> <p>Any alteration of the form in which assets are invested shall not affect their character as an investment, provided that such alteration has also been approved or admitted under article 9</p>	รูปแบบ

สรุปเนื้อหาและนัยยะสำคัญของนิยาม “การลงทุน” ในสนธิสัญญาฯ

ลักษณะโดยทั่วไปของนิยามการลงทุนในสนธิสัญญาฯ ทั้ง 37 ฉบับของประเทศไทยที่ได้ลงนามกับต่างประเทศ มีการนิยามที่ครอบคลุมทรัพย์สินและการลงทุนทุกประเภททั้งที่มีรูปร่างและไม่มีรูปร่าง ที่ครอบครองและควบคุมทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งระยะสั้นและระยะยาว ซึ่งการระบุในลักษณะเช่นนี้จะส่งผลให้ประเทศไทยมีภาระผูกพันในการให้ความคุ้มครองต่อการลงทุนของนักลงทุนต่างชาติเกือบทุกรูปแบบ รวมถึงทรัพย์สินทางปัญญา เครื่องหมายทางการค้า ทรัพย์สินที่มองไม่เห็น การลงทุนระยะสั้นเพื่อเก็งกำไร หุ้นและหุ้นส่วนในบริษัท และสัมปทานต่างๆ

เพื่อป้องกันการเกิดข้อพิพาท และการตีความอย่างเกินเลย ของนิยามการลงทุนในสนธิสัญญาฯ รัฐควรกำหนดนิยามการลงทุนให้ชัดเจนโดยครอบคลุมแค่การลงทุนทางตรง กล่าวคือ มีการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจหรือธุรกิจจริง มีการจ้างงานบุคลากรหรือแรงงานในประเทศ โดยเป็นการลงทุนระยะยาว ไม่ใช่เพื่อเก็งกำไรในระยะสั้นๆ และจะต้องสอดคล้องกับกฎหมายและแนวทางการพัฒนาของประเทศเท่านั้น

2.3.3 หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติ (National Treatment)

หลักการไม่เลือกปฏิบัติ (Non-Discrimination) เป็นหลักปฏิบัติทั่วไปที่ระบุในข้อตกลงทางการค้าอีกหลายประเภทรวมทั้งสนธิสัญญา ซึ่งภายใต้หลักการไม่เลือกปฏิบัติดังกล่าว สามารถ จำแนก เป็น 2 หลักปฏิบัติที่สำคัญได้แก่ หลักปฏิบัติเยี่ยงชาติ (National Treatment) และหลักปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่ง (Most Favoured Nation)

หลักปฏิบัติเยี่ยงชาติ เป็นหลักการที่เน้นถึงการปฏิบัติและมอบสิทธิประโยชน์ต่างๆ ต่อนักลงทุนของประเทศคู่ภาคีอย่างเท่าเทียมกับที่ปฏิบัติหรือมอบแก่นักลงทุนของประเทศตน ซึ่งหาก รัฐภาคีนั้นได้ปฏิบัติหรือมอบสิทธิประโยชน์อันใดต่อนักลงทุนของประเทศตน รัฐ นั้นจะต้องมอบ ประโยชน์ หรือสิทธิต่างๆ แก่นักลงทุนของประเทศคู่ภาคีนั้นด้วย

หลักปฏิบัติเยี่ยงชาติจะแตกต่างกับหลักปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่ง โดยภายใต้หลักปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่ง รัฐภาคีมีภาระผูกพันที่จะต้องมอบ สิทธิหรือประโยชน์ต่างๆ เหมือนกับที่มอบแก่นักลงทุนของประเทศที่สามหรือรัฐภาคีอื่น แต่ภายใต้ หลักปฏิบัติเยี่ยงชาติ รัฐภาคีจะต้องปฏิบัติต่อนักลงทุนของประเทศคู่ภาคีเหมือนหรือเทียบเท่ากับที่ ปฏิบัติต่อนักลงทุนของตน ดังที่กล่าวในข้างต้น

โดยทั่วไปในสนธิสัญญาฯ จะมีการระบุให้ รัฐจะต้องให้การปฏิบัติเยี่ยงชาติกับนักลงทุนของ ประเทศคู่ภาคีตามข้อตกลงนั้นโดยพลันและไม่มีเงื่อนไข (Immediately and unconditionally) และเป็นไปตามหลักการต่างตอบแทนระหว่างประเทศคู่ภาคี (Reciprocal basis)

เนื่องจากเนื้อหาโดยทั่วไปของสนธิสัญญาฯ มีลักษณะกระชับ สนธิสัญญาบางฉบับจึงรวมระบุ หลักปฏิบัติเยี่ยงชาติ หลักปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่ง และหลักการที่สำคัญ อื่นๆ โดยเฉพาะ หลักการปฏิบัติที่เป็นธรรมและเท่าเทียม และหลักความมั่นคงและการคุ้มครอง อย่างเต็มที่ เข้าไว้ด้วยกัน ในส่วนของการปฏิบัติต่อการลงทุน (Treatment of investments)

หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติ (National Treatment)

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติ (National Treatment)	ประเด็นที่สำคัญ
Argentina (2543)	Investments of investors of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party, and also the returns therefrom, shall receive treatment which is fair and equitable and not less favourable than that accorded in respect of the investments and returns of the investors of the	มีการระบุให้รัฐ ปฏิบัติต่อนักลงทุน ต่างชาติอย่างเป็น ธรรมและเทียบเท่า หรือไม่น้อยกว่าที่

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติ (National Treatment)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>latter Contracting Party or of any third State.</p> <p>Each Contracting Party shall in its territory accord to investors of the other Contracting Party as regards the management, use, enjoyment or disposal of their investments, treatment which is fair and equitable and not less favourable than that which it accords to its own investors or to the investors of any third State, whichever may be more favourable to the investor concerned.</p> <p>All the provisions of this Agreement relative to the grant of treatment not less favorable than that accorded to the investors of any third state shall be interpreted as meaning that such treatment shall be accorded immediately and unconditionally.</p> <p>Each Contracting Party shall observe any obligation, additional to those specified in this Agreement into which it may have entered with regard to investments of nationals or companies of the other Contracting Party.</p>	<p>ปฏิบัติต่อนักลงทุน ของตนและนักลงทุน ของประเทศที่สาม</p> <p>ในกรณีของสนธิ สัญญาฯ นี้มีการ ผนวกหลักปฏิบัติ ต่างๆ เข้าไว้ด้วยกัน ได้แก่หลักปฏิบัติ เยี่ยงชาติที่ได้รับ ความอนุเคราะห์ อย่างยิ่งและหลัก การปฏิบัติที่เป็น ธรรมและเท่าเทียม หลักความมั่นคงและ การคุ้มครองอย่าง เต็มที่</p>
Bahrain (2545)	<p>Investments of investors of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party, and also the returns therefrom, shall receive treatment which is fair and equitable and not less favourable than that accorded in respect of the investments and returns of the investors of the latter Contracting Party or of any third State.</p> <p>Each Contracting Party shall in its territory accord to investors of the other Contracting Party as regards the management, use, enjoyment or disposal of their investments, treatment which is fair and equitable and not less favourable than that which it accords to its own investors or to the investors of any third State.</p> <p>All the provisions of this Agreement relative to the grant of treatment not less favorable than that</p>	<p>กำหนดให้รัฐจะต้อง ปฏิบัติอย่าง ทันทีทันใดและไม่มี เงื่อนไข</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติ (National Treatment)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>accorded to the investors of any third state shall be interpreted as meaning that such treatment shall be accorded immediately and unconditionally.</p> <p>Wherever this Agreement makes alternative provision for the grant of national treatment or of treatment not less favourable than that accorded to the investors of any third State in respect of any matter, the option as between these alternatives shall rest with the Contracting Party beneficiary in each particular case.</p> <p>Each Contracting Party shall observe any obligation, additional to those specified in this Agreement into which it may have entered with regard to investments of nationals or companies of the other Contracting Party.</p>	
Bangladesh (2545)	<p>Investments of nationals or companies of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party, as also the returns therefrom, shall receive treatment which is fair and equitable and not less favourable than that accorded in respect of the investments and returns of the nationals and companies of the latter Contracting Party or of any third State.</p> <p>Each Contracting Party shall in its territory accord to nationals or companies of the other Contracting Party as regards the management, use, enjoyment or disposal of their investments, treatment which is fair and equitable and not less favourable than that which it accords to its own nationals and companies or to the nationals and companies of any third State.</p> <p>Each Contracting Party shall observe any obligation, additional to those specified in this Agreement, into which it may have entered with regard to investments of nationals or companies</p>	<p>มีการระบุให้รัฐปฏิบัติต่อนักลงทุนต่างชาติอย่างเป็นธรรมและเทียบเท่าหรือไม่น้อยกว่าที่ปฏิบัติต่อนักลงทุนของตนและนักลงทุนของประเทศที่สาม</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติ (National Treatment)	ประเด็นที่สำคัญ
	of the other Contracting Party.	
Belgo-Luxembourg (2545)	<p>Investments made by investors of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party, and also the returns, shall receive treatment which is fair and equitable</p> <p>Investments and returns of investors of the other Contracting Party. Neither Contracting Party shall hamper, by arbitrary, unreasonably or discriminatory measures, the development, management, maintenance, use, enjoyment, expansion, sale and if it is the case, the liquidation of such investments. Either Contracting Party shall observe any other obligation it may have entered into with regard to specific investments of investors of the other Contracting Party.</p> <p>Treatment and protection accorded by subparagraphs (a) and (b) shall be at least the same as those accorded by each Contracting Party to its own investors, or to the investors of the most favoured nation if these more favourable. They shall in no case be less favourable than those recognized by national law.</p> <p>Each Contracting Party shall observe any obligation, additional to those specified in this Agreement into which it may have entered with regard to investments of nationals or companies of the other Contracting Party.</p>	<p>ในส่วนสุดท้าย จะพบว่าการระบุเพิ่มเติมให้ประเทศคู่ภาคีเคารพหรือปฏิบัติตามข้อบังคับเพิ่มเติมที่จะมีผลบังคับ แก่การลงทุนของนักลงทุนหรือนิติบุคคลของประเทศคู่ภาคีอื่นๆ ซึ่งการระบุเช่นนี้จะเกี่ยวข้องโดยตรงกับ หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับอนุเคราะห์ยิ่ง ซึ่งรัฐจะต้องขยายสิทธิประโยชน์ต่างๆ แก่นักลงทุนของประเทศอื่น</p>
Bulgaria (2546)	<p>Investments of investors of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party and the returns therefrom shall be accorded treatment no less favourable than that accorded to investments and returns of the investors of the latter Contracting Party or of any third State.</p> <p>The provisions of paragraph 1 of this Article shall not apply to any advantage accorded to investors of a third State by the other Contracting Party by</p>	<p>ในสนธิสัญญาฯ นี้ มีการระบุข้อยกเว้น ให้หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติ ไม่ครอบคลุมถึง customs union, trade areas,</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติ (National Treatment)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>virtue of:</p> <p>(a) existing or future customs union, free trade areas, economic communities, or similar international agreements leading to such unions and other forms of economic cooperation;</p> <p>(b) agreements relating to taxation or any domestic legislation relating to taxation.</p> <p>Each Contracting Party reserves the right to make or maintain in compliance with its legislation in force, exceptions from national treatment granted according to paragraph 1 of this Article. However, any new exceptions shall only apply to investments made after the entry into force of such exceptions.</p> <p>Should national legislation of the Contracting Parties or present or future international agreements applicable between the Contracting Parties contain regulations, whether general or specific, entitling investments by investors of the other Contracting Party to a treatment more favourable than is provided for by this Agreement, such regulation shall to the extent that is more favourable prevail over the present Agreement.</p>	<p>economic communities ที่จะ มีขึ้นในอนาคต, หรือ ข้อตกลงที่เกี่ยวข้อง กับมาตรการหรือ ข้อตกลงด้านภาษี</p>
Cambodia (2538)	<p>Investments of investors of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party, and also the returns therefrom, shall receive treatment which is fair and equitable and not less favourable than that accorded in respect of the investments and returns of the investors of the latter Contracting Party or of any third State.</p> <p>Each Contracting Party shall in its territory accord to investors of the other Contracting Party as regards the management, use, enjoyment or disposal of their investments, treatment which is fair and equitable and not less favourable than that which it accords to its own investors or to the</p>	<p>มีการระบุเพิ่มเติม ไม่ให้รัฐปฏิบัติแก่นักลงทุนหรือการลงทุนของประเทศคู่ภาคีอย่างไม่เหมาะสม และเลือกปฏิบัติ ซึ่งการระบุลักษณะนี้ เป็นการเขียนที่ค่อนข้างคลุมเครือ และยากต่อการ</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติ (National Treatment)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>investors of any third State.</p> <p>Neither Contracting Party shall in any way impair by unreasonable or discriminatory measures the management, maintenance, use, enjoyment or disposal of investments in its territory of investors of the other Contracting Party.</p>	ตีความ
Canada (2540)	<p>National Treatment after Establishment and Exceptions to National Treatment</p> <p>Each Contracting Party shall, subject to paragraphs (2) and (3) below, grant to investments or returns of investors of the other Contracting Party treatment no less favourable than that which, in like circumstances, it grants to investments or returns of its own investors with respect to the expansion, management, conduct, operation and sale or disposition of investments.</p> <p>A Contracting Party may maintain, within its territory, measures that are inconsistent with the provisions of subparagraph (3)(a) of Article II, paragraph (1) above, and paragraphs (1) and (2) of Article V if such measures are in accordance with the following:</p> <p>(a) such measures are existing measures; or</p> <p>(b) such measures are maintained or adopted after the date of entry into force of this Agreement at the time of sale or other disposition of a government's equity interests in, or the assets of, an existing state enterprise or an existing governmental entity, and which prohibit or impose limitations on the ownership of equity interests or assets or impose nationality requirements relating to senior management or members of the board of directors;</p> <p>(c) such measures result from the continuation or prompt renewal of any existing measures; or</p>	<p>มีการระบุคำอธิบายเพิ่มเติมในส่วน Annex I เกี่ยวกับอุตสาหกรรมของไทยที่ได้รับการยกเว้น ไม่อยู่ในข้อตกลงบังคับใช้ของหลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติ เช่น อุตสาหกรรมการเกษตร, อุตสาหกรรมอาชีพเฉพาะทาง เป็นต้น</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติ (National Treatment)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>(d) such measures are an amendment to any existing measures, to the extent that the amendment does not decrease the conformity of the measures, as they existed immediately before the amendment, with the obligations in paragraphs (a), (b) and (c) above and paragraphs (1) and (2) of Article V.</p> <p>(3) Each Contracting Party may make or maintain measures that are inconsistent with subparagraph (3)(a) of Article II, paragraph (1) above and paragraphs (1) and (2) of Article V within the sectors or matters listed in Annex I to this Agreement.</p> <p><i>Annex I (Related to National Treatment)</i></p> <p><i>In accordance with Article IV, paragraph (3), Canada reserves the rights to make and maintain exceptions in the sector or matters listed below:</i></p> <p><i>-Social service (i.e. public law enforcement; correctional services; income security or insurance; social security or insurance; social welfare; public education; public training ;health and child care)</i></p> <p><i>-government securities- as described in SIC 8152;</i></p> <p><i>-Residency requirements for ownership of oceanfront land;</i></p> <p><i>-Measure implementing the Northwest territories and the Yukon Oil and Gas Accords.</i></p> <p><i>In accordance with Article IV. paragraph (3), the Kingdom of Thailand reserves the right</i></p> <p><i>to make and maintain exceptions in the sectors or matters listed below:</i></p>	

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติ (National Treatment)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p><i>- business in agriculture, i. e. rice farming, salt farming including manufacture of efflorescent salt but excluding rock salt mining, farming, gardening, livestock farming including cocoon raising, forestry, fishery;</i></p> <p><i>-business in commerce, i.e., internal trade concerning local agricultural products, trade in real property;</i></p> <p><i>-business in services, i. e., accountancy, attorneyship, architecture, advertisement, brokerage or agency, auction, haircutting, hair dressing, and beauty treatment;</i></p> <p><i>-building construction;</i></p> <p><i>-business in industry and handicrafts, i. e., rice mill, manufacture of flour from rice field crops, manufacture of sugar, manufacture of beverage, with and without alcoholic blending, manufacture of rice, manufacture of drugs, cold storage, wood processing, manufacture of products from gold. silver, niello or bronze, manufacture of casting of images of Buddha and manufacture of alms bowls, manufacture of wood carvings, manufacture of lacquerware, manufacture of all types of matches, manufacture of lime, cement or cement by-products, stone blasting or crushing.</i></p>	
China (2528)	<p>Investments of investors of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party, and also the returns therefrom, shall receive treatment which is fair and equitable and not less favourable than that accorded in respect of the investments and returns of the investors of the latter Contracting Party or of any third State.</p> <p>Each Contracting Party shall in its territory accord to investors of the other Contracting Party as regards the management, use, enjoyment or disposal of their investments, treatment which is</p>	<p>มีการระบุให้รัฐ ปฏิบัติต่อนักลงทุน ต่างชาติอย่างเป็น ธรรมและเทียบเท่า หรือไม่น้อยกว่าที่ ปฏิบัติต่อนักลงทุน ของตนและนักลงทุน ของประเทศที่สาม</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติ (National Treatment)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>fair and equitable and not less favourable than that which it accords to its own investors or to the investors of any third State.</p> <p>Each Contracting Party shall observe any commitment, additional to those specified in this Agreement, entered into with nationals and companies of the other Contracting Party as regards their investments in accordance with its laws. If there is any change in such laws of one Contracting Party, nationals and companies of the other Contracting Party shall observe the new laws, but the former Contracting Party shall make reasonable arrangements for the appropriate interest of the said nationals and companies.</p>	
Croatia (2543)	<p>Neither Contracting Party shall accord in its territory to investments and returns of investors of the other Contracting Party a treatment less favourable than that which it accords to investments and returns of its own investors, or investments and returns of investors of any other third State, whichever is more favourable to the investors concerned.</p> <p>Neither Contracting Party shall accord in its territory to the investors of the other Contracting Party, as regards management, maintenance, enjoyment, use or disposal of their investment, a treatment which is less favourable than that which it accords to its own investors or to investors of any third State, whichever is more favourable to the investors concerned.</p> <p>The provisions of paragraph 1 and 2 of this Article shall not be construed so as to oblige one Contracting Party to extend to the investors of the other Contracting Party the benefit of any treatment, preference or privilege which may be extended by the former Contracting Party by virtue of:</p> <p>a) any existing or future customs union or</p>	<p>ในสนธิสัญญาฯ นี้มี การระบุข้อยกเว้นให้ หลักการปฏิบัติ เยี่ยงชาติไม่ ครอบคลุมถึง customs union, free trade areas, economic communities ที่จะ มีขึ้นในอนาคต และ ข้อตกลงที่เกี่ยวข้อง กับมาตรการหรือ ข้อตกลงด้านภาษี</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติ (National Treatment)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>economic union, free trade area or similar international agreement,</p> <p>b) any international agreement or arrangement, completely or partially related to taxation, to which either of the Contracting Party is or may become a Party in the future.</p>	
Czech (2537)	<p>Investments of investors of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party, and also the returns therefrom, shall receive treatment which is fair and equitable and not less favourable than that accorded in respect of the investments and returns of the investors of the latter Contracting Party or of any third State.</p> <p>Each Contracting Party shall in its territory accord to investors of the other Contracting Party as regards the management, use, enjoyment or disposal of their investments, treatment which is fair and equitable and not less favourable than that which it accords to its own investors or to the investors of any third State.</p> <p>Each Contracting Party shall promptly publish, or otherwise make publicly available, its laws, regulations, procedures and administrative rulings and judicial decisions of general application as well as international agreements which may affect the investments of investors of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party.</p>	<p>ในส่วนสุดท้ายของ บทนี้ระบุให้รัฐ จะต้องเผยแพร่ กฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง หรืออาจจะมีผล กระทบต่อนักลงทุน หรือการลงทุน เพื่อให้ให้นักลงทุน ทราบอย่างทั่วถึง</p>
Egypt (2543)	<p>Investments of investors of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party and also the returns therefrom shall receive treatment which is fair and equitable and not less favourable than that accorded in respect of the investments and returns of the investors of the latter Contracting Party or of any third state whichever is more favourable to the investors.</p>	<p>มีการระบุให้รัฐ ปฏิบัติต่อนักลงทุน ต่างชาติอย่างเป็น ธรรมและเทียบเท่า หรือไม่น้อยกว่าที่ ปฏิบัติต่อนักลงทุน</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติ (National Treatment)	ประเด็นที่สำคัญ
	Each Contracting Party shall in its territory accord investors of the other Contracting Party, as regards their management, maintenance, use, enjoyment or disposal of their investments, treatment not less favourable than that which it accords to its own investors or to investors of any third State, whichever is more favourable to the investor concerned.	ของตนและนักลงทุน ของประเทศที่สาม
Finland (2537)	<p>1) Investments made by nationals or companies of either Contracting Party in the territory of the other Contracting Party shall be subject to a treatment no less favourable than that accorded to investments made by its own nationals or companies or by the nationals or companies of any third State, whichever is more favourable to the nationals and companies.</p> <p>2) Each Contracting Party shall in its territory accord to nationals or companies of the other Contracting Party as regards the management, use, enjoyment or disposal of their investments, treatment which is fair and equitable and no less favourable than that which it accords to its own nationals and companies or to the nationals and companies of any third State.</p> <p>3) Nationals or companies of one Contracting Party whose investments in the territory of the other Contracting Party suffer losses owing to war or other armed conflict, revolution, state of national emergency, revolt, insurrection or riot in the territory of the latter Contracting Party shall be accorded by the same Contracting Party treatment, as regards restitution, indemnification, compensation or other settlement for the investments suffered, no less favourable than that accorded to its own nationals or companies or to the nationals or companies of any third State, whichever is more favourable to the nationals or companies. Such payment shall be freely transferable in convertible currencies.</p>	ในส่วนสุดท้ายของ ข้อบทนี้ มีการระบุ อย่างชัดเจนให้รัฐ ปฏิบัติต่อนักลงทุน ต่างชาติเทียบเท่ากับ ที่ปฏิบัติต่อนักลงทุน ของตนในกรณีที่เกิด การจลาจลหรือเกิด ความเสียหายตามที่ ระบุไว้ในสนธิสัญญา

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติ (National Treatment)	ประเด็นที่สำคัญ
Germany (2545)	<p>Neither Contracting Party shall in any way impair by arbitrary or discriminatory measures the management, maintenance, use, enjoyment or disposal of investments in its territory of investors of the other Contracting Party.</p> <p>The Contracting Parties shall within the framework of their laws and regulations give sympathetic considerations for the entry and sojourn of persons of either Contracting Party who wish to enter the territory of the other Contracting Party in connection with an investment; the same shall apply to employed persons of either Contracting Party who in connection with an investment wish to enter the territory of the other Contracting Party and sojourn there to take up employment. Applications for work permits shall also be given sympathetic consideration.</p> <p>The investors of either Contracting Party are free to choose international means of transport for the transport of persons and/or capital-goods directly connected with an investment within the meaning of this Treaty without prejudice to rights and obligations conferred by relevant bilateral or multilateral agreements binding on either Contracting Party.</p>	<p>มีการระบุเงื่อนไขเพิ่มเติมในเรื่องการอนุมัติเข้ามาลงทุนหรือ ใบอนุญาตทำงาน (Work permit) โดยเรียกร้องให้รัฐนั้นพิจารณาการออกใบอนุญาตดังกล่าวอย่างเข้าอกเข้าใจ</p> <p>มีการระบุเนื้อหาว่า นักลงทุนสามารถเลือกช่องทางการเคลื่อนย้ายบุคคลและสินค้าทุนที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนข้ามประเทศได้อย่างเสรี</p>
Hong Kong (2548)	<p>Investments of investors of one Contracting Party in the area of the other Contracting Party, and also the returns therefrom, shall receive treatment which is fair and equitable and no less favourable than that accorded in respect of the investments and returns of the investors of the latter Contracting Party or any third party.</p> <p>Each Contracting Party shall in its area accord to investors of the other Contracting Party, as regards the management, maintenance, use, enjoyment or disposal of their investments, treatment which is fair and equitable and no less favourable than that which it accords to its own</p>	<p>มีการระบุให้รัฐปฏิบัติต่อนักลงทุนต่างชาติอย่างเป็นธรรมและเทียบเท่าหรือไม่น้อยกว่าที่ปฏิบัติต่อนักลงทุนของตนและนักลงทุนของประเทศที่สาม</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติ (National Treatment)	ประเด็นที่สำคัญ
	investors or to investors of any third party.	
Hungary (2543)	<p>Investments of investors of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party, and also the returns therefrom, shall receive treatment which is fair and equitable and not less favourable than that accorded in respect of the investments and returns of the investors of the latter Contracting Party or of any third State.</p> <p>Each Contracting Party shall in its territory accord to investors of the other Contracting Party as regards the management, use, enjoyment or disposal of their investments, treatment which is fair and equitable and not less favourable than that which it accords to its own investors or to the investors of any third State.</p> <p>Each Contracting Party shall promptly publish, or otherwise make publicly available, its laws, regulations, procedures and administrative rulings and judicial decisions of general application as well as international agreements which may affect the investments of investors of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party.</p>	<p>มีการระบุให้รัฐ ปฏิบัติต่อนักลงทุน ต่างชาติอย่างเป็น ธรรมและเทียบเท่า หรือไม่น้อยกว่าที่ ปฏิบัติต่อนักลงทุน ของตนและนักลงทุน ของประเทศที่สาม</p>
India (2543)	<p>Investments of investors of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party, and also the returns therefrom, shall receive treatment which is fair and equitable and not less favourable than that accorded in respect of the investments and returns of the investors of the latter Contracting Party or of any third State.</p> <p>Each Contracting Party shall in its territory accord to investors of the other Contracting Party as regards the management, use, enjoyment or disposal of their investments, treatment which is fair and equitable and not less favourable than that which it accords to its own investors or to the</p>	<p>มีการระบุให้รัฐ ปฏิบัติต่อนักลงทุน ต่างชาติอย่างเป็น ธรรมและเทียบเท่า หรือไม่น้อยกว่าที่ ปฏิบัติต่อนักลงทุน ของตนและนักลงทุน ของประเทศที่สาม</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติ (National Treatment)	ประเด็นที่สำคัญ
	investors of any third State.	
Indonesia (2541)	<p>Each Contracting Party shall in its territory accord to investors of the other Contracting Party as regards the management, maintenance, use, enjoyment or disposal of their investment, treatment which is fair and equitable and no less favourable than that which it accords to the investors of any third State.</p> <p>Investments made by investors of either Contracting Party in the territory of the other Contracting Party, as also the returns therefrom, shall be subject to a treatment no less favourable than that accorded to investments and returns made by the investors of any third State in accordance with the existing laws, rules and regulations.</p>	<p>มีการระบุให้รัฐปฏิบัติต่อนักลงทุนต่างชาติอย่างเป็นธรรมและเทียบเท่าหรือไม่น้อยกว่าที่ปฏิบัติต่อนักลงทุนของตนและนักลงทุนของประเทศที่สาม</p>
Israel (2543)	<p>Neither Contracting Party shall, in its territory, subject investments or returns of investors of the other Contracting Party to treatment less favorable than that which it accords to investments or returns of its own investors or to investments or to investments or returns of investors of any third State.</p> <p>Neither Contracting Party shall in its territory, subject investors of the other Contracting Party, as regards their management, maintenance, use, enjoyment or disposal of their investments, to treatment less favorable than that which it accords to its own investors or to investors of any third State.</p>	<p>มีการระบุให้รัฐปฏิบัติต่อนักลงทุนต่างชาติอย่างเป็นธรรมและเทียบเท่าหรือไม่น้อยกว่าที่ปฏิบัติต่อนักลงทุนของตนและนักลงทุนของประเทศที่สาม</p>
Jordan (2548)	Each Contracting Party shall in its territory accord investments and returns of investors of the other Contracting Party treatment not less favorable than that which it accords to investments and returns of its own investors or to investments and returns of investors of any third State, whichever is more favorable, and within the framework of its existing laws and	<p>ในสนธิสัญญาฯ นี้มีการกำหนดข้อยกเว้นให้หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติไม่ครอบคลุมถึง</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติ (National Treatment)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>regulations.</p> <p>Each Contracting Party shall in its territory accord investors of the other Contracting Party, as regards management, maintenance, use, enjoyment or disposal of their investments, treatment not less favorable than that which it accords to its own investors or investors of any third State, whichever is more favorable.</p> <p>The provisions of paragraphs 1 and 2 of this Article shall not be construed so as to oblige one Contracting Party to extend to the investors of the other the benefit of any treatment, preference or privilege which may be extended by the former Contracting Party by virtue of:</p> <p>a) any customs union or free trade area or a monetary union or similar international agreements leading to such unions or other forms of regional cooperation to which either of the Contracting Party is or may become a party;</p> <p>b) any international agreement or arrangement or any domestic legislation relating wholly or mainly to taxation.</p>	<p>สหภาพศุลกากร เขตการค้าเสรี และการร่วมมือกันทางธุรกิจ รูปแบบอื่นๆ และข้อตกลงที่เกี่ยวข้องกับมาตรการหรือข้อตกลงด้านภาษี</p>
Korea (2532)	<p>Investments of nationals or companies of one Party in the territory of the other Contracting Party, as also the returns therefrom, shall receive treatment which is fair and equitable and not less favourable than that accorded in respect of the investments and returns of the nationals and companies of the latter Contracting or of any third State.</p> <p>Each Contracting Party shall in its territory accord to nationals or companies of the other Contracting Party as regards the management, use, enjoyment or disposal of their investments, treatment which is fair and equitable and not less favourable than that which it accords to its own nationals and companies or to the nationals and</p>	<p>มีการระบุให้รัฐปฏิบัติต่อนักลงทุนต่างชาติอย่างเป็นธรรมและเทียบเท่าหรือไม่น้อยกว่าที่ปฏิบัติต่อนักลงทุนของตนและนักลงทุนของประเทศที่สาม</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติ (National Treatment)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>companies of any third State.</p> <p>Each Contracting Party shall observe any obligation, additional to those specified in this Agreement into which it may have entered with regard to investments of nationals or companies of the other Contracting Party.</p>	
Korea DPR (2545)	<p>Each Contracting Party shall in its territory accord investments and returns of investors of the other Contracting Party treatment which is fair and equitable and not less favourable than that which it accords to investments and returns of its own investors or to investments and returns of investors of any third State, whichever is more favourable.</p> <p>Each Contracting Party shall in its territory accord investors of the other Contracting Party, as regards management, maintenance, use, enjoyment or disposal of their investments, treatment which is fair and equitable and not less favourable than that which it accords to its own investors or investors of any third State, whichever is more favourable.</p> <p>The provisions of paragraph (1) and (2) of this Article shall not be construed so as to oblige one Contracting Party to extend to the investors of the other the benefit of any treatment, preference or privilege which may be extended by the former Contracting Party by virtue of:</p> <p>(a) any customs union or free trade area or a monetary union or similar international agreements leading to such unions or other forms of regional cooperation to which either of the Contracting Party is or may become a party;</p> <p>(b) any international agreement or arrangement or any domestic legislation relating wholly or mainly to taxation.</p>	<p>ในสนธิสัญญาฯ นี้มี การกำหนดข้อยกเว้น ให้หลักการปฏิบัติ เยี่ยงชาติไม่ ครอบคลุมถึงสหภาพ ศุลกากร เขตการค้า เสรี และข้อตกลง อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับ มาตรการด้านภาษี</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติ (National Treatment)	ประเด็นที่สำคัญ
Lao (2533)	<p>Investments of investors of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party, and also the returns therefrom, shall receive treatment which is fair and equitable and not less favourable than that accorded in respect of the investments and returns of the investors of the latter Contracting Party or of any third State.</p> <p>Each Contracting Party shall in its territory accord to investors of the other Contracting Party as regards the management, use, enjoyment or disposal of their investments, treatment which is fair and equitable and not less favourable than that which it accords to its own investors or to the investors of any third State.</p> <p>All the provisions of this Agreement relative to the grant of treatment not less favorable than that accorded to the investors of any third state shall be interpreted as meaning that such treatment shall be accorded immediately and unconditionally.</p> <p>Wherever this Agreement makes provision for the grant of national treatment or of treatment not less favourable than that accorded to the nationals or companies of any third state in respect of any matter, the option as between these alternatives shall rest with the Contracting Party beneficiary in each particular case.</p> <p>Each Contracting Party shall observe any obligation, additional to those specified in this Agreement into which it may have entered with regard to investments of nationals or companies of the other Contracting Party.</p>	<p>มีการระบุให้รัฐปฏิบัติต่อนักลงทุนต่างชาติอย่างเป็นธรรมและเทียบเท่าหรือไม่น้อยกว่าที่ปฏิบัติต่อนักลงทุนของตนและนักลงทุนของประเทศที่สาม</p>
Myanmar (2551)	<p>Each Contracting Party shall in its territory accord investors or investments and returns of the other Contracting Party, as regards management, maintenance, use, enjoyment or disposal of their investments, treatment not less favourable than</p>	<p>มีการระบุให้รัฐปฏิบัติต่อนักลงทุนต่างชาติอย่างเป็นธรรมและเทียบเท่า</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติ (National Treatment)	ประเด็นที่สำคัญ
	that which it accords to its own investors or investors of any third State, whichever is more favourable, and subject to its laws and regulations.	หรือไม่น้อยกว่าที่ ปฏิบัติต่อนักลงทุน ของตนและนักลงทุน ของประเทศที่สาม
Netherlands (2515)	Nationals of either Contracting Party shall, as regards the protection of industrial property, enjoy in the territory of the other Contracting Party a protection not less favourable than that enjoyed by its own nationals, without prejudice to the rights provided relevant international conventions binding the two Contracting Parties.	ในสนธิสัญญาฯ ฉบับ นี้ ไม่พบข้อมูลการ ระบุหลักการประ บัติติเยี่ยงชาติอย่าง ชัดเจน ดังที่ระบุใน สนธิสัญญาฯ ฉบับ อื่นๆ แต่มีการระบุให้การ คุ้มครองทรัพย์สิน ทางอุตสาหกรรมและ สิทธิของนักลงทุน ต่างชาติในอาณาเขต ของรัฐคู่ภาคีจะต้อง ไม่น้อยกว่าที่ปฏิบัติ ต่อนักลงทุนของตน
Peru (2534)	Investments of investors of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party, and also the returns therefrom, shall receive treatment which is fair and equitable and not less favourable than that accorded in respect of the investments and returns of the investors of the latter Contracting Party or of any third State. Each Contracting Party shall in its territory accord to investors of the other Contracting Party as regards the management, use, enjoyment or disposal of their investments, treatment which is fair and equitable and not less favourable than	มีการระบุให้รัฐ ปฏิบัติต่อนักลงทุน ต่างชาติอย่างเป็น ธรรมและเทียบเท่า หรือไม่น้อยกว่าที่ ปฏิบัติต่อนักลงทุน ของตนและนักลงทุน ของประเทศที่สาม

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติ (National Treatment)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>that which it accords to its own investors or to the investors of any third State.</p> <p>All the provisions of this Agreement relative to the grant of treatment not less favorable than that accorded to the investors of any third state shall be interpreted as meaning that such treatment shall be accorded immediately and unconditionally.</p> <p>Wherever this Agreement makes alternative provision for the grant of national treatment or of treatment not less favourable than that accorded to the nationals or companies of any third State in respect of any matter, the option as between these alternatives shall rest with the Contracting Party beneficiary in each particular case.</p> <p>Each Contracting Party shall observe any obligation, additional to those specified in this Agreement into which it may have entered with regard to investments of nationals or companies of the other Contracting Party.</p>	
Philippines (2538)	<p>1. Investments made by nationals or companies of either Contracting Party in the territory of the other Contracting Party, as also the returns therefrom, shall be subject to a treatment no less favourable than that accorded to investments and returns made by ITS own nationals or companies or by the nationals or companies of any third State, whichever is more favourable to the nationals and companies, in areas allowed by existing laws, rules and regulations.</p> <p>2 Each Contracting Party shall in its territory accord to investors of the other Contracting Party as regards the management, use, enjoyment or disposal of their investments, treatment which is fair and equitable and not less favorable than that which it accords to its own investors or to the investors of any third State.</p>	<p>มีการระบุให้รัฐ ปฏิบัติต่อนักลงทุน ต่างชาติอย่างเป็น ธรรมและเทียบเท่า หรือไม่น้อยกว่าที่ ปฏิบัติต่อนักลงทุน ของตนและนักลงทุน ของประเทศที่สาม ตามที่กฎหมาย อนุญาต</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติ (National Treatment)	ประเด็นที่สำคัญ
Poland (2535)	<p>Investments of nationals or companies of one Party in the territory of the other Contracting Party, as also the returns therefrom, shall receive treatment which is fair and equitable and not less favourable than that accorded in respect of the investments and returns of the nationals and companies of the latter Contracting or of any third State.</p> <p>Each Contracting Party shall in its territory accord to nationals or companies of the other Contracting Party as regards the management, use, enjoyment or disposal of their investments, treatment which is fair and equitable and not less favourable than that which it accords to its own nationals and companies or to the nationals and companies of any third State.</p> <p>The provisions on national treatment under this Agreement shall be granted only on a reciprocal basis.</p>	<p>สนธิสัญญา BITs ฉบับนี้ได้รวมเอาเนื้อหา National treatment และ Most-favoured-nation treatment เข้าไว้ด้วยกัน</p> <p>และหลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติจะต้องปฏิบัติหรือดำเนินบนพื้นฐานของการปฏิบัติต่างตอบแทนระหว่างประเทศคู่ภาคี (Reciprocal basis)</p>
Russia (2545)	<p>Each Contracting Party shall accord in its territory to investments made in accordance with its laws by investors of the other Contracting Party treatment not less favourable than that it accords to investments of its own investors or to investments of investors of any third State, whichever is more favourable.</p> <p>Each Contracting Party shall in its territory accord investors of the other Contracting Party, as regards management, maintenance, use, enjoyment or disposal of their investments, treatment not less favourable than that which it accords to its own investors or investors of any third State, whichever is more favourable.</p> <p>Each Contracting Party shall reserve the right to accord and to introduce exceptions from a national treatment and most favoured nation treatment as defined in paragraphs I and 2 of this article to investors of the other Contracting Party</p>	<p>มีการกำหนดข้อยกเว้นการปฏิบัติตามข้อตกลงขององค์การการค้าโลก (WTO) และความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ (GATS) และข้อตกลงพหุภาคีอื่นๆ</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติ (National Treatment)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>and their investments, including reinvestments for the purpose of national security or public order.</p> <p>The provisions of paragraphs 1 and 2 of this Article shall not be construed so as to oblige one Contracting Party to extend to the investors of the other the benefit of any treatment, preference or privilege which may be extended by the former Contracting Party by virtue of:</p> <p>a) any customs union or free trade area or a monetary union or similar international agreements leading to such unions or other forms of regional cooperation to which either of the Contracting Party is or may become a party;</p> <p>b) any international agreement or / arrangement relating wholly or mainly to taxation;</p> <p>c) by virtue of the agreements between the Russian Federation and the States, which had earlier formed part of the Union of the Soviet Socialist Republics.</p> <p>Nothing in this Agreement shall oblige the Contracting Parties to grant to investor and investment of each other the treatment under this Article which is more favourable, than the treatment that they will grant to each other pursuant to the obligations under the Agreement Establishing the World Trade Organisation (WTO) of April 15, 1994, including obligations under General Agreement on Trade in Services (GATS) and also under any other multilateral arrangement concerning the treatment of investments which both Contracting Parties are parties to.</p> <p>The Contracting Parties shall within the framework of their laws and regulations give sympathetic considerations for the entry and sojourn of natural person of the other Contracting Party who wish to enter the territory of the other Contracting Party in connection with an</p>	

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติ (National Treatment)	ประเด็นที่สำคัญ
	investment; the same shall apply to employed persons of either Contracting Party who in connection with an investment wish to enter the territory of the other Contracting Party and sojourn there to take up employment. Applications for work permits shall also be given sympathetic consideration.	
Slovenia (2543)	<p>Investments made by investors or one Contracting Party in the' territory of the other Contracting Party or returns related here to, shall be accorded treatment which is not less favourable than that which the latter Contracting Party accords to the investments and returns made by its own investors or by investors of any third State, whichever is the more favourable.</p> <p>Investors of one Contracting Party shall be accorded by the other Contracting Party as regard the management, maintenance, use, enjoyment or disposal of their investments, treatment which is not less favourable than that which the later Contracting Party accords to its own investors or to investors of any third State, whichever is the more favourable.</p>	มีการระบุให้รัฐ ปฏิบัติต่อนักลงทุน ต่างชาติอย่างเป็น ธรรมและเทียบเท่า หรือไม่น้อยกว่าที่ ปฏิบัติต่อนักลงทุน ของตนและนักลงทุน ของประเทศที่สาม
Sri Lanka (2539)	<p>Subject to the provisions of paragraph (3) of this Article and Article V.</p> <p>Neither contracting Party shall in its territory subject investments admitted in accordance with the provisions of Article II or returns of nationals or companies therefrom of the other Contracting Party to treatment less favourable than that which it accords to investments or returns of its own nationals or companies or to investments or returns of nationals or companies of any third state.</p> <p>Each Contracting Party shall in its territory accord to nationals or companies of the other Contracting Party as regards the management, use enjoyment or disposal of their investments,</p>	มีการกำหนดว่า หลักการปฏิบัติ เยี่ยงชาติจะต้อง ปฏิบัติหรือดำเนินบน พื้นฐานของการ ปฏิบัติต่างตอบแทน ระหว่างประเทศคู่ ภาคี (Reciprocal basis)

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติ (National Treatment)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>treatment which is fair and equitable and not less favourable than that which it accords to its own nationals and companies or to the nationals and companies of any third state.</p> <p>Investments of nationals or companies of either Contracting Party and the returns therefrom shall not be entitled to any treatment which is not available on a reciprocal basis, to investments or returns of nationals or companies of the other Contracting Party.</p>	
Sweden (2543)	<p>Each Contracting Party shall in its territory accord to investors of the other Contracting Party as regards the management, use, enjoyment or disposal of their investments, treatment which is fair and equitable and not less favorable than that which it accords to its own investors or to the investors of any third State.</p> <p>Investments of investors of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party, and also the returns therefrom, shall receive treatment which is fair and equitable and not less favorable than that accorded in respect of the investments and returns of the investors of the latter Contracting Party or of any third State.</p> <p>Each Contracting Party shall apply to investors of the other Contracting Party as regards the management, use, enjoyment or disposal of their investments, a treatment which is no less favourable than that accorded to its own investors or to investors of any third State.</p>	<p>มีการระบุให้รัฐ ปฏิบัติต่อนักลงทุน ต่างชาติอย่างเป็น ธรรมและเทียบเท่า หรือไม่น้อยกว่าที่ ปฏิบัติต่อนักลงทุน ของตนและนักลงทุน ของประเทศที่สาม</p>
Swiss (2540)	<p>Investments and returns of investors of each Contracting Party shall at all times be accorded fair and equitable treatment and shall enjoy full protection and security in the territory of the other Contracting Party. Neither Contracting Party shall in any way impair by unreasonable or discriminatory measures the management, maintenance, use, enjoyment or disposal of</p>	<p>มีการระบุในส่วน สุดท้ายของข้อบทนี้ ในกรณีที่ถูกหมาย หรือถูกระเบียบต่างๆ มีการมอบสิทธิ ประโยชน์มากกว่าที่</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติ (National Treatment)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>investments in its territory of investors of the other Contracting Party.</p> <p>Each Contracting Party shall in its territory accord investments or returns of investors of the other Contracting Party treatment not less favourable than that which it accords to investments or returns of its own investors or to investments or returns of investors of any third State, whichever is more favourable to the investor concerned.</p> <p>Each Contracting Party shall in its territory accord investors of the other Contracting Party, as regards their management, maintenance, use, enjoyment or disposal of their investments, treatment not less favourable than that which it accords to its own investors or to investors of any third State, whichever is more favourable to the investor concerned.</p> <p>If the legislation of either Contracting Party entitles investments by investors of the other Contracting Party to treatment more favourable than is provided for by this Agreement, such legislation shall to the extent that it is more favourable prevail over this Agreement.</p>	<p>ระบุในสนธิสัญญาฯ แก่นักลงทุนของ ประเทศอื่น รัฐนั้น จะต้องมอบสิทธิและ ประโยชน์ดังกล่าวแก่นัก ลงทุนของ ประเทศคู่ภาคีด้วย</p>
Taiwan (2539)	<p>Each Contracting Party shall seek and obtain approval from the authorities of its relevant place to the effect that investments by investors of the other relevant place and the returns therefrom shall receive treatment which is fair and equitable and not less favourable than that accorded to investments by investors of any third party.</p> <p>All to the granting accorded to the provisions of this Agreement relating of treatment not less favourable than that investors of any third party shall be granted only on a reciprocal basis.</p>	<p>มีการกำหนดว่า หลักการปฏิบัติ เยี่ยงชาติจะต้อง ปฏิบัติหรือดำเนินบน พื้นฐานของการ ปฏิบัติต่างตอบแทน ระหว่างประเทศคู่ ภาคี (Reciprocal basis)</p>
Turkey (2548)	<p>Each Party shall permit in its territory investments, and activities associated therewith, on a basis no less favourable than that accorded in</p>	<p>มีการระบุให้รัฐ ปฏิบัติต่อนักลงทุน</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติ (National Treatment)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>similar situations to investments of investors of any third country, within the framework of its laws and regulations.</p> <p>Each Party shall accord to these investments, once established, treatment no less favourable than that accorded in similar situations to investments of its investors or to investments of investors of any third country, whichever is the most favourable.</p> <p>Each Party shall in its territory accord investors of the other Party, as regards management, maintenance, use enjoyment or disposal of their investments, treatment not less favorable than that which it accords to its own investors or investors of any third State, whichever is more favorable.</p> <p>The Parties shall within the framework of their national legislation give sympathetic consideration to applications for the entry and sojourn of persons of either Party who wish to enter the territory of the other Party in connection with the making and carrying through of an investment; the same shall apply to nationals of either Party who in connection with an investment wish to enter the territory of the other Party and sojourn there to take up employment. Application for work permits shall also be given sympathetic consideration.</p>	<p>ต่างชาติดังต่อไปนี้ ธรรมและเทียบเท่า หรือไม่น้อยกว่าที่ ปฏิบัติต่อนักลงทุน ของตนและนักลงทุน ของประเทศที่สาม</p>
United Kingdom (2521)	<p>Investments of nationals or companies of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party, as also the returns therefrom, shall receive treatment which is fair and equitable and not less favourable than that accorded in respect of the investments and returns of the nationals and companies of the latter Contracting Party or of any third State.</p> <p>Each Contracting Party, shall in its territory accord to nationals or companies of the other Contracting Party as regards the management,</p>	<p>มีการระบุให้รัฐ ปฏิบัติต่อนักลงทุน ต่างชาติดังต่อไปนี้ ธรรมและเทียบเท่า หรือไม่น้อยกว่าที่ ปฏิบัติต่อนักลงทุน ของตนและนักลงทุน ของประเทศที่สาม</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติ (National Treatment)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>use, enjoyment or disposal of their investments, treatment which is fair and equitable and not less favourable than that which it accords to its own nationals and companies or to the nationals and companies of any third State.</p> <p>Each Contracting Party shall observe any obligation, additional to those specified in this Agreement, into which it may have entered with regard to investments of nationals or companies of the other Contracting Party.</p>	
Vietnam (2534)	<p>Investments of investors of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party, and also the returns therefrom, shall receive treatment which is fair and equitable and not less favourable than that accorded in respect of the investments and returns of the investors of the latter Contracting Party or of any third State.</p> <p>Each Contracting Party shall in its territory accord to investors of the other Contracting Party as regards the management, use, enjoyment or disposal of their investments, treatment which is fair and equitable and not less favourable than that which it accords to its own investors or to the investors of any third State.</p> <p>All the provisions of this Agreement relative to the grant of treatment not less favorable than that accorded to the investors of any third state shall be interpreted as meaning that such treatment shall be accorded immediately and unconditionally.</p> <p>Investments of investors of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party and the returns therefrom shall be accorded treatment no less favourable than that accorded to investments and returns of the investors of the latter Contracting Party</p>	<p>มีการระบุให้รัฐ ปฏิบัติต่อนักลงทุน ต่างชาติอย่างเป็น ธรรมและเทียบเท่า หรือไม่น้อยกว่าที่ ปฏิบัติต่อนักลงทุน ของตนและนักลงทุน ของประเทศที่สาม</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติ (National Treatment)	ประเด็นที่สำคัญ
Zimbabwe (2543)	<p>Neither Contracting Party shall in its territory subject investments by investors of the other Contracting Party to treatment which is less favourable than that accorded to investments made by its own investors or investors of any third State.</p> <p>Each Contracting Party shall in its territory accord investors of the other Contracting Party, as regards the management, maintenance, use, enjoyment or disposal of their investments, treatment not less favourable than that which it accords to its own investors or to investors of any third state</p> <p>The treatment granted under this Article shall not apply to the benefit of any treatment, preference or privilege which either Contracting Party accords to investors of third States on account of its membership of, or association with, a customs, monetary, or economic union or a common market or free trade area.</p> <p>The treatment granted under this Article shall not apply to the benefit of any advantage which either Contracting Party accords to its own investors or to investors of a third State by virtue of a double taxation agreement or any other agreement or law regarding matters of taxation.</p>	<p>มีการระบุถึง ข้อยกเว้นในหลักการ ปฏิบัติเยี่ยงชาติ ว่าจะไม่ครอบคลุม มาตรการทางภาษี</p>

สรุปเนื้อหาและนัยยะสำคัญของหลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติของสนธิสัญญาฯ

หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติในสนธิสัญญาฯ ของประเทศไทยมีเนื้อหาในลักษณะเดียวกันคือ รัฐจะต้องปฏิบัติต่อนักลงทุนของประเทศคู่ภาคีไม่น้อยกว่าหรือเทียบเท่าที่ปฏิบัติต่อนักลงทุนของตน ซึ่งการใช้ถ้อยคำ “ที่ไม่น้อยกว่า” (No less favorable than) อาจจะนำไปสู่การตีความและเปิดโอกาสให้รัฐสามารถมอบสิทธิและประโยชน์ต่างๆ ต่อนักลงทุนต่างชาติมากกว่าที่มอบแก่นักลงทุนของตนได้

ในกรณีของสนธิสัญญาฯ ระหว่างประเทศไทยกับประเทศแคนาดา มีความแตกต่างอย่างชัดเจนกับสนธิสัญญาฯ ฉบับอื่นๆ เนื่องจากสนธิสัญญาฯ ฉบับดังกล่าวมีการระบุรายละเอียดต่างๆ ที่สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีการกำหนดข้อยกเว้นให้สินค้าบางสาขาหรือกลุ่มสินค้าหรือการลงทุนไม่ครอบคลุมภายใต้หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติ แต่สำหรับสนธิสัญญาฯ ฉบับอื่นๆ การกำหนดข้อยกเว้นมักเกี่ยวข้องกับมาตรการทางภาษี หรือสิทธิประโยชน์ต่างๆ ที่ประเทศนั้นๆ ลงนามกับประเทศที่สาม ในข้อตกลงเขตการค้าเสรี หรือ ข้อตกลงพหุภาคี

ดังนั้น ถ้อยคำหรือรายละเอียดต่างๆ ที่มีการระบุภายใต้หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติในสนธิสัญญาฯ ระหว่างประเทศไทยกับประเทศแคนาดา สามารถใช้เป็นตัวอย่างแก่สนธิสัญญาฯ ฉบับอื่นๆ ในการปกป้องสาขาหรือกลุ่มสินค้าที่มีความสำคัญและอ่อนไหวต่อประเทศ ซึ่งรัฐมีสิทธิหรืออำนาจในการที่จะไม่ปฏิบัติต่อกิจกรรมของประเทศคู่ภาคีเทียบเท่ากับที่ปฏิบัติต่อกิจกรรมของตน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสาขาหรือประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ ความปลอดภัย นโยบายอุดหนุนหรือเงินให้เปล่า และการบริการสาธารณะ

ทั้งนี้ สนธิสัญญาฯ กือบทุกฉบับที่ได้วิเคราะห์ไว้ในตารางข้างต้น ไม่ได้ระบุถึงประเด็นดังกล่าวอย่างชัดเจน และอาจนำมาซึ่งภาระผูกพันต่อรัฐบาลไทยที่จะต้องปฏิบัติต่อกิจกรรม คู่ภาคี จนอาจจะกระทบต่องบประมาณและนโยบายของประเทศ

2.3.4. หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่ง (Most Favored Nation Treatment: MFN)

ดังที่กล่าวข้างต้น หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับการอนุเคราะห์อย่างยิ่ง (Most Favoured Nation: MFN) เป็นหลักการหนึ่งที่อยู่ภายใต้หลักการไม่เลือกปฏิบัติ (Non-Discrimination) MFN กล่าวถึงการที่รัฐของประเทศผู้รับทุนต้องปฏิบัติต่อกิจกรรมของประเทศคู่ภาคีอย่างเท่าเทียมหรือไม่ด้อยไปกว่านักลงทุนของประเทศอื่นๆ หรือประเทศที่สาม (Third parties or Third states) เนื้อหาของหลักการ MFN โดยทั่วไปจะประกอบด้วยส่วนหลักๆ ที่สำคัญ ดังนี้

- 1) การเปรียบเทียบระหว่างการปฏิบัติต่อกิจกรรมต่างชาติสองประเทศในสถานการณ์เดียวกัน ซึ่งรัฐจะต้องปฏิบัติต่อกิจกรรมทั้งสองชาตินี้ด้วยมาตรฐานที่เท่าเทียมกัน โดยหลักการ MFN จะยึดหลักการตีความในลักษณะเดียวกัน หากเป็นเรื่องเดียวกันหรือมีเนื้อหาอยู่ในประเภทเดียวกัน (the same subject matter or the same category of subjects)
- 2) MFN จะต้องถูกนำมาใช้ในการลงทุนทุกขั้นตอน ซึ่งประกอบด้วย การก่อตั้ง (establishment), การเข้าซื้อกิจการ (acquisition), การขยายกิจการ (expansion), การบริหารจัดการ (management), การปฏิบัติการดำเนินงาน (conduct and operation) และการขายและการจัดการอื่นๆ ของการลงทุน (sale or other disposition of investment)
- 3) นักลงทุนของประเทศคู่ภาคีจะต้องได้รับสิทธิประโยชน์ทางการลงทุน เทียบเท่ากับนักลงทุนประเทศที่สามอื่นๆ ยกเว้นในกรณีของ สหภาพศุลกากร (Customs Union), เขต

การค้าเสรี (Free Trade Area), ประชาคมเศรษฐกิจ (Economic Communities) หรือข้อตกลงนานาชาติ (International agreements) ในรูปแบบอื่นๆ ที่มีลักษณะการรวมกันเป็นสหภาพ หรือความร่วมมือทางเศรษฐกิจ (Economic cooperation)

ดังนั้น การกล่าวหาว่ามีการละเมิดหลักการ MFN จะทำได้ก็ต่อเมื่อมีการพิสูจน์ได้ว่ารัฐปฏิบัติต่อนักลงทุนต่างชาติอย่างไม่เท่าเทียมกัน (Less favourable treatment) จาก ที่มีการเขียนหลัก MFN ไว้อย่างกว้างๆ จึงอาจทำให้ถูกตีความได้หลายแนวทาง และอาจนำไปสู่ข้อพิพาทระหว่างนักลงทุนกับรัฐ

หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่ง (Most Favored Nation Treatment: MFN)

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติ ที่ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่ง (Most Favored Nation Treatment: MFN)	ประเด็นที่สำคัญ
Argentina (2543)	<p>Investments of investors of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party, and also the returns therefrom, shall receive treatment which is fair and equitable and not less favourable than that accorded in respect of the investments and returns of the investors of the latter Contracting Party or of any third State.</p> <p>Each Contracting Party shall in its territory accord to investors of the other Contracting Party as regards the management, use, enjoyment or disposal of their investments, treatment which is fair and equitable and not less favourable than that which it accords to its own investors or to the investors of any third State, whichever may be more favourable to the investor concerned.</p> <p>All the provisions of this Agreement relative to the grant of treatment not less favorable than that accorded to the investors of any third state shall be interpreted as meaning that such treatment shall be accorded immediately and unconditionally.</p> <p>Each Contracting Party shall observe any obligation, additional to those specified in this</p>	<p>ในสนธิสัญญาฯ ได้ ผนวกหลักการประ ติบัติเยี่ยงชาติที่ ได้รับความ อนุเคราะห์ยิ่งเข้าไป ในหลักการปฏิบัติ เยี่ยงชาติ โดยระบุ ให้รัฐจะต้องปฏิบัติ ต่อนักลงทุนของ ประเทศคู่ภาคีไม่ น้อยกว่าที่ปฏิบัติต่อ นักลงทุนประเทศที่ สาม แต่ไม่ได้ กำหนดรายละเอียด หรือเงื่อนไขใดๆ ที่ ชัดเจน</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติ ที่ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่ง (Most Favored Nation Treatment: MFN)	ประเด็นที่สำคัญ
	Agreement into which it may have entered with regard to investments of nationals or companies of the other Contracting Party.	
Bahrain (2545)	<p>Investments of investors of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party, and also the returns therefrom, shall receive treatment which is fair and equitable and not less favourable than that accorded in respect of the investments and returns of the investors of the latter Contracting Party or of any third State.</p> <p>Each Contracting Party shall in its territory accord to investors of the other Contracting Party as regards the management, use, enjoyment or disposal of their investments, treatment which is fair and equitable and not less favourable than that which it accords to its own investors or to the investors of any third State.</p> <p>All the provisions of this Agreement relative to the grant of treatment not less favorable than that accorded to the investors of any third state shall be interpreted as meaning that such treatment shall be accorded immediately and unconditionally.</p> <p>Wherever this Agreement makes alternative provision for the grant of national treatment or of treatment not less favourable than that accorded to the investors of any third State in respect of any matter, the option as between these alternatives shall rest with the Contracting Party beneficiary in each particular case.</p> <p>Each Contracting Party shall observe any obligation, additional to those specified in this Agreement into which it may have entered with regard to investments of nationals or companies of the other Contracting Party.</p>	<p>ในสนธิสัญญาฯ ได้ ผนวกหลักการประ บัติเยี่ยงชาติที่ ได้รับความ อนุเคราะห์ยิ่งเข้าไป ในหลักการปฏิบัติ เยี่ยงชาติ โดยมีการ ระบุให้รัฐจะต้อง ปฏิบัติต่อนักลงทุน ของประเทศคู่ภาคี ไม่น้อยกว่าที่ปฏิบัติ ต่อนักลงทุน ประเทศที่สาม แต่ กำหนดรายละเอียด หรือเงื่อนไขใดๆ ที่ ชัดเจน</p>
Bangladesh	Each Contracting Party shall in its territory accord	มีการระบุอย่าง

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติ ที่ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่ง (Most Favored Nation Treatment: MFN)	ประเด็นที่สำคัญ
(2545)	investors of the other Contracting Party, as regards the management, maintainance, use, enjoyment or disposal of their inveseement treatment not less favourable than that which is accords to its own investors or investors of any third State whichever is more favourable to the investor concerned	ชัดเจนให้รัฐปฏิบัติ ต่อนักลงทุนต่างชาติ ไม่น้อยกว่าที่ปฏิบัติ ต่อนักลงทุนของ ประเทศที่สาม โดย ไม่ได้มีการระบุ รายละเอียดหรือ เงื่อนไขใดๆ ที่ ชัดเจน
Belgo- Luxemburg (2545)	<p>The provisions of this Agreement relative to the grant oftreatment not less favourable than that accorded to the nationals orcompanies of either Contracting Party or of any third State shall not be construed so as to oblige one Contracting Party to extend to the nationals or companies of the other Contracting Party the benefit of any treatment, preference or privilege which may be extended by the former Contracting Party by virtue of:</p> <p>(a) the formation or extension of a customs union ora free trade area or a cammon external tariff area or a monetary union or a regional association for economic cooperation; or</p> <p>(b) the adoption of an agreement designed to lead to the formation or extension of such a union or area within a reasonable length of time; or</p> <p>(c) any arrangement with a third country or countries in the same geographical region designed to promote regional cooperation in the economic, social, labour industrial or monetary fields within the framework of specific projects; or</p> <p>(d) the grant to a particular person or company the status of a "protected person" under the laws of</p>	ในสนธิสัญญาฯ มี การกำหนด ข้อยกเว้นให้ หลักการปฏิบัติ เยี่ยงชาติที่ได้รับ ความอนุเคราะห์ยิ่ง ไม่ครอบคลุมถึง มาตรการหรือ นโยบายด้านความ ร่วมมือทางภาษี เงินตรา เศรษฐกิจ สังคม หรือในด้าน อื่นๆ ที่รัฐกระทำ หรือร่วมมือกับ ประเทศที่สามหรือ ประเทศอื่นๆ ที่อยู่ ในภูมิภาคเดียวกัน

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติ ที่ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่ง (Most Favored Nation Treatment: MFN)	ประเด็นที่สำคัญ
	Thailand on the promotion of investment; or (e) any international agreement or arrangement, or any domestic legislation, relating wholly or mainly to taxation.	
Bulgaria (2546)	<p>Investments of investors of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party and the returns therefrom shall be accorded treatment no less favourable than that accorded to investments and returns of the investors of the latter Contracting Party or of any third State.</p> <p>The provisions of paragraph 1 of this Article shall not apply to any advantage accorded to investors of a third State by the other Contracting Party by virtue of:</p> <p>(a) existing or future customs union, free trade areas, economic communities, or similar international agreements leading to such unions and other forms of economic cooperation;</p> <p>(b) agreements relating to taxation or any domestic legislation relating to taxation.</p> <p>Each Contracting Party reserves the right to make or maintain, in compliance with its legislation in force, exceptions from national treatment granted according to paragraph 1 of this Article. However, any new exceptions shall only apply to investments made after the entry into force of such exceptions.</p> <p>Should national legislation of the Contracting Parties or present or future international agreements applicable between the Contracting Parties contain regulations, whether general or specific, entitling investments by investors of the other Contracting Party to a treatment more favourable than is provided for by this Agreement, such regulation shall to the extent that is more favourable prevail over the present</p>	<p>มีการระบุข้อยกเว้นให้หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่งไม่ครอบคลุมถึงมาตรการหรือนโยบายด้านความร่วมมือทางภาษีเงินตรา เศรษฐกิจ สังคม หรือในด้านอื่นๆ ที่รัฐกระทำหรือร่วมมือกับประเทศที่สามหรือประเทศอื่นๆ ที่อยู่ในภูมิภาคเดียวกัน</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติ ที่ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่ง (Most Favored Nation Treatment: MFN)	ประเด็นที่สำคัญ
	Agreement.	
Cambodia (2538)	<p>Investments of investors of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party, and also the returns therefrom, shall receive treatment which is fair and equitable and not less favourable than that accorded in respect of the investments and returns of the investors of the latter Contracting Party or of any third State.</p> <p>Each Contracting Party shall in its territory accord to investors of the other Contracting Party as regards the management, use, enjoyment or disposal of their investments, treatment which is fair and equitable and not less favourable than that which it accords to its own investors or to the investors of any third State.</p> <p>Neither Contracting Party shall in any way impair by unreasonable or discriminatory measures the management, maintenance, use, enjoyment or disposal of investments in its territory of investors of the other Contracting Party.</p>	<p>มีการระบุอย่างชัดเจนให้รัฐจะต้องปฏิบัติต่อนักลงทุนต่างชาติไม่น้อยกว่าที่ปฏิบัติต่อนักลงทุนของประเทศที่สาม โดยไม่ได้มีการระบุรายละเอียดหรือเงื่อนไขใดๆ ที่ชัดเจน</p>
Canada (2540)	<p>(1) Investments of investors of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party, or returns therefrom, shall receive treatment from the latter Contracting Party which, in like circumstances, is no less favourable than that accorded in respect of the investments or returns of investors of any third State</p> <p>(2) Each Contracting Party shall, in its territory, accord to investors of the other Contracting Party, as regards their management, use, enjoyment or disposal of their investments or returns, treatment no less favourable than that which, in like circumstances, it grants to investors of any third State.</p> <p>(3) Subparagraph (3)(b) of Article II and paragraphs (1) and (2) of this Article do not apply to treatment by a Contracting Party pursuant to</p>	<p>มีการเพิ่มเนื้อหาที่ค่อนข้างละเอียดของประเภทของอุตสาหกรรมที่จะได้รับการคุ้มครองจากหลัก MFN อันได้แก่ อุตสาหกรรมการบิน, โทรคมนาคมและการขนส่ง, การประมง, การเดินสมุทร, บริการทางการเงินและการ</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติ ที่ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่ง (Most Favored Nation Treatment: MFN)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>any existing or future bilateral or multilateral agreement:</p> <p>(a) establishing, strengthening or expanding a free trade area, common external tariff area, monetary union, regional association for economic cooperation or customs union;</p> <p>(b) negotiated within the framework of the GATT or its successor organization and liberalizing trade in services; or</p> <p>(c) any arrangement with a third country or countries in the same geographical region designed to promote regional cooperation in the economic, social, labour, industrial or monetary fields within the framework of specific projects; or</p> <p>(d) relating to:</p> <p>(i) aviation;</p> <p>(ii) telecommunications transport networks and telecommunications transport services;</p> <p>(iii) fisheries;</p> <p>(iv) maritime matters, including salvage;</p> <p>(v) financial services; or</p> <p>(vi) taxation.</p>	<p>จัดเก็บภาษี และ สิทธิประโยชน์ต่างๆ ตามที่ตกลงกันใน ข้อตกลง ที่เป็นทั้ง ทวิภาคีและพหุภาคี ที่มีอยู่แล้วหรือที่จะ เกิดขึ้นในอนาคต</p>
China (2528)	<p>The treatment not less favourable than that accorded to the nationals and companies of any third State mentioned in this Agreement shall be accorded unconditionally and without undue delay, but shall not be construed as to oblige one Contracting Party to extend to the nationals and companies of the other Contracting Party the benefit of any treatment, preference or privilege which may be extended by the former Contracting Party by virtue of:</p> <p>(a) the formation or extension of a customs union or a free trade area or a common external tariff</p>	<p>มีการระบุข้อยกเว้น ให้หลักการปฏิบัติ เยี่ยงชาติที่ได้รับ ความอนุเคราะห์ยิ่ง ไม่ครอบคลุมถึง มาตรการหรือนโยบายด้านความ ร่วมมือทางภาษี เงินตรา เศรษฐกิจ</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติ ที่ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่ง (Most Favored Nation Treatment: MFN)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>area or a monetary union or a regional association for economic cooperation; or</p> <p>(b) the adoption of an agreement designed to lead to the formation or extension of such a union or area within a reasonable length of time; or</p> <p>(c) any arrangement with a third country or countries in the same geographical region designed to promote regional cooperation in the economic, social, labour, industrial or monetary fields within the framework of specific projects; or</p> <p>(d) the grant to a particular person or company of the status of a "promoted person" under the laws of the Kingdom of Thailand on the promotion of investment; or</p> <p>(e) the grant to a particular person or company of the status of a "favoured person" under the laws of the People Republic of China on the promotion of investment; or</p> <p>(f) any international agreement or arrangement or any domestic legislation, relative wholly or mainly to taxation.</p>	<p>สังคม หรือในด้าน อื่นๆ ที่รัฐกระทำ หรือร่วมมือกับ ประเทศที่สามหรือ ประเทศอื่นๆ ที่อยู่ ในภูมิภาคเดียวกัน และรวมไปถึงสิทธิ ประโยชน์ต่างๆ ที่รัฐ มอบแก่นักลงทุน หรือบริษัทตาม นโยบายของ ประเทศที่ เฉพาะเจาะจง</p>
Croatia (2543)	<p>Neither Contracting Party shall accord in its territory to investments and returns of investors of the other Contracting Party a treatment less favourable than that which it accords to investments and returns of its own investors, or investments and returns of investors of any other third State, whichever is more favourable to the investors concerned.</p> <p>Neither Contracting Party shall accord in its territory to the investors of the other Contracting Party, as regards management, maintenance, enjoyment, use or disposal of their investment, a treatment which is less favourable than that which it accords to its own investors or to investors of</p>	<p>มีการระบุข้อยกเว้น ให้หลักการปฏิบัติ เยี่ยงชาติที่ได้รับ ความอนุเคราะห์ยิ่ง ไม่ครอบคลุมถึง มาตรการหรือ นโยบายด้านความ ร่วมมือทางภาษี เงินตรา เศรษฐกิจ สังคม หรือในด้าน</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติ ที่ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่ง (Most Favored Nation Treatment: MFN)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>any third State, whichever is more favourable to the investors concerned.</p> <p>The provisions of paragraph 1 and 2 of this Article shall not be construed so as to oblige one Contracting Party to extend to the investors of the other Contracting Party the benefit of any treatment, preference or privilege which may be extended by the former Contracting Party by virtue of:</p> <p>a) any existing or future customs union or economic union, free trade area or similar international agreement,</p> <p>b) any international agreement or arrangement, completely or partially related to taxation, to which either of the Contracting Party is or may become a Party in the future.</p>	<p>อื่นๆ ที่รัฐกระทำ หรือร่วมมือกับ ประเทศที่สาม</p>
Czech (2537)	<p>Investments of investors of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party, and also the returns therefrom, shall receive treatment which is fair and equitable and not less favourable than that accorded in respect of the investments and returns of the investors of the latter Contracting Party or of any third State.</p> <p>Each Contracting Party shall in its territory accord to investors of the other Contracting Party as regards the management, use, enjoyment or disposal of their investments, treatment which is fair and equitable and not less favourable than that which it accords to its own investors or to the investors of any third State.</p> <p>Each Contracting Party shall promptly publish, or otherwise make publicly available, its laws, regulations, procedures and administrative rulings and judicial decisions of general application as well as international agreements which may affect the investments of investors of one Contracting</p>	<p>ในที่สุดท้ายของ ข้อบทนี้มีการระบุ ให้รัฐจะต้อง เผยแพร่กฎหมาย กฎข้อบังคับ ระเบียบต่างๆ ที่ เกี่ยวข้องหรือ อาจจะส่งผลกระทบ ต่อนักลงทุนหรือ การลงทุนเพื่อให้ นักลงทุนทราบอย่าง ทันทั่วถึง</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติ ที่ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่ง (Most Favored Nation Treatment: MFN)	ประเด็นที่สำคัญ
	Party in the territory of the other Contracting Party.	
Egypt (2543)	<p>Investments of investors of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party and also the returns therefrom shall receive treatment which is fair and equitable and not less favourable than that accorded in respect of the investments and returns of the investors of the latter Contracting Party or of any third state whichever is more favourable to the investors.</p> <p>Each Contracting Party shall in its territory accord investors of the other Contracting Party, as regards their management, maintenance, use, enjoyment or disposal of their investments, treatment not less favourable than that which it accords to its own investors or to investors of any third State, whichever is more favourable to the investor concerned.</p>	<p>ในสนธิสัญญาฯ ได้ ผนวกหลักการประ ติบัติเยี่ยงชาติที่ได้ รับความอนุเคราะห์ ยิ่งเข้าไปในหลักการ ปฏิบัติเยี่ยงชาติ โดยมีการระบุให้รัฐ จะต้องปฏิบัติต่อนัก ลงทุนของประเทศคู่ ภาคีไม่น้อยกว่าที่ ปฏิบัติต่อนักลงทุน ประเทศที่สาม แต่ ไม่ได้มีการกำหนด รายละเอียดหรือ เงื่อนไขใดๆ ที่ ชัดเจน</p>
Finland (2537)	<p>Investments made by nationals or companies of either Contracting Party in the territory of the other Contracting Party shall be subject to a treatment no less favourable than that accorded to investments made by its own nationals or companies or by the nationals or companies of any third State, whichever is more favourable to the nationals and companies.</p> <p>Each Contracting Party shall in its territory accord to nationals or companies of the other Contracting Party as regards the management, use, enjoyment or disposal of their investments, treatment which is fair and equitable and no less favourable than that which it accords to its own nationals and companies or to the nationals and companies of</p>	<p>หลักการปฏิบัติ เยี่ยงชาติ ที่ได้รับ ความอนุเคราะห์ยิ่ง ได้ครอบคลุมถึงการ เยียวยาหรือชดเชย แก่นักลงทุนต่างชาติ ที่ได้รับความ เสียหายจากเหตุ จลาจลหรือ สถานการณ์ความ รุนแรงอื่นๆ</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติ ที่ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่ง (Most Favored Nation Treatment: MFN)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>any third State.</p> <p>Nationals or companies of one Contracting Party whose investments in the territory of the other Contracting Party suffer losses owing to war or other armed conflict, revolution, state of national emergency, revolt, insurrection or riot in the territory of the latter Contracting Party shall be accorded by the same Contracting Party treatment, as regards restitution, indemnification, compensation or other settlement for the investments suffered, no less favourable than that accorded to its own nationals or companies or to the nationals or companies of any third State, whichever is more favourable to the nationals or companies. Such payment shall be freely transferable in convertible currencies.</p>	
Germany (2545)	<p>Neither Contracting Party shall subject investments in its territory owned or controlled by investors of the other Contracting Party to treatment less favourable than it accords to investments of its own investors or to investments of investors of any third State.</p> <p>Neither Contracting Party shall subject investors of the other Contracting Party, as regards their activities such as the management, maintenance, use, enjoyment and disposal of the investments in its territory, to treatment less favourable than it accords to its own investors or to investors of any third State.</p> <p>The following shall, in particular, be deemed "treatment less favourable" within the meaning of this Article: unequal treatment in the case of restrictions on the purchase of raw or auxiliary materials, of energy or fuel or of means of production or operation of any kind, unequal treatment in the case of impeding the marketing of products inside or outside the country, as well</p>	<p>ในกรณีของ สนธิสัญญา BIT ระหว่างประเทศ ไทยและประเทศ เยอรมนี นอกจากได้ เพิ่มรายละเอียด เรื่องการปฏิบัติที่ไม่ เท่าเทียมกัน แล้วยัง ครอบคลุมถึงการ จำกัดการจัดซื้อ วัตถุดิบ หรือ พลังงานที่นำมาใช้ ในการผลิต และ ความไม่เท่าเทียมใน การทำกิจกรรม การตลาด (marketing) ทั้ง</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติ ที่ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่ง (Most Favored Nation Treatment: MFN)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>as any other measures having similar effects.</p> <p>Measures that have to be taken for reasons of public security and order, public health or morality shall not be deemed "treatment less favourable" within the meaning of this Article.</p> <p>Such treatment shall not be applicable to privileges which either Contracting Party accords to investors of third States on account of its membership of, or association with, an economic union, a customs union, a free trade area, an interim agreement leading to the formation of a customs union or of a free trade area, or any other similar economic cooperation arrangements.</p> <p>The treatment granted under this Article shall not be applicable to advantages which either Contracting Party accords to investors of third States by virtue of a double taxation agreement or other agreements regarding matters of taxation.</p> <p>The provisions of this Article do not oblige a Contracting Party to extend to investors resident in the territory of the other Contracting Party tax privileges, tax exemptions and tax reductions which according to its tax laws are granted only to investors resident in its territory.</p>	<p>ภายในและภายนอกประเทศ รวมไปถึงมาตรการอื่นๆ ที่ก่อให้เกิดผลกระทบในรูปแบบเดียวกัน อย่างไรก็ตาม หากการใช้หลัก MFN นั้นนำไปเพื่อความมั่นคงของสาธารณะ (Public security and order), การสาธารณสุข (Public health) จะไม่ถือว่าขัดกับหลัก treatment less favourable หรือการปฏิบัติที่ไม่เท่าเทียมกัน</p>
Hong Kong (2548)	<p>Investments of investors of one Contracting Party in the area of the other Contracting Party, and also the returns therefrom, shall receive treatment which is fair and equitable and no less favourable than that accorded in respect of the investments and returns of the investors of the latter Contracting Party or any third party.</p> <p>Each Contracting Party shall in its area accord to investors of the other Contracting Party, as regards the management, maintenance, use, enjoyment or disposal of their investments, treatment which is fair and equitable and no less favourable than that which it accords to its own</p>	<p>ในสนธิสัญญาฯ ได้ผนวกหลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่งเข้าไปในหลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติ โดยมีการระบุให้รัฐจะต้องปฏิบัติต่อนักลงทุน</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติ ที่ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่ง (Most Favored Nation Treatment: MFN)	ประเด็นที่สำคัญ
	investors or to investors of any third party.	ของประเทศคู่ภาคี ไม่น้อยกว่าที่ปฏิบัติ ต่อนักลงทุน ประเทศที่สาม แต่ ไม่ได้มีการกำหนด รายละเอียดหรือ เงื่อนไขใดๆ ที่ ชัดเจน
Hungary (2534)	<p>The provisions of this Agreement relative to the grant of treatment not less favourable than that accorded to the nationals or companies of either Contracting Party or of any third State shall not be construed so as to oblige one Contracting Party to extend to the nationals or companies of the other Contracting Party the benefit of any treatment, preference or privileges which may be extended by the former Contracting Party by virtue of:</p> <p>(a) the formation or extension of a customs union or a free trade area or a common external tariff area or a monetary union or a regional association for economic cooperation; or</p> <p>(b) the adoption of an agreement designed to lead to the formation or extension of such a union or area within a reasonable length of time; or</p> <p>(c) any arrangement with a third country or countries in the same geographical region designed to promote regional cooperation in the economic, social, labour, environmental, industrial or monetary fields within the framework of specific projects; or</p> <p>(d) the grant to a particular person or company of the status of a "promoted person" under the law of Thailand on the promotion of investment; or</p>	<p>มีการระบุข้อยกเว้น ให้หลักการปฏิบัติ เยี่ยงชาติที่ได้รับ ความอนุเคราะห์ยิ่ง ไม่ครอบคลุมถึง มาตรการหรือ นโยบายด้านความ ร่วมมือทางภาษี เงินตรา เศรษฐกิจ สังคม หรือในด้าน อื่นๆ ที่รัฐกระทำ หรือร่วมมือกับ ประเทศที่สามหรือ ประเทศอื่นๆ ที่อยู่ ในภูมิภาคเดียวกัน และรวมไปถึงสิทธิ ประโยชน์ต่างๆ ที่รัฐ มอบแก่นักลงทุน หรือบริษัทตาม นโยบายของ ประเทศที่</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติ ที่ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่ง (Most Favored Nation Treatment: MFN)	ประเด็นที่สำคัญ
	(e) any international agreement or arrangement, or any domestic legislation relating wholly or mainly to taxation.	เฉพาะเจาะจง
India (2543)	<p>Investments of investors of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party, and also the returns therefrom, shall receive treatment which is fair and equitable and not less favourable than that accorded in respect of the investments and returns of the investors of the latter Contracting Party or of any third State.</p> <p>Each Contracting Party shall in its territory accord to investors of the other Contracting Party as regards the management, use, enjoyment or disposal of their investments, treatment which is fair and equitable and not less favourable than that which it accords to its own investors or to the investors of any third State.</p>	<p>ในสนธิสัญญาฯ ได้ ผนวกหลักการประ บัติเยี่ยงชาติที่ ได้รับความ อนุเคราะห์ยิ่งเข้าไป ในหลักการปฏิบัติ เยี่ยงชาติ โดยมีการ ระบุให้รัฐจะต้อง ปฏิบัติต่อนักลงทุน ของประเทศคู่ภาคี ไม่น้อยกว่าที่ปฏิบัติ ต่อนักลงทุน ประเทศที่สาม แต่ ไม่ได้มีการกำหนด รายละเอียดหรือ เงื่อนไขใดๆ ที่ ชัดเจน</p>
Indonesia (2541)	<p>The provisions of this Agreement relative to the granting of treatment no less favourable than that accorded to the investors of any third State shall not be construed so as to oblige one Contracting Party to extend to the investors of the other Contracting Party the benefit of any treatment, preference or privilege resulting from:</p> <p>a) the formation or extension of a customs union or a free trade area or a common external tariff area or a monetary union or a regional association for economic cooperation or a regional</p>	<p>มีการระบุข้อยกเว้น ให้หลักการปฏิบัติ เยี่ยงชาติที่ได้รับ ความอนุเคราะห์ยิ่ง ไม่ครอบคลุมถึง มาตรการหรือ นโยบายด้านความ ร่วมมือทางภาษี เงินตรา เศรษฐกิจ</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติ ที่ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่ง (Most Favored Nation Treatment: MFN)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>arrangement for specific projects: or</p> <p>b) the adoption of an agreement designed to lead the formation of extension of such a union or area within a reasonable length of time:or</p> <p>c) any international agreement or arrangement relating wholly or mainly to taxation or any domestic legislation relating wholly or mainly to taxation.</p>	<p>สังคม หรือในด้าน อื่นๆ ที่รัฐกระทำ หรือร่วมมือกับ ประเทศที่สามหรือ ประเทศอื่นๆ</p>
Israel (2543)	<p>1. Neither Contracting Party shall, in its territory, subject investments or returns of investors of the other Contracting Party to treatment less favorable than that which it accords to investments or returns of its own investors or to investments or to investments or returns of investors of any third State.</p> <p>2. Neither Contracting Party shall in its territory, subject investors of the other Contracting Party, as regards their management, maintenance, use, enjoyment or disposal of their investments, to treatment less favourable than that which it accords to its own investors or to investors of any third State.</p>	<p>ในสนธิสัญญาฯ ได้ ผนวกหลักการประ ติบัติเยี่ยงชาติที่ ได้รับความ อนุเคราะห์ยิ่งเข้าไป ในหลักการปฏิบัติ เยี่ยงชาติ โดยมีการ ระบุให้รัฐจะต้อง ปฏิบัติต่อนักลงทุน ของประเทศคู่ภาคี ไม่น้อยกว่าที่ปฏิบัติ ต่อนักลงทุน ประเทศที่สาม แต่ ไม่ได้มีการกำหนด รายละเอียดหรือ เงื่อนไขใดๆ ที่ ชัดเจน</p>
Jordan (2548)	<p>The provisions of paragraphs 1 and 2 of this Article shall not be construed so as to oblige one Contracting Party to extend to the investors of the other the benefit of any treatment, preference or privilege which may be extended by the former Contracting Party by virtue of:</p>	<p>มีการระบุข้อยกเว้น ให้หลักการปฏิบัติ เยี่ยงชาติที่ได้รับ ความอนุเคราะห์ยิ่ง</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติ ที่ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่ง (Most Favored Nation Treatment: MFN)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>a) any customs union or free trade area or a monetary union or similar international agreements leading to such unions or other forms of regional cooperation to which either of the Contracting Party is or may become a party;</p> <p>b) any international agreement or arrangement or any domestic legislation relating wholly or mainly to taxation.</p>	<p>ไม่ครอบคลุมถึง มาตรการหรือ นโยบายด้านความ ร่วมมือทางภาษี เงินตรา เศรษฐกิจ หรือในด้านอื่นๆ ที่ รัฐใดรัฐหนึ่งเป็นคู่ ภาคีหรือสมาชิก</p>
Korea (2532)	<p>Investments of nationals or companies of one Party in the territory of the other Contracting Party, as also the returns therefrom, shall receive treatment which is fair and equitable and not less favourable than that accorded in respect of the investments and returns of the nationals and companies of the latter Contracting or of any third State.</p> <p>Each Contracting Party shall in its territory accord to nationals or companies of the other Contracting Party as regards the management, use, enjoyment or disposal of their investments, treatment which is fair and equitable and not less favourable than that which it accords to its own nationals and companies or to the nationals and companies of any third State.</p> <p>Each Contracting Party shall observe any obligation, additional to those specified in this Agreement into which it may have entered with regard to investments of nationals or companies of the other Contracting Party.</p>	<p>มีการระบุอย่าง ชัดเจนให้รัฐจะต้อง ปฏิบัติต่อนักลงทุน ต่างชาติไม่น้อยกว่า ที่ปฏิบัติต่อนักลงทุน ของประเทศที่สาม โดยไม่ได้มีการระบุ รายละเอียดหรือ เงื่อนไขใดๆ ที่ ชัดเจน</p>
Korea DPR (2545)	<p>Each Contracting Party shall in its territory accord investments and returns of investors of the other Contracting Party treatment which is fair and equitable and not less favourable than that which it accords to investments and returns of its own investors or to investments and returns of</p>	<p>มีการระบุข้อยกเว้น ให้หลักการปฏิบัติ เยี่ยงชาติที่ได้รับ ความอนุเคราะห์ยิ่ง</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติ ที่ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่ง (Most Favored Nation Treatment: MFN)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>investors of any third State, whichever is more favourable.</p> <p>Each Contracting Party shall in its territory accord investors of the other Contracting Party, as regards management, maintenance, use, enjoyment or disposal of their investments, treatment which is fair and equitable and not less favourable than that which it accords to its own investors or investors of any third State, whichever is more favourable.</p> <p>The provisions of paragraph (1) and (2) of this Article shall not be construed so as to oblige one Contracting Party to extend to the investors of the other the benefit of any treatment, preference or privilege which may be extended by the former Contracting Party by virtue of:</p> <p>(a) any customs union or free trade area or a monetary union or similar international agreements leading to such unions or other forms of regional cooperation to which either of the Contracting Party is or may become a party;</p> <p>(b) any international agreement or arrangement or any domestic legislation relating wholly or mainly to taxation.</p>	<p>ไม่ครอบคลุมถึง มาตรการหรือ นโยบายด้านความ ร่วมมือทางภาษี สกุลเงิน เศรษฐกิจ หรือในด้านอื่นๆ ที่ รัฐใดรัฐหนึ่งเป็นคู่ ภาคีหรือสมาชิก</p>
Lao (2533)	<p>Investment of nationals or companies of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party, and also the returns therefrom, shall receive treatment which is fair and equitable and not less favorable than that accorded in respect of the investment and return of the nationals and companies of the latter Contracting Party or of any third State;</p> <p>Each Contracting Party shall in territory accord to nationals the management, use, enjoyment or disposal of their investment treatment which is fair and equitable and not less favorable than that accorded in respect of the investment and return</p>	<p>มีการระบุข้อยกเว้น ให้หลักการปฏิบัติ เยี่ยงชาติที่ได้รับ ความอนุเคราะห์ยิ่ง ไม่ครอบคลุมถึง มาตรการหรือ นโยบายด้านความ ร่วมมือทางภาษี สกุลเงินเศรษฐกิจ</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติ ที่ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่ง (Most Favored Nation Treatment: MFN)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>of the nationals and companies of the latter Contracting Party or of any third State;</p> <p>All the provision of this Agreement relative to the grant of treatment not less favourable than that accorded to the national and companies of any third State shall be interpret as meaning that such treatement shall be accorded immediately and unconditionally;</p> <p>Where this Agreement makes alternative provision for the grant of nation treatment or of treatment not less favourable than that accorded to the nationals or companies of any third State in respect of any matter the option as between these alternatives shall rest with the Contracting party beneficiary in each particular case</p> <p>Each Contracting party shall observe any obligation, additional to those specified in this agreement, into which it may have entered with regard to investments of nationals or companies of other Contracting Party</p> <p>The provisions of this Agreement relative to the grant of treatment not less favourable than that accorded to the nationals or companies of either Contracting Party or of any third State shall not be construed so as to oblige one Contracting Party to extend to the nationals or companies of the other Contracting Party the benefit of any treatment, preference or privilege which may be extended by the former Contracting Party by virtue of;</p> <p>(a) the formation or extension of a customs union or a free trade area or a common external tariff area or a monetary union or a regional association for economic cooperation; or</p> <p>(b) the adoption of an agreement designed to lead to the formation or extension of such a union or area within a reasonable length of time; or</p> <p>(c) any arrangement with a third Country or</p>	<p>สังคม หรือในด้าน อื่นๆ ที่รัฐกระทำ หรือร่วมมือกับ ประเทศที่สามหรือ ประเทศอื่นๆ ที่อยู่ ในภูมิภาคเดียวกัน และรวมไปถึงสิทธิ ประโยชน์ต่างๆ ที่รัฐ มอบแก่นักลงทุน หรือบริษัทตาม นโยบายของ ประเทศที่ เฉพาะเจาะจง</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติ ที่ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่ง (Most Favored Nation Treatment: MFN)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>countries in the same geographical region designed to promote regional cooperation in the economic, social, labour, industrial or monetary fields within the framework of specific projects; or</p> <p>(d) the grant to a particular person or company of the status of a promoted person under the laws of Thailand or the Lao Peoples Democratic Republic on the promotion of investment;</p> <p>(e) any international agreement or arrangement, or any domestic legislation, relating wholly or mainly to taxation.</p>	
Myanmar (2551)	<p>Each Contracting Party shall in its territory accord investors or investments and returns of the other Contracting Party, as regards management, maintenance, use, enjoyment or disposal of their investments, treatment not less favourable than that which it accords to its own investor or investors of any third State, whichever is more favourable, and subject to its law and regulations</p> <p>The provisions of paragraph 1 of this Article shall not be construed so as to oblige one Contracting Party to extend to the investors of the other the benefit of any treatment, preference or privilege which may be extended by the former Contracting Party by virtue of:</p> <p>a) any customs union or free trade area or a monetary union or similar international agreements leading to such unions or other forms of regional cooperation to which either of the Contracting Party is or may become a party;</p> <p>b) any international agreement or arrangement or any domestic legislation relating wholly or mainly to taxation.</p>	<p>มีการระบุข้อยกเว้นให้หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่งไม่ครอบคลุมถึงมาตรการหรือนโยบายด้านความร่วมมือทางภาษีศุลกากร เศรษฐกิจ สังคม หรือในด้านอื่นๆ ที่รัฐกระทำหรือร่วมมือกับประเทศที่สามหรือประเทศอื่นๆ</p>
Netherlands (2515)	With respect to the payment of taxes, fees or charges and to the enjoyment of fiscal deductions and exemptions, each Contracting Party shall accord in its territory to nationals of the other	ในสนธิสัญญาฯ ระหว่างประเทศไทยกับ

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติ ที่ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่ง (Most Favored Nation Treatment: MFN)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>Contracting Party engaged in any economic activity treatment no less favourable than that accorded to nationals of a third country.</p> <p>Each Contracting Party however reserves the right to accord special tax advantages by virtue of agreements for the avoidance of double taxation.</p>	<p>เนเธอร์แลนด์ มีการ ระบุสิทธิประโยชน์ที่ เกี่ยวข้องกับ ค่าธรรมเนียม ภาษี และการลดหย่อน ทางการเงินต่างๆ ที่ รัฐจะต้องปฏิบัติต่อ นักลงทุนของ ประเทศคู่ภาคีไม่ น้อยกว่าที่ปฏิบัติต่อ นักลงทุนของ ประเทศที่สาม</p>
Peru (2534)	<p>Investments of investors of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party, and also the returns therefrom, shall receive treatment which is fair and equitable and not less favourable than that accorded in respect of the investments and returns of the investors of the latter Contracting Party or of any third State.</p> <p>Each Contracting Party shall in its territory accord to investors of the other Contracting Party as regards the management, use, enjoyment or disposal of their investments, treatment which is fair and equitable and not less favourable than that which it accords to its own investors or to the investors of any third State.</p> <p>All the provisions of this Agreement relative to the grant of treatment not less favorable than that accorded to the investors of any third state shall be interpreted as meaning that such treatment shall be accorded immediately and unconditionally.</p> <p>Wherever this Agreement makes alternative provision for the grant of national treatment or of treatment not less favourable than that accorded to the nationals or companies of any third State in</p>	<p>มีการระบุอย่าง ชัดเจนให้รัฐจะต้อง ปฏิบัติต่อนักลงทุน ต่างชาติไม่น้อยกว่า ที่ปฏิบัติต่อนักลงทุน ของประเทศที่สาม โดยไม่ได้มีการระบุ รายละเอียดหรือ เงื่อนไขใดๆ ที่ ชัดเจน</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติ ที่ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่ง (Most Favored Nation Treatment: MFN)	ประเด็นที่สำคัญ
	respect of any matter, the option as between these alternatives shall rest with the Contracting Party beneficiary in each particular case. Each Contracting Party shall observe any obligation, additional to those specified in this	
Philippines (2538)	Investments made by nationals or companies of either Contracting Party in the territory of the other Contracting Party, as also the returns therefrom, shall be subject to a treatment no less favourable than that accorded to investments and returns made by its own nationals or companies or by the nationals or companies of any third State, whichever is more favourable to the nationals and companies, in areas allowed by existing laws, rules and regulations. Each Contracting Party shall in its territory accord to investors of the other Contracting Party as regards the management, use, enjoyment or disposal of their investments, treatment which is fair and equitable and not less favorable than that which it accords to its own investors or to the investors of any third State.	มีการระบุอย่างชัดเจนให้รัฐจะต้องปฏิบัติต่อนักลงทุนต่างชาติไม่น้อยกว่าที่ปฏิบัติต่อนักลงทุนของประเทศที่สามที่สอดคล้องกับกฎหมายหลักเกณฑ์ หรือกฎข้อบังคับ
Poland (2535)	Investments of nationals or companies of one Party in the territory of the other Contracting Party, as also the returns therefrom, shall receive treatment which is fair and equitable and not less favourable than that accorded in respect of the investments and returns of the nationals and companies of the latter Contracting or of any third State. Each Contracting Party shall in its territory accord to nationals or companies of the other Contracting Party as regards the management, use, enjoyment or disposal of their investments, treatment which is fair and equitable and not less favourable than that which it accords to its own nationals and companies or to the nationals and companies of	มีการระบุอย่างชัดเจนให้รัฐจะต้องปฏิบัติต่อนักลงทุนต่างชาติไม่น้อยกว่าที่ปฏิบัติต่อนักลงทุนของประเทศที่สาม โดยไม่ได้มีการระบุรายละเอียดหรือเงื่อนไขใดๆ ที่ชัดเจน

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติ ที่ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่ง (Most Favored Nation Treatment: MFN)	ประเด็นที่สำคัญ
	any third State. The provisions on national treatment under this Agreement shall be granted only on a reciprocal basis.	
Russia (2545)	<p>The provisions of paragraphs 1 and 2 of this Article shall not be construed so as to oblige one Contracting Party to extend to the investors of the other the benefit of any treatment, preference or privilege which may be extended by the former Contracting Party by virtue of:</p> <p>a) any customs union or free trade area or a monetary union or similar international agreements leading to such unions or other forms of regional cooperation to which either of the Contracting Party is or may become a party;</p> <p>b) any international agreement or arrangement relating wholly or mainly to taxation;</p> <p>c) by virtue of the agreements between the Russian Federation and the States, which had earlier formed part of the Union of the Soviet Socialist Republics.</p> <p>Nothing in this Agreement shall oblige the Contracting Parties to grant to investor and investment of each other the treatment under this Article which is more favourable, than the treatment that they will grant to each other pursuant to the obligations under the Agreement Establishing the World Trade Organisation (WTO) of April 15, 1994, including obligations under General Agreement on Trade in Services (GATS) and also under any other multilateral arrangement concerning the treatment of investments which both Contracting Parties are parties to.</p>	<p>มีการระบุข้อยกเว้นให้หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่งไม่ครอบคลุมถึงมาตรการหรือนโยบายด้านความร่วมมือทางภาษีศุลกากร เศรษฐกิจ สังคม หรือในด้านอื่นๆ ที่รัฐกระทำหรือร่วมมือกับประเทศที่สามหรือประเทศอื่นๆ ที่รัฐใดรัฐหนึ่งเป็นคู่ภาคีหรือสมาชิก และมีการระบุให้หลักการนี้ไม่ครอบคลุมถึงภาระหน้าที่ตามข้อตกลงของประเทศที่อยู่ภายใต้ the World Trade Organisation (WTO) ของ April 15, 1994, รวมถึง General</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติ ที่ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่ง (Most Favored Nation Treatment: MFN)	ประเด็นที่สำคัญ
		Agreement on Trade in Services (GATS)
Slovenia (2543)	<p>The provisions of this Article Shall not be construed so as to oblige one Contracting Party to extend to the investors of the other Contracting Party the benefit of any treatment, preference or privilege by virtue of:</p> <p>a) any existing or future free trade area, customs union, common market or other forms of regional cooperation to which either or the Contracting Party is or may become a Party,</p> <p>b) any international agreement or any domestic legislation relating wholly or mainly to taxation.</p>	<p>มีการระบุข้อยกเว้นให้หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่งไม่ครอบคลุมถึงมาตรการหรือนโยบายด้านความร่วมมือทางภาษีเศรษฐกิจ หรือในด้านอื่นๆ ที่รัฐคู่ภาคีเป็นสมาชิก</p>
Sri Lanka (2539)	<p>Neither contracting Party shall in its territory subject investments admitted in accordance with the provisions of Article II or returns of nationals or companies therefrom of the other Contracting Party to treatment less favourable than that which it accords to investments or returns of its own nationals or companies or to investments or returns of nationals or companies of any third state.</p> <p>Each Contracting Party shall in its territory accord to nationals or companies of the other Contracting Party as regards the management, use enjoyment or disposal of their investments, treatment which is fair and equitable and not less favourable than that which it accords to its own nationals and companies or to the nationals and companies of any third state.</p> <p>Investments of nationals or companies of either Contracting Party and the returns therefrom shall not be entitled to any treatment which is not</p>	<p>มีการระบุให้หลักการปฏิบัตินี้จะต้องปฏิบัติหรือดำเนินการบนพื้นฐานของการปฏิบัติต่างตอบแทนระหว่างประเทศคู่ภาคี (Reciprocal basis)</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติ ที่ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่ง (Most Favored Nation Treatment: MFN)	ประเด็นที่สำคัญ
	available on a reciprocal basis, to investments or returns of nationals or companies of the other Contracting Party.	
Sweden (2543)	<p>Each Contracting Party shall in its territory accord to investors of the other Contracting Party as regards the management, use, enjoyment or disposal of their investments, treatment which is fair and equitable and not less favorable than that which it accords to its own investors or to the investors of any third State.</p> <p>Investments of investors of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party, and also the returns therefrom, shall receive treatment which is fair and equitable and not less favorable than that accorded in respect of the investments and returns of the investors of the latter Contracting Party or of any third State.</p> <p>Each Contracting Party shall apply to investors of the other Contracting Party as regards the management, use, enjoyment or disposal of their investments, a treatment which is no less favourable than that accorded to its own investors or to investors of any third State.</p>	<p>มีการระบุอย่างชัดเจนให้รัฐจะต้องปฏิบัติต่อนักลงทุนต่างชาติไม่น้อยกว่าที่ปฏิบัติต่อนักลงทุนของประเทศที่สาม โดยไม่ได้มีการระบุรายละเอียดหรือเงื่อนไขใดๆ ที่ชัดเจน</p>
Swiss (2540)	<p>Investments and returns of investors of each Contracting Party shall at all times be accorded fair and equitable treatment and shall enjoy full protection and security in the territory of the other Contracting Party.</p> <p>Neither Contracting Party shall in any way impair by unreasonable or discriminatory measures the management, maintenance, use, enjoyment or disposal of investments in its territory of investors of the other Contracting Party.</p> <p>Each Contracting Party shall in its territory accord investments or returns of investors of the other Contracting Party treatment not less favourable</p>	<p>มีการระบุอย่างชัดเจนให้รัฐจะต้องปฏิบัติต่อนักลงทุนต่างชาติไม่น้อยกว่าที่ปฏิบัติต่อนักลงทุนของประเทศที่สาม โดยไม่ได้มีการระบุรายละเอียดหรือเงื่อนไขใดๆ ที่ชัดเจน</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติ ที่ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่ง (Most Favored Nation Treatment: MFN)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>than that which it accords to investments or returns of its own investors or to investments or returns of investors of any third State, whichever is more favourable to the investor concerned.</p> <p>Each Contracting Party shall in its territory accord investors of the other Contracting Party, as regards their management, maintenance, use, enjoyment or disposal of their investments, treatment not less favourable than that which it accords to its own investors or to investors of any third State, whichever is more favourable to the investor concerned.</p> <p>If the legislation of either Contracting Party entitles investments by investors of the other Contracting Party to treatment more favourable than is provided for by this Agreement, such legislation shall to the extent that it is more favourable prevail over this Agreement.</p>	
Taiwan (2539)	<p>Each Contracting Party shall seek and obtain approval from the authorities of its relevant place to the effect that investments by investors of the other relevant place and the returns therefrom shall receive treatment which is fair and equitable and not less favourable than that accorded to investments by investors of any third party.</p> <p>All to the granting accorded to the provisions of this Agreement relating of treatment not less favourable than that investors of any third party shall be granted only on a reciprocal basis.</p>	<p>มีการระบุอย่างชัดเจนให้รัฐจะต้องปฏิบัติต่อนักลงทุนต่างชาติไม่น้อยกว่าที่ปฏิบัติต่อนักลงทุนของประเทศที่สาม โดยไม่ได้มีการระบุรายละเอียดหรือเงื่อนไขใดๆ ที่ชัดเจนและมีการระบุให้หลักการปฏิบัตินี้จะต้องปฏิบัติหรือดำเนินการบนพื้นฐานของการปฏิบัติต่างตอบแทน</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติ ที่ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่ง (Most Favored Nation Treatment: MFN)	ประเด็นที่สำคัญ
		ระหว่างประเทศคู่ ภาคี (Reciprocal basis)
Turkey (2548)	<p>Each party shall permit in its territory investment and activities associated therewith, on a basis no less favorable than that accorded in similar situations to investment of investors of any third country, within the framework of its laws and regulations.</p> <p>Each party shall accord to these investments, once established, treatment no less favorable than that accorded in similar situation to investment of its investor or to investment of investors of any third country, whichever is more favorable.</p> <p>Each party shall in its territory accord investors of other party, as regards management, maintenance, use, enjoyment or disposal of their investment, treatment not less favorable than that which it accord to its own investors or investors of any third State, whichever, is more favorable.</p> <p>The party shall within the framework of their national legislation give sympathetic consideration to applications for the entry or sojourn of persons of either Party who wish to enter the territory of the other Party in connection with making and carrying through of an investment; the same shall apply to nationals of either party who in connection with an investment wish to enter the territory of the other Party and sojourn there to take employment. Application for work permits shall also be given sympathetic consideration.</p> <p>The provisions of this Article shall have no effect in relation to following agreements entered into by either of the Parties:</p>	<p>มีการระบุข้อยกเว้นให้หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่งไม่ครอบคลุมถึงมาตรการหรือนโยบายด้านความร่วมมือทางภาษีศุลกากร เศรษฐกิจหรือในด้านอื่นๆ</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติ ที่ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่ง (Most Favored Nation Treatment: MFN)	ประเด็นที่สำคัญ
	(a) relating to any existing or future customs, regional economic organization or similar international agreements, (b) relating wholly or mainly to taxation.	
United Kingdom (2521)	The provisions of this Agreement relative to the grant of treatment not less favourable than that accorded to, the nationals or companies of either Contracting Party or of any third State shall not be construed so as to oblige one Contracting Party to extend to the nationals or company of the other Contracting Party the benefit of any treatment, preference or privilege which may be extended by the former Contracting Party by virtue of; (a) the formation or extension of a customs union or a free trade area or a common external tariff area or a monetary union or a regional association for economic cooperation; or (b) the adoption of an agreement designed to lead to the formation or extension of such a union or area within a reasonable length of time; or (c) any arrangement with a third country or countries in the same geographical region designed to promote regional cooperation in the economic, social, labour industrial or monetary fields within the framework of specific projects; or (d) the grant to a particular person or company of the status of a “promoted person” under the laws of Thailand on the promotion of investment; or (e) any international agreement or arrangement or any domestic legislation, relating wholly or mainly to taxation.	มีการระบุข้อยกเว้นให้หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่งไม่ครอบคลุมถึงมาตรการหรือนโยบายด้านความร่วมมือทางภาษีศุลกากร เศรษฐกิจ สังคม หรือในด้านอื่นๆ ที่รัฐกระทำหรือร่วมมือกับประเทศที่สามหรือประเทศอื่นๆ ที่อยู่ ในภูมิภาคเดียวกัน และรวมไปถึงสิทธิประโยชน์ต่างๆ ที่รัฐ มอบแก่นักลงทุน หรือบริษัทตาม นโยบายของ ประเทศที่ เฉพาะเจาะจง
Vietnam (2534)	The provisions of this Agreement relative to the grant of treatment not less favourable than that accorded to the nationals or companies of any	มีการระบุข้อยกเว้นให้หลักการปฏิบัติ

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติ ที่ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่ง (Most Favored Nation Treatment: MFN)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>third State shall not be construed so as to oblige one Contracting Party to extend to the nationals or companies of the other Contracting Party the benefit of any treatment, preference or privileges which may be extended by the former Contracting Party by virtue of:</p> <p>(a) the formation or extension of a customs union or a free trade area or a common external tariff area or a monetary union or a regional association for economic cooperation; or</p> <p>(b) the adoption of an agreement designed to lead to the formation or extension of such a union or area within a reasonable length of time; or</p> <p>(c) any arrangement with a third country or countries in the same geographical region designed to promote regional cooperation in the economic social, labour, industrial or monetary fields within the framework of specific projects: or</p> <p>(d) the grant to a particular person or company of the status of a promoted person II under the laws of Thailand or of the Socialist Republic of Vietnam on the promotion of investment; or</p> <p>(e) any international agreement or arrangement or any domestic legislation relating wholly or mainly to taxation.</p>	<p>เยี่ยงชาติที่ได้รับ ความอนุเคราะห์ยิ่ง ไม่ครอบคลุมถึง มาตรการหรือ นโยบายด้านความ ร่วมมือทางภาษี สกุลเงิน เศรษฐกิจ สังคม หรือในด้าน อื่นๆ ที่รัฐกระทำ หรือร่วมมือกับ ประเทศที่สามหรือ ประเทศอื่นๆ ที่อยู่ ในภูมิภาคเดียวกัน และรวมไปถึงสิทธิ ประโยชน์ต่างๆ ที่รัฐ มอบแก่นักลงทุน หรือบริษัทตาม นโยบายของ ประเทศที่ เฉพาะเจาะจง</p>
Zimbabwe (2543)	<p>1. Neither Contracting Party shall in its territory subject investments by investors of the other Contracting Party to treatment which is less favourable than that accorded to investments made by its own investors or investors of any third State.</p> <p>2. Each Contracting Party shall in its territory accord investors of the other Contracting Party, as regards the management, maintenance, use, enjoyment or disposal of their investments,</p>	<p>มีการระบุข้อยกเว้น ให้หลักการปฏิบัติ เยี่ยงชาติที่ได้รับ ความอนุเคราะห์ยิ่ง ไม่ครอบคลุมถึง มาตรการหรือ นโยบายด้านความ</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติ ที่ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่ง (Most Favored Nation Treatment: MFN)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>treatment not less favourable than that which it accords to its own investors or to investors of any third state</p> <p>3. The treatment granted under this Article shall not apply to the benefit of any treatment, preference or privilege which either Contracting Party accords to investors of third States on account of its membership of, or association with, a customs, monetary, or economic union or a common market or free trade area.</p> <p>4. The treatment granted under this Article shall not apply to the benefit of any advantage which either Contracting Party accords to its own investors or to investors of a third State by virtue of a double taxation agreement or any other agreement or law regarding matters of taxation.</p>	<p>ร่วมมือทางภาษี สกุลเงิน และ เศรษฐกิจหรือเขต การค้าเสรี</p>

สรุปเนื้อหาและนัยยะสำคัญของหลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่ง ของสนธิสัญญาฯ

สนธิสัญญาฯ เกือบทุกฉบับมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน โดยมีการระบุให้รัฐจะต้องปฏิบัติต่อนักลงทุนของประเทศคู่ภาคีไม่น้อยกว่าที่ปฏิบัติต่อนักลงทุนของประเทศที่สาม (Third State) โดยทั่วไปไม่ได้ระบุถึงข้อยกเว้นใดๆ อย่างไรก็ตาม สนธิสัญญาฯ บางฉบับ ระบุไม่ให้หลักการนี้ครอบคลุมถึงความร่วมมือหรือข้อตกลงที่เกี่ยวข้องกับมาตรการทางภาษี สกุลเงิน และเศรษฐกิจที่รวมถึงเขตการค้าเสรี หรือข้อตกลงรูปแบบอื่นๆ ที่มีลักษณะเดียวกัน และบางฉบับระบุไม่ให้หลักการนี้ครอบคลุมสิทธิประโยชน์ต่างๆ ที่รัฐมอบแก่นักลงทุนหรือนิติบุคคลตามนโยบายของประเทศที่เฉพาะเจาะจง

ในกรณีของสนธิสัญญาฯ ระหว่างประเทศไทยและประเทศเยอรมนี ได้เพิ่มรายละเอียดเรื่องการปฏิบัติที่ไม่เท่าเทียมกัน ให้ครอบคลุมถึงการจำกัดการจัดซื้อวัตถุดิบ หรือพลังงานที่นำมาใช้ในการผลิต และความไม่เท่าเทียมในการทำกิจกรรมการตลาด (Marketing) ทั้งภายในและภายนอกประเทศ รวมไปถึงมาตรการอื่นๆ ที่ก่อให้เกิดผลกระทบในรูปแบบเดียวกัน อย่างไรก็ตาม หากการใช้หลัก MFN นั้นนำไปเพื่อความมั่นคงของสาธารณะ (Public security and order), การสาธารณสุข

(Public health) จะไม่ถือว่าขัดกับหลัก treatment less favourable หรือการปฏิบัติที่ไม่เท่าเทียมกัน

สำหรับสนธิสัญญาฯ กับประเทศแคนาดา ได้เพิ่มเนื้อหาที่ระบุถึงรายละเอียดของประเภทของอุตสาหกรรมที่จะได้รับการคุ้มครองจากหลัก MFN อันได้แก่ อุตสาหกรรมการบิน, โทรคมนาคม และการขนส่ง, การประมง, การเดินสมุทร, บริการทางการเงินและการจัดเก็บภาษี และสิทธิประโยชน์ต่างๆ ตามที่ตกลงกันในข้อตกลงที่เป็นทั้งทวิภาคีและพหุภาคีที่มีอยู่แล้วหรือจะเกิดขึ้นในอนาคต

โดยสรุปแล้ว มีสนธิสัญญาฯ บางฉบับของไทยเท่านั้นที่ได้รับเงื่อนไขหรือรายละเอียดที่ค่อนข้างชัดเจน และสามารถปิดช่องว่างสำหรับการตีความที่กว้างขวางและเกินเลย แต่ยังมีสนธิสัญญาฯ อีกหลายฉบับ ดังที่ปรากฏในตารางข้างต้นที่ไม่ได้มีการระบุหรือกำหนดรายละเอียดใดๆ เลย ซึ่งการใช้ถ้อยคำหรือรายละเอียดที่ไม่ชัดเจนภายใต้หลักการนี้ อาจจะทำให้เกิดภาระผูกพันต่อประเทศไทยในลักษณะเดียวกันกับหลักการประติบัติเยี่ยงชาติ กล่าวคือจะเป็นการสร้างภาระและข้อผูกมัดที่ไม่จำเป็นแก่รัฐบาลไทยอันไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ใดๆ แต่อาจนำมาซึ่งความเสียหายในด้านนโยบายหรืองบประมาณ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่มีข้อพิพาท

2.3.5. หลักการประติบัติที่เป็นธรรมและเท่าเทียม (Fair and Equitable Treatment: FET)

หลักการประติบัติที่เป็นธรรมและเท่าเทียมคือหลักการที่รับรองว่าประเทศผู้รับการลงทุนจะต้องปฏิบัติต่อนักลงทุนอย่างเป็นธรรมและเท่าเทียม ซึ่งโดยทั่วไปในสนธิสัญญาฯ จะไม่ได้ให้คำจำกัดความของหลักการปฏิบัติอย่างชัดเจน อย่างไรก็ตาม ในสนธิสัญญาบางฉบับมีการกำหนดให้รัฐสมาชิกแต่ละรัฐ ต้องไม่ปฏิเสธการให้ความยุติธรรมในกระบวนการพิจารณาทางกฎหมาย หรือการปกครอง ตามหลักการของกระบวนการที่ชอบด้วยกฎหมาย

ภายใต้หลักกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศ (Customary international law) สิทธิจากหลักการประติบัติที่เป็นธรรมและเท่าเทียมจะประกอบด้วย เสถียรภาพในทางกฎหมาย (legal security) ซึ่งก็คือระบบกฎหมายที่ปกป้องบุคคลจากการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมจากรัฐและข้อกฎหมายที่รัฐบาลกำหนด และการปกป้องนักลงทุนจากการข่มขู่และการบีบบังคับและการล่วงล้ำ (coercion and harassment)

อย่างไรก็ตาม หลักการประติบัตินี้สร้างปัญหาและความสับสนในการตีความ และมักจะถูกนำมาใช้อ้างในการฟ้องร้องรัฐบาลว่าละเมิดหลักการดังกล่าว ดังนั้นรัฐบาลของประเทศทั้งสองจะต้องกำหนดภาระผูกพันที่รัฐบาลประเทศภาคีจะต้องปฏิบัติตามหลักการนี้ เป็นรายการออกมาให้ชัดเจนหรือกำหนดให้เป็นภาระของนักลงทุนที่จะต้องพิสูจน์ให้ได้ว่า รัฐบาลมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศ (Customary International Law)

2.3.6. หลักความมั่นคงและการคุ้มครองอย่างเต็มที่ (Full Protection and Security: FPS)

ภายใต้หลักการนี้ ประเทศคู่สัญญาจะต้องปกป้องและคุ้มครองการลงทุนของนักลงทุนจากประเทศภาคีอีกชาติหนึ่งอย่างต่อเนื่องและเต็มที่ เพื่อให้ให้นักลงทุนมั่นใจว่าการลงทุนของตนจะไม่ถูกทำลายหรือทำให้เสียหายจากเหตุใดๆ ซึ่งโดยทั่วไปมีเนื้อหาดังต่อไปนี้:

1. ประเทศคู่สัญญาจะต้องให้ความคุ้มครองการลงทุนแก่นักลงทุนต่างชาติ ด้วยความมั่นคงและอย่างเต็มที่¹⁴ หลักการนี้ให้ความคุ้มครองที่ครอบคลุมการลงทุนประเภทต่างๆ ทั้งทรัพย์สินที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ รวมไปถึงทรัพย์สินทางปัญญา ดังที่ได้กำหนดไว้ตามนิยามของการลงทุน
2. หลักความมั่นคงและการคุ้มครองอย่างเต็มที่ ยังกำหนดให้ประเทศคู่สัญญาจะต้องใช้มาตรการที่สมเหตุสมผล (Reasonably) เพื่อให้เกิดความมั่นใจในความคุ้มครองและความปลอดภัยของการลงทุนที่ครอบคลุมภายใต้กฎหมาย (Law) ของประเทศผู้รับการลงทุน หรืออยู่ภายในอาณาเขต (Territory) ที่มีการบังคับใช้กฎหมายของรัฐผู้รับการลงทุน

หลักการปฏิบัติที่เป็นธรรมและเท่าเทียม (Fair and equitable treatment: FET) และหลักความมั่นคงและการคุ้มครองอย่างเต็มที่ (Full protection and security: FPS)¹⁵

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	หลักการปฏิบัติที่เป็นธรรมและเท่าเทียม (Fair and equitable treatment: FET) และหลักความมั่นคงและการคุ้มครองอย่างเต็มที่ (Full protection and security: FPS)	ประเด็นที่สำคัญ
Argentina (2543)	Fair and equitable treatment: Investments of investors of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party, and also the returns there from, shall receive treatment which is fair and equitable and not less favourable	มีการระบุให้รัฐ ปฏิบัติต่อนักลงทุน ต่างชาติอย่างเป็น ธรรมและเท่าเทียม

¹⁴ สนธิสัญญาฯ BITs บางฉบับใช้คำว่า “Most constant protection and security” แทนที่ “Full protection and security” อย่างไรก็ตาม นักวิชาการให้ความเห็นว่าความหมายของทั้งสองคำนี้ไม่มีความแตกต่างกัน และสามารถนำมาใช้แทนกันได้ (Kläger, 2011)

¹⁵ ตารางการวิเคราะห์นี้จะผนวกทั้งสองหลักการเข้าด้วยกัน เนื่องจากมีลักษณะที่คล้ายกันและมักจะถูกเขียนในข้อบทเดียวกัน

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	หลักการปฏิบัติที่เป็นธรรมและเท่าเทียม (Fair and equitable treatment: FET) และหลักความมั่นคงและการคุ้มครองอย่างเต็มที่ (Full protection and security: FPS)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>than that accorded in respect of the investments and returns of the investors of the latter Contracting Party or of any third State.</p> <p>Full protection and security:</p> <p>Investments of investor of one Contracting Party, in the territory of the other Contracting Party shall enjoy the most constant protection and security.</p>	<p>และจะต้องคุ้มครองการลงทุนอย่างต่อเนื่อง โดยไม่ได้มีการระบุรายละเอียดของการคุ้มครองดังกล่าวอย่างชัดเจน</p>
Bahrain (2545)	<p>Fair and equitable treatment:</p> <p>Each Contracting Party shall promote and protect in its territory investments of investors of the other Contracting Party and admit such investments in accordance with its laws and regulations and accord them fair and equitable treatment and protection.</p> <p>Full protection and security:</p> <p>Investments of investors of either Contracting Party shall at all time be accorded fair and equitable treatment and shall enjoy full protection and security in the territory of the other Contracting Party.</p>	<p>มีการระบุเงื่อนไขการปฏิบัติที่เป็นธรรมและเท่าเทียมให้เป็นไปตามกฎหมายและกฎระเบียบต่างๆของประเทศ</p>
Bangladesh (2545)	<p>Fair and equitable treatment:</p> <p>Investments of nationals or companies of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party, as also the returns therefrom, shall receive treatment which is fair and equitable and not less favourable than that accorded in respect of the investments and returns of the nationals and companies of the latter Contracting Party or of any third State.</p> <p>Full protection and security:</p>	<p>มีการระบุเงื่อนไขการปฏิบัติที่เป็นธรรมและเท่าเทียมให้เป็นไปตามกฎหมายและกฎระเบียบต่างๆของประเทศ</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	หลักการปฏิบัติที่เป็นธรรมและเท่าเทียม (Fair and equitable treatment: FET) และหลักความมั่นคงและการคุ้มครองอย่างเต็มที่ (Full protection and security: FPS)	ประเด็นที่สำคัญ
	Investments of nationals or companies of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party shall enjoy protection and security under the laws of the latter Contracting Party.	
Belgo-Luxemburg (2545)	<p>Fair and equitable treatment:</p> <p>Investment made by investor of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party, and also the return therefrom, shall receive treatment which is fair and equitable.</p> <p>Full protection and security:</p> <p>Investment and returns of investment of each Contracting Party shall at all times be accorded fair and equitable treatment and shall enjoy full protection and security in the territory of the Other Contracting Party, Neither Contracting Party shall in any way impaired in law or in practice by unreasonable or discriminatory measure the management, maintenance, use, enjoyment or disposal of investments in its territory of investor of the other Contracting Party.</p>	<p>ในประเด็นการคุ้มครองและความมั่นคง มีการระบุอย่างชัดเจนไม่ให้รัฐกระทำการใดๆ ที่สร้างความเสียหายหรือเลือกปฏิบัติต่อการลงทุนของนักลงทุนต่างชาติ</p>
Bulgaria (2546)	<p>Fair and equitable treatment และ Full protection and security:</p> <p>Each Contracting Party shall promote and protect in its territory investments of investors of the other Contracting Party and admit such investments in accordance with its laws and regulations and accord them fair and equitable treatment and protection.</p>	<p>มีการระบุให้รัฐปฏิบัติต่อนักลงทุนต่างชาติอย่างเป็นธรรมและเท่าเทียม และจะต้องคุ้มครองการลงทุนอย่างต่อเนื่อง โดยไม่ได้มี</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	หลักการปฏิบัติที่เป็นธรรมและเท่าเทียม (Fair and equitable treatment: FET) และหลักความมั่นคงและการคุ้มครองอย่างเต็มที่ (Full protection and security: FPS)	ประเด็นที่สำคัญ
	In case of reinvestment of returns from an investment, these reinvestments and their returns shall enjoy the same protection as the initial investments.	การระบุ รายละเอียดของการ คุ้มครองดังกล่าว อย่างชัดเจน
Cambodia (2538)	<p>Fair and equitable treatment:</p> <p>Party in the territory of the other Contracting Party, and also the returns therefrom, shall receive treatment which is fair and equitable and not less favourable than that accorded in respect of the investments and returns of the investors of the latter Contracting Party or of any third State.</p> <p>Full protection and security:</p> <p>Investments of investors of either Contracting Party shall at all-time be accorded fair and equitable treatment and shall enjoy full protection and security in the territory of the other Contracting Party.</p>	<p>มีการระบุให้รัฐ ปฏิบัติต่อนักลงทุน ต่างชาติอย่างเป็น ธรรมและเท่าเทียม และจะต้องคุ้มครอง การลงทุนอย่าง ต่อเนื่อง โดยไม่ได้มี การระบุ รายละเอียดของการ คุ้มครองดังกล่าว อย่างชัดเจน</p>
Canada (2540)	<p>Fair and equitable treatment และ Full protection and security:</p> <p>Each Contracting Party shall encourage the creation of favourable conditions for investment in its territory by the investors of the other Contracting Party</p> <p>Each Contracting Party shall accord investments or returns of investors of the other Contracting Party</p> <p>(a) fair and equitable treatment in accordance with principles of international law, and</p> <p>(b) full protection and security.</p> <p>Each Contracting Party shall, in accordance with its applicable measures in existence on the date of</p>	<p>มีการระบุให้รัฐ ปฏิบัติต่อนักลงทุน ต่างชาติอย่างเป็น ธรรมและเท่าเทียม และจะต้องคุ้มครอง การลงทุนอย่างต่อเนื่อง ตามหลักการ ของกฎหมาย ระหว่างประเทศ แต่ ไม่ได้มีการระบุ รายละเอียดอื่นๆ ของการคุ้มครอง ดังกล่าวอย่าง</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	หลักการปฏิบัติที่เป็นธรรมและเท่าเทียม (Fair and equitable treatment: FET) และหลักความมั่นคงและการคุ้มครองอย่างเต็มที่ (Full protection and security: FPS)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>entry into force of this Agreement, permit establishment of a new business enterprise or acquisition of an existing enterprise or a share of such enterprise by investors or prospective investors of the other Contracting Party on a basis no less favourable than that which, in like circumstances, it permits such acquisition or establishment by:</p> <p>(a) its own investors or prospective investors; or</p> <p>(b) investors or prospective investors of any third state.</p> <p>A decision by Canada, following a review under the Investment Canada Act, with respect to whether or not to permit an acquisition that is subject to review, shall not be subject to the dispute settlement provisions of Articles XIII or XV of this Agreement.</p> <p>A Canadian natural person or enterprise as defined in Article I (g) shall be considered an investor under this Agreement only if it obtains such approvals as may be required by the competent authorities of Thailand as established under the Thai Cabinet's decision of July 26, 1994 (as contained in the Secretariat of the Cabinet Note No. 020119549 dated 28 July 1994), a copy of which is attached hereto as Annex II.</p>	ชัดเจน
China (2528)	<p>Fair and equitable treatment และ Full protection and security:</p> <p>Each Contracting Party shall, having regards to its plan and policies encourage and facilitate the investments in its territory by the investors of the other Contracting Party.</p> <p>Investments of nationals or companies of either</p>	<p>มีการระบุให้รัฐปฏิบัติต่อนักลงทุนต่างชาติอย่างเป็นธรรมและเท่าเทียม และจะต้องคุ้มครองการลงทุนอย่างต่อเนื่อง โดยไม่ได้มี</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	หลักการปฏิบัติที่เป็นธรรมและเท่าเทียม (Fair and equitable treatment: FET) และหลักความมั่นคงและการคุ้มครองอย่างเต็มที่ (Full protection and security: FPS)	ประเด็นที่สำคัญ
	Contracting Party shall, subject to its laws and regulations, at all times be accorded fair and equitable treatment and shall enjoy full protection and security in the territory of the other Contracting Party.	การระบุ รายละเอียดของการ คุ้มครองดังกล่าว อย่างชัดเจน
Croatia (2543)	<p>Fair and equitable treatment และ Full protection and security:</p> <p>Each Contracting Party shall extend in its territory full protection and security to investments and returns of investors of the other Contracting Party. Neither Contracting Party shall hamper, by arbitrary, unreasonably or discriminatory measures, the development, management, maintenance, use, enjoyment, expansion, sale and if it is the case, the liquidation of such investments. Either Contracting Party shall observe any other obligation it may have entered into with regard to specific investments of investors of the other Contracting Party.</p> <p>Investments or returns of investors of either Contracting Party in the territory of the other Contracting Party shall be accorded fair and equitable treatment in accordance with international law and provisions of this Agreement.</p> <p>Each Contracting Party shall in its territory not impose mandatory measures on investments by investors of the other Contracting Party concerning purchase of materials, means of production, operation, transport, marketing of its products or similar orders having unreasonable or discriminatory effects.</p> <p>Each Contracting Party shall promptly publish, or otherwise make publicly available, its laws, regulations, procedures and administrative rulings</p>	<p>มีการอ้างถึง กฎหมายระหว่าง ประเทศ โดยให้รัฐ ปฏิบัติต่อนักลงทุน ต่างชาติอย่างเป็น ธรรมและเท่าเทียม ตามกฎหมาย ระหว่างประเทศ และกฎหมายภายใน ของประเทศ</p> <p>มีเนื้อหาระบุ เพิ่มเติมในเรื่องการ ห้ามตั้งกฎระเบียบที่ จะก่อให้เกิดผลอัน ไม่พึงประสงค์หรือ การปฏิบัติที่ไม่เท่า เทียมต่อการลงทุน จากนักลงทุน ต่างชาติ</p> <p>นอกจากนี้ยังได้ระบุ ว่า ประเทศคู่สัญญา ที่ต้องการตีพิมพ์ กฎหมาย,</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	หลักการปฏิบัติที่เป็นธรรมและเท่าเทียม (Fair and equitable treatment: FET) และหลักความมั่นคงและการคุ้มครองอย่างเต็มที่ (Full protection and security: FPS)	ประเด็นที่สำคัญ
	and judicial decisions of general application as well as international agreements which may affect the investments of investors of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party.	กฎระเบียบ, กระบวนการต่างๆ และข้อตกลง ระหว่างประเทศที่มี ผลต่อการลงทุน จะต้องเผยแพร่ กฎหมายนั้นต่อ สาธารณชน
Czech (2537)	<p>Fair and equitable treatment:</p> <p>Investments of investors of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party, and also the returns therefrom, shall receive treatment which is fair and equitable and not less favourable than that accorded in respect of the investments and returns of the investors of the latter Contracting Party or of any third State.</p> <p>Full protection and security:</p> <p>Investments of nationals or companies of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party shall enjoy the most constant protection and security under the laws of the latter Contracting Party.</p>	<p>มีการระบุให้รัฐ ปฏิบัติต่อนักลงทุน ต่างชาติอย่างเป็น ธรรมและเท่าเทียม และจะต้องคุ้มครอง การลงทุนอย่าง ต่อเนื่อง โดยไม่ได้มี การระบุ รายละเอียดของการ คุ้มครองดังกล่าว อย่างชัดเจน</p>
Egypt (2543)	<p>Fair and equitable treatment:</p> <p>Investments of investors of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party and also the returns therefrom shall receive treatment which is fair and equitable and not less favourable than that accorded in respect of the investments and returns of the investors of the latter Contracting Party or of any third state whichever is more favourable to the investors.</p> <p>Full protection and security:</p>	<p>ไม่มีการระบุในหลัก ความมั่นคงและการ คุ้มครองอย่างเต็มที่</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	หลักการปฏิบัติที่เป็นธรรมและเท่าเทียม (Fair and equitable treatment: FET) และหลักความมั่นคงและการคุ้มครองอย่างเต็มที่ (Full protection and security: FPS)	ประเด็นที่สำคัญ
	ไม่พอข้อมูลในหลักการนี้	
Finland (2537)	<p>Fair and equitable treatment และ Full protection and security:</p> <p>Investments of nationals or companies of either Contracting Party shall, subject to its laws and regulations, at all times be accorded fair and equitable treatment and shall enjoy full protection and security in the territory of the other Contracting Party.</p>	<p>มีการระบุให้รัฐปฏิบัติต่อนักลงทุนต่างชาติอย่างเป็นธรรมและเท่าเทียม และจะต้องคุ้มครองการลงทุนอย่างต่อเนื่อง โดยไม่ได้มีการระบุรายละเอียดของการคุ้มครองดังกล่าวอย่างชัดเจน</p>
Germany (2545)	<p>Fair and equitable treatment และ Full protection and security:</p> <p>Each Contracting Party shall in its territory in any case accord such investment by investors of the other Contracting Party and their returns fair and equitable treatment and full protection.</p> <p>Neither Contracting Party shall in any way impair by unreasonable or discriminatory measures the management, maintenance, use, enjoyment or disposal of investments in its area of investors of the other Contracting Party.</p>	<p>ในประเด็นการคุ้มครองและความมั่นคง มีการระบุอย่างชัดเจนไม่ให้รัฐกระทำการใดๆ ที่สร้างเสียหายหรือเลือกปฏิบัติต่อการลงทุนของนักลงทุนต่างชาติ</p>
Hong Kong (2548)	<p>Fair and equitable treatment และ Full protection and security:</p> <p>Investments and returns of investors of each Contracting Party shall at all times be accorded fair and equitable treatment and shall enjoy full protection and security in the area of the other Contracting Party. Neither Contracting Party shall in any way impair by unreasonable or</p>	<p>ในประเด็นการคุ้มครองและความมั่นคง มีการระบุอย่างชัดเจนไม่ให้รัฐกระทำการใดๆ ที่สร้างความเสียหายหรือเลือกปฏิบัติต่อ</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	หลักการปฏิบัติที่เป็นธรรมและเท่าเทียม (Fair and equitable treatment: FET) และหลักความมั่นคงและการคุ้มครองอย่างเต็มที่ (Full protection and security: FPS)	ประเด็นที่สำคัญ
	discriminatory measures the management, maintenance, use, enjoyment or disposal of investments in its area of investors of the other Contracting Party. Each Contracting Party shall observe any obligation it may have entered into with regard to investments of investors of the other Contracting Party.	การการลงทุนของ นักลงทุนต่างชาติ
Hungary (2534)	Fair and equitable treatment และ Full protection and security: Investments of nationals or companies of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party shall enjoy the most constant protection and security under the laws of the latter Contracting Party.	มีการระบุให้รัฐ ปฏิบัติต่อนักลงทุน ต่างชาติอย่างเป็น ธรรมและเท่าเทียม และจะต้องคุ้มครอง การลงทุนอย่างต่อเนื่อง โดยไม่ได้มีการ ระบุรายละเอียด ของการคุ้มครอง ดังกล่าวอย่าง ชัดเจน
India (2543)	Fair and equitable treatment: Investments of investors of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party, and also the returns therefrom, shall receive treatment which is fair and equitable and not less favourable than that accorded in respect of the investments and returns of the investors of the latter Contracting Party or of any third State. Full protection and security: Investments of nationals or companies of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party shall enjoy the most constant protection and security under the laws of the latter	มีการระบุให้รัฐ ปฏิบัติต่อนักลงทุน ต่างชาติอย่างเป็น ธรรมและเท่าเทียม และจะต้องคุ้มครอง การลงทุนอย่างต่อเนื่อง โดยไม่ได้มีการ ระบุรายละเอียด ของการคุ้มครอง ดังกล่าวอย่าง ชัดเจน

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	หลักการปฏิบัติที่เป็นธรรมและเท่าเทียม (Fair and equitable treatment: FET) และหลักความมั่นคงและการคุ้มครองอย่างเต็มที่ (Full protection and security: FPS)	ประเด็นที่สำคัญ
	Contracting Party.	
Indonesia (2541)	<p>Fair and equitable treatment และ Full protection and security:</p> <p>Investments of investors of either Contracting Pany shall at all time be accorded fair an equitable treatment and shall enjoy full protection and security in the territory of the other Contracting Party.</p>	<p>มีการระบุให้รัฐ ปฏิบัติต่อนักลงทุน ต่างชาติอย่างเป็น ธรรมและเท่าเทียม และจะต้องคุ้มครอง การลงทุนอย่าง ต่อเนื่อง โดยไม่ได้มี การระบุ รายละเอียดของการ คุ้มครองดังกล่าว อย่างชัดเจน</p>
Israel (2543)	<p>Fair and equitable treatment และ Full protection and security:</p> <p>Investments of investors of either Contracting Party shall at all times be accorded fair and equitable treatment and shall enjoy full protection and security in the territory of the other Contracting Party. Neither Contracting Party shall in any way impair by unreasonable or discriminatory measures the management, maintenance, use, enjoyment or disposal of investments in its territory of investors of the other Contracting Party.</p>	<p>มีการระบุให้รัฐ ปฏิบัติต่อนักลงทุน ต่างชาติอย่างเป็น ธรรมและเท่าเทียม และจะต้องคุ้มครอง การลงทุนอย่าง ต่อเนื่อง โดยไม่ได้มี การระบุ รายละเอียดของการ คุ้มครองดังกล่าว อย่างชัดเจน</p>
Jordan (2548)	<p>Fair and equitable treatment และ Full protection and security:</p> <p>Investments of investors of either Contracting Party shall at all times be accorded fair and equitable treatment and shall enjoy full protection</p>	<p>ในประเด็นการ คุ้มครองและความ มั่นคง มีการระบุ อย่างชัดเจนไม่ให้รัฐ</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	หลักการปฏิบัติที่เป็นธรรมและเท่าเทียม (Fair and equitable treatment: FET) และหลักความมั่นคงและการคุ้มครองอย่างเต็มที่ (Full protection and security: FPS)	ประเด็นที่สำคัญ
	and security in the territory of the other Contracting Party. Neither Contracting Party shall in any way impair by unreasonable or discriminatory measures the management, maintenance, use, enjoyment or disposal of investments in its territory of investors of the other Contracting Party.	กระทำการใดๆที่ สร้างความเสียหาย หรือเลือกปฏิบัติต่อ การลงทุนของนัก ลงทุนต่างชาติ
Korea (2532)	<p>Fair and equitable treatment:</p> <p>Investments of nationals or companies of one Party in the territory of the other Contracting Party, as also the returns therefrom, shall receive treatment which is fair and equitable and not less favourable than that accorded in respect of the investments and returns of the nationals and companies of the latter Contracting or of any third State.</p> <p>Full protection and security:</p> <p>Investments of nationals or companies of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party shall enjoy the most constant protection and security under the laws of the latter Contracting Party.</p>	<p>มีการระบุให้รัฐ ปฏิบัติต่อนักลงทุน ต่างชาติอย่างเป็น ธรรมและเท่าเทียม และจะต้องคุ้มครอง การลงทุนอย่างต่อเนื่อง โดยไม่ได้มีการ ระบุรายละเอียด ของการคุ้มครอง ดังกล่าวอย่าง ชัดเจน</p>
Korea DPR (2545)	<p>Fair and equitable treatment และ Full protection and security:</p> <p>Investments of investors of either Contracting Party shall at all times be accorded fair and equitable treatment and shall enjoy full protection and security in the territory of the other Contracting Party. The management, maintenance, use, enjoyment or disposal of investments in its territory of investors of the other Contracting Party.</p>	<p>มีการระบุให้รัฐ ปฏิบัติต่อนักลงทุน ต่างชาติอย่างเป็น ธรรมและเท่าเทียม และจะต้องคุ้มครอง การลงทุนอย่างต่อเนื่อง โดยไม่ได้มีการ ระบุรายละเอียด ของการคุ้มครอง</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	หลักการปฏิบัติที่เป็นธรรมและเท่าเทียม (Fair and equitable treatment: FET) และหลักความมั่นคงและการคุ้มครองอย่างเต็มที่ (Full protection and security: FPS)	ประเด็นที่สำคัญ
		ดังกล่าวอย่าง ชัดเจน
Lao (2533)	<p>Fair and equitable treatment และ Full protection and security:</p> <p>Investments of investors of either Contracting Party shall at all times be accorded fair and equitable treatment and shall enjoy full protection and security in the territory of the other Contracting Party. The management, maintenance, use, enjoyment or disposal of investments in its territory of investors of the other Contracting Party.</p>	<p>มีการระบุให้รัฐ ปฏิบัติต่อนักลงทุน ต่างชาติดังต่อไปนี้ ธรรมและเท่าเทียม และจะต้องคุ้มครอง การลงทุนอย่างต่อเนื่อง โดยไม่ได้มีการ ระบุรายละเอียด ของการคุ้มครอง ดังกล่าวอย่าง ชัดเจน</p>
Myanmar (2551)	<p>Fair and equitable treatment และ Full protection and security:</p> <p>Investments of investors of either Contracting Party shall at all times be accorded fair and equitable treatment and shall enjoy full protection and security in the territory of the other Contracting Party. Neither Contracting Party shall in any way impair by unreasonable or discriminatory measures the management, maintenance, use, enjoyment or disposal of investments in its territory of investors of the other Contracting Party.</p>	<p>มีการระบุให้รัฐ ปฏิบัติต่อนักลงทุน ต่างชาติดังต่อไปนี้ ธรรมและเท่าเทียม และจะต้องคุ้มครอง การลงทุนอย่างต่อเนื่อง โดยไม่ได้มี การระบุ รายละเอียดของการ คุ้มครองดังกล่าว อย่างชัดเจน</p>
Netherlands (2515)	<p>Fair and equitable treatment และ Full protection and security:</p> <p>Each Contracting Party shall ensure fair and equitable treatment of the investments, goods, rights and interests of nationals of the other</p>	<p>มีการระบุให้รัฐ ปฏิบัติต่อนักลงทุน ต่างชาติดังต่อไปนี้ ธรรมและเท่าเทียม และจะต้องคุ้มครอง</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	หลักการปฏิบัติที่เป็นธรรมและเท่าเทียม (Fair and equitable treatment: FET) และหลักความมั่นคงและการคุ้มครองอย่างเต็มที่ (Full protection and security: FPS)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>Contracting Party and shall not impair, by unjustified or discriminatory measures, the management, maintenance, use, enjoyment or disposal thereof by them.</p> <p>More particularly, each Contracting Party shall accord to such investments, goods, rights and interests the same security and protection as it accords to those of nationals of third states.</p>	<p>การลงทุนอย่างต่อเนื่อง โดยไม่ได้มีการระบุ</p> <p>รายละเอียดของการคุ้มครองดังกล่าวอย่างชัดเจน</p>
Peru (2534)	<p>Fair and equitable treatment:</p> <p>Investments of investors of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party, and also the returns therefrom, shall receive treatment which is fair and equitable and not less favourable than that accorded in respect of the investments and returns of the investors of the latter Contracting Party or of any third State.</p> <p>Full protection and security:</p> <p>Investments of nationals or companies of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party shall enjoy the most constant protection and security under the laws of the latter Contracting Party.</p>	<p>มีการระบุให้รัฐ</p> <p>ปฏิบัติต่อนักลงทุนต่างชาติอย่างเป็นธรรมและเท่าเทียม และจะต้องคุ้มครองการลงทุนอย่างต่อเนื่อง โดยไม่ได้มีการระบุ</p> <p>รายละเอียดของการคุ้มครองดังกล่าวอย่างชัดเจน</p>
Philippines (2538)	<p>Fair and equitable treatment และ Full protection and security:</p> <p>Investment of nationals or companies of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party, and also the returns therefrom, shall at it all times be accorded fair and equitable treatment and shall enjoy the constant protection and security in the territory of the host country.</p>	<p>มีการระบุให้รัฐ</p> <p>ปฏิบัติต่อนักลงทุนต่างชาติอย่างเป็นธรรมและเท่าเทียม และจะต้องคุ้มครองการลงทุนอย่างต่อเนื่อง โดยไม่ได้มีการระบุ</p> <p>รายละเอียดของการ</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	หลักการปฏิบัติที่เป็นธรรมและเท่าเทียม (Fair and equitable treatment: FET) และหลักความมั่นคงและการคุ้มครองอย่างเต็มที่ (Full protection and security: FPS)	ประเด็นที่สำคัญ
		คุ้มครองดังกล่าว อย่างชัดเจน
Poland (2535)	<p>Fair and equitable treatment:</p> <p>Investments of nationals or companies of one Party in the territory of the other Contracting Party, as also the returns therefrom, shall receive treatment which is fair and equitable and not less favourable than that accorded in respect of the investments and returns of the nationals and companies of the latter Contracting or of any third State.</p> <p>Full protection and security:</p> <p>Investments of nationals or companies of one Contracting Party in the territory of the Contracting Party shall enjoy the most constant protection and security under the law of the latter Contracting Party.</p>	<p>มีการระบุให้รัฐ ปฏิบัติต่อนักลงทุน ต่างชาติอย่างเป็น ธรรมและเท่าเทียม และจะต้องคุ้มครอง การลงทุนอย่าง ต่อเนื่อง โดยไม่ได้มี การระบุ รายละเอียดของการ คุ้มครองดังกล่าว อย่างชัดเจน</p>
Russia (2545)	<p>Fair and equitable treatment และ Full protection and security:</p> <p>Each Contracting party shall accord to investment in its territory of investors of the other Contracting Party fair and equitable treatment and full and constant protection.</p>	<p>มีการระบุให้รัฐ ปฏิบัติต่อนักลงทุน ต่างชาติอย่างเป็น ธรรมและเท่าเทียม และจะต้องคุ้มครอง การลงทุนอย่าง ต่อเนื่อง โดยไม่ได้มี การระบุ รายละเอียดของการ คุ้มครองดังกล่าว อย่างชัดเจน</p>
Slovenia	Fair and equitable treatment และ Full protection	มีการระบุให้รัฐ ปฏิบัติต่อนักลงทุน

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	หลักการปฏิบัติที่เป็นธรรมและเท่าเทียม (Fair and equitable treatment: FET) และหลักความมั่นคงและการคุ้มครองอย่างเต็มที่ (Full protection and security: FPS)	ประเด็นที่สำคัญ
(2543)	and security: Each Contracting party shall accord to investment in its territory of investors of the other Contracting Party fair and equitable treatment and full and constant protection and security.	ต่างชาติดังว่าเป็น ธรรมและเท่าเทียม และจะต้องคุ้มครอง การลงทุนอย่างต่อเนื่อง โดยไม่ได้มีการ ระบายละเอียด ของการคุ้มครอง ดังกล่าวอย่าง ชัดเจน
Sri Lanka (2539)	Fair and equitable treatment และ Full protection and security: Investments of nationals or companies of either Contracting Party shall at all-time be accorded fair and equitable treatment and shall enjoy the most constant protection and security under the laws of the other Contracting Party.	มีการระบุให้รัฐ ปฏิบัติต่อนักลงทุน ต่างชาติดังเป็น ธรรมและเท่าเทียม และจะต้องคุ้มครอง การลงทุนอย่าง ต่อเนื่อง โดยไม่ได้มี การระบุ รายละเอียดของการ คุ้มครองดังกล่าว อย่างชัดเจน
Sweden (2543)	Fair and equitable treatment และ Full protection and security: Investments and returns of investors of each Contracting Party shall at all times be accorded fair and equitable treatment and shall enjoy full protection and security in the territory of the other Contracting Party. Neither Contracting Party shall in any way impair by unreasonable or discriminatory measures the management, maintenance, use, enjoyment or disposal of investments In its territory of investors of the	ในประเด็นการ คุ้มครองและความ มั่นคง มีระบุอย่าง ชัดเจนไม่ให้รัฐ กระทำการใดๆ ที่ สร้างความเสียหาย หรือเลือกปฏิบัติต่อ การลงทุนของ

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	หลักการปฏิบัติที่เป็นธรรมและเท่าเทียม (Fair and equitable treatment: FET) และหลักความมั่นคงและการคุ้มครองอย่างเต็มที่ (Full protection and security: FPS)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>other Contracting Party.</p> <p>Each Contracting Party shall observe any obligation, additional to those specified in this Agreement into which it may have entered with regard to investments of nationals or companies of the other Contracting Party.</p>	นักลงทุนต่างชาติ
Swiss (2540)	<p>Fair and equitable treatment และ Full protection and security:</p> <p>Investments and returns of investors of each Contracting Party shall at all times be accorded fair and equitable treatment and shall enjoy full protection and security in the territory of the other Contracting Party. Neither Contracting Party shall in any way impair by unreasonable or discriminatory measures the management, maintenance, use, enjoyment or disposal of investments in its territory of investors of the other Contracting Party.</p>	<p>มีการระบุให้รัฐ ปฏิบัติต่อนักลงทุน ต่างชาติอย่างเป็น ธรรมและเท่าเทียม และจะต้องคุ้มครอง การลงทุนอย่าง ต่อเนื่อง โดยไม่ได้มี การระบุ รายละเอียดของการ คุ้มครองดังกล่าว อย่างชัดเจน</p>
Taiwan (2539)	<p>Fair and equitable treatment และ Full protection and security:</p> <p>Investments of investors of either Contracting Party shall at all times be accorded fair and equitable treatment and shall enjoy full protection and security in the territory of the other Contracting Party. The management, maintenance, use, enjoyment or disposal of investments in its territory of investors of the other Contracting Party.</p>	<p>มีการระบุให้รัฐ ปฏิบัติต่อนักลงทุน ต่างชาติอย่างเป็น ธรรมและเท่าเทียม และจะต้องคุ้มครอง การลงทุนอย่างต่อเนื่อง โดยไม่ได้มีการ ระบุรายละเอียด ของการคุ้มครอง ดังกล่าวอย่าง ชัดเจน</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	หลักการปฏิบัติที่เป็นธรรมและเท่าเทียม (Fair and equitable treatment: FET) และหลักความมั่นคงและการคุ้มครองอย่างเต็มที่ (Full protection and security: FPS)	ประเด็นที่สำคัญ
Turkey (2548)	<p>Fair and equitable treatment และ Full protection and security:</p> <p>Investments of investors of each Party shall at all times be accorded fair and equitable treatment and shall enjoy full protection in the territory of the other Party. Neither Party shall in any way impair by unreasonable or discriminatory measures the management, maintenance, use, enjoyment, extension, or disposal of such investments.</p>	<p>มีการระบุให้รัฐ ปฏิบัติต่อนักลงทุน ต่างชาติอย่างเป็น ธรรมและเท่าเทียม และจะต้องคุ้มครอง การลงทุนอย่าง ต่อเนื่อง โดยไม่ได้มี การระบุ รายละเอียดของการ คุ้มครองดังกล่าว อย่างชัดเจน</p>
United Kingdom (2521)	<p>Fair and equitable treatment:</p> <p>Investments of nationals or companies of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party, as also the returns therefrom, shall receive treatment which is fair and equitable and not less favourable than that accorded in respect of the investments and returns of the nationals and companies of the latter Contracting Party or of any third State.</p> <p>Full protection and security:</p> <p>Investments of nationals or companies of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party shall enjoy the most constant protection and security under the laws of the latter Contracting Party.</p>	<p>มีการระบุให้รัฐ ปฏิบัติต่อนักลงทุน ต่างชาติอย่างเป็น ธรรมและเท่าเทียม และจะต้องคุ้มครอง การลงทุนอย่าง ต่อเนื่อง โดยไม่ได้มี การระบุ รายละเอียดของการ คุ้มครองดังกล่าว อย่างชัดเจน</p>
Vietnam (2534)	<p>Fair and equitable treatment:</p> <p>Investments of investors of one Contracting Party</p>	<p>มีการระบุให้รัฐ ปฏิบัติต่อนักลงทุน</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	หลักการปฏิบัติที่เป็นธรรมและเท่าเทียม (Fair and equitable treatment: FET) และหลักความมั่นคงและการคุ้มครองอย่างเต็มที่ (Full protection and security: FPS)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>in the territory of the other Contracting Party, and also the returns therefrom, shall receive treatment which is fair and equitable and not less favourable than that accorded in respect of the investments and returns of the investors of the latter Contracting Party or of any third State.</p> <p>Full protection and security:</p> <p>Investments of nationals or companies of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party shall enjoy the most constant protection and security under the laws of the latter Contracting Party,</p>	<p>ต่างชาติอย่างเป็น ธรรมและเท่าเทียม และจะต้องคุ้มครอง การลงทุนอย่าง ต่อเนื่อง โดยไม่ได้มี การระบุ รายละเอียดของการ คุ้มครองดังกล่าว อย่างชัดเจน</p>
Zimbabwe (2543)	<p>Fair and equitable treatment:</p> <p>Each Contracting Party shall in its territory promote as far as possible investment by investors of the other Contracting and admit such investments in accordance with its laws and regulations and accord them fair and equitable treatment.</p> <p>Neither Contracting Party shall in any way impair by unreasonable or discriminatory measures the management, maintenance, use, enjoyment or disposal of investments in its area of investors of the other Contracting Party.</p> <p>Full protection and security:</p> <p>Investments by investors of either Contracting party shall in the territory of the other Contracting Party</p>	<p>มีการระบุให้รัฐ ปฏิบัติต่อนักลงทุน ต่างชาติอย่างเป็น ธรรมและเท่าเทียม และจะต้องคุ้มครอง การลงทุนอย่าง ต่อเนื่อง โดยไม่ได้มี การระบุ รายละเอียดของการ คุ้มครองดังกล่าว อย่างชัดเจน</p>

สรุปเนื้อหาและนัยยะสำคัญของหลักการปฏิบัติที่เป็นธรรมและเท่าเทียม

โดยทั่วไปมีลักษณะการเขียนและใช้ถ้อยคำที่คล้ายคลึงกัน โดยครอบคลุมความหมายกว้าง และคลุมเครือ ไม่มีการเขียนหรือระบุเงื่อนไขเพิ่มเติมใดๆ เพื่อให้ง่ายต่อการตีความหรือพิสูจน์ว่ารัฐได้ละเมิดหลักการดังกล่าวหรือไม่ ซึ่งการใช้ถ้อยคำในลักษณะนี้มีความเสี่ยงสูงต่อรัฐบาล ที่อาจถูกนักลงทุนต่างชาติใช้เป็นเหตุผลในการฟ้องร้อง ดังที่ปรากฏในกรณีของรัฐบาลออสเตรเลียที่ถูกบริษัทบุหรี่ฟ้องร้องจากการออกมาตรการของบุหรี่เปล่า (Plain packaging) โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะปกป้องสุขภาพและลดการสูบบุหรี่ของประชาชน แต่อย่างไรก็ตามบริษัทบุหรี่ยังอ้างว่ามาตรการดังกล่าวเป็นการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมและเท่าเทียม ซึ่งรายละเอียดอื่นๆ ของการฟ้องร้องนี้จะกล่าวในบทถัดไป

แต่อย่างไรก็ตาม สนธิสัญญาฯ บางฉบับ อาทิเช่น สนธิสัญญาฯ กับประเทศโครเอเชียและแคนาดา มีการระบุเงื่อนไขและอ้างถึงกฎหมายระหว่างประเทศและได้ระบุให้ใช้หลักกฎหมายภายในประเทศในการปฏิบัติตามหลักการในข้อนี้

สรุปเนื้อหาและนัยยะสำคัญของหลักความมั่นคงและการคุ้มครองอย่างเต็มที่

สนธิสัญญาฯ ทุกฉบับของไทย ได้บรรจุหลักการนี้และสามารถแบ่งถ้อยคำออกเป็นสองรูปแบบใหญ่ๆ ดังนี้

- 1. ปกป้องและคุ้มครองอย่างเต็มที่ (full protection and security)
- 2. ปกป้องและคุ้มครองอย่างคงที่หรืออย่างต่อเนื่อง (the most constant protection and security)

การใช้ถ้อยคำในรูปแบบที่สอง ซึ่งมีลักษณะที่คลุมเครือ อาจเปิดโอกาสให้นักลงทุนต่างชาติสามารถตีความสนธิสัญญาฯ ให้ครอบคลุมถึงการคุ้มครองจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายหรือมาตรการของรัฐบาล และอาจจะนำมาซึ่งการฟ้องร้องได้ ตัวอย่างเช่น หากรัฐบาลออกหรือเปลี่ยนแปลงมาตรการใดมาตรการหนึ่ง เพื่อคุ้มครองหรือปกป้องสิ่งแวดล้อม สุขภาพ หรือผลประโยชน์ของประเทศและประชาชน ซึ่งมาตรการดังกล่าวอาจทำให้นักลงทุนต่างชาติสูญเสียโอกาส กำไรหรือผลประโยชน์ทางธุรกิจอื่นๆ นักลงทุนต่างชาติก็จะสามารถใช้หลักการนี้ในการฟ้องร้องเพื่อเรียกร้องค่าเสียหายหรือให้รัฐบาลยกเลิกมาตรการดังกล่าวได้

2.3.7. การเวนคืนทั้งทางตรงและทางอ้อม (Direct and indirect expropriation)

โดยทั่วไปการเวนคืนทรัพย์สินหมายถึงการใช้มาตรการอย่างใดอย่างหนึ่งของรัฐอันมีผลทำให้เกิดการโอนสิทธิในทรัพย์สินจากเอกชนไปยังรัฐหรือบุคคลที่สามเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง การเวนคืนทรัพย์สินจำแนกได้เป็นสองลักษณะคือ 1) การเวนคืนทรัพย์สินโดยตรงและ 2) การใช้มาตรการอันมีผลเทียบเท่ากับการเวนคืนทรัพย์สินหรือการเวนคืนทรัพย์สินทางอ้อม (tantamount to expropriation or indirect expropriation หรือ measures having effect equivalent to nationalisation or expropriation)

การเวนคืนทรัพย์สินโดยตรงเกิดขึ้นได้ในหลายลักษณะ เช่นการโอนทรัพย์สินมาเป็นของรัฐ (nationalization) การริบทรัพย์สิน (confiscation) การยกเลิกความเป็นเจ้าของ (dispossession) ส่วนการเวนคืนทรัพย์สินทางอ้อมมักเกิดขึ้นในลักษณะการเข้าแทรกแซงหรือสร้างผลกระทบอย่างรุนแรงต่อการใช้ประโยชน์เหนือทรัพย์สินของเอกชน มากกว่าการที่รัฐจะเข้าไปครอบครองกรรมสิทธิ์แทนที่เจ้าของเดิม ซึ่งเป็นมาตรการที่ถูกตีความเข้าข่ายการเวนคืนทรัพย์สินทางอ้อม

แม้ความตกลงระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองการลงทุนโดยทั่วไปจะกำหนดไว้อย่างชัดเจนว่า รัฐผู้รับการลงทุนต้องให้ความคุ้มครองนักลงทุนจากมาตรการเวนคืนทรัพย์สินทางอ้อมหรือเทียบเท่ากับการเวนคืนทรัพย์สิน แต่ปัจจุบันยังไม่มีความตกลงใดๆ ระบุรายชื่อหรือประเภทมาตรการที่ถือเป็นมาตรการเวนคืนทรัพย์สินทางอ้อมหรือเทียบเท่ากับการเวนคืนทรัพย์สินไว้อย่างชัดเจน เนื่องจากการวินิจฉัยว่ามาตรการใดของรัฐเป็นการเวนคืนทรัพย์สินทางอ้อมหรือไม่นั้น ต้องอาศัยข้อเท็จจริงที่หลากหลายประกอบ¹⁶ อย่างไรก็ตาม รายงานผลการศึกษาของ OECD (2004) ชี้ให้เห็นว่าการใช้มาตรการที่จะถือได้ว่าเป็นการเวนคืนทรัพย์สินทางอ้อมหรือเทียบเท่ากับการเวนคืนทรัพย์สิน ซึ่งรัฐมีหน้าที่ต้องจ่ายค่าชดเชยนั้นต้องมีลักษณะสำคัญอย่างน้อยสามประการได้แก่

- 1) เป็นมาตรการที่มีผลกระทบต่อกรรมสิทธิ์อย่างรุนแรง มาตรการที่จะถือได้ว่าเป็นการเวนคืนทรัพย์สินนั้นจะต้องก่อให้เกิดความเสียหายในเชิงธุรกิจอย่างมีนัยสำคัญ เช่นการสูญเสียความเป็นเจ้าของ (ownership) อำนาจบริหารจัดการและ การเสื่อมมูลค่าของสินทรัพย์อย่างรุนแรง แต่หากเป็นมาตรการที่เพียงแต่กระทบโอกาสในเชิงธุรกิจและเกิดขึ้นเพียงชั่วระยะเวลาหนึ่งก็อาจยังไม่เพียงพอที่จะถือว่าเกิดผลกระทบอย่างรุนแรงและเข้าข่ายมาตรการเวนคืนทรัพย์สินทางอ้อมหรือเทียบเท่ากับการเวนคืนทรัพย์สินได้
- 2) เป็นมาตรการที่ขาดความชัดเจน ไม่โปร่งใสและใช้บังคับอย่างไม่เสมอภาค โดยหลักการแล้วการใช้บังคับมาตรการจะต้องอยู่บนพื้นฐานของความชอบธรรมตามกฎหมาย ดังนั้นการใช้มาตรการที่ขาดความชัดเจนไม่โปร่งใสและไม่เสมอภาคย่อมเป็นสิ่งที่ไม่อาจยอมรับได้
- 3) เป็นมาตรการที่นักลงทุนไม่สามารถคาดการณ์ภาวะความเสี่ยงล่วงหน้าได้ โดยทั่วไปนอกจากมาตรการที่ใช้บังคับจะต้องไม่มีโทษย้อนหลังต่อผู้บริสุทธิ์แล้วยังจะต้องให้หลักประกันแก่นักลงทุนต่างชาติด้วยว่าสิทธิและผลประโยชน์ต่างๆ อันชอบด้วยกฎหมายที่นักลงทุนพึงได้รับจะต้องได้รับการคุ้มครอง หากรัฐใช้มาตรการบังคับอันก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิทธิและผลประโยชน์ดังกล่าว โดยที่นักลงทุนไม่สามารถคาดการณ์ภาวะความเสี่ยงล่วงหน้าได้ก็อาจเข้าข่ายการใช้มาตรการเวนคืนทรัพย์สินทางอ้อมหรือเทียบเท่ากับการเวนคืนทรัพย์สินเช่นกัน ที่ผ่านมานอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศได้เคยมีคำตัดสินที่รับรองสิทธิประโยชน์ดังกล่าว

¹⁶ การคุ้มครองนักลงทุนต่างชาติจากมาตรการเวนคืนทรัพย์สินโดยรัฐ: สิ่งไทยต้องระวังในการบังคับใช้กฎหมาย, TDRI No.49 (2550)

สนธิสัญญาฯ หรือข้อตกลงเขตการค้าเสรีที่เกิดขึ้นระยะหลังจะมีการระบุถึงการคุ้มครองการถูกเวนคืนหรือยึดทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยจะมีการระบุ เงื่อนไขที่ว่าด้วยประเทศผู้รับการลงทุนจะสามารถทำการเวนคืนสินทรัพย์ทางตรงจากนักลงทุนต่างชาติได้เมื่อใดและอย่างไร และ หลักการการชดเชยที่นักลงทุนจะได้รับว่าควรเป็นเช่นไร สนธิสัญญาฯ มีการระบุเงื่อนไขของเวนคืนทางตรงดังนี้

- 1) เพื่อประโยชน์สาธารณะ (Public purposes)
- 2) โดยไม่เลือกปฏิบัติ (Non-discrimination and Not less favorable)
- 3) ด้วยกระบวนการที่ชอบด้วยกฎหมายภายในและเป็นธรรม (Fair and equitable treatment)
- 4) ได้จ่ายค่าทดแทนอย่างเป็นธรรมเพียงพอและไม่ชักช้า (Paid without delay)

หากรัฐบาลมิได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขประการนี้ นักลงทุนต่างชาติที่ได้รับความเสียหายจากมาตรการดังกล่าว ก็มีสิทธิยื่นฟ้องคดีเพื่อเรียกร้องค่าเสียหายจากรัฐโดยผ่านกระบวนการอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศได้ นอกจากนี้ในบางประเทศ นอกจากระบุว่าการเวนคืนจะต้องทำตามหลักการประติบัติที่เป็นธรรมและเท่าเทียม (Fair and equitable treatment) แล้ว นักลงทุนต่างชาติจะได้รับการคุ้มครองตามหลักความมั่นคงและการคุ้มครองอย่างเต็มที่ (Full protection and security) อีกด้วย

การเวนคืน (Expropriation)

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	การเวนคืน (Expropriation)	ประเด็นที่สำคัญ
Argentina (2543)	Neither of the Contracting Parties shall take directly or indirectly any measure having the same effect against investments in its territory belonging to investors of the other Contracting Party, unless the measures are taken for public purpose, on a non-discriminatory basis and under due process of law. The measures are accompanied by provisions for the payment of prompt, adequate and effective compensation. Such compensation shall amount to the market value of the investment affected by any or such measures, shall be paid without delay and shall be effectively realizable and freely transferable. Where a Contracting Party expropriates asset of	มีการระบุอย่างชัดเจนให้ครอบคลุมถึงการเวนคืน หรือยึดทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยมีการระบุเงื่อนไขว่าการเวนคืนหรือยึดสามารถกระทำได้แต่จะต้องกระทำเพื่อประโยชน์สาธารณะ และไม่เลือกปฏิบัติ

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	การเวนคืน (Expropriation)	ประเด็นที่สำคัญ
	a company which is incorporated or constituted under the law in force in any part of its territory, and in which an investor of the other Contracting Party owns shares, it shall ensure that the provisions of paragraph I of this Article are applied to the extent necessary to guarantee compensation as specified therein to such investor of the other Contracting Party who is the owner of those shares.	
Bahrain (2545)	<p>The term "expropriation" shall also include acts of sovereign power which are tantamount to expropriation, as well as measures of nationalization.</p> <p>Article 6 Expropriation and Compensation for Losses</p> <p>(a) In any case where investments of a investor of one Contracting Party are subjected, directly or indirectly, to any measure of expropriation, the investor concerned shall be accorded in the territory of the other Contracting Party fair and equitable treatment in relation to any such measure. No such measure shall be taken except for public purposes and against payment of compensation. Such compensation shall be adequate, effectively realisable, made without delay and freely transferable in freely usable currencies.</p> <p>(b) The legality of any expropriation and the amount and method of payment of compensation shall be subject to review by due process of law.</p> <p>Where a Contracting Party expropriates asset of a company which is incorporated or constituted under the law in force in any part of its territory, and in which a investor of the other Contracting Party owns shares, it shall ensure that the provisions of paragraph 1 of this Article are applied to the extent necessary to guarantee</p>	<p>มีการระบุให้การเวนคืนรวมถึงการโอนทรัพย์สินมาเป็นของ รัฐ และครอบคลุมไปถึงการเวนคืนหรือยึดทั้งทางตรงและทางอ้อม</p> <p>จะต้องสามารถทบทวนหรือตรวจสอบความถูกต้องของการเวนคืน รวมทั้งการชดเชยตามวิธีของกฎหมายได้</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	การเวนคืน (Expropriation)	ประเด็นที่สำคัญ
	compensation as specified therein to such investor of the other Contracting Party who is the owner of those shares.	
Bangladesh (2545)	<p>In any case where investments of a national or company of one Contracting Party are subjected, directly or indirectly, to any measure of expropriation, the national or company concerned shall be accorded in the territory of the other Contracting Party fair and equitable treatment in relation to any such measure. No such measure shall be taken except for public purposes and against payment of compensation.</p> <p>Such compensation shall be adequate, shall be effectively realisable, shall be made without delay and shall, subject to the provisions of paragraph (2) of Article 6, be freely transferable.</p> <p>The legality of any expropriation and the amount and method of payment of compensation shall be subject to review by due process of law.</p> <p>Where a Contracting Party expropriates assets of a company which is incorporated or constituted under the law in force in any part of its territory, and in which a national or company of the other Contracting Party owns shares, it shall ensure that the provisions of paragraph (1) of this Article are applied to the extent necessary to guarantee compensation as specified therein to such national or company of the other Contracting Party who is the owner of those shares.</p>	<p>มีการระบุอย่างชัดเจนให้ครอบคลุมถึงการเวนคืน หรือยึดทางตรงและทางอ้อม โดยมีการระบุเงื่อนไขว่าการเวนคืนหรือยึดสามารถกระทำได้ แต่จะต้องกระทำเพื่อประโยชน์สาธารณะและไม่เลือกปฏิบัติ</p> <p>ความถูกต้องของการเวนคืน รวมทั้งการชดเชยและวิธีจะต้องสามารถทบทวนหรือตรวจสอบตามวิธีของกฎหมายได้</p>
Belgo-Luxemburg (2545)	In any case where investments of an investor of one Contracting Party are subjected, directly or indirectly, to any measure of expropriation or nationalization, the investor concerned shall be accorded in the territory of the other Contracting Party fair and equitable treatment in relation to any such measure. No such measure shall be	การเวนคืนและการชดเชยต้องปฏิบัติตามหลักการคุ้มครองที่เป็นธรรมและเท่าเทียม

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	การเวนคืน (Expropriation)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>taken except for public purposes and against payment of compensation. Such compensation shall amount to the actual market value of the investment expropriated on the day before the measure was taken, and shall be effectively realizable. It shall be made without delay, and shall be in freely usable currencies in keeping with standards and accepted principles of international law.</p> <p>Expropriation or nationalization measures should also comply with due process of law. Compensation shall also include interest at a commercial rate established on a market basis for the currency in question from the date when the payment is due until the date of actual payment.</p> <p>Investors of one Contracting Party whose investments suffer losses owing to war or other armed conflict, revolution, a state of national emergency or revolt in the territory of the other Contracting Party shall be granted by the latter Contracting Party a treatment, as regards restitution, indemnification, compensation or other settlement, at least equal to that which the latter Contracting Party grants to the investors of the most favoured nation.</p> <p>Where a Contracting Party expropriates assets of a company which is incorporated or constituted under the law in force in any part of its territory, and in which an investor of the other Contracting Party owns shares, it shall ensure that the provisions of paragraph 1 of this Article are applied to the extent necessary to guarantee compensation as specified therein to such investor of the other Contracting Party who is the owner of those shares.</p> <p>Without prejudice to the foregoing provisions of this Article, the investors of one Contracting Party shall, in respect of any matter dealt with</p>	<p>และการเวนคืน สามารถทำได้เพื่อ ประโยชน์สาธารณะ เท่านั้นและจะต้องมี การจ่ายชดเชย</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	การเวนคืน (Expropriation)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>therein, be accorded in the territory of the other Contracting Party treatment not less favourable than that accorded to the investors of the latter Contracting Party or of the most favoured nation.</p> <p>The investors of either Contracting Party affected by expropriation or nationalization shall have a right, under the law of the other Contracting Party, to review, by a judicial or other independent authority of that Contracting Party, of his or its case and of the valuation of his or its investment in accordance with the principles set out in paragraphs I and 2. The Contracting Party making the expropriation shall make every endeavour to ensure that such review is carried out promptly.</p>	
Bulgaria (2546)	<p>Investments of investors of either Contracting Party shall not be expropriated, nationalised or subjected to measures having effect equivalent to nationalisation or expropriation (herein after referred to as “expropriation”) in the territory of the other Contracting Party unless by due process of law, for public purpose, on a non-discriminatory basis and against prompt and adequate compensation.</p> <p>The compensation shall amount to the market value of the investments expropriated immediately before the date of expropriation or before the impending expropriation becomes public knowledge, whichever the earlier, and shall be paid without delay and shall carry interest at the rate applicable in the territory of that Contracting Party until the date of payment. The payment of such compensation shall be freely transferable in a freely usable currency.</p> <p>The investor affected shall have a right, under the law of the Contracting Party making the expropriation, to review, by a judicial or other independent authority of that Contracting Party,</p>	<p>มีการระบุว่าหากนัก ลงทุนได้รับความ เสียหายอัน เนื่องมาจากการ เวนคืน รัฐบาลจะต้อง จ่ายค่าชดเชยโดยทันที และ จำนวนเงินที่นัก ลงทุนต่างชาติจะได้รับ ชดเชยจะต้องถูก พิจารณาตาม กระบวนการทาง กฎหมาย และจะต้อง จ่ายค่าชดเชยตาม มูลค่าตลาด</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	การเวนคืน (Expropriation)	ประเด็นที่สำคัญ
	of his or its case and of the valuation of his or its investment in accordance with the principles set out in paragraphs 1 and 2. The Contracting Party making the expropriation shall make every endeavour to ensure that such review is carried out promptly.	
Cambodia (2538)	<p>In any case where investments of an investor of one Contracting Party are subjected, directly or indirectly, to any measure of expropriation or nationalization including measures having effect equivalent to expropriation or nationalization, the investor concerned shall be accorded in territory of the other Contracting Party fair, equitable and non-discriminatory treatment in relation to any such measure. No such measure shall be taken except for public purposes and against payment of compensation. Such compensation shall be adequated, taking into account generally recognized rules of international law shall be made without delay and freely transferable in freely usable currencies.</p> <p>The legality of any expropriation or nationalization and the amount and method of payment of compensation shall be subject to review by due process of law.</p> <p>Where investments of an investor of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party suffer loss owing to war or other armed conflict, revolution, a state of national emergency, revolt, insurrection or riot in the territory of the other Contracting Party, the investor concerned shall be accorded treatment, as regards restitution, indemnification, compensation or other settlement, not less favourable than would be accorded in the same circumstances to an investor of the other Contracting Party or to an investor of any third</p>	<p>มีการระบุอย่างชัดเจนให้ครอบคลุมถึงการเวนคืนหรือยึดทั้งทางตรงและทางอ้อม ความถูกต้องของการเวนคืน รวมทั้งการชดเชยและวิธีจะต้องสามารถทบทวนหรือตรวจสอบตามวิธีของกฎหมายได้</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	การเวนคืน (Expropriation)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>State.</p> <p>Without prejudice to the foregoing provisions of this Article, the investors of one Contracting Party shall, in respect any matter dealt with therein, be accorded in the territory of the other Contracting party treatment not less favorable than that accorded to the investors of the latter Contracting party or of any third State.</p>	
Canada (2540)	<p>Investments or returns of investors of either Contracting Party shall not be nationalized, expropriated or subjected to measures, including taxation measures, having an effect equivalent to nationalization or expropriation (herein after referred to as "expropriation") in the territory of the other Contracting Party, except for a public purpose, under due process of law, in a non-discriminatory manner and against prompt, adequate and effective compensation. Such compensation shall be based on the fair market value of the investment or returns expropriated immediately before the expropriation or at the time the proposed expropriation became public knowledge, whichever is the earlier. Such compensation shall be payable:</p> <p>(a) in Canada, from the date of expropriation at a commercial rate of interest; and</p> <p>(b) in Thailand:</p> <p>(i) in the case of immovable property, from the date compensation is determined by the committee established under Article 23 of the Immovable Property Expropriation Act at the highest rate of interest for the fixed deposit of the Government Savings Bank;</p> <p>(ii) in the case of movable property, as determined by the Civil and Commercial Code; without delay and shall be effectively realizable</p>	<p>รัฐไม่สามารถเวนคืนหรือยึดการลงทุนและผลกำไรหรือผลตอบแทนของการลงทุนทั้งทางตรงและทางอ้อม และมีการระบุเช่นกันถึงรายละเอียดของการเวนคืนหรือยึดที่กระทำผ่านมาตรการทางภาษีว่าไม่สามารถจะกระทำได้</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	การเวนคืน (Expropriation)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>and freely transferable in a freely convertible currency.</p> <p>The investor affected shall have a right, under the law of the Contracting Party making the expropriation, to prompt review, by a judicial or other independent authority of that Party, of its case and of the valuation of its investment or returns in accordance with the principles set out in this Article.</p>	
China (2528)	<p>Only for the public interest and against compensation may either Contracting Party expropriate, nationalize or take similar measures against investments of nationals or companies of the other Contracting Party in its territory. Such Compensation shall be equivalent to the appropriate value of the expropriated investments shall be effectively realisable, shall be made without undue delay and shall, subject to the provisions of paragraph (2) of Article 6, be freely transferable.</p> <p>(b) The legality of any expropriation, nationalization or similar measures mentioned above shall be subject to review by the competent court of the Contracting Party taking the expropriatory measures.</p> <p>(c) In any event, for the purpose of determining the appropriate value of the expropriated investments mentioned in this Article, the investments of the nationals or companies of either Contracting Party shall receive treatment not less favourable than that accorded by the other Contracting Party to similar investments of the nationals or companies of any third State.</p> <p>Where a Contracting Party expropriates the investments of a company which is incorporated or constituted under the laws in force in any part of its territory, and in which a national or</p>	<p>มีการระบุอย่างชัดเจนให้ครอบคลุมถึงการเวนคืนหรือยึดทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยมีการระบุเงื่อนไขว่าการเวนคืนหรือยึดสามารถกระทำได้แต่จะต้องกระทำเพื่อประโยชน์สาธารณะและไม่เลือกปฏิบัติ</p> <p>ความถูกต้องของการเวนคืน รวมทั้งการชดเชยและวิธีจะต้องสามารถทบทวนหรือตรวจสอบตามวิธีของกฎหมายได้</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	การเวนคืน (Expropriation)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>company of the other Contracting Party owns shares, it shall ensure that the provisions of paragraph (1) of this Article are applied to the extent necessary to guarantee the compensation as specified there into such national or company of the other Contracting Party who is the owner of those shares.</p> <p>Where investments of a national or company of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party suffer loss owing to war or other armed conflict, a state of national emergency, revolt or riot in the territory of the other Contracting Party, the national or company concerned shall be accorded treatment. As regards the relevant assistance which may be adopted by the other Contracting Party, not less favourable than that would be accorded in the same circumstances to a national or company of any third State.</p> <p>Without prejudice to the foregoing provisions of this Article, the nationals and companies of one Contracting Party shall, in respect of any matter dealt with therein be accorded in the territory of the other Contracting Party treatment not less favourable than that accorded to the nationals and companies of any third State.</p>	
Croatia (2543)	<p>A Contracting Party shall not expropriate or nationalise directly or indirectly an investment in its territory of an investor of another Contracting Party or take any measure or measures having equivalent effect (herein after referred to as "expropriation") except:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) for a purpose which is in the public interest, b) on a non-discriminatory basis, c) in accordance with due process of law, and d) accompanied by payment of prompt, 	<p>มีการระบุอย่างชัดเจนให้ครอบคลุมถึงการเวนคืนหรือยึดทั้งทางตรงและทางอ้อมโดยมีการระบุเงื่อนไขว่าการเวนคืนหรือยึดสามารถกระทำได้แต่จะต้องกระทำเพื่อประโยชน์สาธารณะ</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	การเวนคืน (Expropriation)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>adequate and effective compensation.</p> <p>Compensation shall be paid without delay.</p> <p>Such compensation shall amount to the fair market value of the expropriated investment at the time immediately before the expropriation was taken or became publicly known, whichever is earlier.</p> <p>The payment of such compensation shall be freely transferable in a freely usable currency on the basis of the market rate of exchange existing for that currency at the moment referred to in paragraph 2 of this Article. Compensation shall also include interest at a commercial rate established on a market basis for the currency in question from the date when the payment is due until the date of actual payment.</p> <p>The investor, whose investments are expropriated, shall have the right to prompt review of its case by a judicial or other competent authority of that Contracting Party, valuation of its investments and payment of compensation in accordance with the principles set out in this Article.</p>	<p>บนพื้นฐานของการไม่เลือกปฏิบัติผ่านกระบวนการที่ถูกต้องตามกฎหมายและต้องจ่ายค่าชดเชย</p>
Czech (2537)	<p>In any case where investments made by investors of one Contracting Party are subjected, directly or indirectly, to any measure of expropriation or nationalization, the investors concerned shall be accorded in the territory of the other Contracting Party fair and equitable treatment in relation to any such measure. No such measure shall be taken except for public purposes and against payment of compensation.</p> <p>Such compensation shall be adequate, taking into account, inter alia, the market value, effectively realizable, made without delay and freely transferable, in freely convertible currencies.</p>	<p>มีการระบุอย่างชัดเจนให้ครอบคลุมถึงการเวนคืนหรือยึดทั้งทางตรงและทางอ้อมโดยมีการระบุเงื่อนไขว่าการเวนคืนหรือยึดสามารถกระทำได้แต่จะต้องกระทำเพื่อประโยชน์สาธารณะและไม่เลือกปฏิบัติ</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	การเวนคืน (Expropriation)	ประเด็นที่สำคัญ
	The legality of any expropriation or nationalization, and the amount and method of payment of compensation shall be subject to review by due process of law.	การเวนคืนและการชดเชยต้องปฏิบัติตามหลักการคุ้มครองที่เป็นธรรมและเท่าเทียมด้วย
Egypt (2543)	<p>Investments of investors of either Contracting Party shall not be subject to any measures limiting the right of ownership, control, or enjoyment of the investments whether permanent or temporary except for specific provisions of the laws in force or an order issued by a competent court.</p> <p>Investments of investors of either Contracting Party or any of its natural or juridical persons shall not be directly or indirectly nationalized, expropriated, or subjected to measures having effect equivalent to nationalization or expropriation, in the territory of either Contracting Party except for a public purpose and against payment of compensation. Such compensation shall be adequate, effectively realisable, made without delay and freely transferable in freely convertible currencies. Such measures are taken on a non-discriminatory basis and subject to review by due process of law.</p> <p>Such compensation shall amount to the market value of the investment expropriated on the day the measure was taken.</p> <p>Where a Contracting Party expropriates asset of an investor which is incorporated or constituted under the law in force in any part of its territory and in which an investor of the other Contracting Party owns shares, it shall ensure that the provisions of paragraph 1 of this Article are applied to the extent necessary to guarantee compensation as specified therein to such an</p>	<p>มีการระบุอย่างชัดเจนให้ครอบคลุมถึงการเวนคืนหรือยึดทั้งทางตรงและทางอ้อมโดยมีการระบุเงื่อนไขว่าการเวนคืนหรือยึดสามารถกระทำได้แต่จะต้องกระทำเพื่อประโยชน์สาธารณะและไม่เลือกปฏิบัติ</p> <p>มีการระบุอย่างชัดเจนไม่ให้รัฐกระทำการใดที่จำกัดสิทธิการครอบครองและบริหารจัดการของนักลงทุนต่างชาติต่อการลงทุนของเขาทั้งระยะสั้นและระยะยาว</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	การเวนคืน (Expropriation)	ประเด็นที่สำคัญ
	investor of the other Contracting Party who is the owner of those shares.	
Finland (2537)	<p>Neither Contracting Party shall take any measures of expropriation or nationalization or any other measures having effect equivalent to nationalization or expropriation against investments of nationals or companies of the other Contracting Party except under the following conditions:</p> <p>a) the measures are taken in the public interest and under due process of law;</p> <p>b) the measures are not discriminatory;</p> <p>c) the measures are accompanied by provisions for the payment of adequate and effective compensation. Such compensation shall be made without delay and amount to the market value of the investments affected. The compensation shall be freely transferable in convertible currencies. The transfer shall be affected without delay.</p>	มีการระบุอย่างชัดเจนให้ครอบคลุมถึงการเวนคืน หรือยึดทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยมีการระบุเงื่อนไขของเวนคืนหรือยึดที่ชัดเจน
Germany (2545)	Investments by investors of either Contracting Party shall not be expropriated, nationalized or subjected directly or indirectly to any other measure the effects of which would be tantamount to expropriation or nationalization in the territory of the other Contracting Party except for the public benefit and against compensation. Such compensation shall be equivalent to the value of the expropriated investment immediately before the date on which the actual or threatened expropriation, nationalization or comparable measure has become publicly known. The compensation shall be paid without delay and shall carry interest at the market lending rate from the date the payment is due until the date of actual payment; it shall be effectively realizable and freely transferable.	มีการระบุอย่างชัดเจนให้ครอบคลุมถึงการเวนคืนหรือยึดทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยมีการระบุเงื่อนไขว่าการเวนคืนหรือยึดสามารถกระทำได้แต่จะต้องกระทำเพื่อประโยชน์สาธารณะ และไม่เลือกปฏิบัติ

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	การเวนคืน (Expropriation)	ประเด็นที่สำคัญ
	Appropriate provision shall be made at or prior to the time of expropriation, nationalization or comparable measure for the determination and payment of such compensation. The legality of any expropriation, nationalization or comparable measure, as well as the compensation thereof, shall, at the request of the affected investors, be subject to review by due process of law.	
Hong Kong (2548)	<p>Investors of either Contracting Party shall not be deprived of their investments or subjected to measures having effect equivalent to such deprivation in the area of the other Contracting Party except lawfully, for a public purpose related to the internal needs of that Contracting Party, and against compensation. Subject to the provisions of paragraph (2) of this Article, such compensation shall amount to the real value of the investment immediately before the deprivation or before the impending deprivation became public knowledge whichever is the earlier, shall include interest at the rate applicable under the law of the Contracting Party making the deprivation until the date of payment, shall be made without undue delay, be effectively realizable and be freely transferable in freely convertible currencies. The investor affected shall have a right, under the law of the Contracting Party making the deprivation, to prompt review by a judicial or other independent authority of that Contracting Party, of the investor's case and of the valuation of the investment in accordance with the principles set out in this paragraph.</p> <p>Where a Contracting Party expropriates investments which consist only of immovable property, the provisions of paragraph (1) of this Article shall apply, except that the moment at which the real value of such property is determined shall be governed by the laws and policies of the Contracting Party which is</p>	มีการระบุอย่างชัดเจนให้ครอบคลุมถึงการเวนคืนหรือยึดทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยมีการระบุเงื่อนไขว่าการเวนคืนหรือยึดสามารถกระทำได้แต่จะต้องกระทำเพื่อประโยชน์สาธารณะและไม่เลือกปฏิบัติ

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	การเวนคืน (Expropriation)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>expropriating that immovable property.</p> <p>Where a Contracting Party expropriates the assets of a company which is incorporated or constituted under the law in force in any part of its area, and in which investors of the other Contracting Party own shares, it shall ensure that the provisions of paragraph (1) of this Article are applied to the extent necessary to guarantee compensation referred to in paragraph (1) in respect of their investments to such investors of the other Contracting Party who are owners of those shares.</p>	
Hungary (2534)	<p>In any case where investments of a national or company of one Contracting Party are subject, directly or indirectly, to any measure of expropriation or nationalization the national or company concerned shall be accorded in the territory of the other Contracting Party fair and equitable treatment which is not less favourable than that accorded to the nationals and companies of any third State in relation to any such measure. No such measure shall be taken except for public purposes, under due process of law and against payment of compensation. Such compensation shall be adequate, shall be effectively realizable, shall be made without undue delay and shall be freely transferable.</p> <p>The legality of any expropriation or nationalization and the amount and method of payment of compensation shall be subject to review by due process of law.</p> <p>Where a Contracting Party expropriates or nationalizes assets of a company which is incorporated or constituted under the law in force in its territory, and in which a national or company of the other Contracting Party owns shares, it shall ensure that the provisions of paragraph 1 of this Article are applied to the</p>	<p>การเวนคืนและการชดเชยต้องปฏิบัติตามหลักการคุ้มครองที่เป็นธรรมและเท่าเทียมด้วย</p> <p>ความถูกต้องของการเวนคืน รวมทั้งการชดเชยและวิธีจะต้องสามารถทบทวนหรือตรวจสอบตามวิธีของกฎหมายได้</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	การเวนคืน (Expropriation)	ประเด็นที่สำคัญ
	extent necessary to guarantee compensation as specified therein to such national or company of the other Contracting Party who is the owner of those shares.	
India (2543)	<p>Investments of investors of either Contracting Party shall not be nationalised, expropriated or subjected to measures having effect equivalent to nationalisation or expropriation (herein after referred to as "expropriation") in the territory of the other Contracting Party except for a public purpose in accordance with law on a non-discriminatory basis and against fair and equitable compensation.</p> <p>Such compensation shall amount to the genuine market value of the investment expropriated, immediately before the expropriation or before the impending expropriation becomes public knowledge, whichever is earlier, shall include interest at a fair and equitable rate until the date of payment, shall be made without unreasonable delay, be effectively realizable and be freely transferable.</p> <p>The investor affected shall have a right, under the law of the Contracting Party making the expropriation, to review, by a judicial or other independent authority of that Contracting Party, of his or its case and of the valuation of his or its investment in accordance with the principles set out in the paragraph (1). The Contracting Party making the expropriation shall make every endeavour to ensure that such review is carried out promptly.</p>	<p>มีการระบุอย่างชัดเจนให้ครอบคลุมถึงการเวนคืนหรือยึดทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยมีการระบุเงื่อนไขว่าการเวนคืนหรือยึดสามารถกระทำได้แต่จะต้องกระทำเพื่อประโยชน์สาธารณะและไม่เลือกปฏิบัติ</p> <p>ความถูกต้องของการเวนคืน รวมทั้งการชดเชยและวิธีจะต้องสามารถทบทวนหรือตรวจสอบตามวิธีของกฎหมายได้</p>
Indonesia (2541)	Each Contracting Party shall not take any measures of expropriation, nationalization or any other dispossession, having effect equivalent to nationalization or expropriation against the investments of an investor of the other Contracting Party except under the following	<p>มีการระบุอย่างชัดเจนให้ครอบคลุมถึงการเวนคืนหรือยึดทั้งทางตรงและทางอ้อม</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	การเวนคืน (Expropriation)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>conditions:</p> <p>(a) the measures are taken for a lawful purpose, or public purpose and under process of law;</p> <p>(b) the measures are non-discriminatory;</p> <p>(c) the measures are accompanied by provisions for the payment of prompt, adequate and effective compensation. Such compensation shall amount to the fair market value immediately before the measure of dispossession became public knowledge, and it shall be freely transferable in freely usable currencies from the Contracting Party.</p> <p>The investors affected shall have the right, under the law of the Contracting Party making the expropriation, to prompt review by a judicial body or some other independent authority of that Contracting Party in accordance with principles set out in this Article.</p>	<p>โดยมีการระบุเงื่อนไขว่าการเวนคืนหรือยึดสามารถกระทำได้แต่จะต้องกระทำเพื่อประโยชน์สาธารณะและไม่เลือกปฏิบัติ</p> <p>ความถูกต้องของการเวนคืน รวมทั้งการชดเชยและวิธีจะต้องสามารถทบทวนหรือตรวจสอบตามวิธีของกฎหมายได้</p>
Israel (2543)	<p>Investments of investors of either Contracting Party shall not be nationalized, expropriated or subjected to measures having effect equivalent to nationalization or expropriation (hereinafter: "expropriation") in the territory of the other Contracting Party, except for a public purpose related to the internal needs of that Contracting Party on a non-discriminatory basis and against prompt, adequate and effective compensation.</p> <p>Such compensation shall amount to the market value of the investment expropriated immediately before the expropriation or before the impending expropriation became public knowledge, whichever is the earlier, shall include interest at the applicable rate provided by law by that Contracting Party until the date of payment. Shall be made without delay, be effectively realizable and be freely transferable. The investors affected shall have a right, under</p>	<p>มีการระบุอย่างชัดเจนให้ครอบคลุมถึงการเวนคืนหรือยึดทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยมีการระบุเงื่อนไขว่าการเวนคืนหรือยึดสามารถกระทำได้แต่จะต้องกระทำเพื่อประโยชน์สาธารณะและไม่เลือกปฏิบัติ</p> <p>ความถูกต้องของการเวนคืน รวมทั้งการชดเชยและวิธีจะต้อง</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	การเวนคืน (Expropriation)	ประเด็นที่สำคัญ
	the law of the Contracting Party making the expropriation, to prompt review, by a judicial or other independent authority official at Contracting Party, of his or its case and of the valuation of his or its investment, in accordance with the principles set out in this paragraph.	สามารถทบทวนหรือ ตรวจสอบตามวิธีของ กฎหมายได้
Jordan (2548)	<p>Investments of investors of either Contracting Party shall not be expropriated, nationalised or subjected to measures having effect equivalent to nationalisation or expropriation (hereinafter referred to as “expropriation”) in the territory of the other Contracting Party except for public purposes, under due process of law, on a non-discriminatory basis and against prompt, effective and adequate compensation.</p> <p>The compensation shall amount to the market value of the investments expropriated immediately before the date of expropriation or before the impending expropriation becomes public knowledge, whichever is the earlier, and shall be paid without delay and shall carry interest at the rate applicable in the territory of that Contracting Party from the date the payment was due until the date of actual payment. The payment of such compensation shall be freely transferable in a freely usable currency.</p> <p>The investor affected shall have a right, under the law of the Contracting Party making the expropriation, to review, by a judicial or other independent authority of that Contracting Party, of his or its case and of the valuation of his or its investment in accordance with the principles set out in paragraphs 1 and 2. The Contracting Party making the expropriation shall make every endeavour to ensure that such review is carried out promptly.</p>	<p>มีการระบุอย่างชัดเจนให้ครอบคลุมถึงการเวนคืน หรือยึดทางตรงและทางอ้อม</p> <p>โดยมีการระบุเงื่อนไขว่าการเวนคืนหรือยึดสามารถกระทำได้แต่จะต้องกระทำเพื่อประโยชน์สาธารณะและไม่เลือกปฏิบัติ</p> <p>ความถูกต้องของการเวนคืน รวมทั้งการชดเชยและวิธีการจะต้องสามารถทบทวนหรือตรวจสอบตามวิธีของกฎหมายได้และการเวนคืนสามารถทำได้เพื่อประโยชน์สาธารณะเท่านั้น</p>
Korea (2532)	Investment of nationals or companies of either Contracting Party shall not be subjected, directly	มีการระบุอย่างชัดเจนให้ครอบคลุมถึงการ

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	การเวนคืน (Expropriation)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>or indirectly to any measures of nationalization or expropriation in the territory of the other Contracting Party except for public purpose related to the internal needs of that Party and against adequate and effective compensation.</p> <p>Such compensation shall amount to the market value of the investment nationalized or expropriated on the day the measure was taken and shall be made without delay and be effectively realizable. The national or company affected shall have the right, to the extent permitted by the law of the Contracting Party making the expropriation, to prompt review by a judicial or other independent authority of that Party, of his or its case and of the valuation of his or its investment in accordance with the principles set forth in this paragraph.</p> <p>Where a Contracting Party expropriates assets of a company which is incorporated or constituted under the law in force in any part of its territory, and in which a national or company of the other Contracting Party owns shares, it shall ensure that the provisions of paragraph (I) of this Article are applied to the extent necessary to guarantee adequate and effective compensation as specified therein to such national or company of the other Contracting Party who is the owner of those shares.</p>	<p>เวนคืนหรือยึดทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยมีการระบุเงื่อนไขว่าการเวนคืนหรือยึดสามารถกระทำได้แต่จะต้องกระทำเพื่อประโยชน์สาธารณะและไม่เลือกปฏิบัติ</p> <p>ความถูกต้องของการเวนคืน รวมทั้งการชดเชยและวิธีการจะต้องสามารถทบทวนหรือตรวจสอบตามวิธีของกฎหมายได้</p>
Korea DPR (2545)	<p>Investments of investors of either Contracting Party shall not be expropriated, nationalized or subjected to measures having effect equivalent to nationalisation or expropriation (hereinafter referred to as "expropriation") in the territory of the other Contracting Party except for public purposes, under due process of law, on a non discriminatory basis and against prompt, adequate and effective compensation.</p> <p>The compensation shall amount to the fair value of the investments expropriated immediately</p>	<p>มีการระบุอย่างชัดเจนให้ครอบคลุมถึงการเวนคืนหรือยึดทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยมีการระบุเงื่อนไขว่าการเวนคืนหรือยึดสามารถกระทำได้แต่จะต้องกระทำเพื่อ</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	การเวนคืน (Expropriation)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>before the date of expropriation or before the impending expropriation becomes public knowledge, whichever is the earlier, and shall be paid without delay and shall carry interest at the rate applicable in the territory of that Contracting Party from the date when the payment is due until the date of actual payment. The payment of such compensation shall be freely transferable in a freely usable currency.</p> <p>The investor affected shall have a right, under the law of the Contracting Party making the expropriation, to review, by a judicial or other independent authority of that Contracting Party, his or its case and the valuation of his or its investment in accordance with the principles set out in paragraphs (1) and (2). The Contracting Party making the expropriation shall make every endeavour to ensure that such review is carried out promptly.</p>	<p>ประโยชน์สาธารณะ และไม่เลือกปฏิบัติ</p> <p>ความถูกต้องของการเวนคืน รวมทั้งการชดเชยและวิธีการจะต้องสามารถทบทวนหรือตรวจสอบตามวิธีของกฎหมายได้</p>
Lao (2533)	<p>In any case where investments of national or any of a Contracting Party are subjected, directly or indirectly, to any measure of expropriation, the national or company concerned shall be accorded in the territory of the other</p> <p>Contracting Party fair and equitable treatment in relation to any such measure. No such measure shall be taken except for public purposes and against payment of compensation.</p> <p>Such compensation shall be adequate, shall be effectively realisable, shall be made without delay and shall, subject to the provisions of paragraph (2) of Article 7, be freely transferable;</p> <p>The legality of any expropriation and the amount and method of payment of compensation shall be subject to review by due process of law.</p> <p>Where a Contracting Party expropriates assets of a company which is incorporated or constituted</p>	<p>การเวนคืนและการชดเชยต้องปฏิบัติตามหลักการคุ้มครองที่เป็นธรรมและเท่าเทียมด้วย</p> <p>ความถูกต้องของการเวนคืน รวมทั้งการชดเชยและวิธีจะต้องสามารถทบทวนหรือตรวจสอบตามวิธีของกฎหมายได้</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	การเวนคืน (Expropriation)	ประเด็นที่สำคัญ
	under the law in force in any part of its territory. and in which a national or company of the other Contract in a Party owns shares it shall ensure that the provisions of paragraph (1) of this Article are applied to the extent necessary to guarantee compensation as specified the such national or company of the other Contracting Party who is the owner of those shares.	
Myanmar (2551)	<p>Investments of investors of either Contracting Party shall not be expropriated, nationalised or subjected to measures having effect equivalent to nationalisation or expropriation (hereinafter referred to as "expropriation") in the territory of the other Contracting Party except for public purposes, under due process of law, on a non-discriminatory basis and against prompt, effective and adequate compensation.</p> <p>The compensation shall amount to the market value of the investments expropriated immediately before the date of expropriation or before the impending expropriation becomes public knowledge, whichever is the earlier, and shall be paid without delay and shall carry interest at the rate applicable in the territory of that Contracting Party from the date the payment was due until the date of actual payment. The payment of such compensation shall be freely transferable in a freely usable currency.</p> <p>The investor affected shall have a right, under the law of the Contracting Party making the expropriation, to review, by a judicial or other independent authority of that Contracting Party, of his or its case and of the valuation of his or its investment in accordance with the principles set out in paragraphs 1 and 2. The Contracting Party making the expropriation shall make every endeavour to ensure that such review is carried out promptly.</p>	<p>มีการระบุอย่างชัดเจนให้ครอบคลุมถึงการเวนคืนหรือยึดทั้งทางตรงและทางอ้อม และมีการระบุเงื่อนไขของการยึดหรือเวนคืน</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	การเวนคืน (Expropriation)	ประเด็นที่สำคัญ
Netherlands (2515)	<p>Neither Contracting Party shall take any measures depriving, directly or indirectly, nationals of the other Contracting Party of their investments, goods, rights or interests, unless the following conditions are complied with:</p> <p>(a) the measures are taken for the public benefit and under due process of law;</p> <p>(b) the measures are non-discriminatory; and</p> <p>(c) the measures are accompanied by provision for the payment of just compensation in accordance with international law.</p> <p>Such compensation shall be made, and authorization for transfer shall be given, without undue delay to the country of which the claimants are nationals and in the currency of that country. In case of transfers of large amounts, such transfers may be permitted in reasonable amounts by instalments so as to prevent undue fluctuations of the exchange rates.</p>	<p>มีการระบุอย่างชัดเจนให้ครอบคลุมถึงการเวนคืน หรือยึดทางตรงและทางอ้อม และ มีการระบุเงื่อนไขของการเวนคืน ให้กระทำเพื่อประโยชน์สาธารณะ จะต้องไม่เป็นการเลือกปฏิบัติ และผ่านกระบวนการที่ชอบด้วยกฎหมาย และจะต้องมีการ จ่ายค่าชดเชย</p>
Peru (2534)	<p>In any case where investments of a national or company of one Contracting Party are subjected, directly or indirectly, to any measure of expropriation the national or company concerned shall be accorded in the territory of the other Contracting Party fair and equitable treatment in relation to any such measure.</p> <p>No such measure shall be taken except for public purposes and against payment of compensation. Such compensation shall be adequate, effectively realisable, made without delay and freely transferable in freely convertible currencies.</p> <p>The legality of any expropriation and the amount and compensation method of payment of shall be subject to review by due process of law.</p> <p>Where a Contracting Party expropriates asset of</p>	<p>มีการระบุอย่างชัดเจนให้ครอบคลุมถึงการเวนคืนหรือยึดทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยมีการระบุเงื่อนไขว่าการเวนคืนหรือยึดสามารถกระทำได้แต่จะต้องกระทำเพื่อประโยชน์สาธารณะ และไม่เลือกปฏิบัติ</p> <p>ความถูกต้องของการเวนคืน รวมทั้งการ</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	การเวนคืน (Expropriation)	ประเด็นที่สำคัญ
	a company which is incorporated or constituted under the law in force in any part of its territory, and in which a national or company of the other Contracting Party owns shares, it shall ensure that the provisions of paragraph 1 of this Article are applied to the extent necessary to guarantee compensation as specified therein to such national or company of the other Contracting Party who is the owner of those shares.	ชดเชยและวิธีการ จะต้องสามารถ ทบทวนหรือตรวจสอบ ตามวิธีทางกฎหมายได้
Philippines (2538)	<p>In any case where investments of a national or company of one Contracting Party are subjected, directly or indirectly, to any measure of expropriation, or nationalization or any measure equivalent thereto, the national or company concerned shall be accorded in the termory of the other Contracting Party fair and equitable treatment on a non-discriminatory basis in relation to any such measure.</p> <p>No such measure shall be taken except for public purposes and against payment of compensation. Such compensation shall amount to the market value of the investments affected, immediate before the measure became public knowledge and it shall be made without delay and freely transferable in freely usable currency from the host country.</p> <p>The legaliy of any expropriation and the amount and method of payment of compensation shall be subject to review by due process of law.</p> <p>Where a Contracting Party expropriates assets of a company which is incorporated or constituted under the law in force in any part of its territory. and in which a national or company of the other Contracting Party owns shares, it shall ensure that the provisions of paragraph 1 of this Article are applied to the extent necessary to guarantee compensation as specified thereinto such national or company of the other Contracting</p>	มีการระบุอย่างชัดเจน ให้ครอบคลุมถึงการ เวนคืนหรือยึดทั้ง ทางตรงและทางอ้อม โดยมีการระบุเงื่อนไข ว่าการเวนคืนหรือยึด สามารถกระทำได้แต่ จะต้องกระทำเพื่อ ประโยชน์สาธารณะ และไม่เลือกปฏิบัติ

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	การเวนคืน (Expropriation)	ประเด็นที่สำคัญ
	Party who is the owner of those shares.	
Poland (2535)	<p>In any case where investments of an investor of one Contracting Party are subjected, directly or indirectly, to any measure of expropriation, the investor concerned shall be accorded in the territory of the other Contracting Party fair and equitable treatment in relation to any such measure. No such measure shall be taken except for public purposes and against payment of compensation. Such compensation shall be adequate, effectively realisable, made without delay and freely transferable in freely usable currencies.</p> <p>The legality of any expropriation and the amount and method of payment of compensation shall be subject to review by due process of law.</p>	<p>มีการระบุอย่างชัดเจนให้ครอบคลุมถึงการเวนคืนหรือยึดทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยมีการระบุเงื่อนไขว่าการเวนคืนหรือยึดสามารถกระทำได้แต่จะต้องกระทำเพื่อประโยชน์สาธารณะและไม่เลือกปฏิบัติ</p> <p>ความถูกต้องของการเวนคืน รวมทั้งการชดเชยและวิธีการจะต้องสามารถทบทวนหรือตรวจสอบตามวิธีทางกฎหมายได้</p>
Russia (2545)	<p>Investments of investors of one Contracting Party made in the territory of the other Contracting Party shall not be nationalised, expropriated or subjected to measures having effect equivalent to nationalisation or expropriation (hereinafter referred to as expropriation) except when such measures are taken for public interests in accordance with the procedure established by the laws of the Contracting Party, on a non-discriminatory basis and entail prompt, adequate and effective compensation.</p> <p>The compensation shall amount to the market value of the investments expropriated immediately before the date of expropriation or</p>	<p>มีการระบุอย่างชัดเจนให้ครอบคลุมถึงการเวนคืนหรือยึดทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยมีการระบุเงื่อนไขว่าการเวนคืนหรือยึดสามารถกระทำได้แต่จะต้องกระทำเพื่อประโยชน์สาธารณะและไม่เลือกปฏิบัติ</p> <p>ความถูกต้องของการ</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	การเวนคืน (Expropriation)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>before the impending expropriation becomes public knowledge, whichever is the earlier. The compensation shall be paid in national currency of the Contracting Party, if the investments were made in national currency. The sum of compensation in national currency shall be freely converted in any freely usable currency at the investor's choice and shall be freely transferred abroad from the territory of the Contracting Party. The compensation shall be paid in foreign currency if the investments were made in foreign currency. The compensation shall be paid without delay. In case of delay the interest shall be paid from the date the payment was due until the date of actual payment at the following rate:</p> <p>a) in Thailand</p> <p>(i) in case of immovable property, from the date compensation is determined by the committee established under Article 23 of the Immovable Property expropriation Act at the highest rate of interest for the fixed deposit of the Government Savings Bank;</p> <p>(ii) in the case of movable property, as determined by the Civil and Commercial Code;</p> <p>b) in Russia</p> <p>(i) the Russian interbank rate for three month deposit in foreign currency, if the investments were made in foreign currency;</p> <p>(ii) the rate of interests for Russian State short-term notes, issued in Russian currency, if the investments were made in national currency.</p> <p>The investor affected shall have a right, under the law of the Contracting Party making the expropriation, to review, by a judicial or other independent authority of that Contracting Party, of his or its case and of the valuation of his or its investment in accordance with the principles set</p>	<p>เวนคืน รวมทั้งการ ชดเชยและวิธีการ จะต้องสามารถ ทบทวนหรือตรวจสอบ ตามวิธีทางกฎหมายได้</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	การเวนคืน (Expropriation)	ประเด็นที่สำคัญ
	out in paragraphs 1 and 2. The Contracting Party making the expropriation shall make every endeavor to ensure that such review is carried out promptly.	
Slovenia (2543)	<p>Investments made by investors of a Contracting Party in the territory of the other Contracting Party shall not be expropriated, nationalized or subject to any other measure having effect equivalent to expropriation or nationalisation (here in after referred to "expropriation") except for a public interest, on a non-discriminatory basis, under due process of law and against prompt, adequate and effective compensation.</p> <p>Such compensation shall amount to the market value of the investments expropriated immediately before expropriation or before impending expropriation became public knowledge, whichever is the earlier and shall be payable from the due date with interest at the applicable rate provided by laws or other relevant regulations by the Contracting Party until the date of payment.</p> <p>The investor whose investments expropriated shall have the right to the prompt review by a judicial or other competent authority of that Contracting Party of its case and of its investments in accordance with the principles set out in this article.</p>	<p>มีการระบุอย่างชัดเจนให้ครอบคลุมถึงการเวนคืนหรือยึดทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยมีการระบุเงื่อนไขว่าการเวนคืนหรือยึดสามารถกระทำได้แต่จะต้องกระทำเพื่อประโยชน์สาธารณะและไม่เลือกปฏิบัติ</p> <p>ความถูกต้องของการเวนคืน รวมทั้งการชดเชยและวิธีการจะต้องสามารถทบทวนหรือตรวจสอบตามวิธีทางกฎหมายได้</p>
Sri Lanka (2539)	Investments of nationals or companies of either Contracting Party shall not be Subjected, directly or indirectly, to any measure of nationalization or expropriation in the territory of the other Contracting Party except for a public purpose related to the internal needs of that Contracting Party and against adequate and effective compensation the market value of such compensation shall amount to the investment nationalized or expropriated on the day the	<p>มีการระบุอย่างชัดเจนให้ครอบคลุมถึงการเวนคืนหรือยึดทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยมีการระบุเงื่อนไขว่าการเวนคืนหรือยึดสามารถกระทำได้แต่</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	การเวนคืน (Expropriation)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>measure was taken and shall be made without delay and be effectively realizable.</p> <p>The national or company affected shall have the right to the extent permitted by the law of the Contracting Party making the expropriation to prompt review by a Judicial or other independent authority of that Contracting Party of his or its case and of the valuation of his or its investment in accordance with the principles set forth in this paragraph.</p> <p>Where a Contracting Party expropriates the assets of a company which is incorporated or constituted under the law in force in any part of its own territory. And in which nationals or companies of the other contracting Party own shares, it shall ensure that the provisions of paragraph (1) of this Article are applied to the extent necessary to guarantee compensation in respect of their investments to such nationals or companies of the other contracting Party who are owners of those shares.</p> <p>Nationals and companies of either Contracting Party shall within the territory of the other Contracting Party be accorded treatment no less favourable than that accorded to nationals and companies of such other contracting Party or to nationals or companies of any third state with respect to the matters set forth in the provisions of paragraphs (1) and (2) of the present Article.</p>	<p>จะต้องกระทำเพื่อประโยชน์สาธารณะและไม่เลือกปฏิบัติ</p> <p>ความถูกต้องของการเวนคืน รวมทั้งการชดเชยและวิธีการจะต้องสามารถทบทวนหรือตรวจสอบตามวิธีทางกฎหมายได้</p>
Sweden (2543)	<p>Neither Contracting Party shall subject the investments of an investor of the other Contracting Party to any measure of expropriation or nationalisation or any other measure having equivalent effect unless the following conditions are complied with:</p> <p>(a) the measures are taken in the public interest</p>	<p>มีการระบุอย่างชัดเจนให้ครอบคลุมถึงการเวนคืนหรือยึดทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยมีการระบุเงื่อนไขว่าการเวนคืนหรือยึด</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	การเวนคืน (Expropriation)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>and under due process of law;</p> <p>(b) the measures are not discriminatory; and</p> <p>(c) the measures are accompanied by provisions for the payment of prompt, adequate and effective compensation, which shall be transferable without delay in freely usable currencies.</p> <p>The provisions of Paragraph 1 of this Article shall also apply to the returns from an investment.</p> <p>Where a Contracting Party expropriates assets of a company which is incorporated or constituted under the law in force in any part of its territory, and in which an investor of the other Contracting Party owns shares, it shall ensure that the provisions of Paragraph 1 of this Article are applied to the extent necessary to guarantee compensation as specified therein to such investor of the other Contracting Party who is the owner of those shares.</p>	<p>สามารถกระทำได้แต่ จะต้องกระทำเพื่อ ประโยชน์สาธารณะ บนพื้นฐานของการไม่ เลือกปฏิบัติ โดยผ่าน กระบวนการที่ชอบธรรม ด้วยกฎหมายและ จะต้องจ่ายค่าชดเชย</p>
Swiss (2540)	<p>In any case where investments of an investor of one Contracting Party are subjected in the territory of the other Contracting Party to measures of expropriation or nationalisation, including measures having effect equivalent to expropriation or nationalisation, the investor concerned shall be treated on a non-discriminatory basis. No such measure shall be taken except for a public purpose and provided that provisions be made for effective and adequate compensation. The amount of compensation shall be paid without delay in a freely convertible currency and be freely transferable. The legality of any measure of expropriation or nationalisation as well as the amount and method of payment of compensation</p>	<p>มีการระบุอย่างชัดเจน ให้ครอบคลุมถึงการ เวนคืนหรือยึดทั้ง ทางตรงและทางอ้อม โดยมีการระบุเงื่อนไข ว่าการเวนคืนหรือยึด สามารถกระทำได้แต่ จะต้องกระทำเพื่อ ประโยชน์สาธารณะ และไม่เลือกปฏิบัติ ความถูกต้องของการ เวนคืน รวมทั้งการ</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	การเวนคืน (Expropriation)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>shall be subject to review by due process of law.</p> <p>Where a Contracting Party expropriates or nationalises assets of a company which is incorporated or constituted under the law in force in any part of its territory, and in which investors of the other Contracting Party own shares or other titles of participation, it shall ensure that compensation according to paragraph (1) of this Article will be made available to the persons entitled thereto.</p>	<p>ชดเชยและวิธีการ จะต้องสามารถ ทบทวนหรือตรวจสอบ ตามวิธีทางกฎหมายได้</p>
Taiwan (2539)	<p>In any case where investments of an investor from either relevant place are subject, directly or indirectly to any measure of expropriation, the investor concerned shall be accorded in the other relevant place fair and equitable treatment on a non-discriminatory basis in relation to any such measure. No such measure shall public purposes and be taken except for against payment of compensation. Such compensation shall be adequate, effectively realisable, made without delay and freely transferable freely convertible currencies.</p> <p>The legality of any expropriation and the amount and method of payment of compensation shall be subject to review by due process of law.</p> <p>Where investments of an investor of either relevant place in the other relevant place suffer loss owing to war or other armed conflict, revolution, a state of emergency, revolt, insurrection or riot in the other relevant place, the investor concerned shall be accorded treatment, as regards restitution, indemnification, compensation or other settlement, not less favourable than would be accorded in the same circumstances to an investor of any third party.</p>	<p>มีการระบุอย่างชัดเจน ให้ครอบคลุมถึงการ เวนคืนหรือยึดทั้ง ทางตรงและทางอ้อม โดยมีการระบุเงื่อนไข ว่าการเวนคืนหรือยึด สามารถกระทำได้แต่ จะต้องกระทำเพื่อ ประโยชน์สาธารณะ และไม่เลือกปฏิบัติ</p> <p>ความถูกต้องของการ เวนคืน รวมทั้งการ ชดเชยและวิธีการ จะต้องสามารถ ทบทวนหรือตรวจสอบ ตามวิธีทางกฎหมายได้</p>
Turkey	Investments shall not be expropriated, nationalized or subject, directly or indirectly, to	มีการระบุอย่างชัดเจน

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	การเวนคืน (Expropriation)	ประเด็นที่สำคัญ
(2548)	<p>measures of similar effects except for a public purpose, in a non discriminatory manner, upon payment of prompt, adequate and effective compensation, and in accordance with due process of law and the general principles of treatment provided for in Article IV of this Agreement.</p> <p>Compensation shall be equivalent to the market value of the expropriated investment before the expropriatory action was taken or became known. Compensation shall be paid without delay and be freely transferable as described in paragraph 2 Article VI.</p> <p>The investor affected shall have a right, under the law of the Party making the expropriation, to review by a judicial or other independent authority of that Party of his or its case and of the valuation of his or its investment in accordance with the principles set out in paragraph 1 and 2. The Party making the expropriation shall make every endeavour to ensure that such review is carried out promptly.</p>	<p>ให้ครอบคลุมถึงการเวนคืนหรือยึดทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยมีการระบุเงื่อนไขว่าการเวนคืนหรือยึดสามารถกระทำได้แต่จะต้องกระทำเพื่อประโยชน์สาธารณะและไม่เลือกปฏิบัติ</p> <p>ความถูกต้องของการเวนคืน รวมทั้งการชดเชยและวิธีการจะต้องสามารถทบทวนหรือตรวจสอบตามวิธีทางกฎหมายได้</p>
United Kingdom (2521)	<p>In any case where investments of a national or company of one Contracting Party are subjected, directly or indirectly, to any measure of expropriation, the national or company concerned shall be accorded in the territory of the other Contracting Party fair and equitable treatment in relation to any such measure. No such measure shall be taken except for public purposes and against payment of compensation.</p> <p>Such compensation shall be adequate, shall be effectively realisable, shall be made without delay and shall, subject to the provisions of paragraph (2) of Article 7, be freely transferable.</p> <p>The legality of any expropriation and the amount and method of payment of compensation shall be</p>	<p>มีการระบุอย่างชัดเจนให้ครอบคลุมถึงการเวนคืนหรือยึดทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยมีการระบุเงื่อนไขว่าการเวนคืนหรือยึดสามารถกระทำได้แต่จะต้องกระทำเพื่อประโยชน์สาธารณะ ไม่เลือกปฏิบัติและมีการจ่ายชดเชย</p> <p>ความถูกต้องของการ</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	การเวนคืน (Expropriation)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>subject to review by due process of law.</p> <p>Where a Contracting Party expropriates assets of a company which is incorporated or constituted under the law in force in any part of its territory and in which a national or company of the other Contracting Party owns shares it shall ensure that the provisions of paragraph (1) of this Article are applied to the extent necessary to guarantee compensation as specified therein to such national or company of the other Contracting Party who is the owner of those shares.</p> <p>Where investments of a national or company of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party suffer loss owing to war or other armed conflict, revolution, a state of national emergency, revolt, insurrection or riot in the territory of the other Contracting party, the national or company concerned shall be accorded treatment, as regards restitution, indemnification, compensation or other settlement, not less favourable than would be accorded in the same circumstances to a national or company of the other Contracting Party or to a national or company of any third state.</p> <p>Without prejudice to the foregoing provisions of this Article, the nationals and companies of one Contracting Party shall, in respect of any matter dealt with therein be accorded in the territory of the other Contracting Party treatment not less favourable than that accorded to the nationals and companies of the latter Contracting Party or of any third State.</p>	<p>เวนคืน รวมทั้งการชดเชยและวิธีจะต้องสามารถทบทวนหรือตรวจสอบตามวิธีทางกฎหมายได้</p>
Vietnam (2534)	In any case where investments of a national or company of one contracting Party are subject, directly or indirectly to any measure of expropriation, the national or company concerned shall be accorded in the territory of the other Contracting Party fair and equitable	มีการระบุอย่างชัดเจนให้ครอบคลุมถึงการเวนคืนหรือยึดทั้งทางตรงและทางอ้อม

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	การเวนคืน (Expropriation)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>treatment in relation to any such measure.</p> <p>No such measure shall be taken except for public purposes and against payment of compensation. Such compensation shall be adequate, shall be effectively realizable, shall be freely transferable and shall be made without delay in conformity with paragraph 2 of Article 8.</p> <p>The legality of any expropriation and the amount and method of payment of compensation shall be subject to review by due process of law.</p> <p>Where a Contracting Party expropriate assets of a company which is incorporated or constituted under the law in force in its territory, and in which a national or company of the other Contracting Party owns shares, it shall ensure that the provisions of paragraph 1 of this Article are applied to the extent necessary to guarantee compensation as specified therein to such national or company of the other Contracting Party who is the owner of those shares.</p>	<p>โดยมีการระบุเงื่อนไขว่าการเวนคืนหรือยึดสามารถกระทำได้แต่จะต้องกระทำเพื่อประโยชน์สาธารณะและไม่เลือกปฏิบัติ</p> <p>ความถูกต้องของการเวนคืน รวมทั้งการชดเชยและวิธีการจะต้องสามารถทบทวนหรือตรวจสอบตามวิธีทางกฎหมายได้</p>
Zimbabwe (2543)	<p>Investments by investors of either Contracting Party shall enjoy full protection and security in the territory of the other Contracting Party.</p> <p>Investments by investors of either Contracting Party shall not be expropriated, nationalised or subjected to any other measure the effect of which would be tantamount to expropriation or nationalisation in the territory of the other Contracting Party except for;</p> <p>a) for a public purpose; and,</p> <p>b) against prompt, adequate, and effective compensation.</p> <p>Such compensation shall be equivalent to the market value of the expropriated investment immediately before the date on which the actual</p>	<p>มีการระบุอย่างชัดเจนให้ครอบคลุมถึงการเวนคืนหรือยึดทั้งทางตรงและทางอ้อมโดยมีการระบุเงื่อนไขว่าการเวนคืนหรือยึดสามารถกระทำได้แต่จะต้องกระทำเพื่อประโยชน์สาธารณะและไม่เลือกปฏิบัติ</p> <p>ความถูกต้องของการเวนคืน รวมทั้งการ</p>

ประเทศคู่ภาคี (ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	การเวนคืน (Expropriation)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>or impending expropriation, nationalisation or other comparable measure becomes publicly known.</p> <p>The compensation shall be paid without delay, shall carry the usual commercial interest until the date of payment and shall be effectively realisable and freely transferable The determination and payment of such compensation shall be made in an appropriate manner at or prior to the time of expropriation, nationalisation, or other comparable measure.</p> <p>The legality of any such expropriation, nationalisation or other comparable measure and the amount of such compensation shall be subject to review by due process of law.</p>	<p>ชดเชยและวิธีการ จะต้องสามารถ ทบทวนหรือตรวจสอบ ตามวิธีทางกฎหมายได้</p>

สรุปเนื้อหาและนัยยะสำคัญของการเวนคืนตามสนธิสัญญาฯ

หลักการเวนคืนที่ระบุในสนธิสัญญาฯ ทุกฉบับของประเทศไทย โดยทั่วไปมีการใช้ถ้อยคำที่คล้ายคลึงกัน โดยระบุให้สนธิสัญญาฯ ครอบคลุมถึงการเวนคืนทั้งทางตรงและทางอ้อม รวมถึงการโอนทรัพย์สินมาเป็นของรัฐ (Nationalization) และการเวนคืนทรัพย์สินทางอ้อม หรือการใช้มาตรการอันมีผลเทียบเท่ากับการเวนคืนทรัพย์สิน (tantamount to expropriation or indirect expropriation หรือ measures having effect equivalent to nationalisation or expropriation)

สนธิสัญญาฯ บางฉบับระบุเงื่อนไขของการยึดหรือเวนคืน เช่น สนธิสัญญาฯ ที่ไทยลงนามกับประเทศซิมบับเว และสวิตเซอร์แลนด์ เป็นต้น สนธิสัญญาฯ ดังกล่าวระบุว่าการเวนคืนหรือยึดนั้นจะต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สาธารณะ (Public purposes) กระทำโดยไม่เลือกปฏิบัติ (Non-discrimination and Not less favorable) ด้วยกระบวนการที่ชอบด้วยกฎหมายภายในและเป็นธรรม (Fair and equitable treatment) และรัฐบาลจะต้องจ่ายค่าทดแทนอย่างเป็นธรรมและไม่ชักช้า (Paid without delay)

อย่างไรก็ตาม สนธิสัญญาฯ ระหว่างประเทศไทยกับประเทศสวิตเซอร์แลนด์และสนธิสัญญาฯ อื่นๆ อีกหลายฉบับใช้คำว่า “Measure having equivalent effect” หรือ การใช้มาตรการอันมีผล

เทียบเท่ากับการเวนคืนทรัพย์สิน ซึ่งถ้อยคำนี้มีลักษณะคลุมเครือ ไม่ชัดเจนและยากต่อการตีความว่าการกระทำใดบ้างของรัฐที่เข้าข่ายการเวนคืนหรือยึดทรัพย์สิน

โดยทั่วไป ปัญหาหรือข้อพิพาทที่เกี่ยวข้องกับการเวนคืนจะเกิดขึ้นกับการเวนคืนทางอ้อม เมื่อเทียบกับการเวนคืนทางตรงที่มีลักษณะและการดำเนินการที่ชัดเจนกว่า ดังนั้นการใช้ถ้อยคำที่คลุมเครือและไม่ชัดเจนในเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการเวนคืนอันครอบคลุมไปถึงการเวนคืนทางอ้อม ของไทย อาจจะก่อให้เกิดปัญหาในการตีความหรือทำให้เกิดข้อพิพาทได้ เนื้อหาส่วนการเวนคืนทางอ้อมจึงจะต้องระบุนายละเอียดยหรือเงื่อนไขต่างๆ ที่ชัดเจนว่าการกระทำรูปแบบหรือมาตรการใดบ้างที่เข้าข่ายการเวนคืนทางอ้อมเพื่อให้ง่ายแก่การพิสูจน์ของทั้งสองฝ่าย

2.3.8. กลไกระงับข้อพิพาทระหว่างนักลงทุนและรัฐ (Settlement of Disputes between a contracting party and an investor of another contracting party)

โดยทั่วไปสนธิสัญญาฯ เปิดโอกาสให้นักลงทุนต่างชาติสามารถฟ้องร้องรัฐบาลของประเทศผู้รับการลงทุนกับอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศ ในกรณีที่มีการกล่าวหาว่ารัฐบาลละเมิดข้อตกลงของสนธิสัญญาฯ กลไกที่ถูกระบุในสนธิสัญญาฯ ส่วนมากคือ ICSID (International Centre for Settlement of Investment Disputes) และคณะกรรมการสหประชาชาติว่าด้วยกฎเกณฑ์การค้าระหว่างประเทศ (United Nations Commission on International Trade Law: UNCITRAL)

ศูนย์ระหว่างประเทศเพื่อการระงับข้อพิพาททางการลงทุน (The international center of investment dispute: ICSID)

ก่อตั้งขึ้นโดยสมาชิกของธนาคารระหว่างประเทศเพื่อบูรณะและพัฒนา กรณีพิพาทที่จะนำเข้าสู่การพิจารณาของศูนย์ระงับข้อพิพาท ICSID นี้ต้องเป็นกรณีพิพาททางกฎหมายเกี่ยวกับการลงทุนระหว่างประเทศ กลไกอนุญาโตตุลาการจะ ประกอบด้วย การพิจารณาข้อพิพาทโดยบุคคล 3 ฝ่าย ประกอบด้วย ตัวแทนนักลงทุน, ตัวแทนรัฐบาล และ บุคคลที่ทั้ง 2 ฝ่ายเห็นชอบร่วมกัน โดยตัวแทนทั้ง 3 ฝ่ายนี้จะประชุมกันเพื่อศึกษาเอกสารสนธิสัญญาฯ อำนาจการพิจารณาของศูนย์ระงับข้อพิพาท ICSID นี้ขึ้นอยู่กับความยินยอมของคู่พิพาทซึ่งจะต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษรและไม่อาจเพิกถอนฝ่ายเดียวได้ นอกจากนี้ ยังมีเงื่อนไขว่า การตัดสินของ ICSID ถือเป็นที่สุด คู่กรณีต้องเคารพและปฏิบัติตามคำตัดสินไม่ว่าผลนั้นจะเป็นอย่างไร ในปัจจุบัน ประเทศไทยได้ลงนามแต่ยังไม่ได้ให้สัตยาบันเพื่อเป็นสมาชิกของศูนย์นี้

คณะกรรมการสหประชาชาติว่าด้วยกฎเกณฑ์การค้าระหว่างประเทศ (The United Nations Commission on International Trade Law: UNCITRAL)

ก่อตั้งขึ้นโดยสมัชชาสหประชาชาติตามมติที่ประชุมในปี ค.ศ 1966 โดยกลไกนี้เป็นส่วนหนึ่งขององค์การสหประชาชาติ มีหน้าที่เพื่อระงับข้อพิพาทระหว่างรัฐและนักลงทุน และมีลักษณะโครงสร้างเหมือนกับศูนย์ระหว่างประเทศเพื่อการระงับข้อพิพาททางการลงทุน ภายใต้ธนาคารโลก กล่าวคือ อนุญาโตตุลาการจะประกอบด้วย ตัวแทนจากนักลงทุนหนึ่งคน ตัวแทนจากรัฐบาลหนึ่งคน และทั้งสองฝ่ายจะต้องเลือกตัวแทนหนึ่งคน เพื่อเป็นประธานในการพิจารณาข้อพิพาท ข้อแตกต่าง

ระหว่าง UNCITRAL กับ ICSID คือ สามารถนำคำตัดสินจาก UNCITRAL กลับมาพิจารณาในศาลภายในประเทศได้ก่อนบังคับใช้ อาจถือได้ว่าคำตัดสินจากกลไกนี้ไม่ถือเป็นการสิ้นสุด

กลไกระงับข้อพิพาทระหว่างนักลงทุนและรัฐ (Settlement of Disputes between a contracting party and an investor of another contracting party)

(ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	กลไกระงับข้อพิพาทระหว่างนักลงทุนและรัฐ (Settlement of Disputes between a contracting party and an investor of another contracting party)	ประเด็นที่สำคัญ
Argentina (2543)	<p>Any dispute which arises within the terms of this Agreement concerning an investment between an investor of one Contracting Party and the other Contracting Party shall, if possible, be settled amicably.</p> <p>If the dispute cannot thus be settled within six months following the date on which the dispute has been raised by either party, it may be submitted to:</p> <p>(a) the competent tribunal of the Contracting Party in whose territory the investment was made or</p> <p>(b) international arbitration according to the provisions of paragraph (3).</p> <p>3. Where a dispute has been raised by the investor and the Parties disagree as to the choice of (a) or (b), the opinion of the investor shall prevail.</p> <p>4. Pursuant to Paragraphs 2) and 3), where an investor or a Contracting Party has submitted a dispute to the aforementioned competent tribunal of the Contracting Party where the investment has been made or to international arbitration, this choice shall be final.</p> <p>5. In case of international arbitration, the dispute shall be submitted to:</p> <p>(a) the International Centre for the Settlement of Investment Disputes (ICSID) created by the "Convention On the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of other</p>	<p>มีการระบุให้นักลงทุนสามารถใช้ได้ทั้งกลไก UNCITRAL ICSID และกลไกอื่นๆ ที่ระบุในสนธิสัญญาฯ หรือศาลของประเทศที่นักลงทุนไปลงทุน</p>

(ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	กลไกระงับข้อพิพาทระหว่างนักลงทุนและรัฐ (Settlement of Disputes between a contracting party and an investor of another contracting party)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>States" opened for signature in Washington D.C. on 18th March 1965, once both Contracting Parties herein become members thereof. As far as this provision is not complied with each Contracting Party consents that the dispute be submitted to arbitration under the regulations of the ICSID Additional Facility for the Administration of Conciliation, Arbitration and Fact-Finding Proceedings, or</p> <p>(b) an arbitration tribunal set up from case to case in accordance with the Arbitration Rules of the United Nations Commission on International Trade Law (UNCITRAL).</p> <p>6. If after a period of three month following written notification of the submission of the dispute to arbitration there is not agreement on the selection of a forum under Section 5 (a) or Section 5(b), the parties to the dispute shall be bound to submit it to the International Centre for the Settlement of Investment Disputes.</p> <p>7. The arbitration tribunal shall decide in accordance with the provisions of this Agreement, the laws of the Contracting Party involved in the dispute, including its rules on conflict of law, the terms of any specific agreement concluded in relation to such an investment and the relevant principles of international law.</p> <p>8. The arbitral decisions shall be final and binding for the parties in the dispute. Each Contracting Party shall execute them in accordance with its laws.</p>	
Bahrain (2545)	All kinds of disputes or differences, including disputes over the amount of compensation for expropriation or similar measures, between a Contracting Party and an investor of the other Contracting Party concerning an investment or return of investment of that investor in the territory of the other shall be settled amicably	<p>มีการระบุให้นัก ลงทุนสามารถใช้ได้ ทั้งกลไก UNCITRAL ICSID และกลไก</p>

(ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	กลไกระงับข้อพิพาทระหว่างนักลงทุนและรัฐ (Settlement of Disputes between a contracting party and an investor of another contracting party)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>through negotiation.</p> <p>2. If such disputes or differences cannot be settled according to the provisions of paragraph (1) of this Article within three months from the date of request for settlement, the investor concerned may submit the dispute to:</p> <p>(a) the competent court of the Contracting Party for decision; or</p> <p>(b) the International Centre for Settlement of Investment Disputes in case both Contracting Parties are Contracting States to the Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of other States, opened for signature at Washington D.C. on March 18, 1965.</p> <p>(c) an ad-hoc arbitral tribunal in accordance with the arbitration rules of the United Nations Commission on International Trade Law of 1976.</p> <p>Any judicial decision or arbitral awards shall be final and binding on the parties to the dispute and each Contracting Party shall execute such decisions or awards in accordance with its laws.</p>	<p>อื่นๆ ที่ระบุใน สนธิสัญญาฯ หรือ ศาลของประเทศที่ นักลงทุนไปลงทุน โดยมีกรอบระยะ เวลาหกเดือนในการ เจรจาเพื่อระงับข้อ พิพาทก่อนการใช้ กลไกระงับข้อพิพาท</p>
Bangladesh (2545)	<p>All kinds of disputes or differences, including disputes over the amount of compensation for expropriation or similar measures, between a Contracting Party and an investor of the other Contracting Party concerning an investment or return of investment of that investor in the territory of the Contracting Party first mentioned shall be settled amicably through negotiation.</p> <p>If such disputes or differences cannot be settled according to the provisions of paragraph (1) of this Article within six months from the date of request for settlement, the investor concerned may submit the dispute to:</p> <p>(a) the competent court of the Contracting Party</p>	<p>มีการระบุให้นัก ลงทุนสามารถใช้ได้ ทั้งกลไก UNCITRAL ICSID และกลไก อื่นๆ ที่ระบุใน สนธิสัญญาฯ หรือ ศาลของประเทศที่ นักลงทุนไปลงทุน</p>

(ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	กลไกระงับข้อพิพาทระหว่างนักลงทุนและรัฐ (Settlement of Disputes between a contracting party and an investor of another contracting party)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>for decision; or</p> <p>(b) the International Centre for Settlement of Investment Disputes established under the Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of other States, of March 18, 1965 done in Washington D.C. in case both Contracting parties are parties to the convention; or</p> <p>(c) an arbitral or international tribunal ad hoc arbitral tribunal established under the arbitration rules of the United Nations Commission on International Trade Law</p> <p>The arbitral tribunal established under this Article shall reach its decision on the basis of national laws and regulation of the Contracting Party, which is a party to the dispute, the provisions of the present Agreement, as well as applicable rules of international</p> <p>All arbitral awards shall be final and binding on the parties to the dispute and shall be enforced in accordance with the laws of the Contracting Party to the dispute.</p>	
Belgo-Luxemburg (2545)	<p>1. Any dispute concerning an investment between an investor of one Contracting Party and the other Contracting Party shall be settled amicably through consultation and negotiation.</p> <p>2. If any such dispute cannot be settled within six months following the date on which the dispute has been raised through written notification, the dispute may, at the selection of the investor concerned, be submitted to arbitration:</p> <p>(a) to the International Center for Settlement of Investment Disputes (ICSID), established pursuant to the Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of the other States, opened for signature at</p>	<p>มีการระบุให้นักลงทุนสามารถใช้ได้ทั้งกลไก UNCITRAL ICSID และกลไกอื่นๆ ที่ระบุในสนธิสัญญาฯ หรือศาลของประเทศที่นักลงทุนไปลงทุนโดยมีกรอบระยะเวลาหกเดือนในการเจรจาเพื่อระงับข้อ</p>

(ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	กลไกระงับข้อพิพาทระหว่างนักลงทุนและรัฐ (Settlement of Disputes between a contracting party and an investor of another contracting party)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>Washington D.C. on 18 March, 1965 (ICSID Convention), provided that both the disputing Contracting Party and the Contracting Party of the investor are parties to the ICSID Convention; or</p> <p>(b) under the Additional Facility Rules of ICSID, provided that one of the Contracting Parties is a party to the ICSID Convention; or</p> <p>(c) to an international arbitrator or ad hoc arbitration tribunal established under the Arbitration Rules of the United Nations Commission on International Trade Law (UNCITRAL). The appointing authority under the UNCITRAL Rules shall be the Secretary General of ICSID.</p> <p>3. Any arbitration under paragraph 2 shall be held in a state that is a party to the United Nations Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards, done at New York, June 10, 1958.</p> <p>4. In case the investor selects to submit the dispute to arbitration under the ICSID as stated in paragraph 2 (a), each Contracting Party shall give irrevocable consent to such submission in accordance with the provisions of the said Convention.</p> <p>5. Each Contracting Party shall give irrevocable consent to the submission of any investment dispute for settlement by arbitration in accordance with the choice of the investor under paragraph 2 (b) and (c).</p> <p>6. The consent given by each Contracting Party in paragraph 5 and the submission of the dispute by an investor under the said paragraphs shall satisfy the requirements of:</p> <p>(a) The Additional facility rule of ICSID for written consent of the parties to a dispute; and</p>	<p>พิพาทก่อนการใช้ กลไกระงับข้อพิพาท</p>

(ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	กลไกระงับข้อพิพาทระหว่างนักลงทุนและรัฐ (Settlement of Disputes between a contracting party and an investor of another contracting party)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>(b) Article I of the UNCITRAL Arbitration Rules for an agreement in writing on referral to arbitration by the parties to a contract; and</p> <p>(c) Article II of the United Nations Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards, done at New York, June 10, 1958, for "an agreement in writing".</p> <p>7. The arbitral tribunal shall decide on the basis of the national law, including the rules relating to conflicts of law, of the Contracting Party involved in the dispute in whose territory the investment has been made, as well as on the basis of the provisions of this Agreement, of the terms of the specific agreement which may have been entered into regarding the investment, and of the principles of international law.</p> <p>8. Any arbitral award rendered pursuant to this Article shall be final and binding on the parties to the dispute. Each Contracting Party shall carry out without delay the provisions of any such award and provide in its territory for the enforcement of such award.</p> <p>9. In any proceeding involving an investment dispute, a Contracting Party shall not assert, as a defense, counter claim, right of set off for any other reason, that the indemnification or other compensation for all or part of the alleged damage has been received or will be received pursuant to an insurance or guarantee contract, but the Contracting Party may require evidence that the compensating party agrees to that the investor exercises the right to claim compensation.</p>	
Bulgaria (2546)	<p>1. Any dispute concerning an investment between an investor of one Contracting Party and the other Contracting Party shall be settled amicably through consultation and negotiation.</p> <p>2. If any such dispute cannot be settled within six</p>	<p>มีการระบุให้นัก ลงทุนสามารถใช้ได้ ทั้งกลไก UNCITRAL ICSID และกลไก</p>

(ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	กลไกระงับข้อพิพาทระหว่างนักลงทุนและรัฐ (Settlement of Disputes between a contracting party and an investor of another contracting party)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>months following the date on which the dispute has been raised through written notification, the dispute may, at the selection of the investor concerned, be submitted to arbitration:</p> <p>(a) to the International Center for Settlement of Investment Disputes (ICSID), established pursuant to the Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of the other States, opened for signature at Washington D.C. on 18 March, 1965 (ICSID Convention), provided that both the disputing Contracting Party and the Contracting Party of the investor are parties to the ICSID Convention; or</p> <p>(b) under the Additional Facility Rules of ICSID, provided that one of the Contracting Parties is a party to the ICSID Convention; or</p> <p>(c) to an international arbitrator or ad hoc arbitration tribunal established under the Arbitration Rules of the United Nations Commission on International Trade Law (UNCITRAL). The appointing authority under the UNCITRAL Rules shall be the Secretary General of ICSID.</p> <p>3. Any arbitration under paragraph 2 shall be held in a state that is a party to the United Nations Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards, done at New York, June 10, 1958.</p> <p>4. In case the investor selects to submit the dispute to arbitration under the ICSID as stated in paragraph 2 (a), each Contracting Party shall give irrevocable consent to such submission in accordance with the provisions of the said Convention.</p> <p>5. Each Contracting Party shall give irrevocable consent to the submission of any investment dispute for settlement by arbitration in accordance</p>	<p>อื่นๆ ที่ระบุใน สนธิสัญญาฯ หรือ ศาลของประเทศที่ นักลงทุนไปลงทุน</p> <p>โดยมีกรอบระยะเวลา หกเดือนในการ เจรจาเพื่อระงับข้อ พิพาทก่อนการใช้ กลไกระงับข้อพิพาท</p>

(ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	กลไกระงับข้อพิพาทระหว่างนักลงทุนและรัฐ (Settlement of Disputes between a contracting party and an investor of another contracting party)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>with the choice of the investor under paragraph 2 (b) and (c).</p> <p>6. The consent given by each Contracting Party in paragraph 5 and the submission of the dispute by an investor under the said paragraphs shall satisfy the requirements of:</p> <p>(a) The Additional facility rule of ICSID for written consent of the parties to a dispute; and</p> <p>(b) Article I of the UNCITRAL Arbitration Rules for an agreement in writing on referral to arbitration by the parties to a contract; and</p> <p>(c) Article II of the United Nations Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards, done at New York, June 10, 1958, for "an agreement in writing".</p> <p>7. The arbitral tribunal shall decide on the basis of the national law, including the rules relating to conflicts of law, of the Contracting Party involved in the dispute in whose territory the investment has been made, as well as on the basis of the provisions of this Agreement, of the terms of the specific agreement which may have been entered into regarding the investment, and of the principles of international law.</p> <p>8. Any arbitral award rendered pursuant to this Article shall be final and binding on the parties to the dispute. Each Contracting Party shall carry out without delay the provisions of any such award and provide in its territory for the enforcement of such award.</p> <p>9. In any proceeding involving an investment dispute, a Contracting Party shall not assert, as a defense, counterclaim, right of set off for any other reason, that the indemnification or other compensation for all or part of the alleged damage has been received or will be received pursuant to</p>	

(ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	กลไกระงับข้อพิพาทระหว่างนักลงทุนและรัฐ (Settlement of Disputes between a contracting party and an investor of another contracting party)	ประเด็นที่สำคัญ
	an insurance or guarantee contract, but the Contracting Party may require evidence that the compensating party agrees to that the investor exercises the right to claim compensation.	
Cambodia (2538)	<p>1. In case of dispute with respect to investments between a Contracting Party and an investor of the other Contracting Party, consultations will take place between the parties concerned with a view to solving the case amicably.</p> <p>2. If these consultations do not result in a solution within three months from the date of request for settlement, the aforesaid investor may submit the dispute, at his choice, for settlement to:</p> <p>(a) the competent courts of the Contracting Party in the territory of which the investment has been made;</p> <p>(b) the International Center for Settlement of Investment Disputes (ICSID) in case both Contracting Parties are Contracting States to the Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of Other States opened for signature at Washington D.C. on March 18, 1965; and</p> <p>(c) an arbitrator or international ad hoc arbitral tribunal established under the Arbitration Rules of the United Nations Commission on International Trade Law (UNCITRAL) where both parties to the dispute so agreed.</p>	<p>มีการระบุให้นักลงทุนสามารถใช้ได้ทั้งกลไก UNCITRAL ICSID และกลไกอื่นๆ ที่ระบุในสนธิสัญญาฯ หรือศาลของประเทศที่นักลงทุนไปลงทุน</p> <p>โดยมีกรอบระยะเวลาสามเดือนในการเจรจาเพื่อระงับข้อพิพาทก่อนการใช้กลไกระงับข้อพิพาท</p>
Canada (2540)	(1) Any dispute between one Contracting Party and an investor of the other Contracting Party, relating to a claim by the investor that a measure taken or not taken by the former Contracting Party is in breach of this Agreement, and that the investor has incurred loss or damage by reason of, or arising out of, that breach, shall, to the extent possible, be settled amicably through	<p>มีการระบุให้นักลงทุนสามารถใช้ได้ทั้งกลไก UNCITRAL ICSID และกลไกอื่นๆ ที่ระบุใน</p>

(ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	กลไกระงับข้อพิพาทระหว่างนักลงทุนและรัฐ (Settlement of Disputes between a contracting party and an investor of another contracting party)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>consultations between them.</p> <p>(2) If a dispute has not been settled amicably within a period of six months from the date on which it was initiated, it may be submitted by the investor to arbitration in accordance with paragraph (4). For the purposes of this paragraph, a dispute is considered to be initiated when the investor of one Contracting Party has delivered notice in writing to the other Contracting Party alleging that a measure taken or not taken by the latter Contracting Party is in breach of this Agreement, and that the investor has incurred loss or damage by reason of, or arising out of, that breach.</p> <p>(3) An investor may submit a dispute as referred to in paragraph (1) to arbitration in accordance with paragraph (4) only if:</p> <p>(a) the investor has consented in writing thereto; and</p> <p>(b) the investor has waived its right to initiate or continue any other proceedings in relation to the measure that is alleged to be in breach of this Agreement before the courts or tribunals of the Contracting Party concerned or in a dispute settlement procedure of any kind. The investor has a maximum of three years to submit a dispute to arbitration under this Article from the time it first acquired, or should have first acquired, knowledge of the alleged breach and loss or damage incurred.</p> <p>(4) The dispute may, at the election of the investor concerned, be submitted to arbitration under:</p> <p>(a) The International Centre for the Settlement of Investment Disputes (ICSID), established pursuant to the Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of other States, opened for signature at</p>	<p>สนธิสัญญาฯ</p> <p>โดยมีกรอบระยะเวลาหกเดือนในการเจรจาเพื่อระงับข้อพิพาทก่อนการใช้กลไกระงับข้อพิพาท</p>

(ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	กลไกระงับข้อพิพาทระหว่างนักลงทุนและรัฐ (Settlement of Disputes between a contracting party and an investor of another contracting party)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>Washington DC, 18 March 1965 (ICSID Convention), provided that both the disputing Contracting Party and the Contracting Party of the investor are parties to the ICSID Convention; or</p> <p>(b) the Additional Facility Rules of ICSID, provided that only one of the Contracting Parties is a party to the ICSID Convention; or</p> <p>(c) an international arbitrator or ad hoc arbitration tribunal established under the Arbitration Rules of the United Nations Commission on International Trade Law (UNCITRAL).</p> <p>(5) Each Contracting Party hereby gives its consent to the submission of a dispute to international arbitration in accordance with the provisions of this Article.</p> <p>(6) (a) The consent given under paragraph (5), together with either the consent given under paragraph (3), or the consents given under paragraph (11), shall satisfy the requirements for:</p> <p>(i) "consent in writing" of the parties to a dispute for purposes of Chapter II (Jurisdiction of the Centre) of the ICSID Convention and for purposes of the Additional Facility Rules; and</p> <p>(ii) an "agreement in writing" for purposes of Article II of the United Nations Convention for the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards, done at New York, June 10, 1958 ("New York Convention").</p> <p>(b) Any arbitration under this Article shall be held in a State that is a party to the New York Convention, and claims submitted to arbitration shall be considered to arise out of a commercial relationship or transaction for the purposes of Article 1 of that Convention.</p> <p>(7) A tribunal established under this Article shall decide the issues in dispute in accordance with</p>	

(ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	กลไกระงับข้อพิพาทระหว่างนักลงทุนและรัฐ (Settlement of Disputes between a contracting party and an investor of another contracting party)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>this Agreement and applicable rules of international law.</p> <p>(8) In the case of Canada, a tribunal may not order attachment or enjoin the application of the measure alleged to constitute a breach of this Agreement. For purposes of this paragraph, an order includes a recommendation.</p> <p>(9) A tribunal may award, separately or in combination, only:</p> <p>(a) monetary damages and any applicable interest;</p> <p>(b) restitution of property, in which case the award shall provide that the disputing Contracting Party may pay monetary damages and any applicable interest in lieu of restitution.</p> <p>A tribunal may also award costs in accordance with the applicable arbitration rules.</p> <p>(10) (a) In the case of Canada, an award of arbitration shall be final and binding and shall be enforceable in the territory of Canada.</p> <p>(b) In the case of Thailand, an award of arbitration shall be final and binding and shall be enforceable in accordance with Arbitration Act BE 2530 (1987) and any amendment or successor legislation.</p> <p>(11) (a) A claim that a Contracting Party is in breach of this Agreement, and that an enterprise that is a juridical person incorporated or duly constituted in accordance with applicable laws of that Contracting Party has incurred loss or damage by reason, or arising out, that breach, may be brought by an investor of the other Contracting Party acting on behalf of an enterprise which the investor owns or controls directly or indirectly. In such a case</p> <p>i) any award shall be made to the affected</p>	

(ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	กลไกระงับข้อพิพาทระหว่างนักลงทุนและรัฐ (Settlement of Disputes between a contracting party and an investor of another contracting party)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>enterprise;</p> <p>ii) the consent to arbitration of both the investor and the enterprise shall be required;</p> <p>iii) both the investor and enterprise must waive any right to initiate or continue any other proceedings in relation to the measure that is alleged to be in breach of this Agreement before the courts or tribunals of the Contracting Party concerned or in a dispute settlement procedure of any kind; and</p> <p>iv) the investor may not make a claim if more than three years have elapsed from the date on which the enterprise first acquired, or should have first acquired, knowledge of the alleged breach and knowledge that it has incurred loss or damage.</p> <p>(b) Notwithstanding subparagraph (a), where a disputing Contracting Party has deprived a disputing investor of control of an enterprise, the following shall not be required:</p> <p>i) a consent to arbitration by the enterprise under subparagraph (a) (ii); and</p> <p>(ii) a waiver from the enterprise under subparagraph 11 (a)(iii).</p>	
China (2528)	-	ไม่มีการระบุงลไ รระงับข้อพิพาท ระหว่างรัฐและนัก ลงทุนในสนธิสัญญา นี้
Croatia (2543)	<p>1. Any investment dispute between a Contracting Party and an investor of the other Contracting Party shall be settled amicably by consultations and negotiations.</p> <p>2. If a dispute under paragraph 1 of this Article</p>	<p>มีการระบุให้นัก ลงทุนสามารถใช้ได้ ทั้ง กลไก UNCITRAL</p>

(ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	กลไกระงับข้อพิพาทระหว่างนักลงทุนและรัฐ (Settlement of Disputes between a contracting party and an investor of another contracting party)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>cannot be settled within six (6) months of a written notification, the dispute shall be upon the request of the investor settled as follows:</p> <p>a) by a competent court of the Contracting Party, or;</p> <p>b) by conciliation or arbitration by the International Centre for Settlement of Investment Disputes (ICSID), established by the Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of other States, opened for signature in Washington on March 18th, 1965 in case both Contracting Parties have become the parties to the Convention, or;</p> <p>c) by arbitration by three arbitrators in accordance with the Arbitration Rules of the United Nations Commission on International Trade Law (UNCITRAL), as amended by the last amendment accepted by both Contracting Parties at the time of the request for initiation of the arbitration procedure.</p> <p>3. The award shall be final and binding; it shall be executed according to the national law; each Contracting Party shall ensure the recognition and enforcement of the arbitral award in accordance with its relevant laws and other regulations.</p> <p>4. A Contracting Party which is a party to a dispute shall not, at any stage of conciliation or arbitration proceedings or enforcement of an award, raise the objection that the investor who is the other party to the dispute has received an indemnity by virtue of a guarantee in respect of all or a part of its losses.</p>	ICSID และกลไกอื่นๆ ที่ระบุในสนธิสัญญาฯ หรือศาลของประเทศที่นักลงทุนไปลงทุน
Czech (2537)	In case both contracting Parties are contracting States to the Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of Other States, done at Washington D.C. on March 18, 1965, and failing to settle the disputes	มีการระบุไว้ในกรณี ที่ทั้งสองประเทศ เป็นภาคีใน Convention on

(ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	กลไกระงับข้อพิพาทระหว่างนักลงทุนและรัฐ (Settlement of Disputes between a contracting party and an investor of another contracting party)	ประเด็นที่สำคัญ
	amicably, or by any other form of settlement of disputes, each Contracting Party shall consent to submit any legal dispute that may arise out of investments made by an Investor of the other Contracting Party to conciliation or arbitration at the request of such an investor in accordance with the provisions of the said Convention.	the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of Other States ให้มีกลไกระงับข้อพิพาทภายใต้ข้อตกลงดังกล่าว
Egypt (2543)	Any dispute which may arise between a Contracting Party and an investor of the other Contracting Party shall, if possible, be settled amicably. If the dispute cannot thus be settled within six months following the date on which the dispute has been raised by either Party it may be submitted upon request of the investor (his choice will be final) either to: (a) The competent courts of the Contracting Party in whose territory the investment was made. (b) The International Centre for the Settlement of Investment Disputes (ICSID) created by the Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of other States opened for signature in Washington D.C. on 18 March 1965, once both Contracting Parties herein become member states thereof.	มีการระบุให้นักลงทุนสามารถใช้ได้ทั้งกลไก UNCITRAL ICSID และกลไกอื่นๆ ที่ระบุในสนธิสัญญา หรือศาลของประเทศที่นักลงทุนไปลงทุน
Finland (2537)	1) In case of dispute with respect to investments between a Contracting Party and nationals or companies of the other Contracting Party, consultations shall take place between the parties concerned with a view to solving the case amicably. 2) If these consultations do not result in a solution within three months from the date of request for settlement, the nationals or companies may	มีการระบุให้นักลงทุนสามารถใช้ได้ทั้งกลไก UNCITRAL ICSID และกลไกอื่นๆ ที่ระบุในสนธิสัญญา หรือศาลของประเทศที่

(ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	กลไกระงับข้อพิพาทระหว่างนักลงทุนและรัฐ (Settlement of Disputes between a contracting party and an investor of another contracting party)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>submit the dispute, at their choice, for settlement to:</p> <p>a) the competent courts of the Contracting Party in the territory of which the investment has been made;</p> <p>b) the International Centre for Settlement of Investment Disputes in case both Contracting Parties are Contracting States to the Convention on the Settlement of investment Disputes between States and Nationals of other States opened for signature at Washington D.C. on March 18, 1965.</p>	นักลงทุนไปลงทุน
Germany (2545)	<p>1) Disputes concerning investments between a Contracting Party and an investor of the other Contracting Party should as far as possible be settled amicably between the parties in dispute.</p> <p>2) If the dispute cannot be settled within six months from the date on which it has been raised by one of the parties to the dispute, it shall, at the request of either party to the dispute be submitted for arbitration. Unless the parties to the dispute have agreed otherwise, the provisions of Article 9 (3) to (5) shall be applied mutatis mutandis on condition that the appointment of the members of the arbitral tribunal in accordance with Article 9 (3) is effected by the parties to the dispute and that, insofar as the period specified in Article 9 (3) are not observed, either party to the dispute may, in the absence of other arrangements, invite the President of the Court of International Arbitration of the International Chamber of Commerce in Paris to make the required appointments. The award shall be enforced in accordance with domestic law.</p> <p>3) During arbitration proceedings or the enforcement of an award, the Contracting Party involved in the dispute shall not raise the objection that the investor of the other Contracting Party has received compensation</p>	<p>มีการระบุให้นักลงทุนสามารถใช้กลไกอื่นๆ ที่ระบุในสนธิสัญญาฯ</p> <p>โดยมีกรอบระยะเวลาหกเดือนในการเจรจาเพื่อระงับข้อพิพาทก่อนการใช้กลไกระงับข้อพิพาท</p> <p>การปฏิบัติตามข้อตัดสินของอนุญาโตตุลาการจะต้องเป็นไปตามกฎหมายภายในประเทศ</p>

(ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	กลไกระงับข้อพิพาทระหว่างนักลงทุนและรัฐ (Settlement of Disputes between a contracting party and an investor of another contracting party)	ประเด็นที่สำคัญ
	under an insurance contract in respect of all or part of the damage. 4) In the event of both Contracting Parties having become Contracting States of the Convention of 18 March 1965 on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of Other States, disputes under this Article between the parties to dispute shall be submitted for arbitration under the aforementioned Convention, unless the parties in dispute agree otherwise; each Contracting Party herewith declares its acceptance of such procedure.	
Hong Kong (2548)	A dispute between an investor of one Contracting Party and the other Contracting Party concerning an investment of the former in the area of the latter which has not been settled amicably, shall, after a period of six months from written notification of the claim, be submitted to such procedures for settlement as may be agreed between the parties to the dispute. If no such procedures have been agreed within that six month period, the parties to the dispute shall agree to submit it to arbitration under the Arbitration Rules of the United Nations Commission on International Trade Law as then in force. The parties may agree in writing to modify those Rules.	มีการระบุให้นัก ลงทุนสามารถใช้ กลไกอื่นๆ ที่ระบุใน สนธิสัญญาฯ โดยมีกรอบระยะ เวลาหกเดือนในการ เจรจาเพื่อระงับข้อ พิพาทก่อนการใช้ กลไกระงับข้อพิพาท
Hungary (2534)	In case both contracting Parties are contracting States to the Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of Other States, done at Washington D.C. on March 18, 1965, each Contracting Party shall consent to submit any legal dispute that may arise out of investments made by an Investor of the other Contracting Party to conciliation or arbitration at the request of such an investor in accordance with the provisions of the said Convention.	มีการระบุเหมือนใน กรณีของสนธิสัญญา กับสาธารณรัฐเช็ก ในกรณีที่ทั้งสอง ประเทศเป็นภาคีใน Convention on the Settlement of Investment Disputes between States

(ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	กลไกระงับข้อพิพาทระหว่างนักลงทุนและรัฐ (Settlement of Disputes between a contracting party and an investor of another contracting party)	ประเด็นที่สำคัญ
		and Nationals of Other States ให้มี กลไกระงับข้อพิพาท ภายใต้ข้อตกลง ดังกล่าว
India (2543)	<p>1) Any dispute between an investor of one Contracting Party and the other Contracting Party in relation to an investment of the former under this Agreement shall, as far as possible, be settled amicably through negotiations between the parties to the dispute.</p> <p>2) Any such dispute which has not been amicably settled within a period of six months may, if both parties to the dispute agree, be submitted:</p> <p>(a) for resolution, in accordance with the law of the Contracting Party which has admitted the investment to that Contracting Party's competent judicial or administrative bodies; or</p> <p>(b) to international conciliation under the Conciliation Rules of the United Nations Commission on International Trade Law.</p> <p>3) Should the parties fail to agree on a dispute settlement procedure provided under paragraph (2) of this Article or where a dispute is referred to conciliation but conciliation proceedings are terminated other than by signing of a settlement agreement, the dispute may be referred to Arbitration. The Arbitration procedure shall be as follows:</p> <p>(a) If the Contracting Party of the Investor and the other Contracting Party are both parties to the Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of other States, 1965, and the investor consents in writing to submit the dispute to the International Center for the Settlement of Investment Disputes, such a</p>	<p>มีการระบุให้นักลงทุนสามารถใช้กลไกอื่นๆ ที่ระบุในสนธิสัญญาฯ</p> <p>โดยมีกรอบระยะเวลาหกเดือนในการเจรจาเพื่อระงับข้อพิพาทก่อนการใช้กลไกระงับข้อพิพาท</p>

(ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	กลไกระงับข้อพิพาทระหว่างนักลงทุนและรัฐ (Settlement of Disputes between a contracting party and an investor of another contracting party)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>dispute shall be referred to the Center; or</p> <p>(b) If both parties to the disputes so agree, under the Additional Facility for the Administration of Conciliation, Arbitration and Fact-Finding Proceedings of ICSID; or</p> <p>(c) To an ad hoc arbitral tribunal by either party to the dispute in accordance with the Arbitration Rules of the United Nations Commission on International Trade Law, 1976, subject to the following modifications:</p> <p>(i) The appointing authority under Article 7 of the Rules shall be the President, the Vice-President or the next senior Judge of the International Court of Justice, who is not a national of either Contracting Party. The third arbitrator shall not be a national of either Contracting Party.</p> <p>(ii) The parties shall appoint their respective arbitrators within two months.</p> <p>(iii) The arbitral award shall be made in accordance with the provisions of this Agreement.</p> <p>(iv) The arbitral tribunal shall state the basis of its decision and give reasons upon the request of either party.</p>	
Indonesia (2541)	Any dispute between a Contracting Party and an investor of the other Contracting Party concerning an investment or the latter in the territory of the former shall be settled amicably through consultations and negotiations. If such a dispute cannot be settled within a period of three months from the date of a written notification either party requested amicable settlement, the dispute shall, at the request of the investor concerned, be submitted either to the judicial procedures provided by the Contracting Party concerned or to international arbitration or conciliation. In case that the dispute is submitted to arbitration or conciliation the investor shall be entitled to refer	<p>มีการระบุให้นักลงทุนสามารถใช้ได้ทั้งกลไก UNCITRAL ICSID และกลไกอื่นๆ ที่ระบุในสนธิสัญญาฯ</p> <p>โดยมีกรอบระยะเวลาหกเดือนในการเจรจาเพื่อระงับข้อ</p>

(ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	กลไกระงับข้อพิพาทระหว่างนักลงทุนและรัฐ (Settlement of Disputes between a contracting party and an investor of another contracting party)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>the dispute to:</p> <p>a. The International Center for Settlement of Investment Disputes (ICSID) for settlement by conciliation or arbitration under the Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of other States opened for signature at Washington, D.C, on 18 March 1965, in case both Contracting Parties have become the parties to the Convention; or</p> <p>b. An ad hoc tribunal to be established under the arbitration rules of the United Nations Commission on International Trade Law (UNCITRAL).</p>	<p>พิพาทก่อนการใช้ กลไกระงับข้อพิพาท</p>
Israel (2543)	<p>1. Any dispute which may arise between an investor of one Contracting Party and the other Contracting Party in connection with an investment made in the territory of the latter shall be subject to negotiations between the parties to the dispute.</p> <p>2. If any dispute between an investor of one Contracting Party and the other Contracting Party cannot be thus settled within a period of six months, the investor shall be entitled to submit the dispute to any of the following bodies at the option of the investor concerned:</p> <p>(a) a court of competent jurisdiction of the Contracting Party in whose territory the investment was made ; or</p> <p>(b) the International Center for the Settlement of Investment Dispute (ICSID) having regard to the applicable provisions of the Convention on the Settlement of Investment Dispute between States and Nationals of other States, opened for signature at Washington D.C. on March 18, 1965 ; or</p> <p>(c) an arbitrator or international ad hoc arbitral</p>	<p>มีการระบุให้นัก ลงทุนสามารถใช้ได้ ทั้งกลไก ICSID และกลไกอื่นๆ ที่ ระบุในสนธิสัญญาฯ หรือศาลของ ประเทศที่นักลงทุน ไปลงทุน โดยมี กรอบระยะเวลา หกเดือนในการ เจรจาเพื่อระงับข้อ พิพาทก่อนการใช้ กลไกระงับข้อพิพาท</p>

(ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	กลไกระงับข้อพิพาทระหว่างนักลงทุนและรัฐ (Settlement of Disputes between a contracting party and an investor of another contracting party)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>tribunal as agreed by the parties to the dispute. The Arbitral tribunal shall be established according to the principles contained in Article 9.</p> <p>3. All arbitral awards shall be final and binding on the parties to the dispute and shall be enforced in accordance with the laws of the Contracting party to the dispute.</p> <p>4. All sums received or payable as a result of a settlement shall be freely transferable in a freely usable currency.</p>	
Jordan (2548)	<p>1. In case of dispute with respect to investments between a Contracting Party and an investor of the other Contracting Party, consultations shall take place between the parties concerned with a view to solving the case amicably.</p> <p>2. If these consultations do not result in a solution within six months from the date of request for settlement, the investor may submit the dispute, at the investor's choice, for settlement to:</p> <p>a) the competent courts of the Contracting Party in the territory of which the investment has been made; or</p> <p>b) an arbitrator or international ad hoc arbitral tribunal established under the Arbitration Rules of the United Nations Commission on International Trade Law (UNCITRAL); or</p> <p>c) the International Centre for Settlement of Investment Disputes in case both Contracting Parties are Contracting States to the Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of other States, opened for signature at Washington D.C. on March 18, 1965.</p> <p>3. The arbitral tribunal established under this Article shall reach its decision on the basis of national laws and regulations of the Contracting Party which is a party to the dispute, the</p>	<p>มีการระบุให้นักลงทุนสามารถใช้ได้ทั้งกลไก UNCITRAL ICSID และกลไกอื่นๆ ที่ระบุในสนธิสัญญาฯ หรือศาลของประเทศที่นักลงทุนไปลงทุน</p> <p>โดยมีกรอบระยะเวลาหกเดือนในการเจรจาเพื่อระงับข้อพิพาทก่อนการใช้กลไกระงับข้อพิพาท</p>

(ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	กลไกระงับข้อพิพาทระหว่างนักลงทุนและรัฐ (Settlement of Disputes between a contracting party and an investor of another contracting party)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>provisions of the present Agreement, as well as applicable rules of international law.</p> <p>4. All arbitral awards shall be final and binding on the parties to the dispute and shall be enforced in accordance with the laws of the Contracting Party to the dispute.</p> <p>5. All sums received or payable as a result of a settlement shall be freely transferable in a freely usable currency.</p>	
Korea (2532)	<p>In case both contracting Parties are contracting States to the Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of other States, done at Washington D.C. on March 18, 1965, each Contracting Party shall consent to submit any legal dispute that may arise out of investments made by an Investor of the other Contracting Party to conciliation or arbitration at the request of such an investor in accordance with the provisions of the said Convention.</p>	<p>มีการระบุไว้ในกรณี ที่ทั้งสองประเทศ เป็นภาคีใน Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of Other States ให้มี กลไกระงับข้อพิพาท ภายใต้ข้อตกลง ดังกล่าว</p>
Korea DPR (2545)	<p>(1) In case of dispute with respect to investments between a Contracting Party and an investor of the other Contracting Party, consultations shall take place between the parties concerned with a view to solving the case amicably.</p> <p>(2) If these consultations do not result in a solution within three months from the date of request for settlement, the investor may submit the dispute, at his choice, for settlement to:</p> <p>(a) the competent courts of the Contracting Party in the territory of which the investment has</p>	<p>มีการระบุให้นัก ลงทุนสามารถใช้ได้ ทั้งกลไก UNCITRAL ICSID และกลไก อื่นๆ ที่ระบุใน สนธิสัญญาฯ หรือ ศาลของประเทศที่ นักลงทุนไปลงทุน โดยมีกรอบระยะ</p>

(ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	กลไกระงับข้อพิพาทระหว่างนักลงทุนและรัฐ (Settlement of Disputes between a contracting party and an investor of another contracting party)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>been made; or</p> <p>(b) the International Centre for Settlement of Investment Disputes in case both Contracting Parties are Contracting States to the Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of other States, opened for signature at Washington, D.C. on March 18, 1965; or</p> <p>(c) an arbitrator or international ad hoc arbitral tribunal established under the Arbitration Rules of the United Nations Commission on International Trade Law (UNCITRAL).</p> <p>(3) The arbitral tribunal established under this Article shall reach its decision on the basis of national laws and regulations of the Contracting Party, which is a party to the dispute, the provisions of the present agreement, as well as applicable rules of international law.</p> <p>(4) All arbitral awards shall be final and binding on the parties to the dispute and shall be enforced in accordance with the laws of the Contracting Party to the dispute.</p> <p>(5) All sums received or payable as a result of a settlement shall be freely transferable in a freely usable currency.</p>	<p>เวลาสามเดือนใน การเจรจาเพื่อระงับ ข้อพิพาทก่อนการ ใช้กลไกระงับข้อ พิพาท</p>
Lao (2533)		<p>ไม่มีการระงับข้อพิพาท ระหว่างรัฐและนัก ลงทุนในสนธิสัญญา นี้</p>
Myanmar (2551)	<p>1. In case of dispute with respect to investments between a Contracting Party and an investor of the other Contracting Party, consultations shall take place between the parties concerned with a</p>	<p>มีการระบุให้นัก ลงทุนสามารถใช้ได้ ทั้งกลไก UNCITRAL</p>

(ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	กลไกระงับข้อพิพาทระหว่างนักลงทุนและรัฐ (Settlement of Disputes between a contracting party and an investor of another contracting party)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>view to solving the case amicably.</p> <p>2. If the consultations do not result in a solution within six months from the date that written notification has been received, the investor may submit the dispute, at the investor's choice, for settlement:</p> <p>a) to the competent courts of the Contracting Party in the territory of which the investment has been made; or</p> <p>b) to an arbitrator or international ad hoc arbitral tribunal established under the Arbitration Rules of the United Nations Commission on International Trade Law (UNCITRAL); or</p> <p>c) to the International Centre for Settlement of Investment Disputes in case both Contracting Parties are Contracting States to the Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of other States, opened for signature at Washington D.C. on March 18, 1965.</p> <p>3. The arbitral tribunal established under this Article shall reach its decision on the basis of national laws and regulations of the Contracting Party, which is a party to the dispute, the provisions of the present Agreement, as well as applicable rules of international law.</p> <p>4. All arbitral awards shall be final and binding on the parties to the dispute and shall be enforced in accordance with the laws of the Contracting Party.</p> <p>5. All sums received or payable as a result of a settlement shall be freely transferable in a freely usable currency.</p>	<p>ICSID และกลไกอื่นๆ ที่ระบุในสนธิสัญญาฯ หรือศาลของประเทศที่นักลงทุนไปลงทุน</p> <p>โดยมีกรอบระยะเวลาหกเดือนในการเจรจาเพื่อระงับข้อพิพาทก่อนการใช้กลไกระงับข้อพิพาท</p>
Netherlands (2515)	1. In case of dispute with respect to investments between a Contracting Party and an investor of the other Contracting Party, consultations shall take place between the parties concerned with a	มีการระบุให้นักลงทุนสามารถใช้ได้ทั้งกลไก

(ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	กลไกระงับข้อพิพาทระหว่างนักลงทุนและรัฐ (Settlement of Disputes between a contracting party and an investor of another contracting party)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>view to solving the case amicably.</p> <p>2. If the consultations do not result in a solution within six months from the date that written notification has been received, the investor may submit the dispute, at the investor's choice, for settlement:</p> <p>a) to the competent courts of the Contracting Party in the territory of which the investment has been made; or</p> <p>b) to an arbitrator or international ad hoc arbitral tribunal established under the Arbitration Rules of the United Nations Commission on International Trade Law (UNCITRAL); or</p> <p>c) to the International Centre for Settlement of Investment Disputes in case both Contracting Parties are Contracting States to the Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of other States, opened for signature at Washington D.C. on March 18, 1965.</p> <p>3. The arbitral tribunal established under this Article shall reach its decision on the basis of national laws and regulations of the Contracting Party, which is a party to the dispute, the provisions of the present Agreement, as well as applicable rules of international law.</p> <p>4. All arbitral awards shall be final and binding on the parties to the dispute and shall be enforced in accordance with the laws of the Contracting Party.</p> <p>5. All sums received or payable as a result of a settlement shall be freely transferable in a freely usable currency.</p>	<p>UNCITRAL ICSID และกลไก อื่นๆ ที่ระบุใน สนธิสัญญาฯ หรือ ศาลของประเทศที่ นักลงทุนไปลงทุน</p> <p>โดยมีกรอบระยะ เวลาหกเดือนในการ เจรจาเพื่อระงับข้อ พิพาทก่อนการใช้ กลไกระงับข้อพิพาท</p>
Peru (2534)	In case both Contracting Parties are Contracting States to the Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of Other States, done at Washington DC on	มีการระบุเหมือนใน กรณีของสนธิสัญญา กับสาธารณรัฐชิลี

(ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	กลไกระงับข้อพิพาทระหว่างนักลงทุนและรัฐ (Settlement of Disputes between a contracting party and an investor of another contracting party)	ประเด็นที่สำคัญ
	March 18, 1965, and failing to settle the disputes amicably, or by any other form of settlement of disputes, each Contracting Party shall consent to submit any legal dispute that may arise out of investments made by a national or company of the other Contracting Party to conciliation or arbitration at the request of such a national or company in accordance with the provisions of the said Convention.	ในกรณีที่ทั้งสองประเทศเป็นภาคีใน Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of Other States ให้มีกลไกระงับข้อพิพาทภายใต้ข้อตกลงดังกล่าว
Philippines (2538)	<p>In case of dispute with respect to investments between a Contracting party and a national or company of the other Contracting Party, consultation will take place between the parties concerned with a view to solving the case amicably.</p> <p>If these consultation do not result in a solution within three months from the date of request for settlement, the national or company may submit the dispute, as his choice, for settlement to:</p> <p>a) the competent court of the Contracting Party in the territory of which the investment has been made</p> <p>b) the international center for Settlement of Investment Disputes in case both Contracting Parties are Contracting State to the Convention on the Settlement of Investment Dispute between States and Nationals of other States opened for signature at Washington DC on March 18, 1965 and</p> <p>c) an ad hoc arbitral tribunal, if both parties to the dispute so agree</p>	<p>มีการระบุให้นักลงทุนสามารถใช้กลไก ศาลภายในประเทศและ ICSID ได้ โดยมีกรอบระยะเวลาหกเดือนในการเจรจาเพื่อระงับข้อพิพาทก่อนการใช้กลไกระงับข้อพิพาท</p>
Poland	1. In case of dispute with respect to investments between a Contracting Party and a national and company of the other Contracting Party,	มีการระบุให้นักลงทุนสามารถใช้ได้

(ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	กลไกระงับข้อพิพาทระหว่างนักลงทุนและรัฐ (Settlement of Disputes between a contracting party and an investor of another contracting party)	ประเด็นที่สำคัญ
(2535)	<p>consultations will take place between the parties concerned with a view to solving the case amicably.</p> <p>2. If these consultations do not result in a solution within three months from the date of request for settlement, the national and company may submit the dispute, at his choice, for settlement to:</p> <p>a) the competent courts of the Contracting Party in the territory of which the investment has been made;</p> <p>b) the International Centre for Settlement of Investment Disputes in case both Contracting Parties are Contracting States to the Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of other States opened for signature at Washington D.C. on March 18, 1965; and</p> <p>c) an ad hoc arbitral tribunal, if both parties to the dispute so agreed.</p>	<p>ทั้งกลไก UNCITRAL ICSID และกลไก อื่นๆ ที่ระบุใน สนธิสัญญาฯ หรือ ศาลของประเทศที่ นักลงทุนไปลงทุน</p>
Russia (2545)	<p>Any dispute concerning an investment between the investor of one of the Contracting Party and the other Contracting Party shall be settled if possible amicably through negotiation and consultation.</p> <p>If the dispute cannot be settled by means of negotiation and consultation within a period of six months starting from the date of the request by any parties to the dispute it will be submitted at the choice of an investor for settlement to</p> <p>a) a competent court of arbitration court of the Contracting Party in the territory of which the investment were made; or</p> <p>b) an ad hoc arbitration in accordance with Arbitration Rule of the United Nation Commission on International Trade Law (UNCITRAL)</p>	<p>มีการระบุให้นัก ลงทุนสามารถใช้ กลไกศาลภายใน ประเทศและ UNCITRAL ได้ โดยมีกรอบระยะ เวลาหกเดือนในการ เจรจาเพื่อ ระงับข้อ พิพาทก่อนการใช้ กลไกระงับข้อพิพาท</p>

(ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	กลไกระงับข้อพิพาทระหว่างนักลงทุนและรัฐ (Settlement of Disputes between a contracting party and an investor of another contracting party)	ประเด็นที่สำคัญ
	An Arbitration award shall be final and binding upon both parties to the dispute. Each Contracting Party undertakes to enforce this award in accordance with its laws.	
Slovenia (2543)	<p>1. Any dispute concerning an investment between the investor of one of the Contracting Party and the other Contracting Party shall be settled if possible amicably through negotiation and consultations.</p> <p>2. If the dispute cannot be settled by means of negotiation and consultations within a period of six months starting from the date of the request by any parties to the dispute it will be submitted at the choice of an investor for settlement to:</p> <p>a) a competent court or arbitration court of the Contracting Party in the territory of which the investments were made; or</p> <p>b) an ad hoc arbitration in accordance with the Arbitration Rules of the United Nations Commission on</p> <p>3. An Arbitration award shall be final and binding upon both parties to the dispute. Each Contracting Party undertakes to enforce this award in accordance with its laws.</p>	<p>มีการระบุให้นักลงทุนสามารถใช้ได้ทั้งกลไก UNCITRAL และกลไกอื่นๆ ที่ระบุในสนธิสัญญาฯ หรือศาลของประเทศที่นักลงทุนไปลงทุน โดยมีกรอบระยะเวลาหกเดือน ในการเจรจาเพื่อระงับข้อพิพาทก่อนการใช้กลไกระงับข้อพิพาท</p>
Sri Lanka (2539)	<p>1. Any dispute between an investor of one Contracting Party and the other Contracting Party shall be settled amicably.</p> <p>2. If such a dispute cannot be settled within a period of three (3) months from the date of request for settlement, the investor concerned may submit the dispute either to:</p> <p>a) the competent court the Contracting Party; or</p> <p>b) conciliation or arbitration through the International Center for the Settlement of Investments Disputes (ICSID), in case both Contracting Parties are Contracting State to the</p>	<p>มีการระบุให้นักลงทุนสามารถใช้ได้ทั้งกลไก UNCITRAL ICSID และกลไกอื่นๆ ที่ระบุในสนธิสัญญาฯ หรือศาลของประเทศที่นักลงทุนไปลงทุน โดยมีกรอบระยะ</p>

(ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	กลไกระงับข้อพิพาทระหว่างนักลงทุนและรัฐ (Settlement of Disputes between a contracting party and an investor of another contracting party)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>Convention on the Dispute of Investments Disputes between States and Nationals of other States opened for signature in Washington D.C. on March 18, 1965; or</p> <p>c) an ad hoc tribunal which, unless otherwise agreed upon by the parties to the dispute, shall be established under the arbitration rules of the United Nations commission on International Trade Law (UNCITRAL)</p> <p>3. The award shall be final and binding on both parties to the dispute and shall be enforced in accordance with; the laws of the Contracting Party to the dispute.</p>	<p>เวลาสามเดือนใน การเจรจาเพื่อระงับ ข้อพิพาทก่อนการ ใช้กลไกระงับข้อ พิพาท</p>
Sweden (2543)	<p>(1) In case of disputes with respect to investments between a Contracting Party and nationals or companies of the other Contracting Party, consultations shall take place between the parties concerned with a view to solving the case amicably.</p> <p>(2) If these consultations do not result in a solution within three months from the date of request for settlement. The nationals or companies may submit the disputes. at their choice, for settlement to ;</p> <p>(a) the competent courts of the Contracting Party in the territory of which the investment has been made;</p> <p>(b) The International Centre for Settlement of Investment Disputes in case both Contracting Parties are Contracting states to the Convention on the Settlement of Investment Disputes between states and Nationals of other states opened for signature at Washington D.C. on March 18, 1965.</p>	<p>มีการระบุให้นัก ลงทุนสามารถใช้ กลไกศาล ภายในประเทศและ ICSID ได้โดยมี กรอบระยะเวลา สามเดือนในการ เจรจาเพื่อระงับข้อ พิพาทก่อนการใช้ กลไกระงับข้อพิพาท</p>
Swiss (2540)	<p>1. Any dispute concerning an investment between an investor of one Contracting Party and the other Contracting Party shall be settled amicably</p>	<p>มีการระบุให้นัก ลงทุนสามารถใช้ได้ ทั้งกลไก</p>

(ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	กลไกระงับข้อพิพาทระหว่างนักลงทุนและรัฐ (Settlement of Disputes between a contracting party and an investor of another contracting party)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>through consultation and negotiation.</p> <p>2. If any such dispute cannot be settled within six months following the date on which the dispute has been raised through written notification, the dispute may, at the selection of the investor concerned, be submitted to arbitration: (a) to the International Center for Settlement of Investment Disputes (ICSID), established pursuant to the Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of the other State opened for signature at Washington 18 March, 1965 (ICSID Convention), provided that both the disputing Contracting Party and the Contracting Party of the investor are parties to the ICSID Convention; or</p> <p>(b) under the Additional Facility Rules of ICSID, provided that one of the Contracting Parties is a party to the ICSID Convention; or</p> <p>(c) to an international arbitrator or ad hoc arbitration tribunal established under the Arbitration Rules of the United Nations Commission on International Trade Law (UNCITRAL). The appointing authority under the UNCITRAL Rules shall be the Secretary General of ICSID.</p> <p>3. Any arbitration under paragraph 2 shall be held in a state that is a party to the United Nations Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards, done at New York, June 10, 1958.</p> <p>4. In case the investor selects to submit the dispute to arbitration under the ICSID as stated in paragraph 2 (a), each Contracting Party shall consent to such submission in accordance with the provisions of the said Convention.</p> <p>5. Each Contracting Party hereby consents to the submission of any investment dispute for</p>	<p>UNCITRAL ICSID และกลไก อื่นๆ ที่ระบุใน สนธิสัญญาฯ</p> <p>โดยมีกรอบระยะ เวลา หกเดือนใน การเจรจาเพื่อระงับ ข้อพิพาทก่อนการ ใช้กลไกระงับข้อ พิพาท</p>

(ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	กลไกระงับข้อพิพาทระหว่างนักลงทุนและรัฐ (Settlement of Disputes between a contracting party and an investor of another contracting party)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>settlement by arbitration in accordance with the choice of the investor under paragraph 2 (b) and (c).</p> <p>6. The consent given by each Contracting Party in paragraph 5 and the submission of the dispute by an investor under the said paragraphs shall satisfy the requirements of:</p> <p>(a) The Additional Facility Rules of ICSID for written consent of the parties to a dispute; and</p> <p>(b) Article I of the UNCITRAL Arbitration Rules for an agreement in writing on referral to arbitration by the parties to a contract; and</p> <p>(c) Article II of the United Nations Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards, done at New York, June 10, 1958, for "an agreement in writing".</p> <p>7. Any arbitral award rendered pursuant to this Article shall be final and binding on the parties to the dispute. Each Contracting Party shall carry out without delay the provisions of any such award and provide in its territory for the enforcement of such award.</p> <p>8. In any proceeding involving an investment dispute, a Contracting Party shall not assert, as a defense, counterclaim, right of set-off or for any other reason that the indemnification or other compensation for all or part of the alleged damage has been received or will be received pursuant to an insurance or guarantee contract, but the Contracting Party may require evidence that the compensating party agrees to that the investor exercises the right to claim compensation.</p>	
Taiwan (2539)	Any Dispute between the relevant authorities of one Contracting Party and the investor of the other Contracting Party in connection with the investment, shall, as far as possible, be settled	ถ้าไม่สามารถหา ข้อสรุปภายใน ระยะเวลาหก เดือน

(ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	กลไกระงับข้อพิพาทระหว่างนักลงทุนและรัฐ (Settlement of Disputes between a contracting party and an investor of another contracting party)	ประเด็นที่สำคัญ
	amicably through negotiation between the parties to the dispute. If the dispute cannot thus be settled within six months from the beginning of the negotiation, if shall, at the request of either party to the dispute be submitted for settlement to an ad hoc tribunal if so agreed by both parties to the dispute.	ให้ทั้งสองฝ่ายจัดตั้ง ad hoc tribunal หากทั้งสองฝ่าย ยินยอม
Turkey (2548)	<p>1. Disputes between one of the Parties and an investor of the other Party, in connection with his investment, shall be notified in writing, including detailed information, by the investor to the recipient Party of the investment. As far as possible, the investor and the concerned Party shall endeavor to settle these disputes by consultations and negotiations in good faith.</p> <p>2. If these disputes, cannot be settled in this way within six months following the date of the written notification mentioned in paragraph 1, the dispute can be submitted, as the investor may choose, to:</p> <p>(a) the competent courts of the Party in ther territory of which the investment has been made; or</p> <p>(b) the International Center for Settlement of Investment Disputes (ICSID) set up by the "Convention on Settlement of Investment Disputes Between States and Nationals of other States", in case both Parties become signatories of this Convention; or</p> <p>(c) an international ad hoc court of arbitration tribunal established under the Arbitration Rules of Procedure of the United Nations Commission for International Trade Law (UNCITRAL),</p> <p>3. All arbitration awards shall be final and binding for all parties in dispute and shall be execute in accordance with the laws of the Party to the dispute.</p>	<p>มีการระบุให้นัก ลงทุนสามารถใช้ได้ ทั้งกลไก UNCITRAL ICSID และกลไก อื่นๆ ที่ระบุใน สนธิสัญญาฯ หรือ ศาลของประเทศที่ นักลงทุนไปลงทุน</p> <p>โดยมีกรอบระยะ เวลาหกเดือนในการ เจรจาเพื่อระงับข้อ พิพาทก่อนการใช้ กลไกระงับข้อพิพาท</p>

(ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	กลไกระงับข้อพิพาทระหว่างนักลงทุนและรัฐ (Settlement of Disputes between a contracting party and an investor of another contracting party)	ประเด็นที่สำคัญ
	4. Any matter that is a subject of dispute still pending before a court or arbitration pursuant to the provisions of this Article shall not be submitted by either Party to the dispute settlement process under Article X.	
United Kingdom (2521)	Any dispute between the relevant authorities of one Contracting Party and the investor of the other Contracting Party in connection with the investment, shall, as far as possible, be settled amicably through negotiation between the parties to the dispute. If the dispute cannot thus be settled within six months from the beginning of the negotiations, it shall the dispute, be submitted arbitral tribunal, if so at the request of either party to for settlement to an ad hoc agreed by both parties to the dispute.	ในกรณีที่ข้อพิพาท ให้มีการเจรจา เพื่อ ระงับข้อพิพาท โดย มีกรอบระยะเวลา หกเดือนในการ เจรจา เพื่อระงับข้อ พิพาทก่อนการใช้ กลไกระงับข้อพิพาท หากไม่สามารถหา ข้อสรุปได้ ให้ใช้ กลไกที่ระบุใน สนธิสัญญาฯ
Vietnam (2534)		ไม่มีการระบุกลไก ระงับข้อพิพาท ระหว่างรัฐและนัก ลงทุนในสนธิสัญญา นี้
Zimbabwe (2543)	1. Any investment dispute between a Contracting Party and an investor of the other Contracting Party shall be settled amicably by consultations and negotiations. 2. If a dispute under paragraph 1 of this Article cannot be settled within six (6) months of a written notification, the dispute shall, upon the request of the investor, be settled as follows: a) by a competent court of the Contracting Party,	มีการระบุให้นัก ลงทุนสามารถใช้ได้ ทั้งกลไก UNCITRAL ICSID และกลไก อื่นๆ ที่ระบุใน สนธิสัญญาฯ หรือ ศาลของประเทศที่

(ปีพุทธศักราช ที่ลงนาม สนธิสัญญาฯ)	กลไกระงับข้อพิพาทระหว่างนักลงทุนและรัฐ (Settlement of Disputes between a contracting party and an investor of another contracting party)	ประเด็นที่สำคัญ
	<p>or;</p> <p>b) conciliation or arbitration by the International Centre for Settlement of Investment Disputes (ICSID), established by the Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of other States, opened for signature in Washington on March 18th, 1965 in case both Contracting Parties have become the parties to the Convention, or;</p> <p>c) by arbitration by three arbitrators in accordance with the Arbitration Rules of the United Nations Commission on International Trade Law (UNCITRAL), as amended by the last amendment accepted by both Contracting Parties at the time of the request for initiation of the arbitration procedure.</p> <p>3. The award shall be final and binding; it shall be executed according to the national law; each Contracting Party shall ensure the recognition and enforcement of the arbitral award in accordance with its relevant laws and other regulations.</p> <p>4. A Contracting Party which is a party to a dispute shall not, at any stage of conciliation or arbitration proceedings or enforcement of an award, raise the objection that the investor who is the other party to the dispute as received an indemnity by virtue of a guarantee in respect of all or apart of its losses.</p>	<p>นักลงทุนไปลงทุน</p> <p>โดยมีกรอบระยะเวลาหกเดือนในการเจรจาเพื่อระงับข้อพิพาทก่อนการใช้กลไกระงับข้อพิพาท</p>

สรุปเนื้อหาและนัยยะสำคัญของการระงับข้อพิพาทระหว่างนักลงทุนและรัฐ

ข้อกำหนดเกี่ยวกับกลไกระงับข้อพิพาทระหว่างรัฐและนักลงทุนของสนธิสัญญาฯ เกือบทุกฉบับมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือในกรณีที่ไม่สามารถหาข้อยุติได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด ซึ่งโดยทั่วไปจะกำหนดที่สามเดือนหรือหกเดือน จะเปิดโอกาสให้นักลงทุนต่างชาติสามารถเลือกกระงับข้อพิพาทผ่านศาลยุติธรรมในประเทศ กลไกของ UNCITRAL หรือ ICSID หรือผ่านกลไกอื่นๆ ที่

กำหนดในสนธิสัญญาฯ ทั้งนี้ สนธิสัญญาฯ เกือบทุกฉบับของประเทศไม่ได้มีการระบุเงื่อนไขใดๆ ที่จะกำหนดให้นักลงทุนต่างชาติจะต้องเลือกกลไกศาลยุติธรรมภายในประเทศเพื่อยุติข้อพิพาทก่อนการใช้กลไกอื่นๆ

สำหรับสนธิสัญญาฯ ของประเทศไทยกับประเทศจีน ลาว และเวียดนามไม่ได้มีการบรรจุกลไกระงับข้อพิพาทระหว่างรัฐและนักลงทุน ซึ่งอาจจะตีความได้ว่าในกรณีที่เกิดข้อพิพาทให้ใช้กลไกระหว่างรัฐกับรัฐแทน

การกำหนดให้นักลงทุนต่างชาติสามารถใช้กลไกระงับข้อพิพาท โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบอนุญาโตตุลาการที่อนุญาตให้นักลงทุนต่างชาติสามารถฟ้องร้องรัฐได้ฝ่ายเดียวตามสนธิสัญญาฯ นั้น เท่ากับว่ารัฐนั้นได้ยอมลดอำนาจอธิปไตยของตน อันทำให้นักลงทุนต่างชาติมีสถานะที่เทียบเท่ากับรัฐ

อนุญาโตตุลาการ (Arbitration) คือกลไกหนึ่งที่ใช้ในการระงับข้อพิพาทระหว่างนักลงทุนเอกชนกับรัฐ โดยคู่กรณีเป็นผู้คัดเลือกและแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการเพื่อพิจารณาและตัดสิน เหตุผลสำคัญของการใช้กลไกนี้ในการระงับข้อพิพาท ก็เพื่อหลีกเลี่ยงการแทรกแซงหรืออิทธิพลทางการเมืองของรัฐบาลของประเทศที่นักลงทุนต่างชาติเข้าไปลงทุน หากมีการพิจารณาข้อพิพาทในศาลภายในประเทศ นอกจากนั้นแล้วกลไกอนุญาโตตุลาการ ยังได้รับการยอมรับว่าเป็นกลไกที่มีประสิทธิภาพ ใช้เวลาสั้นในการพิจารณาข้อพิพาทเมื่อเทียบกับกลไกศาลภายในประเทศที่ใช้เวลานาน ดังนั้น จึงมีความเชื่อว่าการบรรจุกลไกนี้ในสนธิสัญญาฯ หรือข้อตกลงทางการค้าอื่นๆ จะสามารถดึงดูดนักลงทุนต่างชาติให้เข้ามาลงทุนในประเทศได้

อย่างไรก็ตามจากการศึกษาขององค์กรพัฒนาเอกชนจากประเทศเนเธอร์แลนด์พบว่า¹⁷ อนุญาโตตุลาการที่ทำการพิจารณาและตัดสินข้อพิพาท มาจากสำนักกฎหมายไม่กี่แห่งและมีจำนวนไม่กี่คน ซึ่งส่วนใหญ่มักจะดำรงตำแหน่งเป็นที่ปรึกษาทางกฎหมายหรืออยู่ในคณะกรรมการบริหารของบริษัทเอกชน จึงมีความเป็นไปได้สูงที่อนุญาโตตุลาการจะทำหน้าที่เอื้อประโยชน์หรือปกป้องผลประโยชน์ของบริษัทเอกชนมากกว่าที่จะพิจารณาข้อพิพาทอย่างอิสระและเป็นกลาง

ที่ผ่านมายังไม่มีงานวิจัยทางวิชาการชิ้นใดที่สามารถรับรองว่ากลไกระงับข้อพิพาทจะสามารถดึงดูดนักลงทุนต่างชาติ หรือกลไกระงับข้อพิพาทเป็นปัจจัยสำคัญที่นักลงทุนใช้ในการพิจารณาเพื่อเข้าไปลงทุนในประเทศใดประเทศหนึ่ง

ในขณะเดียวกัน งานวิจัยโดย ศาสตราจารย์ Jason W. Yackee จาก University of Wisconsin ได้สรุปแล้วว่า สนธิสัญญาฯ ไม่ได้เป็นตัวแปรสำคัญในการพิจารณาเข้ามาลงทุนของนัก

¹⁷ TNI (2012), Profiting from Injustice How Law Firm, Arbitrators and Financiers are Fuelling an Investment Arbitration Boom, Corporate Europe Observatory and the Transnational Institute, Brussels and Amsterdam

ลงทุนต่างชาติ แต่ปัจจัยที่สำคัญที่นักลงทุนใช้คือ เสถียรภาพทางการเมือง บรรยากาศของการลงทุน นโยบายทางภาษีและเงื่อนไขของการเคลื่อนย้ายเงิน¹⁸

ดังนั้นการที่สนธิสัญญาฯ ของไทยเกือบทุกฉบับได้บรรจุกลไกระงับข้อพิพาทเอาไว้ ทั้งๆ ที่ยังไม่มีความชัดเจนว่ากลไกดังกล่าวจะก่อให้เกิดประโยชน์หรือสามารถดึงดูดนักลงทุนได้จริงหรือไม่นั้น อาจจะทำให้รัฐเสียเปรียบและก่อให้เกิดความเสียหายต่ออำนาจอธิปไตยของรัฐได้

2.4 วิเคราะห์หลักการ สถานภาพ และนัยยะสำคัญของความตกลงด้านการลงทุนอาเซียน (ASEAN Comprehensive Investment Agreement: ACIA)

ความตกลงว่าด้วยการลงทุนอาเซียน (ASEAN Comprehensive Investment Agreement: ACIA) เป็นความตกลงที่เกิดจากการปรับปรุงกรอบความตกลงว่าด้วยเขตการลงทุนอาเซียน (Agreement on the ASEAN Investment Area: AIA) ซึ่งเป็นความตกลงเพื่อเปิดเสรีการลงทุนที่ลงนามในปี ค.ศ 1998 โดยการผนวกกับความตกลงว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุนอาเซียน (ASEAN Investment Guarantee Agreement: ASEAN IGA) ที่ลงนามในปี ค.ศ 1987 มีวัตถุประสงค์ให้ความตกลง ACIA เป็นความตกลงการลงทุนที่ทันสมัย ครอบคลุม มีกฎเกณฑ์การลงทุนที่ทัดเทียมกับการลงทุนในระดับสากล และเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันในการดึงดูดการลงทุนเข้าสู่อาเซียน ภายใต้แผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community Blueprint: AEC Blueprint)¹⁹

ความตกลง ACIA ได้รับการลงนามในการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียน (ASEAN Summit) เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ 2552 ที่ประเทศไทยและกำหนดให้ประเทศสมาชิกดำเนินการให้สัตยาบันและจัดทำรายการข้อสงวนเปิดเสรีให้เสร็จสิ้น เพื่อให้ความตกลงมีผลบังคับใช้ภายใน 6 เดือนนับจากวันที่ลงนามแต่การให้สัตยาบัน²⁰ เพื่อให้อาเซียนเป็นแหล่งดึงดูดการลงทุนทั้งจากภายในและภายนอกอาเซียน มีบรรยากาศการลงทุนที่เสรีและโปร่งใส โดยมีเป้าหมายให้อาเซียนเดิม 6 ประเทศเปิดเสรีการลงทุนและให้การปฏิบัติเยี่ยงคนในชาติแก่นักลงทุนอาเซียนภายในปี พ.ศ 2553 และประเทศอาเซียนใหม่ภายในปี พ.ศ 2558²¹

¹⁸ Yackee, J (2010), Do Bilateral Investment Treaties Promote Foreign Direct Investment? Some Hints from Alternative Evidence, Legal Studies Research Paper Series Paper No. 1114. University of Wisconsin Law School

¹⁹ สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม. ข้อตกลงอาเซียนที่มีผลต่ออุตสาหกรรมไทย, <http://iiu.oie.go.th/IUasean/Shared Documents/ข้อตกลงอาเซียน.doc>.

²⁰ การจัดทำรายการข้อสงวน ACIA ยังไม่เสร็จสิ้น เนื่องจากรายการข้อสงวนของอินโดนีเซียยังไม่ได้รับความเห็นชอบจากอาเซียน

²¹ ธัญลักษณ์ ทองร่มโพธิ์ (2554). วิเคราะห์ความตกลงว่าด้วยการลงทุนอาเซียน ค.ศ.2009 ศึกษาพัฒนาการ เรื่องการเปิดเสรีการลงทุนของอาเซียนและความพร้อมของประเทศไทยในการเข้าเป็นภาคี. วิทยานิพนธ์ หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สำหรับรายละเอียดของ ความตกลงว่าด้วยการลงทุนอาเซียน มุ่งประกอบ โครงสร้าง และ เป้าหมายที่คล้ายคลึงกับสนธิสัญญาฯ ดังที่กล่าวมาในข้างต้นคือเพื่อดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ เข้าสู่อาเซียน แต่อย่างไรก็ตาม ในแต่ละหลักการของความตกลงนี้จะระบุเงื่อนไขและรายละเอียดที่ มากกว่าที่ระบุในสนธิสัญญาฯ โดยเนื้อหาของความตกลง ACIA จะประกอบด้วย 3 หมวดใหญ่

- 1) วัตถุประสงค์ในการจัดทำความตกลง หลักการ และแนวทางในการปฏิบัติ ขอบเขต ข้อห้าม และข้อยกเว้นต่างๆ ในการลงทุน
- 2) รายละเอียดในส่วนของการพิพาทการลงทุนระหว่างรัฐสมาชิกกับนักลงทุน ซึ่งจะประกอบด้วย ขั้นตอนและกระบวนการในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ตั้งแต่การยื่นข้อเรียกร้อง เงื่อนไขและ ข้อจำกัดในการยื่นข้อเรียกร้อง การคัดเลือกอนุญาโตตุลาการ การดำเนินการของการ อนุญาโตตุลาการ ข้อกฎหมายที่บังคับใช้ ความโปร่งใสของกระบวนการพิจารณาของ อนุญาโตตุลาการ จนถึงคำชี้ขาด
- 3) การจัดการด้านสถาบันในการปรึกษาหารือโดยรัฐสมาชิก ในความสัมพันธ์ของความตกลง ACIA กับความตกลงอื่นๆ โดยเฉพาะกับความตกลง ASEAN IGA และความตกลง AIA เมื่อความตกลง ACIA มีผลบังคับใช้

ส่วนนี้จะวิเคราะห์หลักการสำคัญของความตกลงด้านการลงทุนอาเซียน²² เพื่อใช้เป็นข้อมูล ศึกษานัยยะสำคัญและการใช้ถ้อยคำของแต่ละหลักการประกอบการศึกษาและวิเคราะห์สนธิสัญญาฯ ตามตารางที่ปรากฏต่อไปนี้

ประเด็น	ความตกลงว่าด้วยการลงทุนอาเซียน	ความหมายและ นัยสำคัญ
ขอบเขตการ ครอบคลุมของบท ลงทุน	<p>This Agreement shall apply to measures adopted or maintained by a Member State relating to:</p> <p>(a) investors of any other Member State; and</p> <p>(b) investments in its territory, of investors of any other Member State.</p> <p>This Agreement shall apply to existing investments as at the date of entry into force of this Agreement as well as to investments made after the</p>	<p>ข้อบทการลงทุนจะ ครอบคลุมแค่บางกลุ่มหรือ สาขาของภาคเศรษฐกิจ เช่น การเกษตร การประมง การ ป่าไม้ อุตสาหกรรมการผลิต การทำเหมืองแร่และเหมือง หินรวมถึงภาคและสาขาอื่น ใด ตามที่ทุกรัฐสมาชิกอาจ ตกลงกัน โดยจะครอบคลุม</p>

²² หลักการในตารางนี้ได้ยกมาจากบทลงทุนของความตกลงด้านการลงทุนอาเซียน โดยนำหลักการ หรือข้อบทที่สำคัญเท่านั้น โดยเรียงลำดับตามความเหมาะสม และเนื่องจากแต่ละประเทศสมาชิกมี เนื้อหาและสาขาที่สงวนไว้ใน Reservation List ที่แตกต่างกัน ควรใช้ Reservation list ประกอบ ในการพิจารณาบทลงทุน

	<p>entry into force of this Agreement</p> <p>3. For the purpose of liberalization and subject to Article 9 (Reservations), this Agreement shall apply to the following sectors:</p> <p>(a) manufacturing;</p> <p>(b) agriculture;</p> <p>(c) fishery;</p> <p>(d) forestry;</p> <p>(e) mining and quarrying;</p> <p>(f) services incidental to manufacturing, agriculture, fishery, forestry, mining and quarrying; and</p> <p>(g) any other sectors, as may be agreed upon by all Member States.</p> <p>This Agreement shall not apply to:</p> <p>(a) any taxation measures, except for Articles 13 (Transfers) and 14 (Expropriation and Compensation);</p> <p>(b) subsidies or grants provided by a Member State;</p> <p>(c) government procurement;</p> <p>(d) services supplied in the exercise of governmental authority by the relevant body or authority of a Member State. For the purposes of this Agreement, a service supplied in the exercise of governmental authority means any service, which is supplied neither on a commercial basis nor in competition with one or more service suppliers; and</p> <p>(e) measures adopted or maintained by a Member State affecting trade in services under the ASEAN Framework Agreement on Services signed in Bangkok, Thailand on 15 December 1995 ("AFAS")</p> <p>Notwithstanding sub-paragraph 4 (e),</p>	<p>ถึงมาตรการที่ประกาศและดำเนินการโดยรัฐบาลของประเทศสมาชิกที่เกี่ยวข้องกับการลงทุนของนักลงทุนของประเทศสมาชิกที่ไปลงทุนในพื้นที่ที่ครอบครองของประเทศสมาชิก</p> <p>มีการระบุข้อยกเว้นว่าบทลงทุนจะไม่ครอบคลุมถึงมาตรการบางอย่างของรัฐบาล เช่นมาตรการด้านภาษี การจัดซื้อจัดจ้างของรัฐ</p>
--	--	---

	for the purpose of protection of investment with respect to the commercial presence mode of service supply, Articles 11 (Treatment of Investment), 12 (Compensation in Cases of Strife), 13 (Transfers), 14 (Expropriation and Compensation) and 15 (Subrogation) and Section B (Investment Disputes Between an Investor and a Member State), shall apply, mutatis mutandis, to any measure affecting the supply of a service by a service supplier of a Member State through commercial presence in the territory of any other Member State but only to the extent that they relate to an investment and obligation under this Agreement regardless of whether or not such service sector is scheduled in the Member States' schedule of commitments made under AFAS.	
มาตรการ (measure)	<p>Measures means any measure of a Member State, whether in the form of laws, regulations, rules, procedures, decisions, and administrative actions or practice, adopted or maintained by:</p> <p>i) central, regional or local government or authorities; or</p> <p>ii) non-governmental bodies in the exercise</p>	มาตรการที่ระบุในบทลงโทษนี้ได้ครอบคลุมมาตรการทุกรูปแบบที่รัฐสามารถประกาศและปฏิบัติ เช่น กฎหมาย กฎข้อบังคับ การกระทำหรือปฏิบัติจากฝ่ายบริหาร ทั้งจากส่วนกลาง ภูมิภาคและในระดับท้องถิ่น ซึ่งการนิยามมาตรการมีความสำคัญเนื่องจากจะสามารถระบุได้ว่ารัฐสมาชิกละเมิดบทลงโทษรูปแบบใด
นิยามนักลงทุน (definition of Investor)	<p>Investor means a natural person of a Member State or a juridical person of a Member State that is making, or has made an investment in the territory of any other Member State;</p> <p>Juridical person means any legal entity duly constituted or otherwise organized under the applicable law of</p>	ลักษณะโดยทั่วไปของคำนิยามของนักลงทุนหมายถึงบุคคลทั่วไปที่มีสัญชาติของประเทศสมาชิก รวมถึงนิติบุคคลที่จัดตั้งตามกฎหมายของประเทศสมาชิก ทั้งที่

	a Member State, whether for profit or otherwise, and whether privately-owned or governmentally-owned, including any enterprise, corporation, trust, partnership, joint venture, sole proprietorship, association, or organization;	เอกชนเป็นเจ้าของและรัฐเป็นเจ้าของในเกือบทุกรูปแบบเช่น วิสาหกิจ บริษัท การร่วมลงทุน และอื่นๆ
นิยามการลงทุน (definition of investment)	<p>Investment means every kind of asset, owned or controlled, by an investor, including but not limited to the following:</p> <p>i) movable and immovable property and other property rights such as mortgages, liens or pledges;</p> <p>ii) shares, stocks, bonds and debentures and any other forms of participation in a juridical person and rights or interest derived therefrom;</p> <p>iii) intellectual property rights which are conferred pursuant to the laws and regulations of each Member State;</p> <p>iv) claims to money or to any contractual performance related to a business and having financial value;</p> <p>v) rights under contracts, including turnkey, construction, management, production or revenue-sharing contracts; and</p> <p>vi) business concessions required to conduct economic activities and having financial value conferred by law or under a contract, including any concessions to search, cultivate, extract or exploit natural resources.</p> <p>The term “investment” also includes amounts yielded by investments, in particular, profits, interest, capital gains, dividend, royalties and fees. Any alteration of the form in which assets are invested or reinvested shall not affect their classification as investment;</p>	<p>นิยามของการลงทุน</p> <p>ครอบคลุมการลงทุนและทรัพย์สินในทุกรูปแบบ รวมถึงสัมปทานการทำเหมืองแร่ ทรัพย์สินทางปัญญาตามกฎหมายและกฎข้อบังคับของประเทศสมาชิก</p> <p>มีการระบุให้การลงทุนรวมไปถึงกำไร ดอกเบี้ยหรืออื่นๆ ที่ เป็นผลจากการลงทุนเช่นกัน</p>

<p>หลักการปฏิบัติ เยี่ยงชาติ (National treatment)</p>	<p>Each Member State shall accord to investors of any other Member State treatment no less favourable than that it accords, in like circumstances, to its own investors with respect to the admission, establishment, acquisition, expansion, management, conduct, operation and sale or other disposition of investments in its territory.</p> <p>Each Member State shall accord to investments of investors of any other Member State treatment no less favourable than that it accords, in like circumstances, to investments in its territory of its own investors with respect to the admission, establishment, acquisition, expansion, management, conduct, operation and sale or other disposition of investments.</p>	<p>สำหรับหลักการปฏิบัติ เยี่ยงชาติมีการระบุใน ลักษณะเดียวกันกับข้อตกลง เขตการค้าเสรีทั่วไป ระบุให้ รัฐที่รับการลงทุนจะต้อง ปฏิบัติแก่นักลงทุนและการ ลงทุนของนักลงทุนของ ประเทศสมาชิกไม่น้อยกว่าที่ ปฏิบัติต่อนักลงทุนของ ตนเอง โดยในข้อบทนี้มีการ เขียนอย่างชัดเจนและมีการ แยกระหว่างการปฏิบัติต่อนัก ลงทุนและการลงทุนออกจาก กัน</p>
<p>หลักการปฏิบัติ เยี่ยงชาติที่ได้รับ การอนุเคราะห์ยิ่ง (Most favoured nation and treatment)</p>	<p>Each Member State shall accord to investors of another Member State treatment no less favourable than that it accords, in like circumstances, to investors of any other Member State or a non-Member State with respect to the admission, establishment, acquisition, expansion, management, conduct, operation and sale or other disposition of investments.</p> <p>Each Member State shall accord to investments of investors of another Member State treatment no less favourable than that it accords, in like circumstances, to investments in its territory of investors of any other Member State or a non-Member State with respect to the admission, establishment, acquisition, expansion, management, conduct, operation and sale or other disposition of investments.</p> <p>Paragraphs 1 and 2 shall not be construed so as to oblige a Member State to extend to investors or investments of other Member States</p>	<p>เช่นเดียวกันกับหลักการ ปฏิบัติเยี่ยงชาติ หลักการ ปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับ การอนุเคราะห์ยิ่ง มีการระบุ ให้รัฐที่รับการลงทุนจะต้อง ปฏิบัติแก่นักลงทุนและการ ลงทุนของนักลงทุนของ ประเทศสมาชิก ที่มีลักษณะ เดียวกัน (in like circumstances) ไม่น้อย กว่าที่ปฏิบัติต่อนักลงทุนของ ประเทศสมาชิกอื่นหรือ ประเทศอื่นที่ไม่เป็นสมาชิก ในส่วนของการเข้ามาลงทุน การจัดตั้งกิจการ การได้มา การขยายกิจการ การบริหาร จัดการ การดำเนินการ การ ปฏิบัติการ และการขายหรือ จำหน่ายจ่ายโอนอื่นๆ มีการระบุเพิ่มเติมว่าในกรณี</p>

	<p>the benefit of any treatment, preference or privilege resulting from:</p> <p>(a) any sub-regional arrangements between and among Member States; or</p> <p>(b) any existing agreement notified by Member States to the AIA Council pursuant to Article 8(3) of the AIA Agreement.</p> <p>For greater certainty:</p> <p>(a) this Article shall not apply to investor-State dispute settlement procedures that are available in other agreements to which Member States are party; and</p> <p>(b) in relation to investments falling within the scope of this Agreement, any preferential treatment granted by a Member State to investors of any other Member State or a non-Member State and to their investments, under any existing or future agreements or arrangements to which a Member State is a party shall be extended on a most-favoured-nation basis to all Member States</p>	<p>ที่ประเทศสมาชิกมีข้อตกลงในปัจจุบันหรือในอนาคตที่ครอบคลุมสาขาการลงทุนภายใต้ข้อบทลงทุนนี้ รัฐจะต้องขยายสิทธิประโยชน์ต่างๆ ที่มอบแก่นักลงทุนและการลงทุนของประเทศนั้นๆ ต่อนักลงทุนของประเทศสมาชิกด้วย โดยจะเป็นไปตามหลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่ง</p> <p>มีการระบุข้อยกเว้นว่า หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่งจะไม่ครอบคลุมถึงกลไกระงับข้อพิพาทระหว่างรัฐและนักลงทุนและสิทธิประโยชน์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากความตกลงกันระหว่างหรือภายในประเทศสมาชิกหรือในระดับย่อยของภูมิภาค</p>
<p>หลักการปฏิบัติที่เป็นธรรมและเท่าเทียม และหลักความมั่นคงและการคุ้มครองอย่างเต็มที่</p> <p>(Fair and equitable treatment และ full protection and security)</p>	<p>Each Member State shall accord to covered investments of investors of any other Member State, fair and equitable treatment and full protection and security.</p> <p>For greater certainty:</p> <p>(a) fair and equitable treatment requires each Member State not to deny justice in any legal or administrative proceedings in accordance with the principle of due process; and</p> <p>(b) full protection and security requires each Member State to take</p>	<p>หลักการปฏิบัติที่เป็นธรรมและเท่าเทียม ระบุให้รัฐจะต้องไม่ปฏิเสธความยุติธรรมในกระบวนการทางกฎหมายและฝ่ายบริหารตามวิธีทางที่ถูกต้อง</p> <p>ซึ่งในหลักการนี้ไม่ได้มีการระบุถึงประเด็นอื่นใด เช่น ความคาดหวังของนักลงทุน การใช้ความรุนแรงหรืออำนาจในทางที่ผิด</p>

	<p>such measures as may be reasonably necessary to ensure the protection and security of the covered investments.</p> <p>A determination that there has been a breach of another provision of this Agreement, or of a separate international agreement, does not establish that there has been a breach of this Article</p>	<p>ในหลักความมั่นคงและการคุ้มครองอย่างเต็มที่ มีการระบุเพียงให้รัฐจะต้องวางมาตรการและการปฏิบัติที่เหมาะสมเพื่อปกป้องและคุ้มครองความปลอดภัยของการลงทุน</p> <p>ซึ่งการระบุเช่นนี้ อาจรวมถึงการคุ้มครองการลงทุนจากการเปลี่ยนแปลงทางนโยบายหรือกฎหมายของประเทศ เนื่องจากไม่ได้มีการระบุอย่างชัดเจนว่าจะต้องคุ้มครองทางกายภาพเท่านั้น ซึ่งนั่นอาจนำไปสู่การฟ้องร้องจากนักลงทุนได้</p>
การเวนคืนและจ่ายค่าชดเชย (expropriation and compensation)	<p>A Member State shall not expropriate or nationalize a covered investment either directly or through measures equivalent to expropriation or nationalization (“expropriation”), except:</p> <p>(a) for a public purpose</p> <p>(b) in a non-discriminatory manner;</p> <p>(c) on payment of prompt, adequate, and effective compensation; and</p> <p>(d) in accordance with due process of law.</p> <p>The compensation referred to in subparagraph 1(c) shall:</p> <p>(a) be paid without delay;</p> <p>(b) be equivalent to the fair market value of the expropriated investment immediately before or at the time when the expropriation was publicly announced, or when the expropriation</p>	<p>มีการระบุอย่างชัดเจนให้ครอบคลุมการเวนคืนหรือการยึดทรัพย์สินทั้งทางตรงและทางอ้อมหรือผ่านมาตรการที่มีผลเทียบเท่า (measures equivalent to expropriation or nationalization)</p> <p>โดยกำหนดเหตุยกเว้นที่อนุญาตให้ประเทศผู้รับการลงทุนสามารถยึดกิจการของนักลงทุนต่างชาติมาเป็นของรัฐได้หรือเวนคืน หากกระทำไปเพื่อความมุ่งประสงค์ทางสาธารณะ โดยอยู่บนพื้นฐานของการไม่เลือกปฏิบัติ มีการชำระค่าชดเชยโดยพลันเพียงพอ มีประสิทธิภาพและ</p>

	<p>occurred, whichever is applicable;</p> <p>(c) not reflect any change in value because the intended expropriation had become known earlier; and</p> <p>(d) be fully realisable and freely transferable in accordance with Article 13 (Transfers) between the territories of the Member States.</p> <p>In the event of delay, the compensation shall include an appropriate interest in accordance with the laws and regulations of the Member State making the expropriation. The compensation, including any accrued interest, shall be payable either in the currency in which the investment was originally made or, if requested by the investor, in a freely usable currency.</p> <p>If an investor requests payment in a freely useable currency, the compensation referred to in subparagraph 1(c), including any accrued interest, shall be converted into the currency of payment at the market rate of exchange prevailing on the date of payment.</p> <p>This Article does not apply to the issuance of compulsory licenses granted in relation to intellectual property rights in accordance with the TRIPS Agreement.</p> <p>ANNEX 2 EXPROPRIATION AND COMPENSATION</p> <p>1. An action or a series of related actions by a Member State cannot constitute an expropriation unless it interferes with a tangible or intangible property right or property interest in a covered investment.</p> <p>2. Article 14 (1) addresses two situations:</p>	<p>เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย</p> <p>ความตกลงว่าด้วยการลงทุนอาเซียน (ACIA) ยังได้กำหนดวิธีการจ่ายเงินชดเชยด้วยว่าประเทศผู้รับการลงทุนต้องชำระเงินชดเชยให้แก่นักลงทุนต่างชาติโดยไม่ชักช้า เป็นจำนวนเงินที่เหมาะสมเพียงพอ โดยเทียบเท่ากับมูลค่าความเสียหายตามราคาตลาดก่อนทันที หรือ ณ เวลาที่การเวนคืนถูกประกาศต่อสาธารณชน หรือเมื่อเกิดการเวนคืนขึ้น และในกรณีที่ประเทศผู้รับการลงทุนจ่ายเงินชดเชย รวมถึงดอกเบี้ยต่างๆที่เกิดขึ้นในอัตราที่เหมาะสมตามกฎหมายและข้อบังคับของประเทศผู้รับการลงทุน ซึ่งการจ่ายเงินชดเชยนั้นประเทศผู้รับการลงทุนอาจจ่ายเป็นเงินสดหรือทรัพย์สินที่สามารถแลกเปลี่ยนเป็นเงินสดได้อย่างเสรี โดยสกุลเงินตราที่ใช้ในการลงทุนตั้งแต่แรก หรือสกุลเงินตราอื่นใดที่ใช้ได้โดยเสรีตามที่นักลงทุนต่างชาติร้องขอ</p> <p>อย่างไรก็ตามมีการระบุข้อยกเว้นว่าจะไม่ครอบคลุม</p>
--	--	--

	<p>(a) the first situation is where an investment is nationalised or otherwise directly expropriated through formal transfer of title or outright seizure; and</p> <p>(b) the second situation is where an action or series of related actions by a Member State has an effect equivalent to direct expropriation without formal transfer of title or outright seizure.</p> <p>3. The determination of whether an action or series of actions by a Member State, in a specific fact situation, constitutes an expropriation of the type referred to in sub-paragraph 2(b), requires a case-by-case, fact-based inquiry that considers, among other factors:</p> <p>(a) the economic impact of the government action, although the fact that an action or series of actions by a Member State has an adverse effect on the economic value of an investment, standing alone, does not establish that such an expropriation has occurred;</p> <p>(b) whether the government action breaches the government's prior binding written commitment to the investor whether by contract, licence or other legal document; and</p> <p>(c) the character of the government action, including, its objective and whether the action is disproportionate to the public purpose referred to in Article 14(1).</p> <p>4. Non-discriminatory measures of a Member State that are designed and applied to protect legitimate public welfare objectives, such as public health, safety and the environment, do not constitute an expropriation of the type referred to in sub-paragraph 2(b).</p>	<p>ถึง ทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวข้องกับ compulsory licenses ภายใต้ข้อตกลง TRIPS ขององค์การการค้าโลก</p> <p>ในส่วนภาคอ้างอิง มีการระบุเงื่อนไขของการพิจารณาถึงมาตรการหรือการกระทำของรัฐที่อาจถือเป็นการยึดทรัพย์สิน โดยจะต้องพิจารณาเป็นรายกรณีและอยู่บนพื้นฐานของหลักฐาน และมีปัจจัยในการพิจารณาดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. มาตรการหรือการกระทำนั้นๆ ของรัฐจะต้องก่อให้เกิดผลกระทบต่อการลงทุนอย่างชัดเจน 2. จะต้องพิจารณาว่ารัฐได้ละเมิดสัญญาหรือความตกลงที่เป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่ 3. มาตรการดังกล่าวจะต้องเป็นไปเพื่อความเหมาะสมสำหรับประโยชน์สาธารณะ
--	---	--

<p>กลไกระงับข้อพิพาทระหว่างนักลงทุนและรัฐ</p> <p>(Investment Dispute Between an Investor and a Member State)</p>	<p>SCOPE OF COVERAGE</p> <p>1. This Section shall apply to an investment dispute between a Member State and an investor of another Member State that has incurred loss or damage by reason of an alleged breach of any rights conferred by this Agreement with respect to the investment of that investor.</p> <p>2. A natural person possessing the nationality or citizenship of a Member State shall not pursue a claim against that Member State under this Section.</p> <p>3. This Section shall not apply to claims arising out of events which occurred, or claims which have been raised prior to the entry into force of this Agreement.</p> <p>4. Nothing in this Section shall be construed so as to prevent a disputing investor from seeking administrative or judicial settlement available within the country of a disputing Member State.</p> <p>CLAIM BY AN INVESTOR OF A MEMBER STATE</p> <p>If an investment dispute has not been resolved within 180 days of the receipt by a disputing Member State of a request for consultations, the disputing investor may, subject to this Section, submit to arbitration a claim:</p> <p>(a) that the disputing Member State has breached an obligation arising under Articles 5 (National Treatment), 6 (Most-Favoured-Nation Treatment), 8 (Senior Management and Board of Directors), 11 (Treatment of Investment), 12 (Compensation in Cases of Strife), 13 (Transfers) and 14 (Expropriation and Compensation) relating to the management, conduct, operation or sale or other disposition</p>	<p>สำหรับกลไกระงับข้อพิพาทระหว่างนักลงทุนและรัฐ มี การระงับไม่ให้อบรมคลุมข้อพิพาทที่เกิดขึ้นก่อนการมีผลบังคับใช้ความตกลงฉบับนี้</p> <p>โดยครอบคลุมการละเมิดในส่วนของการปฏิบัติเยี่ยงชาติ, การปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่ง, ผู้บริหารระดับสูงและกรรมการบริหาร (Senior Management and Board of Directors), การปฏิบัติที่เป็นธรรมและเท่าเทียม หลักความมั่นคงและการคุ้มครองอย่างเต็มที่ การจ่ายค่าชดเชยในกรณีของการเกิดจลาจล การเคลื่อนย้าย การยึดหรือเวนคืน</p> <p>โดยบทลงโทษนี้เปิดโอกาสให้นักลงทุนสามารถเลือกใช้กลไกเกือบทั้งหมดที่มีอยู่ในการฟ้องร้องรัฐบาลทั้ง ICSID, UNCITRAL, Regional Centre for Arbitration ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ หรือ Regional Centre for arbitration อื่นๆ ในอาเซียน รวมทั้งมีการระงับข้อพิพาทโดยใช้ศาลภายในประเทศของประเทศสมาชิกได้</p>
--	--	--

	<p>of a covered investment; and</p> <p>(b) that the disputing investor in relation to its covered investment has incurred loss or damage by reason of or arising out of that breach.</p> <p>SUBMISSION OF A CLAIM</p> <p>1. A disputing investor may submit a claim referred to in Article 32 (Claim by an Investor of a Member State) at the choice of the disputing investor:</p> <p>(a) to the courts or administrative tribunals of the disputing Member State, provided that such courts or tribunals have jurisdiction over such claims; or</p> <p>(b) under the ICSID Convention and the ICSID Rules of Procedure for Arbitration Proceedings,¹⁴ provided that both the disputing Member State and the non-disputing Member State are parties to the ICSID Convention; or</p> <p>(c) under the ICSID Additional Facility Rules, provided that either of the disputing Member State or the non-disputing Member State is a party to the ICSID Convention; or</p> <p>(d) under the UNCITRAL Arbitration Rules; or</p> <p>(e) to the Regional Centre for Arbitration at Kuala Lumpur or any other regional centre for arbitration in ASEAN; or</p> <p>(f) if the disputing parties agree, to any other arbitration institution,</p> <p>¹⁴ In the case of the Philippines, submission of a claim to ICSID and the ICSID Rules of Procedure for Arbitration Proceedings shall be subject to a written agreement between the disputing parties in the</p>	
--	---	--

	<p>event that an investment dispute arises, provided that resort to any arbitration rules or fora under subparagraphs (a) to (f) shall exclude resort to the other.</p> <p>2. A claim shall be deemed submitted to arbitration under this Section when the disputing investor's notice of or request for arbitration ("notice of arbitration") is received under the applicable arbitration rules.</p> <p>3. The arbitration rules applicable under paragraph 1, as in effect on the date the claim or claims were submitted to arbitration under this Section, shall govern the arbitration except to the extent modified by this Agreement.</p> <p>4. In relation to a specific investment dispute or class of disputes, the applicable arbitration rules may be waived, varied or modified by written agreement between the disputing parties. Such rules shall be binding on the relevant tribunal or tribunals established under this Section, and on individual arbitrators serving on such tribunals.</p> <p>5. The disputing investor shall provide with the notice of arbitration:</p> <p>(a) the name of the arbitrator that the disputing investor appoints; or</p> <p>(b) the disputing investor's written consent for the Appointing Authority to appoint that arbitrator.</p>	
ข้อยกเว้นทั่วไป (General Exceptions)	Subject to the requirement that such measures are not applied in a manner which would constitute a means of arbitrary or unjustifiable discrimination between Member States or their investors where like conditions prevail, or a disguised restriction on investors of any other Member State and their investments,	ในส่วน of ข้อยกเว้นทั่วไป มีการระบุให้รัฐสามารถปฏิบัติหรือออกมาตรการต่างๆ เพื่อประโยชน์และปกป้องพลเมืองของประเทศตนได้ เช่น เพื่อความปลอดภัยและ

	<p>nothing in this Agreement shall be construed to prevent the adoption or enforcement by any Member State of measures:</p> <p>(a) necessary to protect public morals or to maintain public order;¹²</p> <p>(b) necessary to protect human, animal or plant life or health;</p> <p>(c) necessary to secure compliance with laws or regulations which are not inconsistent with this Agreement, including those relating to:</p> <p>i) the prevention of deceptive and fraudulent practices to deal with the effects of a default on a contract;</p> <p>ii) the protection of the privacy of individuals in relation to the processing and dissemination of personal data and the protection of confidentiality of individual records and accounts;</p> <p>iii) safety;</p> <p>(d) aimed at ensuring the equitable or effective imposition or collection of direct taxes in respect of investments or investors of any Member State;</p> <p>(e) imposed for the protection of national treasures of artistic, historic or archaeological value;</p> <p>(f) relating to the conservation of exhaustible natural resources if such measures are made effective in conjunction with restrictions on domestic production or consumption.</p> <p>Insofar as measures affecting the supply of financial services are concerned, paragraph 2 (Domestic Regulation) of the Annex on Financial Services of the General Agreement on Trade in Services in Annex 1B to the WTO Agreement ("GATS") shall be</p>	<p>สงบสุข สุขภาพ สิ่งแวดล้อม สังคมและวัฒนธรรมของประเทศ แต่มีเงื่อนไขว่ามาตรการหรือการปฏิบัติดังกล่าวจะต้องไม่เลือกปฏิบัติ หรือใช้อำนาจโดยมิชอบ</p> <p>ทั้งนี้ ถึงแม้จะระบุให้รัฐสามารถปฏิบัติได้ แต่ในข้อบทนี้มีลักษณะที่คลุมเครือ ไม่ชัดเจน และในหลายกรณีที่เกิดข้อพิพาท อนุญาโตตุลาการสามารถตีความได้กว้าง ซึ่งอาจนำไปสู่การยืดหยุ่นหรือการปฏิบัติที่ไม่ยุติธรรม</p>
--	---	--

	incorporated into and form an integral part of this Agreement, mutatis mutandis.	
ข้อสงวน (Reservations)	<p>Articles 5 (National Treatment) and 8 (Senior Management and Board of Directors) shall not apply to:</p> <p>(a) any existing measure that is maintained by a Member State at:</p> <p>i) the central level of government, as set out by that Member State in its reservation list in the Schedule referred to in paragraph 2;</p> <p>ii) the regional level of government, as set out by that Member State in its reservation list in the Schedule referred to in paragraph 2; and</p> <p>iii) a local level of government;</p> <p>(b) the continuation or prompt renewal of any reservations referred to sub-paragraph (a).</p> <p>2. Each Member State shall submit its reservation list to the ASEAN Secretariat for the endorsement of the AIA Council within 6 months after the date of signing of this Agreement. This list shall form a Schedule to this Agreement.</p> <p>3. Any amendment or modification to any reservations contained in the Schedule referred to in paragraph 2 shall be in accordance with Article 10 (Modification of Commitments).</p> <p>4. Each Member State shall reduce or eliminate the reservations specified in the Schedule in accordance with the three phases of the Strategic Schedule of the AEC Blueprint and Article 46 (Amendments).</p> <p>5. Articles 5 (National Treatment) and 6 (Most-Favoured-Nation Treatment) shall not apply to any measure covered by an exception to, or derogation from, the obligations under Articles 3 and 4 of the Agreement on</p>	<p>ในข้อบทนี้อ้างถึงรายการข้อสงวน (Reservation List) ซึ่งมีความแตกต่างกันระหว่างประเทศสมาชิก</p> <p>ข้อสงวนของประเทศไทยอยู่ในส่วนของหลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติและผู้บริหารระดับสูงและกรรมการบริหาร (Senior Management and Board of Directors) ในบางสาขาหรือกลุ่มการลงทุน โดยระบุเงื่อนไขต่างๆ ของการลงทุนในสาขาหรือกลุ่มดังกล่าว</p>

	Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights in Annex 1C to the WTO Agreement, as may be amended (“TRIPS Agreement”), as specifically provided in those Articles and in Article 5 of the TRIPS Agreement.	
<p>ปฏิเสธการมอบประโยชน์</p> <p>(denial of benefits)</p>	<p>A Member State may deny the benefits of this Agreement to:</p> <p>(a) an investor of another Member State that is a juridical person of such other Member State and to investments of such investor if an investor of a non-Member State owns or controls the juridical person and the juridical person has no substantive business operations in the territory of such other Member State;</p> <p>(b) an investor of another Member State that is a juridical person of such other Member State and to investments of such investor if an investor of the denying Member State owns or controls the juridical person and the juridical person has no substantive business operations in the territory of such other Member State; and</p> <p>(c) an investor of another Member State that is a juridical person of such other Member State and to an investment of such investor if investors of a non-Member State own or control the juridical person, and the denying Member State does not maintain diplomatic relations with the non-Member State.</p> <p>Following notification to the Member State of the investor, and without prejudice to paragraph 1, a Member State may deny the benefits of this Agreement to investors of another Member State and to investments of that investor, where it establishes that such investor has made an investment in breach of the domestic laws of the denying Member State by</p>	<p>ในข้อบทนี้มีการระบุให้รัฐสามารถปฏิเสธการมอบสิทธิและประโยชน์ต่างๆ แก่ นักลงทุนหรือนิติบุคคลของประเทศสมาชิกที่ควบคุมโดยนักลงทุนจากประเทศที่ไม่ได้เป็นสมาชิกและเป็นเจ้าของการลงทุนดังกล่าว เนื่องจากนักลงทุนและนิติบุคคลจากประเทศสมาชิกไม่ได้มีการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างแท้จริง</p> <p>มีการระบุให้รัฐสามารถปฏิเสธการมอบสิทธิและประโยชน์ต่างๆ แก่ นักลงทุนหรือนิติบุคคลของประเทศสมาชิกที่ละเมิดกฎหมายภายในประเทศและผิดหลักเกณฑ์ที่กำหนด</p>

	<p>misrepresenting its ownership in those areas of investment which are reserved for natural or juridical persons of the denying Member State.</p> <p>A juridical person is: (a) “owned” by an investor in accordance with the laws, regulations and national policies of each Member States;</p> <p>(b) “controlled” by an investor if the investor has the power to name a majority of its directors or otherwise to legally direct its actions.</p>	
--	--	--

บทที่ 3 แนวทางการใช้สนธิสัญญาส่งเสริมและการคุ้มครองการลงทุนของนักลงทุนต่างชาติในการฟ้องร้องรัฐบาลของประเทศที่ตนเองเข้าไปลงทุน

ดังที่กล่าวข้างต้น ในขณะที่การลงทุนสนธิสัญญาฯ เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จำนวนข้อพิพาทก็เพิ่มสูงขึ้นเช่นเดียวกัน จากข้อมูลขององค์การองค์การการค้าโลก (UNCTAD) ในปีพ.ศ. 2556 พบว่าจำนวนของข้อพิพาทที่ประเทศกำลังพัฒนานักลงทุนต่างชาติฟ้องร้องมีทั้งหมด 19 กรณี สำหรับกลุ่มประเทศเศรษฐกิจกำลังเปลี่ยนผ่าน (transition economic) มีทั้งหมด 11 กรณี และจำนวนข้อพิพาทของประเทศพัฒนาแล้วมีมากถึง 27 กรณี ซึ่งเพิ่มสูงขึ้นมาก อย่างไรก็ตาม หากนับรวมจำนวนข้อพิพาททั้งหมดจนถึงปีพ.ศ. 2556 ประเทศกำลังพัฒนายังเป็นกลุ่มประเทศ ที่ถูกนักลงทุนต่างชาติฟ้องร้องมากที่สุด รองมา เป็นประเทศพัฒนาแล้วและประเทศเศรษฐกิจกำลังเปลี่ยนผ่าน (transition economic)²³

จากข้อมูลขององค์การองค์การการค้าโลก เช่นกัน พบว่าประเทศสาธารณรัฐเช็ก สาธารณรัฐอาหรับอียิปต์ ราชอาณาจักรสเปนและสาธารณรัฐออสเตรีย ถูกนักลงทุนต่างชาติฟ้องร้องผ่านกลไกรงข้อพิพาทมากที่สุดในปีพ.ศ. 2556 และนักลงทุนจากประเทศเนเธอร์แลนด์ เยอรมัน ลักเซมเบิร์ก และสหรัฐอเมริกา ใช้กลไกรงข้อพิพาทระหว่างรัฐและเอกชนฟ้องร้องรัฐบาลของประเทศที่ตัวเองไปลงทุนมากที่สุด

ลักษณะทั่วไปของข้อพิพาทระหว่างนักลงทุนกับรัฐจะเกี่ยวข้องโดยตรงกับมาตรการต่างๆ ที่รัฐประกาศใช้และปฏิบัติ เช่น มาตรการกระตุ้นการลงทุน มาตรการทางภาษี กฎเกณฑ์หรือมาตรการที่เกี่ยวข้องกับที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ สุขภาพและสิ่งแวดล้อม โดยส่วนมากนักลงทุนต่างชาติจะให้เหตุผลว่ามาตรการดังกล่าวเป็นการยึดทรัพย์ของตน เป็น มาตรการที่เลือกปฏิบัติ หรือเป็นการผิดสัญญา

โดยในปีที่ผ่านมา ข้อพิพาทส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับประเด็นสิ่งแวดล้อม²⁴ เช่นในกรณีของประเทศแคนาดา ที่เกี่ยวข้องกับ บริษัทเอกชนที่ดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับการขุดเจาะน้ำมันและพลังงานเชื้อเพลิง และข้อพิพาทของประเทศคอซอวอ ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการสร้างโรงแรมในพื้นที่สงวนโดยนักลงทุนอ้างว่าถูกรัฐบาลยึดทรัพย์

อย่างไรก็ตาม ประเทศในกลุ่มอาเซียนหลายประเทศ เป็นต้นว่าประเทศฟิลิปปินส์ก็เคยถูกนักลงทุนต่างชาติฟ้องร้องในกรณีข้อพิพาทของการสร้างสนามบินนานาชาติในกรุงมะนิลา และประเทศอินโดนีเซียก็มีข้อพิพาทอย่างต่อเนื่องในช่วงหลายปีที่ผ่านมา โดยเฉพาะในกรณีของเหมืองแร่ที่นัก

²³ UNCTAD (2014), Recent Development in Investor State Dispute Settlement (ISDS). available on http://unctad.org/en/publicationslibrary/webdiaepcb2014d3_en.pdf, accessed on 10/2/2014

²⁴ UNCTAD (2014), Recent Development in Investor State Dispute Settlement (ISDS) available on http://unctad.org/en/publicationslibrary/webdiaepcb2014d3_en.pdf accessed on 10/2/2014

ลงทุนต่างชาติเข้าไปลงทุน จนทำให้รัฐบาลต้องประกาศยกเลิกสนธิสัญญาฯ กับหลายประเทศและนำไปสู่กระบวนการทบทวนสนธิสัญญาฯ ของตน²⁵

อย่างไรก็ตาม แนวทางการใช้สนธิสัญญาฯ ของนักลงทุนต่างชาติมีความหลากหลาย แต่โดยทั่วไปหลักการที่นำมาใช้ฟ้องร้องรัฐบาลมากก็คือ หลักการการเวนคืนทางอ้อม หลักการปฏิบัติที่เป็นธรรมและเท่าเทียม ในส่วนของบทนี้จะวิเคราะห์กรณีของข้อพิพาทที่นักลงทุนต่างชาติฟ้องร้องรัฐบาล โดยกรณีแรกเป็นกรณีที่บริษัทบุหรี่ฟ้องร้องรัฐบาลออสเตรเลียจากมาตรการของบาหลี ซึ่งเกี่ยวข้องกับนโยบายด้านสุขภาพที่รัฐบาลออสเตรเลียประกาศออกมา แต่กลับถูกนักลงทุนต่างชาติฟ้อง โดยอ้างว่านโยบายดังกล่าวเป็นการยึดทรัพย์สินของนักลงทุนต่างชาติ

กรณีที่สองเป็นข้อพิพาทเกี่ยวกับใบอนุญาตการทำเหมืองแร่ ซึ่งบริษัทได้ฟ้องรัฐบาลของเอลซัลวาดอร์ ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมและเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของประเทศ และกรณีสุดท้ายคือกรณีของกลุ่มนักลงทุนอิตาลีฟ้องร้องรัฐบาลแอฟริกาใต้ โดยอ้างว่ามาตรการที่รัฐบาลประกาศใช้ก่อให้เกิดความเสียหายต่อธุรกิจของตน และส่วนสุดท้ายของบทนี้จะวิเคราะห์ข้อพิพาทของประเทศอินโดนีเซียที่มีความสำคัญและส่งผลกระทบต่อประชาชนและนโยบายของรัฐบาล

บทนี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อรัฐบาลไทยจากการใช้ถ้อยคำที่คลุมเครือและไม่รัดกุมในสนธิสัญญาฯ ผ่านการศึกษาข้อพิพาทของประเทศต่างๆ ทั้งจากประเทศพัฒนาแล้วและประเทศกำลังพัฒนา เช่น ประเทศแอฟริกาใต้และเอลซัลวาดอร์ ซึ่งจากการวิเคราะห์สนธิสัญญาฯ ของประเทศไทยทั้ง 37 ฉบับข้างต้น พบว่าใช้ประโยคหรือถ้อยคำที่คลุมเครือ ครอบคลุมทุกประเภทของการลงทุนและไม่ได้ระบุรายละเอียดหรือเงื่อนไขใดๆ ในแต่ละหลักการที่ชัดเจนเพื่อให้ง่ายต่อการตีความ การระบุในลักษณะนี้จะเปิดโอกาสให้มีการตีความได้กว้าง และอาจนำมาสู่การฟ้องร้องรัฐบาลไทยดังที่เกิดขึ้นกับประเทศต่างๆ

โดยหลายประเทศ หลังจากที่ถูกนักลงทุนต่างชาติฟ้องร้อง ได้เริ่มกระบวนการทบทวนสนธิสัญญาฯ ของตนเพื่อแก้ไขและป้องกันการถูกนักลงทุนต่างชาติฟ้องร้องในอนาคต รายละเอียดต่างๆ จะกล่าวถึงในบทถัดไป

3.1. วิเคราะห์กรณีข้อพิพาทระหว่างรัฐและนักลงทุน

3.1.1. ออสเตรเลีย กับ Phillip Morris

ประเด็นของข้อพิพาท	เมื่อปี ค.ศ. 2011 รัฐบาลของออสเตรเลีย ได้ผ่านกฎหมายของบาหลีเดี่ยว (tobacco Plan packaging Act 2011) โดยกฎหมายฉบับนี้เป็นหนึ่งในมาตรการในการควบคุมและลดการสูบบุหรี่ เนื่องจากการสูบบุหรี่เป็นสาเหตุหนึ่งของการเสียชีวิตและก่อให้เกิดโรคแก่ประชาชนของ
--------------------	--

²⁵ Der Pas, Riza, (2014) Netherlands – Indonesia BIT rolls back implementation of New Indonesia mining law, available on <http://www.tni.org/sites/www.tni.org/files/download/newmont-indonesia-case-4.pdf>, accessed on 20/1/2015

	<p>ประเทศออสเตรเลีย รัฐบาลของออสเตรเลียได้พิจารณาว่ามาตรการดังกล่าวสอดคล้องและเป็นที่ยอมรับทั้งในระดับวิชาการและตามหลักสากล ที่เกี่ยวข้องกับมาตรการด้านสุขภาพของประชาชน²⁶</p> <p>โดยกฎหมายฉบับนี้มีแนวทางเกี่ยวกับการใช้เครื่องหมายการค้า รูปภาพของตราสินค้า ข้อความเกี่ยวกับสินค้ารวมถึงได้ระบุสี ขนาด รูปแบบและวัสดุที่ใช้สำหรับซองบุหรี่ ซึ่งมาตรการนี้ได้บังคับบริษัทบุหรี่ทุกยี่ห้อที่จำหน่ายในประเทศออสเตรเลีย²⁷ เป้าหมายที่สำคัญที่สุดของมาตรการซองบุหรี่เปล่าคือ เพื่อลดแรงดึงดูดของการสูบบุหรี่ เพิ่มพื้นที่ที่สามารถระบุผลกระทบของการสูบบุหรี่ต่อสุขภาพ และเพื่อป้องกันความเข้าใจผิดเกี่ยวกับการสูบบุหรี่</p> <p>นอกจากมาตรการนี้แล้ว รัฐบาลก็ได้ออกมาตรการอื่นๆ เพื่อลดแรงจูงใจและการสูบบุหรี่ของประชาชน เช่น มาตรการด้านภาษี เพิ่มโทษการนำเข้าบุหรี่อย่างผิดกฎหมาย ห้ามมีการโฆษณาผ่านอินเทอร์เน็ตและอื่นๆ</p> <p>ซึ่งนี่เป็นกรณีแรกที่รัฐบาลออสเตรเลียถูกนักลงทุนต่างชาติฟ้องร้องภายใต้กลไกระงับข้อพิพาทระหว่างรัฐและนักลงทุน</p>
หลักการที่ใช้กล่าวหา รัฐบาลฐานละเมิด สนธิสัญญา	<p>จากมาตรการดังกล่าว บริษัท Phillip Morris อ้างว่ารัฐบาลออสเตรเลียได้ยึดทรัพย์ของบริษัท (expropriation) และได้ละเมิดหลักการปฏิบัติที่เป็นธรรมและเท่าเทียม (fair and equitable treatment) และหลักการการคุ้มครองอย่างเต็มที่ (full protection and security)</p>
ฟ้องร้องภายใต้ สนธิสัญญา	<p>โดยบริษัทฟ้องรัฐบาลออสเตรเลียผ่านสนธิสัญญา ระหว่างออสเตรเลียและฮ่องกง ที่ลงนามในปี ค.ศ. 1993 โดยที่บริษัท Phillips Morris Asia เป็นผู้ฟ้อง อย่างไรก็ตาม บริษัท Phillip Morris ได้เคยฟ้องร้องรัฐบาลออสเตรเลียภายใต้ศาลของออสเตรเลียและศาลสูงสุดได้ตัดสินให้รัฐบาลมีความชอบธรรมในการออกมาตรการและดำเนินการตามมาตรการดังกล่าวได้</p>

²⁶ The department of Health, Introduction of Tobacco Plain Packaging in Australia, available on <http://www.health.gov.au/internet/main/publishing.nsf/Content/tobacco-plain>, accessed on 21/1/2015

²⁷ The department of Health, Introduction of Tobacco Plain Packaging in Australia, available on <http://www.health.gov.au/internet/main/publishing.nsf/Content/tobacco-plain>, accessed on 21/1/2015

ฟ้องร้องภายใต้กลไก ระงับพิพาท	United Nations Commission on international Trade Law (UNCITRAL) Arbitration Rules 2010
ข้อเรียกร้องของ บริษัทเอกชนต่อรัฐบาล ของออสเตรเลีย	ข้อเรียกร้องของบริษัท Phillip Morris ที่มีต่อรัฐบาล ออสเตรเลียยังไม่มีผลชัดเจน เนื่องจากทั้งสองฝ่ายตกลง ที่จะไม่เปิดเผย ข้อมูลส่วนนี้ต่อสาธารณะ
ผลของการระงับข้อ พิพาท	ขณะนี้ยังอยู่ในช่วงของการพิจารณาข้อพิพาท และถึงแม้ว่าผล ของข้อพิพาทยังไม่ออกมา แต่ข้อพิพาทระหว่างรัฐบาลออสเตรเลียกับ บริษัทยาสูบได้สร้างความกังวลใจแก่รัฐบาลของหลายประเทศที่ต้องการ ประกาศมาตรการที่มีลักษณะเดียวกันเพื่อปกป้องสุขภาพของประชาชน ของตน ในหลายกรณีรัฐบาลตัดสินใจที่ จะชะลอการประกาศใช้มาตรการ เกี่ยวกับยาสูบ รวมถึงรัฐบาลของประเทศมาเลเซีย ซึ่งต้องการที่จะรอผล การตัดสินของกรณีข้อพิพาทของออสเตรเลียก่อน เนื่องจากเกรงจะถูก บริษัทยาสูบฟ้องในลักษณะเดียวกันกับออสเตรเลีย ²⁸

3.1.2. เอลซัลวาดอร์ กับ Pacific Rim

ประเด็นของข้อพิพาท	<p>ข้อพิพาทระหว่างรัฐบาลของประเทศเอลซัลวาดอร์กับบริษัท เหมืองแร่ Pacific Rim ปัจจุบันบริษัท Oceana Gold ซึ่งเป็นบริษัท สัญชาติออสเตรเลียและแคนาดาเข้ามาซื้อกิจการและบริหารบริษัท Pacific Rim หลังจากที่บริษัทเกือบจะถูกฟ้องล้มละลายในปี ค.ศ. 2013 นับตั้งแต่ปี ค.ศ.2004 บริษัท Pacific Rim พยายามยื่นขอใบอนุญาตใน การขุดเจาะเหมืองแร่ทองคำในพื้นที่ทางตอนเหนือของประเทศ แต่รัฐบาล ของประเทศเอลซัลวาดอร์ปฏิเสธที่จะมอบสัมปทานการทำเหมืองแร่แก่ บริษัทดังกล่าว โดยให้เหตุผลว่า</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. บริษัทไม่ได้ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและ ประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assessment) ที่รัฐบาลประกาศเพื่อคุ้มครองความเป็นอยู่ของ ประชาชนและสิ่งแวดล้อม 2. บริษัทไม่ได้มีเอกสิทธิ์เหนือพื้นที่ที่ดินจะทำเหมืองแร่ ซึ่งการปฏิเสธของรัฐบาลได้รับการสนับสนุนจากประชาชนและ
--------------------	--

²⁸ ข้อมูลได้จากการประชุม Asia-Europe People's Forum ณ กรุงจาการ์ตา ประเทศ อินโดนีเซีย
ในระหว่างวันที่ 29-30 มกราคม 2558

	ภาคประชาสังคมในประเทศ โดยเฉพาะประเด็น ที่แหล่งน้ำของชุมชนจะได้รับผลกระทบหากมีการขุดเจาะเหมืองแร่ อย่างไรก็ตาม บริษัทพยายามกดดันรัฐบาลให้ออกใบอนุญาต ส่งผลให้เกิดความรุนแรงต่อสมาชิกของชุมชนในพื้นที่ โดยเฉพาะ ความรุนแรงต่อนักปกป้องสิทธิชุมชนที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ²⁹
หลักการที่ใช้กล่าวหา รัฐบาลฐานละเมิด สนธิสัญญา	บริษัทอ้างว่ารัฐบาลของประเทศเอลซัลวาดอร์ได้ละเว้นการปฏิบัติตามกฎหมายด้านการลงทุนของนักลงทุนต่างชาติ โดยไม่อนุมัติใบอนุญาตการทำเหมืองแร่ทองคำของบริษัท
ฟ้องร้องภายใต้ สนธิสัญญา	ในกรณีนี้ ล่าสุดมีการฟ้องร้องผ่านข้อตกลงเขตการค้าเสรีระหว่างสหรัฐอเมริกากับอเมริกากลาง (United States – Central America free Trade Agreement (CAFTA))
ฟ้องร้องภายใต้กลไก ระงับพิพาท	International Center for Settlement of Investment Dispute (ICSID) ภายใต้ ธนาคารโลก
ข้อเรียกร้องของ บริษัทเอกชนต่อรัฐบาล ของเอลซัลวาดอร์	บริษัทเรียกร้องค่าชดเชยต่อรัฐบาลเอลซัลวาดอร์เป็นจำนวนเงินกว่า 300 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยบริษัทคำนวณค่าชดเชยจากกำไรที่บริษัทจะได้รับหากได้รับใบอนุญาต ซึ่งแม้ที่จริงแล้วบริษัทยังไม่เคยเข้าไปดำเนินกิจกรรมหรือขุดเจาะเหมืองแร่ทองคำในพื้นที่แต่อย่างใด
ผลของการระงับข้อ พิพาท	คาดการณ์ว่าผลของการระงับข้อพิพาทจะออกในช่วงต้นปี พ .ศ. 2558 ซึ่งจะมีผลอย่างมากต่ออนาคตของมาตรการหรือกฎหมายของประเทศเอลซัลวาดอร์ โดยเฉพาะที่ เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมหรือประชาชน เนื่องจากผลที่ออกมาจะเป็นการ วางมาตรฐานใหม่ของขอบเขตที่รัฐบาลสามารถควบคุมการลงทุนของนักลงทุนต่างชาติ ³⁰

²⁹ Pac Rim Cayman LLC vs. The Republic of El Salvador, ICSID Case No. ARB/09/12, Decision on the Respondent's Preliminary Objections Under CAFTA Articles 10.20.4 and 10.20.5, p. 34–35, available on <http://icsid.worldbank.org/ICSID/FrontServlet?requestType=CasesRH&actionVal=viewCase&reqFrom=Home&caseId=C661> accessed on 18/2/2015

³⁰ ข้อมูลจากการประชุม Asia-Europe People's Forum ณ กรุงจาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย ในระหว่างวันที่ 29-30 มกราคม 2558

3.1.3. แอฟริกาใต้ กับ Piero Foresti

ประเด็นของข้อพิพาท	<p>ประเด็นของข้อพิพาทระหว่างรัฐบาลของแอฟริกาใต้กับกลุ่มนักลงทุนต่างชาติสัญชาติอิตาลีและลักเซมเบิร์ก Piero Foresti ที่ดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับเหมืองแร่ เริ่มต้นในปี ค.ศ. 2006 เป็นข้อพิพาทที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย Black Economic Empowerment Act ที่รัฐบาลประกาศออกมาเพื่อชดเชยให้แก่กลุ่มคนผิวดำที่ได้รับผลกระทบจากนโยบายการแบ่งแยกสีผิวในอดีต³¹ โดยกฎหมายกำหนดรูปแบบการถือครองหรือดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติใหม่ หนึ่งในนั้น กำหนดกรรมสิทธิ์ของทรัพยากรธรรมชาติในรูปแบบของใบอนุญาตและจะต้องแบ่งสัดส่วนของหุ้นให้แก่กลุ่มผิวดำ³²</p> <p>เป้าหมายสำคัญของกฎหมายนี้คือเพื่อสนับสนุนการถือครองและดำเนินธุรกิจของคนผิวดำ และเพิ่มโอกาสให้คนผิวดำ สามารถดำรงตำแหน่งบริหารของบริษัท ซึ่งถือเป็นมาตรการชดเชยและลดช่องว่างระหว่างคนผิวขาวและคนผิวดำที่เกิดขึ้นในช่วงนโยบายการแบ่งแยกสีผิว</p>
หลักการที่ใช้กล่าวหา รัฐบาลฐานละเมิด สนธิสัญญา	นักลงทุนต่างชาติอ้างว่านโยบายดังกล่าวเป็นการยึดทรัพย์ของตน ถือเป็นการละเมิดสนธิสัญญา และกฎหมายระหว่างประเทศ
ฟ้องร้องภายใต้ สนธิสัญญา	ฟ้องร้องภายใต้สนธิสัญญา ระหว่างแอฟริกาใต้กับอิตาลีและลักเซมเบิร์ก
ฟ้องร้องภายใต้กลไก ระดับพิพาท	International Center for Settlement of Investment Dispute (ICSID)
ข้อเรียกร้องของ บริษัทเอกชนต่อรัฐบาล	นักลงทุนเรียกร้องค่าเสียหายต่อรัฐบาลแอฟริกาใต้เป็นจำนวนเงินประมาณ 5 ล้านยูโร ³³

³¹ Investmenttreatynews (2009) South Africa court judgment bolsters expropriation charge over Black Economic Empowerment legislation in the mining sector, available on <http://www.iisd.org/itn/2009/03/23/south-african-court-judgment-bolsters-expropriation-charge-over-black-economic-empowerment-legislation/>. Accessed on 1/1/2015

³² Itlaw, _____, available on http://www.italaw.com/documents/PieroForesti_v_SouthAfrica_Award.pdf, accssed on 12/11/2014

³³ Cross, C. (2014). The treatment of Non- Investment interest in Investor- State Disputes: Challenges for the TAFTA I TTIP Negotiations. In Cardoso, D. et al (eds.)

ของแอฟริกาใต้	
ผลของการระงับข้อพิพาท	กรณีข้อพิพาทได้ยุติลงในปี ค.ศ. 2010 โดยนักลงทุนต่างชาติถอนฟ้องรัฐบาล หลังจากที่รัฐบาลแอฟริกาใต้ยอมรับข้อเรียกร้องของนักลงทุนต่างชาติ โดยได้มอบสิทธิแก่นักลงทุนและยอมที่จะ ใช้มาตรการยึดหยุ่นแก่นักลงทุนต่างชาติในปี ค.ศ. 2009 ³⁴

ในส่วนของข้อพิพาทของอินโดนีเซียก็มีลักษณะเช่นเดียวกันกับหลายประเทศ โดยนโยบายหรือมาตรการที่รัฐบาลประกาศโดยมีเป้าหมายเพื่อปกป้องสุขภาพของประชาชน สังคมและสิ่งแวดล้อม ที่กระทบหรืออาจจะมีผลต่อการดำเนินธุรกิจของนักลงทุนต่างชาติ ถูกใช้เป็นเหตุผลของการฟ้องร้องรัฐบาลของประเทศที่ตนเองดำเนินธุรกิจ ในที่นี้จะยกตัวอย่างกรณีข้อพิพาทล่าสุดของประเทศอินโดนีเซียกับบริษัทเหมืองแร่ Newmont

ข้อพิพาทระหว่างรัฐบาลอินโดนีเซียกับบริษัทเหมืองแร่ Newmont

ประเด็นของข้อพิพาท	ข้อพิพาทระหว่างรัฐบาลอินโดนีเซียกับบริษัทเหมืองแร่เกี่ยวข้องโดยตรงกับกฎหมายแร่และถ่านหินที่รัฐบาลบังคับใช้ในปี ค.ศ. 2009 กฎหมายดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายด้านเศรษฐกิจและการใช้ผลประโยชน์จากทรัพยากรที่สำคัญของรัฐบาลอินโดนีเซีย โดยกำหนดกรอบระยะเวลาและเงื่อนไขการส่งออกวัตถุดิบที่ได้จากการทำเหมืองแร่และการดำเนินกิจกรรมของบริษัทเหมืองแร่ต่างชาติ เช่น กฎหมายกำหนดมาตรการทางภาษีสำหรับการส่งออกวัตถุดิบและกำหนดสัดส่วนของการถือครองหุ้นของนักลงทุนต่างชาติในบริษัทเหมืองแร่ ให้มีกรอบระยะเวลาเพื่อให้การลงทุนต่างชาติสามารถปรับตัวและเปลี่ยนแปลงยุทธศาสตร์การลงทุน ³⁵
--------------------	---

The Transatlantic Colossus: Global Contribution to Broaden the Debate on the EU-US Free Trade Agreement (Online). Available on <http://www.collaboratory.de/images/8/8d/TheTransatlanticColossus.pdf>. Accessed: 26/12/2014

³⁴ Investmenttreatynews (2009) South Africa court judgment bolsters expropriation charge over Black Economic Empowerment legislation in the mining sector, available on <http://www.iisd.org/itn/2009/03/23/south-african-court-judgment-bolsters-expropriation-charge-over-black-economic-empowerment-legislation/>. Accessed on 1/1/2015

³⁵ Der Pas, Riza, (2014) Netherlands – Indonesia BIT rolls back implementation of New Indonesia mining law, available on <http://www.tni.org/sites/www.tni.org/files/download/newmont-indonesia-case-4.pdf>, accessed on 20/1/2015

	เป้าหมายของกฎหมายนี้คือเพื่อลดการพึ่งพาการส่งออกวัตถุดิบธรรมชาติและมีการลงทุนและจ้างงานในประเทศ เพื่อรักษาผลประโยชน์ของประเทศ
หลักการที่ใช้กล่าวหา รัฐบาลฐานละเมิด สนธิสัญญาฯ	บริษัท Newmont Mining อ้างว่ากฎหมายดังกล่าวทำให้บริษัทต้องประสบกับความยากลำบาก “Hardship” และ เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจ “Economic loss”
ฟ้องร้องภายใต้ สนธิสัญญาฯ	สนธิสัญญาระหว่างอินโดนีเซียกับประเทศเนเธอร์แลนด์
ฟ้องร้องภายใต้กลไก ระงับพิพาท	International Center for Settlement of Investment Dispute (ICSID)
ข้อเรียกร้องของ บริษัทเอกชนต่อรัฐบาล ของอินโดนีเซีย	ข้อเรียกร้องของบริษัท Newmont ต่อรัฐบาลอินโดนีเซียไม่เป็นที่แน่ชัดว่าเป็นจำนวนเงินเท่าไร
ผลของการระงับข้อ พิพาท	หลังจากที่บริษัทยื่นฟ้องรัฐบาลได้หนึ่งเดือน ซึ่งยังอยู่ในช่วงของระยะการคลายความตึงเครียด (cooling-off period) บริษัทเหมืองแร่ได้ถอนฟ้องรัฐบาลอินโดนีเซีย หลังจากรัฐบาลอินโดนีเซียยอมให้บริษัทสามารถละเว้นไม่ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขและมาตรการในกฎหมายแร่และถ่านหิน และยอมให้บริษัท Newmont Mining จ่ายภาษีแค่ 7.5 เปอร์เซ็นต์ สำหรับการส่งออกวัตถุดิบที่ได้จากการทำเหมืองแร่ ³⁶

สรุป

จากกรณีของอินโดนีเซียและแอฟริกาใต้พบว่า รัฐบาลจำเป็นต้องยอมโอนอ่อนผ่อนตามและมีมาตรการยืดหยุ่นให้แก่บริษัทต่างชาติโดย ไม่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายของประเทศ เพื่อหลีกเลี่ยงข้อพิพาทกับนักลงทุนที่จะต้องใช้งบประมาณอย่างสูงในการต่อสู้กรณีพิพาท โดยเฉพาะสำหรับประเทศกำลังพัฒนา จะเห็นได้ว่ากลไกระงับข้อพิพาทถูกใช้เป็นเครื่องมือของนักลงทุนต่างชาติในการข่มขู่รัฐบาล โดยเฉพาะใน กรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงกฎหมายหรือมาตรการที่อาจจะมีผลกระทบต่อการดำเนินธุรกิจ นอกจากนี้ การที่รัฐบาลของประเทศใดประเทศหนึ่งถูกฟ้องร้องก็อาจส่งผลกระทบหรือ

³⁶ Der Pas, Riza, (2014) Netherlands – Indonesia BIT rolls back implementation of New Indonesia mining law, available on <http://www.tni.org/sites/www.tni.org/files/download/newmont-indonesia-case-4.pdf>, accessed on 20/1/2015

สร้างแรงกดดันให้แก่รัฐบาลของอีกประเทศหนึ่งที่มีแผนในการประกาศนโยบายที่คล้ายกัน อย่างเช่น ในกรณีของซองบูห์รีส์เดียวในประเทศออสเตรเลียและมาเลเซีย

ดังนั้นผลของการฟ้องร้องผ่านกลไกระงับข้อพิพาทนี้ ไม่ใช่มีแค่ผลกระทบทางตรง หรือ รัฐ จะต้องจ่ายค่าชดเชยแก่บริษัทต่างชาติเท่านั้น แต่ มีผลกระทบทางอ้อมที่สร้างความเสียหายต่อรัฐบาลของประเทศนั้นๆ และประเทศอื่นๆ เช่นกัน นั่นหมายความว่า อำนาจอธิปไตยที่รัฐนั้นพึงมีและสามารถใช้ได้อย่างเสรี ในการออกมาตรการและกฎหมาย เพื่อปกป้องผลประโยชน์ของประเทศ และประชาชนถูกจำกัดและครอบงำจากกลไกดังกล่าว และจากสิทธิต่างๆ ที่นักลงทุนได้รับจากสนธิสัญญาฯ

บทที่ 4 กรอบและแนวทางการทบทวนสนธิสัญญาการส่งเสริมและการคุ้มครองการลงทุน

จากการที่หลายประเทศได้เกิดข้อพิพาทกับนักลงทุนต่างชาติ ซึ่งได้สร้างความเสียหายทั้งในด้านงบประมาณและอำนาจอธิปไตยของรัฐ ที่พึ่งสามารถถอนนโยบายเพื่อประโยชน์ของประเทศได้นั้น รัฐบาลของหลายประเทศ จึงเริ่มดำเนินการทบทวนสนธิสัญญา ของตนเอง ทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการ ซึ่ง มีคณะกรรมการหรือหน่วยงานที่ชัดเจนและครอบคลุมการทบทวนทุกประเด็น และในรูปแบบที่ไม่ครอบคลุมทุกประเด็น โดยครอบคลุมเฉพาะการออกต้นแบบของสนธิสัญญา ใหม่ (BIT model) อย่างเช่น ในกรณีของประเทศอินเดียและอีกหลายประเทศ³⁷

ประเทศอินโดนีเซียเป็นประเทศล่าสุดที่มีการดำเนินการทบทวนสนธิสัญญา โดยเริ่มดำเนินการประมาณปลายปี พ.ศ. 2557 หลังจากที่มีประกาศยกเลิกสนธิสัญญา หลายฉบับ อันเป็นผลจากการที่รัฐบาลถูกนักลงทุนต่างชาติฟ้องร้องอย่างต่อเนื่อง³⁸ อย่างไรก็ตาม ณ ขณะที่เขียนรายงานฉบับนี้ ข้อมูลการทบทวนสนธิสัญญาของอินโดนีเซียมีอยู่อย่างจำกัดและไม่เพียงพอ เนื่องจากอยู่ในช่วงของการดำเนินการและรัฐบาลไม่ได้เปิดเผยข้อมูลต่างๆ ในวงกว้าง

โดยบทนี้ มีเป้าหมายเพื่อวิเคราะห์แนวทางการทบทวน ของประเทศออสเตรเลีย แอฟริกาใต้ ซึ่งการดำเนินการทบทวนเสร็จสิ้นแล้ว และประเทศเอกวาดอร์ที่ อยู่ในช่วงของการดำเนินการ เพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับรัฐบาลของประเทศไทย หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ใช้ประกอบการพิจารณาวางแผนการทบทวนสนธิสัญญา ของประเทศไทยในอนาคต

ออสเตรเลีย

เจตนารมณ์	หนึ่งในเหตุผลสำคัญของการทบทวนสนธิสัญญา ของประเทศออสเตรเลียคือการที่รัฐบาลถูกบริษัทผู้ฟ้องร้อง ³⁹ ตามรายงานของการทบทวนสนธิสัญญา และข้อตกลงเขตการค้าเสรีของรัฐบาลออสเตรเลีย รัฐบาลได้ระบุว่า เพื่อประเมินผลกระทบและประโยชน์ต่อเศรษฐกิจและการพัฒนาของประเทศออสเตรเลีย ⁴⁰
-----------	---

³⁷ ข้อมูลได้จากการประชุม Asia-Europe People's Forum ณ กรุงจาการ์ตา ประเทศ อินโดนีเซีย ในระหว่างวันที่ 29-30 มกราคม 2558

³⁸ ข้อมูลได้จากการประชุม Asia-Europe People's Forum ณ กรุงจาการ์ตา ประเทศ อินโดนีเซีย ในระหว่างวันที่ 29-30 มกราคม 2558

³⁹ Eastasiaforum (2014) why is Indonesia terminating its bilateral investment treaties, available on <http://www.eastasiaforum.org/2014/09/20/why-is-indonesia-terminating-its-bilateral-investment-treaties> accessed on 12/11/2014

⁴⁰ Australian Government Productivity Commission (2010) Bilateral and Regional Trade Agreements Research Report, available on <http://www.pc.gov.au/projects/study/trade-agreements/report> accessed on 11/11/2014

	<p>เนื่องจากการขยายตัวของข้อตกลงทางค้าได้สร้างอุปสรรคและความเสี่ยงต่อประเทศออสเตรเลีย ซึ่งที่ผ่านมารัฐบาลได้ลงนามในสนธิสัญญาฯ และข้อตกลงทางการค้ากับหลายประเทศและอยู่ในช่วงของการเจรจาและพิจารณาจะเข้าเจรจาอีกหลายฉบับ</p> <p>โดยเหตุนี้ รัฐบาลจำเป็นต้องมีการทบทวนเพื่อพิจารณาประสิทธิภาพของข้อตกลงทางการค้า กับการพัฒนาเศรษฐกิจและการค้า ทั้งในระดับประเทศ ภูมิภาคและระดับโลก และที่สำคัญ เพื่อวางกรอบและแนวทางสำหรับรัฐบาลออสเตรเลียในการเข้าร่วมและเป็นภาคีความร่วมมือทางเศรษฐกิจในระดับภูมิภาค⁴¹</p>
แนวทางของการทบทวน	<p>โดยในปีพ.ศ. 2552 รัฐบาลออสเตรเลียได้ให้คณะกรรมการที่มีชื่อว่า Productivity Commission ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาและจัดทำข้อมูลให้แก่รัฐบาลออสเตรเลียในหลายประเด็น รวมถึงด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม⁴² โดยหน้าที่สำคัญของหน่วยงานนี้คือ⁴³</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. จัดทำการศึกษา วิจัย และรับฟังความคิดเห็นจากสาธารณะ 2. ติดตามและประเมินผลให้แก่หน่วยงานของรัฐ 3. พัฒนางานวิจัยหรือรายงานที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพของหน่วยงานรัฐ การช่วยเหลือต่อภาคอุตสาหกรรม และกฎข้อบังคับต่างๆ 4. ทำหน้าที่ร้องทุกข์ที่เกี่ยวข้องกับนโยบายการแข่งขันระหว่างธุรกิจที่รัฐบาลดำเนินการ และของบริษัทเอกชน เพื่อให้เกิดการแข่งขันที่เป็นธรรม
กรอบของการทบทวน	<p>โดยมีกรอบการทบทวนดังนี้⁴⁴</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างข้อตกลงทางการค้าในระดับทวิภาคีและภูมิภาคกับการลดอุปสรรคทางการลงทุนและการค้า

⁴¹ Australian Government Productivity Commission (2010) Bilateral and Regional Trade Agreements Research Report, available on <http://www.pc.gov.au/projects/study/trade-agreements/report> accessed on 11/11/2014

⁴² Australian Government Productivity Commission, about us section of the website: available on <http://www.pc.gov.au/about-us> accessed on 11/11/2014

⁴³ Australian Government Productivity Commission, about us section of the website: <http://www.pc.gov.au/about-us> accessed on 11/11/2014

⁴⁴ Australian Government Productivity Commission (2010) Bilateral and Regional Trade Agreements Research Report, available on <http://www.pc.gov.au/projects/study/trade-agreements/report> accessed on 11/11/2014

	<ol style="list-style-type: none"> 2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างข้อตกลงทางการค้าในระดับทวิภาคีและภูมิภาค กับการป้องกันการเพิ่มอุปสรรคทางการค้าและการลงทุน และวิเคราะห์โอกาสของการเลือกปฏิบัติต่อภาคธุรกิจของออสเตรเลีย ในกรณีที่ไม่เข้าร่วมข้อตกลงทางการค้าทั้งระดับทวิภาคีและภูมิภาค 3. พิจารณาทบทวนข้อตกลงทางการค้าในระดับทวิภาคีและภูมิภาค กับการสนับสนุนกลไกการค้าระดับสากล และต่อองค์การการค้าโลก 4. วิเคราะห์โอกาสสำหรับข้อตกลงทางการค้า ต่อการปรับตัวต่อการพัฒนาของเศรษฐกิจโลกและการรวมตัวของภูมิภาค 5. ประเมินผลกระทบของข้อตกลงทางการค้าในระดับทวิภาคีและภูมิภาค ต่อประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจและการลงทุนของออสเตรเลีย 6. ประเมินกรอบข้อตกลงทางการค้าของออสเตรเลีย ต่อการลดอุปสรรคทางการค้าและการลงทุน หรือสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้าง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในประเทศคู่ภาคีทางการค้า และพิจารณาแนวทางเลือกอื่นสำหรับการสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้าง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในประเทศคู่ภาคี 7. ประเมินกรอบสำหรับข้อตกลงทางการค้า เพื่อให้ข้อตกลงสามารถให้ประโยชน์ต่างๆ เพิ่มเติม รวมถึงผ่านข้อบัญญัติการทบทวนและเป้าหมายของข้อตกลง <p>โดยกระบวนการทบทวนจะต้อง:⁴⁵</p> <ul style="list-style-type: none"> - รับฟังความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะจากสาธารณะและจะต้องมีกระบวนการรับความคิดเห็นจากภาคส่วนต่างๆ รวมถึงภาคธุรกิจ หน่วยงานรัฐและกลุ่มบุคคลที่มีความสนใจ - ใช้หลักฐานที่มีความน่าเชื่อถือทั้งในประเทศและระดับสากล และจะต้องคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงทางการค้า เศรษฐกิจและยุทธศาสตร์ในระดับสากล - จะต้องคำนึงถึงพันธสัญญาของรัฐบาลออสเตรเลียต่อภาระหน้าที่ของประเทศออสเตรเลียที่มีต่อสนธิสัญญาต่างๆ และบทบาทของประเทศออสเตรเลียต่ออุปสรรคทางการค้าในระดับสากลเพื่อการเติบโตที่ยั่งยืน
--	---

⁴⁵ Australian Government Productivity Commission (2010) Bilateral and Regional Trade Agreements Research Report, available on <http://www.pc.gov.au/projects/study/trade-agreements/report> accessed on 11/11/2014

	<ul style="list-style-type: none"> - จะต้องคำนึงถึงรายงานจาก Independent Review of Export Policies and Programs ที่ดำเนินการโดย Mr David Mortimer AO และ Dr John Edwards และ งานต่างๆ ที่ดำเนินการโดย the Associated FTA Reference Panel.
การมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม	ภาคประชาสังคมของออสเตรเลียเข้าร่วมผ่านกระบวนการรับฟังความคิดเห็นที่คณะกรรมการจัดขึ้น และภาคประชาสังคมได้ร่วมกันยื่นข้อเสนอและความคิดเห็นต่อคณะกรรมการ เพื่อประกอบกระบวนการทบทวน
บทสรุปของการทบทวนและแนวทางการดำเนินการของรัฐบาลออสเตรเลีย	<p>บทสรุปของการทบทวนครอบคลุมหลายประเด็นด้วยกัน อย่างไรก็ตาม ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับบทลงทุนและกลไกระงับข้อพิพาท มีดังนี้⁴⁶</p> <ul style="list-style-type: none"> - ข้อตกลงทางการค้าของออสเตรเลียเกือบทุกฉบับ ในส่วนของข้อบทลงทุน ได้เพิ่มความคุ้มครองจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายในอนาคต - ข้อมูลจากกลุ่มธุรกิจระบุว่า ข้อตกลงทางการค้า ไม่ได้ก่อให้เกิดหรือนำไปสู่ประโยชน์เชิงพาณิชย์ และอาจจะเป็นไปได้ว่า ข้อตกลงการค้าไม่ได้เป็นปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจลงทุน - กลไกระงับข้อพิพาท ไม่ได้เป็นเหตุผลสำคัญ ต่อการไหลเข้ามาของการลงทุน - การบรรจุกลไกระงับข้อพิพาทในข้อตกลงทางการค้า อาจจะนำไปสู่ความเสี่ยงต่อนโยบายและงบประมาณของประเทศ <p>หลังจากที่มีรายงานการทบทวนออกมา รัฐบาลในขณะนั้นได้ประกาศและแสดงเจตนารมณ์ที่จะไม่บรรจุกลไกระงับข้อพิพาทในข้อตกลงทางการค้าที่รัฐบาลออสเตรเลียจะทำกับประเทศต่างๆ</p> <p>สำหรับคำแนะนำอื่นๆ ของคณะกรรมการต่อรัฐบาลออสเตรเลีย โดยทั่วไปเกี่ยวข้องกับโปร่งใสและมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ อย่างเช่น ให้รัฐบาลประเมินประโยชน์ที่จะได้รับและ</p>

⁴⁶ Australian Government Productivity Commission (2010) *Bilateral and Regional Trade Agreements Research Report*, available on <http://www.pc.gov.au/projects/study/trade-agreements/report> accessed on 11/11/2014

	<p>ให้เข้าร่วมข้อตกลงทางค้าที่คาดว่าจะสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการค้าขายและลงทุน ที่คุ้มค่ากว่าวิธีหรือแนวทางอื่นเท่านั้น รัฐบาลจะต้องมีความโปร่งใสในการเข้าร่วมการเจรจาข้อตกลง โดยจะต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วม ผ่านกระบวนการ รับฟังความคิดเห็นและประเมินผลกระทบในด้านต่างๆ ก่อนการเข้าร่วมเจรจา และหลังจากการเจรจาเสร็จสิ้น ก่อนการลงนาม จะต้องมีการประเมินและเปิดเผยร่างเอกสารฉบับสุดท้าย⁴⁷</p>
--	---

แอฟริกาใต้

เจตนารมณ์	<p>เหตุผลสำคัญ สำหรับการดำเนินการทบทวนของรัฐบาลของแอฟริกาใต้ เกิดจากการที่รัฐบาลถูกนักลงทุนต่างชาติฟ้องร้อง โดยที่ผ่านมามีหลายกรณีด้วยกัน กรณีของนักลงทุนสัญชาติอิตาลีฟ้องร้องรัฐบาลในปี ค.ศ. 2006 โดยอ้างว่ารัฐบาลแอฟริกาใต้ละเมิดสิทธิของตนและละเมิดสนธิสัญญาฯ ระหว่างแอฟริกาใต้กับอิตาลี ซึ่งเป็นกรณีข้อพิพาทระหว่างรัฐและนักลงทุนกรณีสุดท้าย ก่อนที่รัฐบาลตัดสินใจเริ่มกระบวนการทบทวนสนธิสัญญาฯ วิกฤติการเงินในปี ค .ศ. 2001 เป็นอีกเหตุผลสำคัญ ที่สร้างความตระหนักให้แก่รัฐบาลของประเทศแอฟริกาใต้ถึงผลกระทบและปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นจากสนธิสัญญาการค้าคุ้มครองการลงทุน และในปี ค.ศ. 2012 รัฐบาลได้ยกเลิกสนธิสัญญาฯ กับประเทศเบลเยียม ลักเซมเบิร์ก เยอรมนี สเปน สวิส เซอร์แลนด์ เนเธอร์แลนด์ และประเทศเดนมาร์ก และดำเนินการเพื่อยกเลิกสนธิสัญญาฯ ที่ทำกับอีกหลายประเทศในยุโรป⁴⁸</p>
แนวทางของการทบทวน	<p>ในปี ค .ศ. 2007 รัฐบาลแอฟริกาใต้ได้ให้ Department of Trade and Industry ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐบาลที่กำกับดูแลด้านนโยบายและมาตรการด้านการค้า การลงทุนของประเทศ⁴⁹ ดำเนินการทบทวนสนธิสัญญาการค้าส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน โดยใช้เวลา</p>

⁴⁷ Australian Government Productivity Commission (2010) Bilateral and Regional Trade Agreements Research Report, available on <http://www.pc.gov.au/projects/study/trade-agreements/report> accessed on 11/11/2014

⁴⁸ Lang, Bowman, _____, Bilateral Investment treaties, available on <http://www.bowman.co.za/FileBrowser/ArticleDocuments/South-African-Government-Canceling-Bilateral-Investment-Treaties.pdf>, accessed on 3/11/2014

⁴⁹ Department of trade and Industry, about dit, available on http://www.thedti.gov.za/about_dti.jsp, accessed on 3/10/2014

	ทั้งหมดสามปี
กรอบของการทบทวน	<p>การทบทวนครั้งนี้ มุ่งเน้นไปที่บทบาทของสนธิสัญญาฯ กับการเข้ามาของการลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ และประเมินความเสี่ยงที่อาจจะถูกนักลงทุนเอกชนฟ้องร้องรัฐบาลแอฟริกาใต้ จากการออกนโยบายสาธารณะต่างๆ โดยมีกรอบการทบทวนดังนี้⁵⁰</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ทบทวนและประเมินการลงทุนจากต่างชาติในประเทศแอฟริกาใต้ 2. ประเมินการคุ้มครองของการลงทุน 3. ทบทวนและประเมินความเสี่ยงและประโยชน์ของสนธิสัญญาฯ
การมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม	<p>ภาคประชาสังคมของประเทศแอฟริกาใต้เข้าร่วมกระบวนการทบทวน ผ่านการยื่นข้อเสนอและความคิดเห็น ต่อหน่วยงาน เพื่อใช้ประกอบการพิจารณากระบวนการทบทวนสนธิสัญญาฯ</p>
บทสรุปของการทบทวนและแนวทางการดำเนินการของรัฐบาลแอฟริกาใต้	<p>หลังจากกระบวนการทบทวนเสร็จสิ้น รัฐบาลมีการเปิดเผยข้อมูลและผลสรุปของการทบทวน ซึ่งมีดังนี้⁵¹</p> <ul style="list-style-type: none"> - ประเทศแอฟริกาใต้ ไม่ได้รับการลงทุนจากประเทศที่ประเทศแอฟริกาใต้มีสนธิสัญญาฯ ด้วย แต่ได้รับการลงทุนจากประเทศที่แอฟริกาใต้ไม่มีสนธิสัญญาฯ อย่างเช่น อินเดีย - บางมาตราในสนธิสัญญาฯ ยุคแรกของแอฟริกาใต้ ขัดกับรัฐธรรมนูญและกฎหมายของแอฟริกาใต้ - ถึงแม้การลงทุนทางตรงจากต่างประเทศ จะมีส่วนช่วยสนับสนุนการพัฒนาของประเทศ แต่ประโยชน์ที่แท้จริงต่อประเทศผู้รับการลงทุน ไม่ได้เกิดในทันที จะต้องมีการพิจารณาอื่นๆ มาช่วยเสริมเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศอย่างแท้จริง เช่น มาตรการการคุ้มครองการลงทุน จะต้องสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาของประเทศ - แอฟริกาใต้จำเป็นต้องมีรูปแบบและแนวทางการคุ้มครองการลงทุน ที่เปิดโอกาสให้รัฐมีสิทธิที่จะควบคุมการลงทุนและ

⁵⁰ Government of South Africa (2009) BILATERAL INVESTMENT TREATY POLICY FRAMEWORK REVIEW, Government Position Paper, Pretoria. Available on <http://www.pmg.org.za/files/docs/090626trade-bi-lateralpolicy.pdf> accessed on 2/1/2015

⁵¹ Xavier Carim (2013) Update on the Review of Bilateral Investment Treaties in South Africa, Prepared for the Parliamentary Portfolio Committee on Trade and Industry, 15 February. Available on http://www.thedti.gov.za/parliament/bit's_in_sa.pdf accessed on 2/2/2015

	<p>อยู่ในแนวทางที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนา และประเทศแอฟริกาใต้ จำเป็นที่จะต้องปรับปรุง เพื่อเพิ่มศักยภาพของกลไกภายในประเทศในการคุ้มครองการลงทุน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ประเทศแอฟริกาใต้ ควรพัฒนาและเพิ่มศักยภาพของกลไกการคุ้มครองการลงทุนภายในประเทศ และควรจะต้องทำให้สนธิสัญญาฯ สอดคล้องกับการพัฒนาระดับสากล หลังจากที่มีการทบทวนเสร็จสิ้น รัฐบาลได้มีมติให้ดำเนินการดังนี้⁵² - พัฒนากฎหมายฉบับใหม่เพื่อประมวลบางมาตรการของสนธิสัญญาฯ เข้าไปในกฎหมายประเทศ - ยกเลิกสนธิสัญญาฯ ยุคแรกที่มีปัญหา - ระวังการเจรจาสนธิสัญญาฯ เว้นแต่ในกรณีที่มีความจำเป็นทางด้านเศรษฐกิจและการเมือง - พัฒนารูปแบบของสนธิสัญญาฯ เพื่อเจรจา หรือเริ่มการเจรจาครั้งใหม่ - จัดตั้งคณะกรรมการร่วมของหลายกระทรวงเพื่อตรวจสอบและติดตามกระบวนการดังกล่าว
--	---

เอกวาดอร์

เจตนารมณ์	<p>ก่อนที่รัฐบาลของประเทศเอกวาดอร์จะเริ่มดำเนินการทบทวนสนธิสัญญา รัฐบาลได้ดำเนินการหลายประการ ที่เกี่ยวข้องกับสนธิสัญญาฯ นับตั้งแต่ปี ค .ศ. 2008 อย่างเช่น ยกเลิกสนธิสัญญาฯ กับหลายประเทศ และมีการแก้ไขรัฐธรรมนูญของประเทศ เพื่อยกเลิกสิทธิให้นักลงทุนต่างชาติสามารถฟ้องร้องรัฐบาลเอกวาดอร์ได้ ดังนั้น จึงทำให้สนธิสัญญาหลายฉบับขัดกับรัฐธรรมนูญ และรัฐบาลเอกวาดอร์ก็ได้ยื่นหนังสือเพื่อถอนการเป็นสมาชิกของ ICSID⁵³ ซึ่งเป็นมาตรการที่สำคัญที่ปกป้อง และไม่ยอมรับอำนาจของนักลงทุนต่างชาติ ที่สามารถฟ้องร้องผ่านกลไกดังกล่าวได้ ถือเป็นมาตรการการปรับตัว หลังจากที่เกิดข้อพิพาทต่างๆ อันสร้างความเสียหายต่อประเทศ รัฐบาลเริ่มดำเนิน</p>
-----------	---

⁵² Xavier Carim (2013) Update on the Review of Bilateral Investment Treaties in South Africa, Prepared for the Parliamentary Portfolio Committee on Trade and Industry, 15 February. Available on http://www.thedti.gov.za/parliament/bit's_in_sa.pdf accessed on 2/2/2015

⁵³ Allen & Overy (2013), Ecuador establishes commission to audit its Bilateral investment Treaties, available on <http://www.allenoverly.com/publications/en-gb/Pages/Ecuador-establishes-Commission-to-audit-its-Bilateral-Investment-Treaties.aspx> accessed on 2/1/2015

	การทบทวนสนธิสัญญา ในปี 2556 และเสร็จสิ้นภายในปี 2557
แนวทางของการทบทวน	ในปี ค.ศ. 2006 ได้มีมติให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการที่มีชื่อว่า Citizen's Audit Commission ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการทบทวน ประกอบด้วยตัวแทนจากหน่วยงานของรัฐ เช่น กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ สำนักงานประธานาธิบดี นักวิชาการ และตัวแทนจากภาคประชาสังคม ⁵⁴
กรอบของการทบทวน	มีกรอบในการทบทวนและวิเคราะห์สนธิสัญญา ดังนี้ ⁵⁵ <ul style="list-style-type: none"> - ความสัมพันธ์และความเชื่อมโยงระหว่างสนธิสัญญา กับการเข้ามาของการลงทุนจากต่างชาติและแผนพัฒนาของประเทศ รวมถึงวิเคราะห์ถึงความคุ้มค่าของรัฐที่จะต้องมอบสิทธิและอำนาจต่างๆ แก่นักลงทุนต่างชาติ - รูปแบบและลักษณะเฉพาะของสนธิสัญญา ของเอกวาดอร์ รวมถึงความเป็นมาและวัตถุประสงค์ของการลงนามแต่ละฉบับ ความสอดคล้องของสนธิสัญญา กับการกฎหมายภายในประเทศ และต่างประเทศ - แนวทางการใช้สนธิสัญญา ของนักลงทุนต่างชาติ ในการฟ้องร้องรัฐบาลเอกวาดอร์ ความโปร่งใสและความยุติธรรม ของกระบวนการอนุญาโตตุลาการ
การมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม	ในกรณีของประเทศเอกวาดอร์ ภาคประชาสังคมมีส่วนสำคัญในการผลักดันกระบวนการทบทวนสนธิสัญญา ซึ่งรัฐบาลเปิดโอกาสให้ตัวแทนจากภาคประชาสังคมเข้าเป็นส่วนหนึ่งของคณะกรรมการทบทวน ⁵⁶
บทสรุปของการทบทวน และแนวทางการดำเนินการของรัฐบาล	ในขณะที่เขียนรายงานฉบับนี้ รัฐบาลยังไม่ได้มีการเผยแพร่บทสรุปของการทบทวนและแนวทางการดำเนินการที่เกี่ยวกับสนธิสัญญา

⁵⁴ Allen & Overy (2013), Ecuador establishes commission to audit its Bilateral investment Treaties, available on <http://www.allenoverly.com/publications/en-gb/Pages/Ecuador-establishes-Commission-to-audit-its-Bilateral-Investment-Treaties.aspx> accessed on 2/1/2015

⁵⁵ ข้อมูลได้จากการประชุม Asia-Europe People's Forum ณ กรุงจาการ์ตา ประเทศ อินโดนีเซีย ในระหว่างวันที่ 29-30 มกราคม 2558

⁵⁶ ข้อมูลจากการประชุม Asia-Europe People's Forum ณ กรุงจาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย ในระหว่างวันที่ 29-30 มกราคม 2558

เอกวาดอร์	
-----------	--

บทที่ 5 บทส่งท้ายและข้อเสนอแนะ

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา รัฐบาลของหลายประเทศได้เริ่มตระหนักถึงผลกระทบจากอำนาจและสิทธิที่มอบให้แก่นักลงทุนต่างชาติผ่านสนธิสัญญาการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จากประสบการณ์ที่รัฐบาลถือนักลงทุนต่างชาติฟ้องร้องผ่านกลไกอนุญาโตตุลาการ ซึ่งนำมาสู่การดำเนินการทบทวนสนธิสัญญา และรัฐบาลของบางประเทศได้ยกเลิกสนธิสัญญา ที่ลงนามกับประเทศต่างๆ

สนธิสัญญา ของประเทศไทยมีทั้งหมดเกือบ 40 ฉบับ โดยเกือบทุกฉบับจะมีการระบุให้คุ้มครองนักลงทุนหรือนิติบุคคล และการลงทุนหรือทรัพย์สินทุกประเภทของนักลงทุนต่างชาติ ในส่วนของหลักการอื่นๆ ก็เช่นกัน รัฐบาลได้สร้างภาระผูกพันต่อนักลงทุนต่างชาติ โดยรัฐบาลไทยจะต้องปฏิบัติต่อนักลงทุนต่างชาติเหมือนกับที่ปฏิบัติแก่นักลงทุนของตนและนักลงทุนของประเทศที่สาม ซึ่งทำให้นักลงทุนต่างชาติ มีสิทธิและอำนาจเทียบเท่ากับนักลงทุนของไทย รวมถึงรัฐบาลยังให้พันธะสัญญาที่จะคุ้มครองการลงทุน ที่อาจจะรวมถึงจากการเปลี่ยนแปลงด้านนโยบาย ซึ่งนั่นหมายความว่า รัฐบาลไม่สามารถกระทำหรือออกมาตรการใดๆ ที่อาจจะก่อให้เกิดความไม่สะดวกหรืออุปสรรคต่อการดำเนินธุรกิจของนักลงทุนต่างชาติ ถึงแม้ว่าการกระทำหรือมาตรการดังกล่าวจะมีเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค ปกป้องสิ่งแวดล้อมและสังคม หรือปกป้องผลประโยชน์โดยรวมของประเทศ

ในกรณีที่เกิดข้อพิพาท รัฐบาลยังมอบสิทธิแก่นักลงทุนต่างชาติ โดยนักลงทุนต่างชาติสามารถเลือกใช้ระบบอนุญาโตตุลาการ ซึ่งเป็นกลไกที่ถูกวิจารณ์จากนักวิชาการและภาคประชาสังคมอย่างกว้างขวางในหลายประเด็น เช่น ประเด็นการแต่งตั้งและคัดเลือกอนุญาโตตุลาการ ที่มีประโยชน์ทับซ้อนในบริษัทของนักลงทุนต่างชาติ ความโปร่งใสของกระบวนการพิจารณา และข้อมูลที่ใช้ประกอบการพิจารณา

ถึงแม้ประเทศไทยยังจำเป็นที่จะต้องรับการลงทุนจากต่างประเทศ แต่การเจรจา หรือการตกลง เพื่อลงนามสนธิสัญญา หรือข้อตกลงเขตการค้าเสรี จำเป็นที่จะต้องดำเนินไปด้วยความรอบคอบและรัดกุม โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยเฉพาะประชาชนที่อาจจะได้รับผลกระทบจากข้อตกลง การเจรจาจะต้องอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลที่ชัดเจนและดำเนินไปเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนอย่างแท้จริง

ตารางด้านล่างนี้เป็นข้อเสนอแนะสำหรับการเจรจาสนธิสัญญา หรือข้อตกลงเขตการค้าเสรี ในหลักการปฏิบัติที่สำคัญ โดยยกตัวอย่างถ้อยคำที่ระบุในข้อตกลงเขตการค้าเสรีระหว่างสหภาพยุโรปกับประเทศแคนาดา และระหว่างสหภาพยุโรปกับประเทศสิงคโปร์ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อปกป้องและคุ้มครองผลประโยชน์ของประเทศตน⁵⁷ เหตุผลสำคัญของการเลือกข้อตกลงเขตการค้าเสรีทั้งสองฉบับ

⁵⁷ ความแตกต่างระหว่างสนธิสัญญา กับข้อตกลงเขตการค้าเสรี คือสนธิสัญญา จะครอบคลุมแค่การส่งเสริมและการคุ้มครองการลงทุน แต่ข้อตกลงเขตการค้าเสรีจะครอบคลุมมากกว่าสนธิสัญญา ซึ่งจะรวมไปถึงการเปิดตลาด มาตรการทางภาษีและอื่นๆ โดยประเด็นของการคุ้มครองการลงทุนของ

เป็นตัวอย่างของการศึกษา เนื่อง จากการวิเคราะห์สนธิสัญญาฯ และข้อตกลงเขตการค้าเสรีของประเทศต่างๆ พบว่าข้อตกลงเขตการค้าเสรีทั้งสองฉบับ มีการระบุและใช้ถ้อยคำที่รัดกุม ไม่คลุมเครือ และชัดเจนมากกว่าฉบับอื่นๆ สามารถนำมาใช้เป็นตัวอย่างของการใช้ถ้อยคำสำหรับหน่วยงานของรัฐบาลไทยในการเจรจาข้อตกลงด้านการค้า รวมถึงสนธิสัญญาฯ ได้

ข้อเสนอสำหรับการเจรจาสนธิสัญญาฯ และข้อตกลงเขตการค้าเสรี⁵⁸

หลักการ	ข้อเสนอสำหรับการเจรจาสนธิสัญญาฯ และ ข้อตกลงเขตการค้าเสรี	ตัวอย่าง
นิยามของนัก ลงทุน	การนิยามนักลงทุน จะต้องจำกัดแค่นักลงทุนที่มี กิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างแท้จริง และจะต้องไม่ ครอบคลุมถึงบริษัทที่มีการจดทะเบียน แต่ไม่ได้มี การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ หรือ mailbox company และจะต้องมีการสงวนให้เฉพาะนัก ลงทุนที่มีสัญชาติของประเทศคู่ภาคีเท่านั้น เพื่อ ปกป้องและไม่เปิดโอกาสให้นักลงทุนจากประเทศ อื่นๆ สามารถใช้ประโยชน์จากสนธิสัญญาฯ (treaty shopping)	จากข้อตกลงเขตการค้าเสรี ระหว่างสหภาพยุโรปและ ประเทศสิงคโปร์ ⁵⁹ ในข้อบท นิยามนักลงทุน มีการเขียน อย่างชัดเจนว่าจะไม่ครอบคลุม การคุ้มครองนักลงทุนหรือ บริษัทที่ไม่ได้มีการดำเนินธุรกิจ อย่างแท้จริง “Should the juridical person have only its registered office or central administration in the territory of the European Union or of Singapore respectively, it shall not be considered as a European Union or Singapore juridical person respectively, unless it engages in substantive

นักลงทุนของประเทศคู่ภาคีจะอยู่ในส่วนของบทลงทุนในข้อตกลงเขตการค้าเสรี ซึ่งจะมีโครงสร้างและ
หลักการต่างๆที่เป็นองค์ประกอบที่สำคัญเหมือนกับสนธิสัญญาฯ

⁵⁸ ข้อมูลทั้งหมดของข้อเสนอแนะได้ปรับมาจากเอกสารขององค์การองค์การการค้าโลก United Nations
Conference on Trade and Development, Investment Policy Framework for
Sustainable Development, available
http://www.unctad.org/PublicationsLibrary/diaepcb2012d5_en.pdf accessed on
10/12/2014

⁵⁹ ร่างบทลงทุนฉบับ October 2014

		business operations in the territory of the European Union or of Singapore, respectively.”
นิยามของการลงทุน	<p>การนิยามการลงทุน จะต้องมิชอบเขตจำกัด จะต้องไม่รวมไปถึง ทรัพย์สินที่มองไม่เห็น การลงทุนระยะสั้นเพื่อเก็งกำไร ผลประโยชน์หรือผลกำไรที่คาดว่าจะได้รับในอนาคต โดยจะต้องมีการนิยามให้ครอบคลุมแค่การลงทุนที่จะต้องจัดตั้งและดำเนินกิจกรรมแล้ว (Post establishment) ไม่รวมถึงก่อนการจัดตั้ง และดำเนินกิจกรรม (Pre establishment)</p> <p>ดังที่เห็นในกรณีของประเทศแอฟริกาใต้ การลงทุนที่ควรจะได้รับ การคุ้มครอง ควรเป็นการลงทุนที่อยู่ในแนวทางการพัฒนาของประเทศ โดยเป็นการลงทุนเชิงคุณภาพ เคารพสิทธิมนุษยชน และสิทธิชุมชน ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนและสิ่งแวดล้อม</p>	
หลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติ	<p>ในข้อนี้ ควรกำหนดให้สัมพันธ์กับแนวทางการพัฒนาของประเทศ และที่สำคัญ จะต้องสงวนอำนาจของรัฐในการควบคุมหรือให้ช้อยกเว้น แก่รัฐ โดยไม่ต้องปฏิบัติแก่นักลงทุนต่างชาติอย่างปฏิบัติแก่นักลงทุนของตน โดยเฉพาะสาขาหรือประเด็นที่สำคัญของประเทศและเกี่ยวข้องกับสุขภาพ สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ ความปลอดภัย นโยบายอุดหนุนหรือเงินให้เปล่า และการบริการสาธารณะ</p>	<p>จากข้อตกลงเขตการค้าเสรีระหว่างสหภาพยุโรปและประเทศสิงคโปร์⁶⁰ มีการระบุในหัวข้อหลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติ เพื่อละเว้นไม่ให้หลักการครอบคลุมไปถึงสาขาที่สำคัญ ซึ่งในกรณีนี้ หมายถึงสาขาการจัดซื้อจัดจ้าง และในหมวดของ audio-visual</p> <p>Article 9.3 [National Treatment] shall not apply to:</p> <p>a) the procurement by governmental agencies of goods and services purchased for governmental purposes</p>

⁶⁰ร่างบทลงทุนฉบับ October 2014

		<p>and not with a view to commercial resale or with a view to use in the supply of goods or the supply of services for commercial sale;</p> <p>b) audio-visual services.</p> <p>ในหมวดหลักการนี้เช่นกัน ที่ระบุข้อยกเว้น ให้รัฐสามารถปฏิบัติแก่นักลงทุนของตน มากกว่านักลงทุนต่างชาติ โดยไม่ถือเป็นการละเมิดหลักการประติบัติเยี่ยงชาติ</p> <p>“Notwithstanding paragraphs 1 and 2, a Party may adopt or enforce measures that accord investors and investments of the other Party less favourable treatment than that accorded to its own investors and their investments, in like situations, subject to the requirement that such measures are not applied in a manner which would constitute a means of arbitrary or unjustifiable discrimination against the investors or investments of the other Party in the territory of a Party, or is a disguised restriction on investments, where the measures are:</p> <p>(a) necessary to protect public security, public morals or to maintain public order;</p> <p>(b) necessary to protect human, animal or plant</p>
--	--	---

		<p>life or health;</p> <p>(c) relating to the conservation of exhaustible natural resources if such measures are applied in conjunction with restrictions on domestic investors or investments;</p> <p>(d) necessary for the protection of national treasures of artistic, historic or archaeological value;</p> <p>(e) necessary to secure compliance with laws or regulations which are not inconsistent with the provisions of this Chapter including those relating to:</p> <p>(i) the prevention of deceptive or fraudulent practices or to deal with the effects of a default on a contract;</p> <p>(ii) the protection of the privacy of individuals in relation to the processing and dissemination of personal data and the protection of confidential of individual records and accounts;</p> <p>(iii) safety”</p>
<p>หลักการประ ติบัติเยี่ยง ชาติที่ได้รับ การ อนุเคราะห์ยิ่ง</p>	<p>สำหรับหลักการในข้อนี้ รัฐบาลสามารถระบุว่าจะไม่ปฏิบัติต่อนักลงทุนของประเทศคู่ภาคีให้น้อยไปกว่าที่ปฏิบัติกับนักลงทุนของประเทศอื่นๆ</p> <p>โดยสามารถระบุข้อยกเว้น หรือไม่ให้หลักการนี้ครอบคลุมถึงข้อตกลงหรือสนธิสัญญาบางฉบับ นโยบาย มาตรการ หรือ จำกัดหลักการนี้ ให้อยู่</p>	<p>ร่างบทลงทุนของข้อตกลงเขตการค้าเสรีระหว่างสหภาพยุโรปและแคนาดา⁶¹ ใน หมวดหลักการปฏิบัติเยี่ยงชาติที่ ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่ง มีการระบุในหลักการไม่ให้ครอบคลุมกลไกระงับข้อพิพาทระหว่างรัฐ</p>

⁶¹ ร่างเอกสารบทลงทุนฉบับ April 2014

	ภายใต้แนวการปฏิบัติต่อนักลงทุนต่างประเทศที่มีอยู่แล้วภายใต้กฎหมายหรือข้อบังคับต่างๆ ภายในประเทศ	และนักลงทุน “ For greater certainty, the “treatment” referred to in Paragraph 1 and 2 does not include investor-to-state dispute settlement procedures provided for in other international investment treaties and other trade agreements, [and Paragraphs 1 and 2 only apply with respect to treatment accorded by a Party through the adoption or maintenance of measures, including through the application of such measures.]”
หลักการ ประติบัติที่ เป็นธรรม และเท่าเทียม	รัฐบาลสามารถระบุเงื่อนไขหรือรายการภายใต้หลักการให้ชัดเจน เพื่อให้ให้นักลงทุนสามารถประเมินความคาดหวัง และเพื่อพิสูจน์ว่า มีการละเมิดหลักการในข้อนี้หรือไม่ ซึ่งเป็นการป้องกันการตีความหลักการดังกล่าวอย่างกว้างขวาง ทั้งนี้ หลักการประติบัติที่เป็นธรรมและเท่าเทียม ควรเป็นไปตามกรอบของกฎหมายจารีตระหว่างประเทศ (Customary International Law)	ข้อตกลงเขตการค้าเสรีระหว่างสหภาพยุโรปและประเทศสิงคโปร์ ⁶² มีการระบุเงื่อนไขและรายการที่ชัดเจน เพื่อจำกัดความหมาย หรือความคาดหวังของนักลงทุนต่างชาติ ภายใต้หลักการในข้อนี้ To comply with the obligation to provide fair and equitable treatment set out in paragraph 1, neither Party shall adopt measures that constitute: (a) Denial of justice in criminal, civil and administrative proceedings; (b) A fundamental breach of due process; (c) Manifestly arbitrary conduct; (d) Harassment, coercion,

⁶² ร่างบลงทุนฉบับ October 2014

		abuse of power or similar bad faith conduct; or (e) A breach of the legitimate expectations of an investor arising from specific or unambiguous representations from a Party so as to induce the investment and which are reasonably relied upon by the investor.
หลักความมั่นคงและการคุ้มครองอย่างเต็มที่	<p>รัฐบาลควรระบุอย่างชัดเจนถึงเงื่อนไขหรือรายงานในหลักการในข้อนี้เพื่อให้นักลงทุนสามารถประเมินความคาดหวังและเพื่อพิสูจน์ว่าการละเมิดหลักการในข้อนี้หรือไม่ ควรครอบคลุมถึงการคุ้มครองทางกายภาพเท่านั้น (Physical Protection) ไม่รวมถึงการให้ความคุ้มครองทางกฎหมายและทางเศรษฐกิจ (Legal and Economic Protection)</p> <p>หลักการความมั่นคงและการคุ้มครองอย่างเต็มที่ควรเป็นไปตามกรอบของกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศ (Customary International Law)</p>	<p>ข้อตกลงเขตการค้าเสรีระหว่างสหภาพยุโรปและประเทศสิงคโปร์⁶³ มีการระบุเงื่อนไขและรายงานที่ชัดเจน เพื่อจำกัดความหมายหรือความคาดหวังของนักลงทุนต่างชาติ ภายใต้หลักการในข้อนี้</p> <p>“For greater certainty, "full protection and security" only refers to a Party's obligation relating to physical security of investors and investments.”</p>
การเวนคืนทางตรงและทางอ้อม	<p>รัฐบาลควรระบุสิทธิต่างๆ ของรัฐบาล เช่นอำนาจในการออกมาตรการ กฎระเบียบและ นโยบายหรือสาขาที่รัฐบาลสามารถพึงกระทำได้ตามอำนาจอธิปไตยของรัฐ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อผลประโยชน์และความมั่นคงของประเทศ ซึ่งถือเป็นการกระทำที่ชอบธรรมและไม่ถือเป็นการยึดทรัพย์ทางอ้อม</p>	<p>ข้อตกลงเขตการค้าเสรีระหว่างสหภาพยุโรปและประเทศสิงคโปร์⁶⁴ ครอบคลุมเงื่อนไขการยึดทรัพย์ทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยมีการระบุเงื่อนไขของการยึดทรัพย์</p> <p>“Neither Party shall directly or indirectly nationalise, expropriate or subject to measures having effect equivalent to</p>

⁶³ ร่างบทลงโทษฉบับ October 2014

⁶⁴ ร่างบทลงโทษฉบับ October 2014

		<p>nationalisation or expropriation (hereinafter referred to as 'expropriation') the investments of investors of the other Party except:</p> <p>(a) for a public purpose;</p> <p>(b) under due process of law;</p> <p>(c) on a non-discriminatory basis; and</p> <p>(d) against payment of prompt, adequate and effective compensation in accordance with paragraph 2.”</p> <p>อย่างไรก็ตาม มีการระบุข้อยกเว้นสำหรับทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวข้องกับ compulsory licenses ภายใต้ข้อตกลง TRIPS ขององค์การการค้าโลก ให้สามารถกระทำได้โดยไม่ถือเป็นการยึดทรัพย์สิน</p> <p>“This Article does not apply to the issuance of compulsory licenses granted in relation to intellectual property rights, to the extent that such issuance is consistent with the Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights in Annex 1C to the WTO Agreement ("TRIPS Agreement")”.</p>
กลไกระงับข้อพิพาทระหว่างนัก	จากหลายกรณีศึกษาข้างต้น จะพบว่ารัฐบาลของหลายประเทศ ได้เริ่มตระหนักถึงผลกระทบและความเสี่ยงจากการบรรจุกลไกระงับข้อพิพาทระหว่างรัฐและนักลงทุนในข้อตกลงทางการค้า	

<p>ลงทุนและรัฐ</p>	<p>หลายประเทศ จึงเริ่มปฏิเสธกลไกดังกล่าว</p> <p>ปัญหาสำคัญของกลไกดังกล่าว เกี่ยวข้องโดยตรงกับความโปร่งใส ทั้งในเชิงโครงสร้างของกลไกและกระบวนการพิจารณาข้อพิพาท โดยในหลายกรณี อนุญาโตตุลาการ ซึ่งเป็นผู้ตัดสินคดีความ มีผลประโยชน์ทับซ้อน และขาดความสมดุลเชิงอำนาจ โดยกลไกเปิดโอกาสให้นักลงทุนต่างชาติสามารถฟ้องร้องรัฐบาลได้ฝ่ายเดียว</p> <p>ดังนั้น รัฐบาลควรปฏิเสธกลไกดังกล่าวอย่างสิ้นเชิง ในข้อตกลงทางค้าทุกฉบับ ทั้งสนธิสัญญาการค้าเสรีและคุ้มครองการลงทุน และข้อตกลงเขตการค้าเสรี โดยควรเสนอให้ใช้กลไกศาลภายในหรือกลไกรัฐต่อรัฐ เช่น สถาบันประกันการลงทุนแบบพหุภาคี (Multilateral Investment Guarantee Agency: MIGA) อนุญาโตตุลาการระหว่างรัฐขององค์การการค้าโลก (World Trade Organisation: WTO) เป็นต้น</p>	
---------------------------	--	--

บรรณานุกรม

กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ, ความตกลงเพื่อการส่งเสริมและการคุ้มครองการลงทุนเป็นมากกว่าที่
คุณคิด, ([http://www.mfa.go.th/business/contents/files/cooperation-20120412-
163243-085695.pdf](http://www.mfa.go.th/business/contents/files/cooperation-20120412-163243-085695.pdf))

กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ (2555), โครงการศึกษาผลกระทบจากการเปิดตลาดการค้าเสรีภายใต้
กรอบอาเซียน+3 และอาเซียน+6 และแนวทางการเจรจาที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย, รายงาน
ฉบับสมบูรณ์.

ชัย เรืองศิลป์ (2541), ประวัติศาสตร์ไทยสมัย พ.ศ. ๒๓๕๒-๒๔๕๓ ด้านเศรษฐกิจ. ไทยวัฒนาพานิช

ชูศักดิ์ กุลวัฒนาพร (2544), การเจรจาจัดทำความตกลงการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน , กอง
ส่งเสริมเศรษฐกิจสัมพันธ์และความร่วมมือ. กรมเศรษฐกิจ. กระทรวงการต่างประเทศ

ธัญลักษณ์ ทองร่มโพธิ์(2554), วิเคราะห์ความตกลงว่าด้วยการลงทุนอาเซียน ค.ศ.2009 ศึกษา
พัฒนาการเรื่องการเปิดเสรีการลงทุนของอาเซียนและความพร้อมของประเทศไทยในการเข้าเป็นภาคี.
วิทยานิพนธ์ หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต,คณะนิติศาสตร์,มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ณัฐกานต์ วรสง่าศิลป์ (2554), การให้สิทธิประโยชน์ด้านการลงทุนช่วยดึงดูด FDI เพียงใด, FAQ.
Issue 31. ธนาคารแห่งประเทศไทย

บัญชา ดอกไม้ และ เอกพล จงวิไลวรรณ (2550), การค้าและการลงทุน: การจัดระเบียบการลงทุนใน
เศรษฐกิจโลก, กรุงเทพฯ : โครงการ WTO Watch (จับกระแสองค์การการค้าโลก), สำนักงานกองทุน
สนับสนุนการวิจัย (สกว.)

รายงานที่ดีอาร์ไอ (2550), การคุ้มครองนักลงทุนต่างชาติจากมาตรการเวนคืนทรัพย์สินโดยรัฐ: สิ่งไทย
ต้องระวังในการใช้บังคับกฎหมาย, ฉบับที่ 49 เดือนสิงหาคม 2550

วันเพ็ญ หรุจิตวิวัฒน์ (2553), ความตกลงการลงทุน เครื่องมือหนึ่งของนักลงทุนไทยและต่างชาติ,
สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI)

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2548), รายงานฉบับสมบูรณ์การศึกษาผลกระทบและแนว
ทางการปรับตัวของ SMEs ไทยต่อการทำข้อตกลงการค้าเสรีไทย-สหรัฐอเมริกา. เสนอสำนักงาน
ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.)

สำนักปลัดกระทรวงการต่างประเทศ (2553), “การศึกษากลไกการระงับข้อพิพาท ภายใต้ความตกลงเขตการค้าเสรี”, ศูนย์บริการวิชาการเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม. ข้อตกลงอาเซียนที่มีผลต่ออุตสาหกรรมไทย, (<http://iiu.oie.go.th/IUasean/Shared Documents/ข้อตกลงอาเซียน.doc>)

พัชรางส์ ชัยวรมุขกุล (2555), บทเรียนจากคดี Walter Bau AG วารสารอัยการปีที่ 25 ฉบับ 265 (ตุลาคม- ธันวาคม 2555)

Alschner, W. (2013). Americanization of the BIT Universe: The Influence of Friendship, Commerce and Navigation (FCN) Treaties on Modern Investment Treaty Law. *Goettingen Journal of International Law*.

Allen & Overy (2013), Ecuador establishes commission to audit its Bilateral investment Treaties, available on <http://www.allenoverly.com/publications/en-gb/Pages/Ecuador-establishes-Commission-to-audit-its-Bilateral-Investment-Treaties.aspx> accessed on 2/1/2015

Australian Government Productivity Commission (2010) Preliminaries section, Bilateral and Regional Trade Agreements Research Report, available on http://www.pc.gov.au/_data/assets/pdf_file/0011/104204/01-preliminaries.pdf accessed on 2/1/2015

Australian Government Productivity Commission (2010) Bilateral and Regional Trade Agreements Research Report, available on <http://www.pc.gov.au/projects/study/trade-agreements/report> accessed on 2/1/2015

Bernasconi-Osterwalder N., Johnson L.(2011), Belgium's Model Bilateral Investment Treaty: A Review, International Institute for Sustainable Development (IISD)

Carter, B (2013), helpdesk Research Report: The influence of International commercial and Investment law and procedure on foreign investment and economic development/growth, Governance and Social Development Resource Center.
Cross, C. (2014). The treatment of Non- Investment interest in Investor- State Disputes: Challenges for the TAFTA I TTIP Negotiations. In Cardoso, D. et al (eds.) *The Transatlantic Colossus: Global Contribution to Broaden the Debate on the EU-US Free Trade Agreement* (Online). Available on <http://www.collaboratory.de/images/8/8d/TheTransatlanticColossus.pdf>. accessed on 26/12/2014

Department of trade and Industry, about dit, available on http://www.thedti.gov.za/about_dti.jsp, accessed on 3/10/2014

Der Pas, Riza, (2014) Netherlands – Indonesia BIT rolls back implementation of New Indonesia mining law, available on <http://www.tni.org/sites/www.tni.org/files/download/newmont-indonesia-case-4.pdf>, accessed on 20/1/2015

Ebal, E (1989), Political Before Business: A Study in Risk Analysis by a Multinational Corporation, Journal of International Law, Volume 11 Issues2 Article8

Europe Commission (2013), Factsheet on Investor – State Dispute Settlement, available on http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2013/october/tradoc_151791.pdf accessed on 20/1/2015

Eastasiaforum (2014) why is Indonesia terminating its bilateral investment treaties, available on <http://www.eastasiaforum.org/2014/09/20/why-is-indonesia-terminating-its-bilateral-investment-treaties> accessed on 12/11/2014

Fa Lo, C (2008), A Comparison of BIT and The Investment Chapter of free trade Agreement From Policy Perspective, available on http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1140626 accessed on 21/3/2015

Government of South Africa (2009) BILATERAL INVESTMENT TREATY POLICY FRAMEWORK REVIEW, Government Position Paper, Pretoria, available on <http://www.pmg.org.za/files/docs/090626trade-bi-lateralpolicy.pdf> accessed on 21/3/2015

Gantz (2003), the Evolution of FTA Investment Provisions: From NAFTA to the United States- Chile Free Trade Agreement, American University Internaitonal Law Review, Volume 19 No 4

Haftel and Thompson (2014), When Do States Renegotiate International Agreements? The Case of Bilateral Investment Treaties, Paper Prepared for the International Law Forum, The Hebrew University of Jerusalem, March 4th, 2014

Global Arbitration Review (2014), Counting the Costs of Investment Treaty Arbitration, available on http://www.allenoverly.com/SiteCollectionDocuments/Counting_the_costs_of_investment_treaty.pdf accessed on 21/3/2015

Hallward-Driemeier, M (2003), Do Bilateral Investment Treaty Attract FDI? Only a Bit ... and They Could Bite, Development Research Group at the World Bank

IKenson (2014), A Compromise to Advance the Trade Agenda: Purge Negotiation of Investor – State Dispute Settlement, Herber A. Stiefel Center for Trade Policy Studies, N0.57

Investmenttreatynews (2009) South Africa court judgment bolsters expropriation charge over Black Economic Empowerment legislation in the mining sector, available on <http://www.iisd.org/itn/2009/03/23/south-african-court-judgment-bolsters-expropriation-charge-over-black-economic-empowerment-legislation/>. Accessed on 1/1/2015

Italaw,_____, available on http://www.italaw.com/documents/PieroForesti_v_SouthAfrica_Award.pdf, accssed on 12/11/2014

Lang, Bowman, _____, Bilateral Investment treaties, available on <http://www.bowman.co.za/FileBrowser/ArticleDocuments/South-African-Government-Canceling-Bilateral-Investment-Treaties.pdf>, accessed on 3/11/2014

Kläger, R. (2011). 'Fair and Equitable Treatment in International Investment Law (Vol. 83). Cambridge University Press.

Neumayer, E, Laura Spess, (2005), Do bilateral Investment treaties increase Foreign direct Investment to developing countries? *World development*, 33(10)

Parker, Stephanie L. "A BIT at a Time: The Proper Extension of the MFN Clause to Dispute Settlement Provisions in Bilateral Investment Treaties." *The Arbitration Brief* 2, no. 1 (2012)

Pinhao (2009), The ASEAN – EU Free Trade Agreement: Implications for Democracy Promotion in the ASEAN Region. *International IDEA*, Stockholm

Pac Rim Cayman LLC vs. The Republic of El Salvador, ICSID Case No. ARB/09/12, Decision on the Respondent's Preliminary Objections Under CAFTA Articles 10.20.4 and 10.20.5, available on <http://icsid.worldbank.org/ICSID/FrontServlet?requestType=CasesRH&actionVal=viewCase&reqFrom=Home&caseId=C661> accessed on 18/2/2015

Poulsen, L (2010), Political Risks Insurance and bilateral investment treaties: a view from below, available on http://works.bepress.com/lauge_poulsen/5/ accessed on 18/2/2015

Poulsen, L (2010), The Importance of BITs for Foreign Direct Investment Political Risk Insurance: Revisiting the Evidence, available on http://works.bepress.com/lauge_poulsen/5/ accessed on 18/2/2015

Patricia Ranald and Harvey Purse (2010), Supplementary Submission on Behalf of the Australian Fair Trade and Investment Network (AFTINET) to the Productivity Commission Review into Bilateral and Regional Trade Agreements, available on http://www.pc.gov.au/_data/assets/pdf_file/0015/102525/subdr068.pdf accessed on 18/2/2015

Settle to Brussels Network (2014), Settle to Brussels Network refute European Commission's Defense of Controversial Investor –to – State Dispute Settlement, Transactional Institute, Amsterdam

TNI (2012), Profiting from Injustice How Law Firm, Arbitrators and Financiers are Fuelling an Investment Arbitration Boom, Corporate Europe Observatory and the Transnational Institute, Brussels and Amsterdam

TWN (2014), BITs' not decisive in attracting investment' says South Africa, TWN Info Service on WTO and Trade Issue (Oct12/01), available on <http://www.twinside.org.sg/title2/wto.info/2012/twninfo121001.htm> accessed on 18/2/2015

United Nation (2000), Bilateral Investment Treaties 1959-1999, available on <http://unctad.org/en/docs/poiteiad2.en.pdf> accessed on 18/2/2015

UNCTAD (2010), Investor–State Disputes: Prevention and Alternatives to Arbitration, UNCTAD Series on International Investment Policies for Development, available on http://unctad.org/en/docs/diaeia200911_en.pdf. accessed on 18/2/2015

UNCTAD (2012), Latest Developments in Investor-State Dispute Settlement, available on http://unctad.org/en/PublicationsLibrary/webdiaeia2012d10_en.pdf accessed on 18/2/2015

UNCTAD (2010), Latest Developments in Investor–State Dispute Settlement United Nations Conference on Trade and Development, IIA ISSUES NOTE No. 1, available On http://unctad.org/en/Docs/webdiaeia20103_en.pdf. Accessed on 18/2/2015

UNCTAD (2013), World Investment Report 2013 Global value Chains: Investment And Trade for Development, United Nations Conference on Trade and Development

UNCTAD (2014), Recent Development in Investor State Dispute Settlement (ISDS) available on http://unctad.org/en/publicationslibrary/webdiaepcb2014d3_en.pdf accessed on 18/2/2015

Yackee, J (2010), Do Bilateral Investment Treaties Promote Foreign Direct Investment? Some Hints from Alternative Evidence, Legal Studies Research Paper Series Paper No. 1114. University of Wisconsin Law School

Xavier Carim (2013) Update on the Review of Bilateral Investment Treaties in South Africa, Prepared for the Parliamentary Portfolio Committee on Trade and Industry, 15 February. Available on http://www.safpi.org/sites/default/files/publications/dti_review_of_bits_ppc_20130215.pdf accessed on 18/2/2015

เอกสารภาคผนวก

ความตกลงว่าด้วยการลงทุนอาเซียน

สำหรับใช้ศึกษาประกอบในส่วนของวิเคราะห์หลักการ สถานภาพ และนัยยะสำคัญของ
ความตกลงด้านการลงทุนอาเซียน

ASEAN COMPREHENSIVE INVESTMENT AGREEMENT

The Governments of Brunei Darussalam, the Kingdom of Cambodia, the Republic of Indonesia, the Lao People's Democratic Republic, Malaysia, the Union of Myanmar, the Republic of the Philippines, the Republic of Singapore, the Kingdom of Thailand and the Socialist Republic of Viet Nam, Member States of the Association of Southeast Asian Nations ("ASEAN"), hereinafter collectively referred to as "Member States" or singularly as "Member State";

RECALLING the decisions of the 39th ASEAN Economic Ministers ("AEM") Meeting held in Makati City, Philippines on 23 August 2007 to revise the Framework Agreement on the ASEAN Investment Area signed in Makati City, Philippines on 7 October 1998 ("AIA Agreement"), as amended, into a comprehensive investment agreement which is forward-looking, with improved features and provisions, comparable to international best practices in order to increase intra-ASEAN investments and to enhance ASEAN's competitiveness in attracting inward investments into ASEAN;

RECOGNISING the different levels of development within ASEAN especially the least developed Member States which require some flexibility including special and differential treatment as ASEAN moves towards a more integrated and interdependent future;

REAFFIRMING the need to move forward from the AIA Agreement and the ASEAN Agreement for the Promotion and Protection of Investments signed in Manila, Philippines on 15 December 1987 ("ASEAN IGA"), as amended, in order to further enhance regional integration to realise the vision of the ASEAN Economic Community ("AEC");

CONVINCED that sustained inflows of new investments and reinvestments will promote and ensure dynamic development of ASEAN economies;

RECOGNISING that a conducive investment environment will enhance freer flow of capital, goods and services, technology and human resource and overall economic and social development in ASEAN; and

DETERMINED to further intensify economic cooperation between and among Member States,

HAVE AGREED as follows:

SECTION A

Article 1 Objective

The objective of this Agreement is to create a free and open investment regime in ASEAN in order to achieve the end goal of economic integration under the AEC in accordance with the AEC Blueprint, through the following:

- (a) progressive liberalisation of the investment regimes of Member States;
- (b) provision of enhanced protection to investors of all Member States and their investments;
- (c) improvement of transparency and predictability of investment rules, regulations and procedures conducive to increased investment among Member States;
- (d) joint promotion of the region as an integrated investment area; and

- (e) cooperation to create favourable conditions for investment by investors of a Member State in the territory of the other Member States.

Article 2

Guiding Principles

This Agreement shall create a liberal, facilitative, transparent and competitive investment environment in ASEAN by adhering to the following principles:

- (a) provide for investment liberalisation, protection, investment promotion and facilitation;
- (b) progressive liberalisation of investment with a view towards achieving a free and open investment environment in the region;
- (c) benefit investors and their investments based in ASEAN;
- (d) maintain and accord preferential treatment among Member States;
- (e) no back-tracking of commitments made under the AIA Agreement and the ASEAN IGA;
- (f) grant special and differential treatment and other flexibilities to Member States depending on their level of development and sectoral sensitivities;
- (g) reciprocal treatment in the enjoyment of concessions among Member States, where appropriate; and
- (h) accommodate expansion of scope of this Agreement to cover other sectors in the future.

Article 3

Scope of Application

1. This Agreement shall apply to measures adopted or maintained by a Member State relating to:

- (a) investors of any other Member State; and
- (b) investments, in its territory, of investors of any other Member State.

2. This Agreement shall apply to existing investments as at the date of entry into force of this Agreement as well as to investments made after the entry into force of this Agreement.

3. For the purpose of liberalisation and subject to Article 9 (Reservations), this Agreement shall apply to the following sectors:

- (a) manufacturing;
- (b) agriculture;
- (c) fishery;
- (d) forestry;
- (e) mining and quarrying;
- (f) services incidental to manufacturing, agriculture, fishery, forestry, mining and quarrying; and
- (g) any other sectors, as may be agreed upon by all Member States.

4. This Agreement shall not apply to:

- (a) any taxation measures, except for Articles 13 (Transfers) and 14 (Expropriation and Compensation);
- (b) subsidies or grants provided by a Member State;
- (c) government procurement;
- (d) services supplied in the exercise of governmental authority by the relevant body or authority of a Member State. For the purposes of this Agreement, a service supplied in the exercise of governmental authority means any service, which is supplied neither on a commercial basis nor in competition with one or more service suppliers; and
- (e) measures adopted or maintained by a Member State affecting trade in services under the ASEAN Framework Agreement on Services signed in Bangkok, Thailand on 15 December 1995 ("AFAS").

5. Notwithstanding sub-paragraph 4 (e), for the purpose of protection of investment with respect to the commercial presence mode of service supply, Articles 11 (Treatment of Investment), 12 (Compensation in Cases of Strife), 13 (Transfers), 14 (Expropriation and Compensation) and 15 (Subrogation) and Section B (Investment Disputes Between an Investor and a Member State), shall apply, *mutatis mutandis*, to any measure affecting the supply of a service by a service supplier of a Member State through commercial presence in the territory of any other Member State but only to the extent that they relate to an investment and obligation under this Agreement regardless of whether or not such service sector is scheduled in the Member States' schedule of commitments made under AFAS.

6. Nothing in this Agreement shall affect the rights and obligations of any Member State under any tax convention. In the event of any inconsistency between this Agreement and any such convention, that convention shall prevail to the extent of the inconsistency.

Article 4 **Definitions**

For the purpose of this Agreement:

- (a) **"covered investment"** means, with respect to a Member State, an investment in its territory of an investor of any other Member State in existence as of the date of entry into force of this Agreement or established, acquired or expanded thereafter, and has been admitted according to its laws, regulations, and national policies, and where applicable, specifically approved in writing¹ by the competent authority of a Member State;
- (b) **"freely usable currency"** means a freely usable currency as determined by the International Monetary Fund ("IMF") under its Articles of Agreement and any amendments thereto;

---

¹ For the purpose of protection, the procedures relating to specific approval in writing shall be as specified in Annex 1 (Approval in Writing).

(c) **"investment"**² means every kind of asset, owned or controlled, by an investor, including but not limited to the following:

- (i) movable and immovable property and other property rights such as mortgages, liens or pledges;
- (ii) shares, stocks, bonds and debentures and any other forms of participation in a juridical person and rights or interest derived therefrom;
- (iii) intellectual property rights which are conferred pursuant to the laws and regulations of each Member State;
- (iv) claims to money or to any contractual performance related to a business and having financial value;³
- (v) rights under contracts, including turnkey, construction, management, production or revenue-sharing contracts; and

---

² Where an asset lacks the characteristics of an investment, that asset is not an investment regardless of the form it may take. The characteristics of an investment include the commitment of capital, the expectation of gain or profit, or the assumption of risk.

³ For greater certainty, investment does not mean claims to money that arise solely from:

- (a) commercial contracts for sale of goods or services; or
- (b) the extension of credit in connection with such commercial contracts.

- (vi) business concessions required to conduct economic activities and having financial value conferred by law or under a contract, including any concessions to search, cultivate, extract or exploit natural resources.

The term "investment" also includes amounts yielded by investments, in particular, profits, interest, capital gains, dividend, royalties and fees. Any alteration of the form in which assets are invested or reinvested shall not affect their classification as investment;

- (d) "**investor**" means a natural person of a Member State or a juridical person of a Member State that is making, or has made an investment in the territory of any other Member State;
- (e) "**juridical person**" means any legal entity duly constituted or otherwise organised under the applicable law of a Member State, whether for profit or otherwise, and whether privately-owned or governmentally-owned, including any enterprise, corporation, trust, partnership, joint venture, sole proprietorship, association, or organisation;
- (f) "**measures**" means any measure of a Member State, whether in the form of laws, regulations, rules, procedures, decisions, and administrative actions or practice, adopted or maintained by:
  - (i) central, regional or local government or authorities; or
  - (ii) non-governmental bodies in the exercise of powers delegated by central, regional or local governments or authorities;

- (g) “**natural person**” means any natural person possessing the nationality or citizenship of, or right of permanent residence in the Member State in accordance with its laws, regulations and national policies;
- (h) “**newer ASEAN Member States**” means the Kingdom of Cambodia, the Lao People’s Democratic Republic, the Union of Myanmar and the Socialist Republic of Viet Nam;
- (i) “**WTO**” means the World Trade Organization; and
- (j) “**WTO Agreement**” means the Marrakesh Agreement Establishing the World Trade Organization, done at Marrakesh, Morocco on 15 April 1994, as may be amended.

Article 5

National Treatment

1. Each Member State shall accord to investors of any other Member State treatment no less favourable than that it accords, in like circumstances, to its own investors with respect to the admission, establishment, acquisition, expansion, management, conduct, operation and sale or other disposition of investments in its territory.

2. Each Member State shall accord to investments of investors of any other Member State treatment no less favourable than that it accords, in like circumstances, to investments in its territory of its own investors with respect to the admission, establishment, acquisition, expansion, management, conduct, operation and sale or other disposition of investments.

Article 6

Most-Favoured-Nation Treatment⁴

1. Each Member State shall accord to investors of another Member State treatment no less favourable than that it accords, in like circumstances, to investors of any other Member State or a non-Member State with respect to the admission, establishment, acquisition, expansion, management, conduct, operation and sale or other disposition of investments.

2. Each Member State shall accord to investments of investors of another Member State treatment no less favourable than that it accords, in like circumstances, to investments in its territory of investors of any other Member State or a non-Member State with respect to the admission, establishment, acquisition, expansion, management, conduct, operation and sale or other disposition of investments.

3. Paragraphs 1 and 2 shall not be construed so as to oblige a Member State to extend to investors or investments of other Member States the benefit of any treatment, preference or privilege resulting from:

---

⁴ For greater certainty:

- (a) this Article shall not apply to investor-State dispute settlement procedures that are available in other agreements to which Member States are party; and
- (b) in relation to investments falling within the scope of this Agreement, any preferential treatment granted by a Member State to investors of any other Member State or a non-Member State and to their investments, under any existing or future agreements or arrangements to which a Member State is a party shall be extended on a most-favoured-nation basis to all Member States.

- (a) any sub-regional arrangements between and among Member States;⁵ or
- (b) any existing agreement notified by Member States to the AIA Council pursuant to Article 8(3) of the AIA Agreement.⁶

Article 7

Prohibition of Performance Requirements

1. The provisions of the Agreement on Trade-Related Investment Measures in Annex 1A to the WTO Agreement (TRIMs), which are not specifically mentioned in or modified by this Agreement, shall apply, *mutatis mutandis*, to this Agreement.
2. Member States shall undertake joint assessment on performance requirements no later than 2 years from the date of entry into force of this Agreement. The aim of such assessment shall include reviewing existing performance requirements and considering the need for additional commitments under this Article.
3. Non-WTO Members of ASEAN shall abide by the WTO provisions in accordance with their accession commitments to the WTO.

---

⁵ For greater certainty, sub-regional arrangements between and among Member States shall include but not be limited to Greater Mekong Sub-region ("GMS"), ASEAN Mekong Basin Development Cooperation ("AMBDC"), Indonesia-Malaysia-Thailand Growth Triangle ("IMT-GT"), Indonesia-Malaysia-Singapore Growth Triangle ("IMS-GT"), Brunei-Indonesia-Malaysia-Philippines East ASEAN Growth Area ("BIMP-EAGA").

⁶ This sub-paragraph refers to the Treaty of Amity and Economic Relations between the Kingdom of Thailand and the United States of America signed in Bangkok, Thailand on 29 May 1966.

Article 8
Senior Management and Board of Directors

1. A Member State shall not require that a juridical person of that Member State appoint to senior management positions, natural persons of any particular nationality.
2. A Member State may require that a majority of the board of directors of a juridical person of that Member State, be of a particular nationality, or resident in the territory of the Member State, provided that this requirement does not materially impair the ability of the investor to exercise control over its investment.

Article 9
Reservations

1. Articles 5 (National Treatment) and 8 (Senior Management and Board of Directors) shall not apply to:
  - (a) any existing measure that is maintained by a Member State at:
    - (i) the central level of government, as set out by that Member State in its reservation list in the Schedule referred to in paragraph 2;
    - (ii) the regional level of government, as set out by that Member State in its reservation list in the Schedule referred to in paragraph 2; and
    - (iii) a local level of government;
  - (b) the continuation or prompt renewal of any reservations referred to sub-paragraph (a).

2. Each Member State shall submit its reservation list to the ASEAN Secretariat for the endorsement of the AIA Council within 6 months after the date of signing of this Agreement. This list shall form a Schedule to this Agreement.

3. Any amendment or modification to any reservations contained in the Schedule referred to in paragraph 2 shall be in accordance with Article 10 (Modification of Commitments).

4. Each Member State shall reduce or eliminate the reservations specified in the Schedule in accordance with the three phases of the Strategic Schedule of the AEC Blueprint and Article 46 (Amendments).

5. Articles 5 (National Treatment) and 6 (Most-Favoured-Nation Treatment) shall not apply to any measure covered by an exception to, or derogation from, the obligations under Articles 3 and 4 of the Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights in Annex 1C to the WTO Agreement, as may be amended ("TRIPS Agreement"), as specifically provided in those Articles and in Article 5 of the TRIPS Agreement.

Article 10 **Modification of Commitments**

1. For a period of 12 months after the date of submission of each Member State's reservation list, a Member State may adopt any measures or modify any of its reservations made in the Schedule under Article 9 (Reservations) for prospective applications to investors of any other Member States and their investments, provided that such measures or modification shall not adversely affect any existing investors and investments.

2. After the expiration of the period referred to in paragraph 1, a Member State may, by negotiation and

agreement with any other Member States to which it made commitments under this Agreement, adopt any measure, or modify or withdraw such commitments and reservations, provided that such measure, modification or withdrawal shall not adversely affect any existing investors or investments.⁷

3. In any such negotiations and agreement referred to in paragraph 2, which may include provisions for compensatory adjustments with respect to other sectors, the Member States concerned shall maintain a general level of reciprocal and mutually advantageous commitments and reservations that is not less favourable to investors and investments than that provided for in this Agreement prior to such negotiations and agreements.

4. Notwithstanding paragraphs 1 and 2, a Member State shall not, under any measure adopted pursuant to this Article after the entry into force of this Agreement, require an investor of any other Member State, by reason of that investor's nationality, to sell or otherwise dispose of an investment existing at the time the measure becomes effective, unless otherwise specified in the initial approval by the relevant authorities.

Article 11

Treatment of Investment

1. Each Member State shall accord to covered investments of investors of any other Member State, fair and equitable treatment and full protection and security.

2. For greater certainty:

---

⁷ For the avoidance of doubt, Member States shall not adopt any measures or modify any of its reservation under the Schedule for a period of 6 months after the expiration of the period specified in paragraph 1.

- (a) fair and equitable treatment requires each Member State not to deny justice in any legal or administrative proceedings in accordance with the principle of due process; and
- (b) full protection and security requires each Member State to take such measures as may be reasonably necessary to ensure the protection and security of the covered investments.

3. A determination that there has been a breach of another provision of this Agreement, or of a separate international agreement, does not establish that there has been a breach of this Article.

Article 12

Compensation in Cases of Strife

Each Member State shall accord to investors of any other Member State, in relation to their covered investments which suffered losses in its territory due to armed conflict or civil strife or state of emergency, non-discriminatory treatment with respect to restitution, compensation or other valuable consideration.

Article 13

Transfers

1. Each Member State shall allow all transfers relating to a covered investment to be made freely and without delay into and out of its territory. Such transfers include:

- (a) contributions to capital, including the initial contribution;
- (b) profits, capital gains, dividends, royalties, license fees, technical assistance and technical and

management fees, interest and other current income accruing from any covered investment;

- (c) proceeds from the total or partial sale or liquidation of any covered investment;
- (d) payments made under a contract, including a loan agreement;
- (e) payments made pursuant to Articles 12 (Compensation in Cases of Strife) and 14 (Expropriation and Compensation);
- (f) payments arising out of the settlement of a dispute by any means including adjudication, arbitration or the agreement of the Member States to the dispute; and
- (g) earnings and other remuneration of personnel employed and allowed to work in connection with that covered investment in its territory.

2. Each Member State shall allow transfers relating to a covered investment to be made in a freely usable currency at the market rate of exchange prevailing at the time of transfer.

3. Notwithstanding paragraphs 1 and 2, a Member State may prevent or delay a transfer through the equitable, non-discriminatory, and good faith application of its laws and regulations relating to:

- (a) bankruptcy, insolvency, or the protection of the rights of creditors;
- (b) issuing, trading, or dealing in securities, futures, options, or derivatives;
- (c) criminal or penal offences and the recovery of the proceeds of crime;

- (d) financial reporting or record keeping of transfers when necessary to assist law enforcement or financial regulatory authorities;
- (e) ensuring compliance with orders or judgments in judicial or administrative proceedings;
- (f) taxation;
- (g) social security, public retirement, or compulsory savings schemes;
- (h) severance entitlements of employees; and
- (i) the requirement to register and satisfy other formalities imposed by the Central Bank and other relevant authorities of a Member State.

4. Nothing in this Agreement shall affect the rights and obligations of the Member States as members of the IMF, under the Articles of Agreement of the IMF, including the use of exchange actions which are in conformity with the Articles of Agreement of the IMF, provided that a Member State shall not impose restrictions on any capital transactions inconsistently with its specific commitments under this Agreement regarding such transactions, except:

- (a) at the request of the IMF;
- (b) under Article 16 (Measures to Safeguard the Balance-of-Payments); or
- (c) where, in exceptional circumstances, movements of capital cause, or threaten to cause, serious economic or financial disturbance in the Member State concerned.

5. The measures taken in accordance with sub-paragraph 4(c)⁸:

- (a) shall be consistent with the Articles of Agreement of the IMF;
- (b) shall not exceed those necessary to deal with the circumstances described in sub-paragraph 4(c);
- (c) shall be temporary and shall be eliminated as soon as conditions no longer justify their institution or maintenance;
- (d) shall promptly be notified to the other Member States;
- (e) shall be applied such that any one of the other Member States is treated no less favourably than any other Member State or non-Member State;
- (f) shall be applied on a national treatment basis; and
- (g) shall avoid unnecessary damage to investors and covered investments, and the commercial, economic and financial interests of the other Member State(s).

---

⁸ For greater certainty, any measures taken to ensure the stability of the exchange rate including to prevent speculative capital flows shall not be adopted or maintained for the purpose of protecting a particular sector.

Article 14

Expropriation and Compensation⁹

1. A Member State shall not expropriate or nationalise a covered investment either directly or through measures equivalent to expropriation or nationalisation ("expropriation"),¹⁰ except:

- (a) for a public purpose;
- (b) in a non-discriminatory manner;
- (c) on payment of prompt, adequate, and effective compensation; and
- (d) in accordance with due process of law.

2. The compensation referred to in sub-paragraph 1(c) shall:

- (a) be paid without delay;¹¹
- (b) be equivalent to the fair market value of the expropriated investment immediately before or at the time when the expropriation was publicly announced, or when the expropriation occurred, whichever is applicable;

---

⁹ This Article shall be read with Annex 2 (Expropriation and Compensation).

¹⁰ For the avoidance of doubt, any measure of expropriation relating to land shall be as defined in the Member States' respective existing domestic laws and regulations and any amendments thereto, and shall be for the purposes of and upon payment of compensation in accordance with the aforesaid laws and regulations.

¹¹ Member States understand that there may be legal and administrative processes that need to be observed before payment can be made.

- (c) not reflect any change in value because the intended expropriation had become known earlier; and
- (d) be fully realisable and freely transferable in accordance with Article 13 (Transfers) between the territories of the Member States.

3. In the event of delay, the compensation shall include an appropriate interest in accordance with the laws and regulations of the Member State making the expropriation. The compensation, including any accrued interest, shall be payable either in the currency in which the investment was originally made or, if requested by the investor, in a freely usable currency.

4. If an investor requests payment in a freely useable currency, the compensation referred to in sub-paragraph 1(c), including any accrued interest, shall be converted into the currency of payment at the market rate of exchange prevailing on the date of payment.

5. This Article does not apply to the issuance of compulsory licenses granted in relation to intellectual property rights in accordance with the TRIPS Agreement.

Article 15

Subrogation

1. If a Member State or an agency of a Member State makes a payment to an investor of that Member State under a guarantee, a contract of insurance or other form of indemnity it has granted on non-commercial risk in respect of an investment, the other Member State shall recognise the subrogation or transfer of any right or title in respect of such investment. The subrogated or transferred right or claim shall not be greater than the original right or claim of the

investor. This, however, does not necessarily imply recognition of the latter Member State of the merits of any case or the amount of any claims arising therefrom.

2. Where a Member State or an agency of a Member State has made a payment to an investor of that Member State and has taken over rights and claims of the investor, that investor shall not, unless authorised to act on behalf of the Member State or the agency of the Member State making the payment, pursue those rights and claims against the other Member State.

3. In the exercise of subrogated rights or claims, a Member State or the agency of the Member State exercising such rights or claims shall disclose the coverage of the claims arrangement with its investors to the relevant Member State.

Article 16 **Measures to Safeguard the** **Balance-of-Payments**

1. In the event of serious balance-of-payments and external financial difficulties or threat thereof, a Member State may adopt or maintain restrictions on payments or transfers related to investments. It is recognised that particular pressures on the balance-of-payments of a Member State in the process of economic development may necessitate the use of restrictions to ensure, *inter alia*, the maintenance of a level of financial reserves adequate for the implementation of its programme of economic development.

2. The restrictions referred to in paragraph 1 shall:

- (a) be consistent with the Articles of Agreement of the IMF;

- (b) avoid unnecessary damage to the commercial, economic and financial interests of another Member State;
  - (c) not exceed those necessary to deal with the circumstances described in paragraph 1;
  - (d) be temporary and be phased out progressively as the situation specified in paragraph 1 improves;
  - (e) be applied such that any one of the other Member States is treated no less favourably than any other Member State or non-Member State.
3. Any restrictions adopted or maintained under paragraph 1, or any changes therein, shall be promptly notified to the other Member States.
4. To the extent that it does not duplicate the process under WTO, IMF, or any other similar processes, the Member State adopting any restrictions under paragraph 1 shall commence consultations with any other Member State that requests such consultations in order to review the restrictions adopted by it.

Article 17

General Exceptions

1. Subject to the requirement that such measures are not applied in a manner which would constitute a means of arbitrary or unjustifiable discrimination between Member States or their investors where like conditions prevail, or a disguised restriction on investors of any other Member State and their investments, nothing in this Agreement shall be construed to prevent the adoption or enforcement by any Member State of measures:

- (a) necessary to protect public morals or to maintain public order;¹²
- (b) necessary to protect human, animal or plant life or health;
- (c) necessary to secure compliance with laws or regulations which are not inconsistent with this Agreement, including those relating to:
  - (i) the prevention of deceptive and fraudulent practices to deal with the effects of a default on a contract;
  - (ii) the protection of the privacy of individuals in relation to the processing and dissemination of personal data and the protection of confidentiality of individual records and accounts;
  - (iii) safety;
- (d) aimed at ensuring the equitable or effective¹³ imposition or collection of direct taxes in respect of investments or investors of any Member State;
- (e) imposed for the protection of national treasures of artistic, historic or archaeological value;

¹² The public order exception may be invoked by a Member State only where a genuine and sufficiently serious threat is posed to one of the fundamental interests of society.

¹³ For the purpose of this sub-paragraph, footnote 6 of Article XIV of the General Agreement on Trade in Services in Annex 1B to the WTO Agreement (GATS) is incorporated into and forms an integral part of this Agreement, *mutatis mutandis*.

- (f) relating to the conservation of exhaustible natural resources if such measures are made effective in conjunction with restrictions on domestic production or consumption.

2. Insofar as measures affecting the supply of financial services are concerned, paragraph 2 (Domestic Regulation) of the Annex on Financial Services of the General Agreement on Trade in Services in Annex 1B to the WTO Agreement ("GATS") shall be incorporated into and form an integral part of this Agreement, *mutatis mutandis*.

Article 18 **Security Exceptions**

Nothing in this Agreement shall be construed:

- (a) to require any Member State to furnish any information, the disclosure of which it considers contrary to its essential security interests; or
- (b) to prevent any Member State from taking any action which it considers necessary for the protection of its essential security interests, including but not limited to:
  - (i) action relating to fissionable and fusionable materials or the materials from which they derived;
  - (ii) action relating to the traffic in arms, ammunition and implements of war and to such traffic in other goods and materials as is carried on directly or indirectly for the purpose of supplying a military establishment;

- (iii) action taken in time of war or other emergency in domestic or international relations;
  - (iv) action taken so as to protect critical public infrastructure, including communication, power and water infrastructures, from deliberate attempts intended to disable or degrade such infrastructure; or
- (c) to prevent any Member State from taking any action pursuant to its obligations under the United Nations Charter for the maintenance of international peace and security.

Article 19 **Denial of Benefits**

1. A Member State may deny the benefits of this Agreement to:

- (a) an investor of another Member State that is a juridical person of such other Member State and to investments of such investor if an investor of a non-Member State owns or controls the juridical person and the juridical person has no substantive business operations in the territory of such other Member State;
- (b) an investor of another Member State that is a juridical person of such other Member State and to investments of such investor if an investor of the denying Member State owns or controls the juridical person and the juridical person has no substantive business operations in the territory of such other Member State; and

- (c) an investor of another Member State that is a juridical person of such other Member State and to an investment of such investor if investors of a non-Member State own or control the juridical person, and the denying Member State does not maintain diplomatic relations with the non-Member State.

2. Following notification to the Member State of the investor, and without prejudice to paragraph 1, a Member State may deny the benefits of this Agreement to investors of another Member State and to investments of that investor, where it establishes that such investor has made an investment in breach of the domestic laws of the denying Member State by misrepresenting its ownership in those areas of investment which are reserved for natural or juridical persons of the denying Member State.

3. A juridical person is:

- (a) "owned" by an investor in accordance with the laws, regulations and national policies of each Member States;
- (b) "controlled" by an investor if the investor has the power to name a majority of its directors or otherwise to legally direct its actions.

Article 20

Special Formalities and Disclosure of Information

1. Nothing in Articles 5 (National Treatment) or 6 (Most-Favoured-Nation Treatment) shall be construed to prevent a Member State from adopting or maintaining a measure that prescribes special formalities in connection with investments, including a requirement that investments be legally constituted or assume a certain legal form under the laws or regulations of the Member State and compliance with

registration requirements, provided that such formalities do not materially impair the rights afforded by a Member State to investors of another Member State and investments pursuant to this Agreement.

2. Notwithstanding Articles 5 (National Treatment) or 6 (Most-Favoured-Nation Treatment), a Member State may require an investor of another Member State, or a covered investment, to provide information concerning that investment solely for informational or statistical purposes. The Member State shall protect any confidential information from any disclosure that would prejudice legitimate commercial interests or particular juridical persons, public or private or the competitive position of the investor or the covered investment. Nothing in this paragraph shall be construed to prevent a Member State from otherwise obtaining or disclosing information in connection with the equitable and good faith application of its law.

Article 21

Transparency

1. In order to achieve the objectives of this Agreement, each Member State shall:

- (a) promptly and at least annually inform the AIA Council of any investment-related agreements or arrangements which it has entered into and where preferential treatment was granted;
- (b) promptly and at least annually inform the AIA Council of the introduction of any new law or of any changes to existing laws, regulations or administrative guidelines, which significantly affect investments or commitments of a Member State under this Agreement;

- (c) make publicly available, all relevant laws, regulations and administrative guidelines of general application that pertain to, or affect investments in the territory of the Member State; and
- (d) establish or designate an enquiry point where, upon request of any natural person, juridical person or any other Member State, all information relating to the measures required to be published or made available under subparagraphs (b) and (c) may be promptly obtained.

2. Nothing in this Agreement shall require a Member State to furnish or allow access to any confidential information, including information concerning particular investors or investments, the disclosure of which would impede law enforcement, or otherwise be contrary to the public interest, or which would prejudice legitimate commercial interests of particular juridical persons, public or private.

Article 22

Entry, Temporary Stay and Work of Investors and Key Personnel

Subject to its immigration and labour laws, regulations and national policies relating to the entry, temporary stay and authorisation to work, and consistent with its commitments under AFAS, each Member State shall grant entry, temporary stay and authorisation to work to investors, executives, managers and members of the board of directors of a juridical person of any other Member State, for the purpose of establishing, developing, administering or advising on the operation in the territory of the former Member State of an investment to which they, or a juridical person of the other Member States that employs such

executives, managers and members of the board of directors, have committed or are in the process of committing a substantial amount of capital or other resources.

Article 23
Special and Differential Treatment
for the Newer ASEAN Member States

In order to increase the benefits of this Agreement for the newer ASEAN Member States, and in accordance with the objectives and principles set out in the Preamble and Articles 1 (Objective) and 2 (Guiding Principles), Member States recognise the importance of according special and differential treatment to the newer ASEAN Member States, through:

- (a) technical assistance to strengthen their capacity in relation to investment policies and promotion, including in areas such as human resource development;
- (b) commitments in areas of interest to the newer ASEAN Member States; and
- (c) recognising that commitments by each newer ASEAN Member State may be made in accordance with its individual stage of development.

Article 24
Promotion of Investment

Member States shall cooperate in increasing awareness of ASEAN as an integrated investment area in order to increase foreign investment into ASEAN and intra-ASEAN investments through, among others:

- (a) encouraging the growth and development of ASEAN small and medium enterprises and multi-national enterprises;
- (b) enhancing industrial complementation and production networks among multi-national enterprises in ASEAN;
- (c) organising investment missions that focus on developing regional clusters and production networks;
- (d) organising and supporting the organisation of various briefings and seminars on investment opportunities and on investment laws, regulations and policies; and
- (e) conducting exchanges on other issues of mutual concern relating to investment promotion.

Article 25

Facilitation of Investment

Member States shall endeavour to cooperate in the facilitation of investments into and within ASEAN through, among others:

- (a) creating the necessary environment for all forms of investments;
- (b) streamlining and simplifying procedures for investment applications and approvals;
- (c) promoting dissemination of investment information, including investment rules, regulations, policies and procedures;
- (d) establishing one-stop investment centres;

- (e) strengthening databases on all forms of investments for policy formulation to improve ASEAN's investment environment;
- (f) undertaking consultation with the business community on investment matters; and
- (g) providing advisory services to the business community of the other Member States.

Article 26 **Enhancing ASEAN Integration**

Member States recognise the importance of fostering ASEAN economic integration through various initiatives, including the Initiative for ASEAN Integration, Priority Integration Sectors, and AEC, all of which include cooperation on investment. In order to enhance ASEAN economic integration, Member States shall endeavour to, among others:

- (a) harmonise, where possible, investment policies and measures to achieve industrial complementation;
- (b) build and strengthen capacity of Member States, including human resource development, in the formulation and improvement of investment policies to attract investment;
- (c) share information on investment policies and best practices, including promoted activities and industries; and
- (d) support investment promotion efforts amongst Member States for mutual benefits.

Article 27
Disputes Between or Among Member States

The ASEAN Protocol on Enhanced Dispute Settlement Mechanism signed in Vientiane, Lao PDR on 29 November 2004, as amended, shall apply to the settlement of disputes concerning the interpretation or application of this Agreement.

SECTION B

**Investment Dispute Between
an Investor and a Member State**

Article 28
Definitions

For the purpose of this Section:

- (a) **"Appointing Authority"** means:
- (i) in the case of arbitration under Article 33(1)(b) or (c), the Secretary-General of ICSID;
  - (ii) in the case of arbitration under Article 33(1)(d), the Secretary-General of the Permanent Court of Arbitration; or
  - (iii) in the case of arbitration under Article 33(1)(e) and (f), the Secretary-General, or a person holding equivalent position, of that arbitration centre or institution;

- (b) **"disputing investor"** means an investor of a Member State that makes a claim on its own behalf under this Section, and where relevant, includes an investor of a Member State that makes a claim on behalf of a juridical person of the other Member State that the investor owns or controls;
- (c) **"disputing Member State"** means a Member State against which a claim is made under this Section;
- (d) **"disputing parties"** means a disputing investor and a disputing Member State;
- (e) **"ICSID"** means the International Centre for Settlement of Investment Disputes;
- (f) **"ICSID Additional Facility Rules"** means the Rules Governing the Additional Facility for the Administration of Proceedings by the Secretariat of the International Centre for Settlement of Investment Disputes;
- (g) **"ICSID Convention"** means the Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and National of other States, done at Washington, D.C., United States of America on 18 March 1965;
- (h) **"New York Convention"** means the United Nations Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards, done at New York, United States of America on 10 June 1958;
- (i) **"non-disputing Member State"** means the Member State of the disputing investor; and

- (j) **"UNCITRAL Arbitration Rules"** means the arbitration rules of the United Nations Commission on International Trade Law, approved by the United Nations General Assembly on 15 December 1976.

Article 29

Scope of Coverage

1. This Section shall apply to an investment dispute between a Member State and an investor of another Member State that has incurred loss or damage by reason of an alleged breach of any rights conferred by this Agreement with respect to the investment of that investor.
2. A natural person possessing the nationality or citizenship of a Member State shall not pursue a claim against that Member State under this Section.
3. This Section shall not apply to claims arising out of events which occurred, or claims which have been raised prior to the entry into force of this Agreement.
4. Nothing in this Section shall be construed so as to prevent a disputing investor from seeking administrative or judicial settlement available within the country of a disputing Member State.

Article 30

Conciliation

1. The disputing parties may at any time agree to conciliation, which may begin at any time and be terminated at the request of the disputing investor at any time.

2. If the disputing parties agree, procedures for conciliation may continue while procedures provided for in Article 33 (Submission of a Claim) are in progress.

3. Proceedings involving conciliation and positions taken by the disputing parties during these proceedings shall be without prejudice to the rights of either disputing parties in any further proceedings under this Section.

Article 31 Consultations

1. In the event of an investment dispute, the disputing parties shall initially seek to resolve the dispute through consultation and negotiation, which may include the use of non-binding, third party procedures. Such consultations shall be initiated by a written request for consultations delivered by the disputing investor to the disputing Member State.

2. Consultations shall commence within 30 days of receipt by the disputing Member State of the request for consultations, unless the disputing parties otherwise agree.

3. With the objective of resolving an investment dispute through consultations, a disputing investor shall make all reasonable efforts to provide the disputing Member State, prior to the commencement of consultations, with information regarding the legal and factual basis for the investment dispute.

Article 32 Claim by an Investor of a Member State

If an investment dispute has not been resolved within 180 days of the receipt by a disputing Member State of a request for consultations, the disputing investor may, subject to this Section, submit to arbitration a claim:

- (a) that the disputing Member State has breached an obligation arising under Articles 5 (National Treatment), 6 (Most-Favoured-Nation Treatment), 8 (Senior Management and Board of Directors), 11 (Treatment of Investment), 12 (Compensation in Cases of Strife), 13 (Transfers) and 14 (Expropriation and Compensation) relating to the management, conduct, operation or sale or other disposition of a covered investment; and
- (b) that the disputing investor in relation to its covered investment has incurred loss or damage by reason of or arising out of that breach.

Article 33 **Submission of a Claim**

1. A disputing investor may submit a claim referred to in Article 32 (Claim by an Investor of a Member State) at the choice of the disputing investor:

- (a) to the courts or administrative tribunals of the disputing Member State, provided that such courts or tribunals have jurisdiction over such claims; or
- (b) under the ICSID Convention and the ICSID Rules of Procedure for Arbitration Proceedings,¹⁴ provided that both the disputing Member State and the non-disputing Member State are parties to the ICSID Convention; or

---

¹⁴ In the case of the Philippines, submission of a claim to ICSID and the ICSID Rules of Procedure for Arbitration Proceedings shall be subject to a written agreement between the disputing parties in the event that an investment dispute arises.

- (c) under the ICSID Additional Facility Rules, provided that either of the disputing Member State or the non-disputing Member State is a party to the ICSID Convention; or
- (d) under the UNCITRAL Arbitration Rules; or
- (e) to the Regional Centre for Arbitration at Kuala Lumpur or any other regional centre for arbitration in ASEAN; or
- (f) if the disputing parties agree, to any other arbitration institution,

provided that resort to any arbitration rules or fora under sub-paragraphs (a) to (f) shall exclude resort to the other.

2. A claim shall be deemed submitted to arbitration under this Section when the disputing investor's notice of or request for arbitration ("notice of arbitration") is received under the applicable arbitration rules.

3. The arbitration rules applicable under paragraph 1, as in effect on the date the claim or claims were submitted to arbitration under this Section, shall govern the arbitration except to the extent modified by this Agreement.

4. In relation to a specific investment dispute or class of disputes, the applicable arbitration rules may be waived, varied or modified by written agreement between the disputing parties. Such rules shall be binding on the relevant tribunal or tribunals established under this Section, and on individual arbitrators serving on such tribunals.

5. The disputing investor shall provide with the notice of arbitration:

- (a) the name of the arbitrator that the disputing investor appoints; or
- (b) the disputing investor's written consent for the Appointing Authority to appoint that arbitrator.

Article 34

Conditions and Limitations on Submission of a Claim

1. The dispute shall be submitted to arbitration under Article 33(1)(b) to (f) in accordance with this Section, and shall be conditional upon:

- (a) the submission of the investment dispute to such arbitration taking place within 3 years of the time at which the disputing investor became aware, or should reasonably have become aware, of a breach of an obligation under this Agreement causing loss or damage to the disputing investor or a covered investment; and
- (b) the disputing investor providing written notice, which shall be submitted at least 90 days before the claim is submitted, to the disputing Member State of its intent to submit the investment dispute to such arbitration and which briefly summarises the alleged breach of the disputing Member State under this Agreement (including the provisions alleged to have been breached) and the loss or damage allegedly caused to the disputing investor or a covered investment; and
- (c) the notice of arbitration under Article 33(2) being accompanied by the disputing investor's written waiver of the disputing investor's right to initiate or continue any proceedings before the courts or administrative tribunals of the disputing Member State, or other dispute settlement procedures, of

any proceeding with respect to any measure alleged to constitute a breach referred to in Article 32 (Claim by an Investor of a Member State).

2. Notwithstanding sub-paragraph 1(c), the disputing investor shall not be prevented from initiating or continuing an action that seeks interim measures of protection for the sole purpose of preserving the disputing investor's rights and interests and does not involve the payment of damages or resolution of the substance of the matter in dispute, before the courts or administrative tribunals of the disputing Member State.

3. A Member State shall not give diplomatic protection, or bring an international claim, in respect of a dispute which one of its investors and the other Member State have consented to submit or have submitted to arbitration under this Section, unless such other Member State has failed to abide by and comply with the award rendered in such dispute. Diplomatic protection, for the purposes of this paragraph, shall not include informal diplomatic exchanges for the sole purpose of facilitating a settlement of the dispute.

4. A disputing Member State shall not assert, as a defence, counter-claim, right of set-off or otherwise, that the disputing investor in relation to the covered investment has received or will receive, pursuant to an insurance or guarantee contract, indemnification or other compensation for all or part of any alleged loss.

Article 35

Selection of Arbitrators

1. Unless the disputing parties otherwise agree, the tribunal shall comprise three arbitrators:

- (a) one arbitrator appointed by each of the disputing parties; and
- (b) the third arbitrator, who shall be the presiding arbitrator, appointed by agreement of the disputing parties. The third arbitrator shall be a national of a non-Member State which has diplomatic relations with the disputing Member State and non-disputing Member State, and shall not have permanent residence in either the disputing Member State or non-disputing Member State.

2. Any person appointed as an arbitrator shall have expertise or experience in public international law, international trade or international investment rules. An arbitrator shall be chosen strictly on the basis of objectivity, reliability, sound judgment and independence and shall conduct himself or herself on the same basis throughout the course of the arbitral proceedings.

3. Subject to Article 36 (Conduct of the Arbitration), if a tribunal has not been constituted within 75 days from the date that a claim is submitted to arbitration under this Section, the Appointing Authority, on the request of a disputing party, shall appoint, in his or her discretion, the arbitrator or arbitrators who have not been appointed.

4. The tribunal shall reach its decisions by a majority of votes and its decisions shall be binding.

5. The parties to the dispute shall bear the cost of their respective arbitrators to the tribunal and share equally the cost of the presiding arbitrator and other relevant costs. In all other respects, the tribunal shall determine its own procedures.

6. The disputing parties may establish rules relating to expenses incurred by the tribunal, including remuneration of the arbitrators.

7. Where any arbitrator appointed as provided for in this Article resigns or becomes unable to act, a successor shall be appointed in the same manner as prescribed for the appointment of the original arbitrator and the successor shall have all the powers and duties of the original arbitrator.

Article 36

Conduct of the Arbitration

1. Where issues relating to jurisdiction or admissibility are raised as preliminary objections, the tribunal shall decide the matter before proceeding to the merits.

2. A disputing Member State may, no later than 30 days after the constitution of the tribunal, file an objection that a claim is manifestly without merit. A disputing Member State may also file an objection that a claim is otherwise outside the jurisdiction or competence of the tribunal. The disputing Member State shall specify as precisely as possible the basis for the objection.

3. The tribunal shall address any such objection as a preliminary question apart from the merits of the claim. The disputing parties shall be given a reasonable opportunity to present their views and observations to the tribunal. If the tribunal decides that the claim is manifestly without merit, or is otherwise not within the jurisdiction or competence of the tribunal, it shall render an award to that effect.

4. The tribunal may, if warranted, award the prevailing party reasonable costs and fees incurred in submitting or opposing the objection. In determining whether such an award is warranted, the tribunal shall consider whether either the claim or the objection was frivolous or manifestly without

merit, and shall provide the disputing parties a reasonable opportunity to comment.

5. Unless the disputing parties otherwise agree, the tribunal shall determine the place of arbitration in accordance with the applicable arbitration rules, provided that the place shall be in the territory of a State that is a party to the New York Convention.

6. Where an investment dispute relate to a measure which may be a taxation measure, the disputing Member State and the non-disputing Member State, including representatives of their tax administrations, shall hold consultations to determine whether the measure in question is a taxation measure.

7. Where a disputing investor claims that the disputing Member State has breached Article 14 (Expropriation and Compensation) by the adoption or enforcement of a taxation measure, the disputing Member State and the non-disputing Member State shall, upon request from the disputing Member State, hold consultations with a view to determining whether the taxation measure in question has an effect equivalent to expropriation or nationalisation.

8. Any tribunal that may be established under this Section shall accord serious consideration to the decision of both Member States under paragraphs 6 and 7.

9. If both Member States fail either to initiate such consultations referred to paragraphs 6 and 7, or to make such joint decisions, within the period of 180 days from the date of the receipt of request for consultation referred to in Article 31 (Consultations), the disputing investor shall not be prevented from submitting its claim to arbitration in accordance with this Section.

Article 37

Consolidation

Where two or more claims have been submitted separately to arbitration under Article 32 (Claim by an Investor of a Member State) and the claims have a question of law or fact in common and arise out of the same or similar events or circumstances, all concerned disputing parties may agree to consolidate those claims in any manner they deem appropriate.

Article 38

Expert Reports

Without prejudice to the appointment of other kinds of experts where authorised by the applicable arbitration rules, the tribunal, at the request of the disputing parties, may appoint one or more experts to report to it in writing on any factual issue concerning environmental, public health, safety or other scientific matters raised by a disputing party in a proceeding, subject to such terms and conditions as the disputing parties may agree.

Article 39

Transparency of Arbitral Proceedings

1. Subject to paragraphs 2 and 3, the disputing Member State may make publicly available all awards, and decisions produced by the tribunal.
2. Any of the disputing parties that intend to use information designated as confidential information in a hearing shall so advise the tribunal. The tribunal shall make appropriate arrangements to protect the information from disclosure.

3. Any information specifically designated as confidential that is submitted to the tribunal or the disputing parties shall be protected from disclosure to the public.

4. A disputing party may disclose to persons directly connected with the arbitral proceedings such confidential information as it considers necessary for the preparation of its case, but it shall require that such confidential information is protected.

5. The tribunal shall not require a Member State to furnish or allow access to information the disclosure of which would impede law enforcement or would be contrary to the Member State's law protecting Cabinet confidences, personal privacy or the financial affairs and accounts of individual customers of financial institutions, or which it determines to be contrary to its essential security.

6. The non-disputing Member State shall be entitled, at its cost, to receive from the disputing Member State a copy of the notice of arbitration, no later than 30 days after the date that such document has been delivered to the disputing Member State. The disputing Member State shall notify all other Member States of the receipt of the notice of arbitration within 30 days thereof.

Article 40 Governing Law

1. Subject to paragraphs 2 and 3, when a claim is submitted under Article 33 (Submission of a Claim), the tribunal shall decide the issues in dispute in accordance with this Agreement, any other applicable agreements between the Member States, and the applicable rules of international law and where applicable, any relevant domestic law of the disputing Member State.

2. The tribunal shall, on its own account or at the request of a disputing party, request a joint interpretation of any provision of this Agreement that is in issue in a dispute. The Member States shall submit in writing any joint decision declaring their interpretation to the tribunal within 60 days of the delivery of the request. Without prejudice to paragraph 3, if the Member States fail to issue such a decision within 60 days, any interpretation submitted by a Member State shall be forwarded to the disputing parties and the tribunal, which shall decide the issue on its own account.

3. A joint decision of the Member States, declaring their interpretation of a provision of this Agreement shall be binding on a tribunal, and any decision or award issued by a tribunal must be consistent with that joint decision.

Article 41 Awards

1. The disputing parties may agree on a resolution of the dispute at any time before the tribunal issues its final award.

2. Where a tribunal makes a final award against either of the disputing parties, the tribunal may award, separately or in combination, only:

- (a) monetary damages and any applicable interest;
and
- (b) restitution of property, in which case the award shall provide that the disputing Member State may pay monetary damages and any applicable interest in lieu of restitution.

3. A tribunal may also award costs and attorney's fees in accordance with this Agreement and the applicable arbitration rules.

4. A tribunal may not award punitive damages.
5. An award made by a tribunal shall have no binding force except between the disputing parties and in respect of the particular case.
6. Subject to paragraph 7 and the applicable review procedure for an interim award, the disputing party shall abide by and comply with an award without delay.¹⁵
7. The disputing party may not seek enforcement of a final award until:
  - (a) in the case of a final award under the ICSID Convention:
    - (i) 120 days has elapsed from the date the award was rendered and no disputing party has requested revision or annulment of the award; or
    - (ii) revision or annulment proceedings have been completed;
  - (b) in the case of a final award under the ICSID Additional Facility Rules, the UNCITRAL Arbitration Rules, or the rules selected pursuant to Article 33(1)(e):
    - (i) 90 days have elapsed from the date the award was rendered and no disputing party has commenced a proceeding to revise, set aside, or annul the award; or

---

¹⁵ The Parties understand that there may be domestic legal and administrative processes that need to be observed before an award can be complied with.

- (ii) a court has dismissed or allowed an application to revise, set aside, or annul the award and there is no further appeal.

8. A claim that is submitted for arbitration under this Section shall be considered to arise out of a commercial relationship or transaction for purposes of Article 1 of the New York Convention.

9. Each Member State shall provide for the enforcement of an award in its territory.

SECTION C

Article 42 Institutional Arrangements

1. The AIA Council, as established by the AEM under the AIA Agreement, shall be responsible for the implementation of this Agreement.

2. The ASEAN Coordinating Committee on Investment ("CCI") as established by the AIA Council and comprising senior officials responsible for investment and other senior officials from relevant government agencies, shall assist the AIA Council in the performance of its functions. The CCI shall report to the AIA Council through the Senior Economic Officials Meeting ("SEOM"). The ASEAN Secretariat shall be the secretariat for the AIA Council and the CCI.

3. The functions of the AIA Council shall be to:

- (a) provide policy guidance on global and regional investment matters concerning promotion, facilitation, protection, and liberalisation;
- (b) oversee, coordinate and review the implementation of this Agreement;

- (c) update the AEM on the implementation and operation of this Agreement;
- (d) consider and recommend to the AEM any amendments to this Agreement;
- (e) facilitate the avoidance and settlement of disputes arising from this Agreement;
- (f) supervise and coordinate the work of the CCI;
- (g) adopt any necessary decisions; and
- (h) carry out any other functions as the AEM may agree.

Article 43 **Consultations by Member States**

The Member States agree to consult each other at the request of any Member State on any matter relating to investments covered by this Agreement, or otherwise affecting the implementation of this Agreement.

Article 44 **Relation to Other Agreements**

Nothing in this Agreement shall derogate from the existing rights and obligations of a Member State under any other international agreements to which it is a party.

Article 45
Annexes, Schedule and Future Instruments

This Agreement shall include the Annexes, the Schedule and the contents therein, which shall form an integral part of this Agreement, and all future legal instruments agreed pursuant to this Agreement.

Article 46
Amendments

The provisions of this Agreement may be modified through amendments mutually agreed upon in writing by the Member States.

Article 47
**Transitional Arrangements Relating to the
ASEAN IGA and the AIA Agreement**

1. Upon the entry into force of this Agreement, the ASEAN IGA and the AIA Agreement shall be terminated.
2. Notwithstanding the termination of the AIA Agreement, the Temporary Exclusion List and the Sensitive List to the AIA Agreement shall apply to the liberalisation provisions of the ACIA, *mutatis mutandis*, until such time that the Reservation List of ACIA comes into force.
3. With respect to investments falling within the ambit of this Agreement as well as under the ASEAN IGA, or within the ambit of this Agreement and the AIA Agreement, investors of these investments may choose to apply the provisions, but only in its entirety, of either this Agreement or the ASEAN IGA or the AIA Agreement, as the case may be, for a period of 3 years after the date of termination of the ASEAN IGA and the AIA Agreement.

Article 48
Entry into Force

1. This Agreement shall enter into force after all Member States have notified or, where necessary, deposited instruments of ratification with the Secretary-General of ASEAN, which shall not take more than 180 days after the signing of this Agreement.
2. The Secretary-General of ASEAN shall promptly notify all Member States of the notifications or deposit of each instrument of ratification referred to in paragraph 1.

Article 49
Depositary

This Agreement shall be deposited with the Secretary-General of ASEAN, who shall promptly furnish a certified copy thereof to each Member State.

IN WITNESS WHEREOF, the undersigned, being duly authorised by their respective Governments, have signed this ASEAN Comprehensive Investment Agreement.

DONE at *Cha-am, Thailand*, this *26th* Day of *February* in the Year Two Thousand and *Nine*, in a single original copy in the English language.

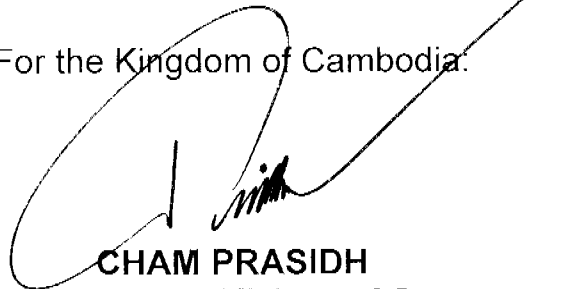
For Brunei Darussalam:

LIM JOCK SENG
Second Minister of Foreign Affairs and Trade

For the Kingdom of Cambodia:

A stylized, handwritten signature in black ink, featuring a large, sweeping loop on the left and a series of smaller, connected strokes on the right.

CHAM PRASIDH
Senior Minister and Minister of Commerce

For the Republic of Indonesia:

A handwritten signature in black ink, with a large, bold 'M' at the beginning, followed by several loops and a long horizontal stroke at the end.

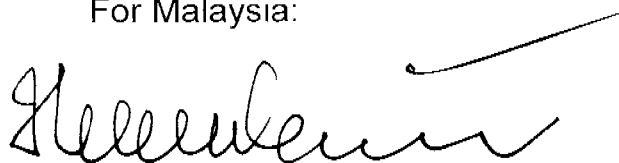
MARI ELKA PANGESTU
Minister of Trade

For the Lao People's Democratic Republic:

A handwritten signature in black ink, consisting of a few sharp, angular strokes and a long horizontal line.

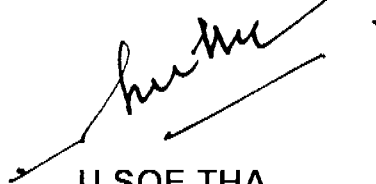
NAM VIYAKETH
Minister of Industry and Commerce

For Malaysia:

A handwritten signature in black ink, featuring a series of connected, rounded loops and a long horizontal stroke at the end.

TAN SRI MUHYIDDIN YASSIN
Minister of International Trade and Industry

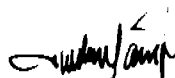
For the Union of Myanmar:

U SOE THA

Minister for National Planning and Economic Development

For the Republic of the Philippines:

PETER B. FAVILA

Secretary of Trade and Industry

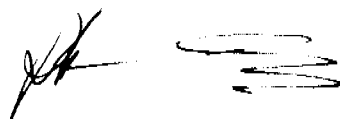
For the Republic of Singapore:

LIM HNG KIANG

Minister for Trade and Industry

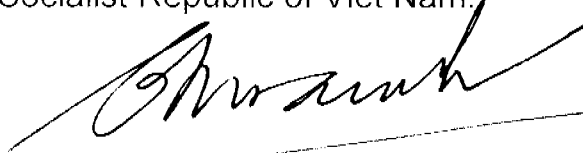
For the Kingdom of Thailand:

PORNTIVA NAKASAI

Minister of Commerce

For the Socialist Republic of Viet Nam:

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Vu Huy Hoang', written over a horizontal line.

VU HUY HOANG

Minister of Industry and Trade

ANNEX 1

Approval in Writing

Where specific approval in writing is required for covered investments by a Member State's domestic laws, regulations and national policies, that Member State shall:

- (a) inform all the other Member States through the ASEAN Secretariat of the contact details of its competent authority responsible for granting such approval;
- (b) in the case of an incomplete application, identify and notify the applicant in writing within 1 month from the date of receipt of such application of all the additional information that is required;
- (c) inform the applicant in writing that the investment has been specifically approved or denied within 4 months from the date of receipt of complete application by the competent authority; and
- (d) in the case an application is denied, inform the applicant in writing of the reasons for such denial. The applicant shall have the opportunity of submitting, at that applicant's discretion, a new application.

ANNEX 2

Expropriation and Compensation

1. An action or a series of related actions by a Member State cannot constitute an expropriation unless it interferes with a tangible or intangible property right or property interest in a covered investment.
2. Article 14(1) addresses two situations:
  - (a) the first situation is where an investment is nationalised or otherwise directly expropriated through formal transfer of title or outright seizure; and
  - (b) the second situation is where an action or series of related actions by a Member State has an effect equivalent to direct expropriation without formal transfer of title or outright seizure.
3. The determination of whether an action or series of actions by a Member State, in a specific fact situation, constitutes an expropriation of the type referred to in subparagraph 2(b), requires a case-by-case, fact-based inquiry that considers, among other factors:
  - (a) the economic impact of the government action, although the fact that an action or series of actions by a Member State has an adverse effect on the economic value of an investment, standing alone, does not establish that such an expropriation has occurred;
  - (b) whether the government action breaches the government's prior binding written commitment to the investor whether by contract, licence or other legal document; and

- (c) the character of the government action, including, its objective and whether the action is disproportionate to the public purpose referred to in Article 14(1).

4. Non-discriminatory measures of a Member State that are designed and applied to protect legitimate public welfare objectives, such as public health, safety and the environment, do not constitute an expropriation of the type referred to in sub-paragraph 2(b).